

BELGE ADI: Akıllı Ulaşım Sistemleri Terimler Sözlüğü

SÜRÜM NO: 2.2.6

SÜRÜM TARİHİ: 16.04.2024

GİZLİLİK DERECESESİ: Tasnif Dışı

<https://hgm.uab.gov.tr/uploads/pages/akilli-ulasim-sistemleri-aus/aus-terimler-sozlugu.pdf>

Haberleşme Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Akıllı Ulaşım Sistemleri Terimler Sözlüğü, Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası lisansı ile lisanslanmıştır. Lisansın bir kopyası için

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>

bağlantısı ziyaret edilebilir.

Akıllı Ulaşım Sistemleri Terimler Sözlüğü hakkındaki görüş ve öneriler aşağıda yer alan elektronik posta adresine iletilabilir.

Elektronik Posta: aus.hgm@uab.gov.tr

**HAREKETLİLİĞİN
GELECEĞİ**

**AKILLI ULAŞIM
SİSTEMLERİ**

AKILLI ULAŞIMIN DİLİ

İnsanlar, kavramlarla düşünür, terimlerle ifade eder. Bir terimin anlamı, yalnız başına değil, bir sistem içerisinde değer kazanır. Bu anlamıyla terimler, düşünce dünyamızın şekil almış halidir.

Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS) de kendisine özgü terimlere sahiptir. AUS ekosisteminde ortak çalışma ortamında terimler, dil ve ifade birlikteliğini sağlamak açısından çok önemlidir. Özellikle teknoloji ile desteklenen akıllı ulaşım sistemlerinde sürekli gelişen yeni teknolojilerin kelime ve

kavramlarının kendi dilimizdeki tam ve doğru karşılığını bulup kullanmak, farklı disiplinlerin ortak bir dilde birlikte çalışmasına katkı sağlayacaktır.

AUS ekosisteminde aynı dili konuşabilme ihtiyacından yola çıkarak Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımız, 2017 yılında Akıllı Ulaşım Sistemlerinde, tüm dünya tarafından yaygın olarak kullanılan terimlerin en yakın Türkçe karşılıklarının ve açıklamalarının yer aldığı “Akıllı Ulaşım Sistemleri Terimleri Sözlüğü”nü yayımladı. Gelişen teknolojilerle birlikte AUS uygulamalarında hayatımıza yeni kavramların girmesi, mevcut sözlüğü güncelleme ihtiyacı doğurdu. Bu nedenle, Haberleşme Genel Müdürlüğümüz, yaklaşık 3 bin terim, tanım ve kavram içeren yeni bir AUS Terimleri Sözlüğü hazırladı. Öncelikle bu sözlüğün yenilenmesine katkı sunan tüm mesai arkadaşlarımızı, paydaşlarımızı yürekten kutluyorum.

Akıllı ulaşım sistemlerinin yaygınlaştırılmasında temel hedefimiz, halkımızın günlük hayatındaki ulaşım aktivitelerini kolaylaştırmak, daha emniyetli, daha çevreci, daha konforlu ulaşım çözümleri sunmaktır. Bu amaçla çalışmalarımıza yön veren Ulusal Akıllı Ulaşım Sistemleri Strateji Belgesi ve Eylem Planımızı hazırladık. Strateji belgemizde yer alan stratejik amaçlar, eylemler ve uygulama adımlarının her biri ile akıllı ulaşım yol haritamızı belirledik. Ülkemizde akıllı ulaşım sistemlerini planlama, tanımlama,

yaygınlaştırma ve entegre etmek için bir çerçeve sunan ülkemizde kullanılacak AUS standartlarını içeren Ulusal AUS Mimarisi çalışmalarımızda sona yaklaştık.

Tüm bu süreç ve eylemlerde, hukuki ve idari süreçlerle birlikte, inşa ve işletme tekniklerinde de uluslararası dil ve terim birliğine önem veriyoruz. Evrensel literatürü takip edebilen, bilim ve teknoloji ile desteklenen, modlar arası senkronizasyonun sağlandığı, yenilikçi ulaşım çözümlerinin yaygın olarak kullanıldığı, kaza ve can kayıplarının minimize edildiği, çevre hassasiyetinin yüksek tutulduğu, hızlı, güvenli ve konforlu bir ulaşım sistemini tesis ederken bu çalışmalarımızda dil birliği oluşturmayı önemsiyoruz.

Bunun en güzel örneklerinden birisi de şu anda elinizde bulunan AUS Terimler Sözlüğü'dür.

Akıllı Ulaşım Sistemleri sektörümüzün gelişmesine önemli katkılar sağlayacak bu eşsiz literatür çalışmasının basılıp yayınlanmasında emeği geçen Haberleşme Genel Müdürlüğü ekibimizi tebrik ediyor, sektör adına hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

**Ulaştırma ve Altyapı Bakanı
Abdulkadir URALOĞLU**

KISALTMALAR LİSTESİ

Kısaltma	İngilizce Karşılığı	Türkçe Karşılığı
3D	<i>Three Dimensional</i>	Üç Boyutlu
3G	<i>3rd Generation</i>	3. Nesil
3GPP	<i>3rd Generation Partnership Project</i>	3. Nesil Ortaklık Projesi
3PL	<i>Third Party Logistics Provider</i>	Üçüncü Taraf Lojistik Sağlayıcısı
4.5G (LTE)	<i>4.5G (Long Term Evolution)</i>	4.5'inci nesil
4G	<i>4th Generation</i>	4. Nesil
4PL	<i>Fourth-Party Logistics</i>	Dördüncü Taraf Lojistik
5G	<i>5th Generation</i>	5. Nesil
5GAA	<i>5G Automotive Association</i>	5G Otomotiv Birliği
6G	<i>6th Generation</i>	6. Nesil
AAADT	<i>Annual Average Daily Traffic</i>	Yıllık Ortalama Günlük Trafik
AASHTO	<i>American Association of State Highway Transportation Officials</i>	Amerikan Devlet Karayolu ve Ulaştırma Yetkilileri Birliği
AB	<i>European Union (EU)</i>	Avrupa Birliği
ABD	<i>The United States of America (USA)</i>	Amerika Birleşik Devletleri
ABHS	<i>In-Vehicle Information and Communication System</i>	Araç İçi Bilgi ve Haberleşme Sistemi
ABS	<i>Anti-lock Braking System</i>	Anti Blokaj Fren Sistemi
ACC	<i>Adaptive Cruise Control</i>	Adaptif Hız Kontrolü
ACTIF	<i>Framework Architecture for Intelligent Transport in France</i>	Fransa Akıllı Ulaşım Sistemleri Çerçeve Mimarisi
AD	<i>Automated Driving</i>	Otonom Sürüş
ADAS	<i>Advanced Driver Assistance Systems</i>	Gelişmiş Sürücü Yardım Sistemleri
ADS	<i>Automated Driving System</i>	Otonom Sürüş Sistemi
AEB	<i>Autonomous Emergency Braking</i>	Otonom Acil Durum Freni
AEB	<i>Automatic Emergency Braking</i>	Otomatik Acil Durum Frenlemesi

AECC	<i>Automotive Edge Computing Consortium</i>	Otomotiv Uç Nokta Bilgi İşlem Konsorsiyumu
AER	<i>All-Electric Range</i>	Tamamen Elektrikli Menzil
AES	<i>Advanced Encryption Standard</i>	Gelişmiş Şifreleme Standardı
AFAD	<i>Disaster and Emergency Management Presidency</i>	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AFC	<i>Automatic Fare Collection</i>	Otomatik Yol Ücreti Toplama
AI	<i>Artificial Intelligence</i>	Yapay Zekâ
AID	<i>Automatic Incident Detection</i>	Otomatik Olay Tespiti
AIM	<i>Autonomous Intersection Management</i>	Otonom Kavşak Yönetimi
AIS	<i>Automatic Identification System</i>	Otomatik Tanımlama Sistemi
AKOM	<i>Disaster Coordination Center</i>	Afet Koordinasyon Merkezi
AMoD	<i>Autonomous (Automated) Mobility on Demand</i>	Talebe Dayalı Otonom (Otomatik) Hareketlilik
ANNs	<i>Artificial Neural Networks</i>	Yapay Sinir Ağları
ANPR	<i>Automatic Number Plate Recognition System</i>	Otomatik Plaka Tanıma Sistemi
ANSI	<i>American National Standards Institute</i>	Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü
APC	<i>Automated Passenger Counting</i>	Otomatik Yolcu Sayımı
APM	<i>Automated People Mover</i>	Otomatik İnsan Taşıma
AR	<i>Augmented Reality</i>	Artırılmış Gerçeklik
ARC-IT	<i>The Architecture Reference for Cooperative and Intelligent Transportation</i>	Kooperatif ve Akıllı Ulaşım için Referans Mimari
ARI	<i>Autofahrer-Rundfunk-Information Systems</i>	Sürücü Radyo Yayını Bilgi Sistemleri
ARIB	<i>The Association of Radio Industries and Businesses (Japan)</i>	Radyo Endüstrileri ve İşletmeleri Derneği (Japonya)
ART	<i>Autonomous Rail Transit</i>	Otonom Raylı Toplu Taşıma
ASECAP	<i>European Association of Operators of Toll Road Infrastructures</i>	Avrupa Paralı Yol Altyapı Operatörleri Birliği

ATDM	<i>Active Transportation and Demand Management</i>	Aktif Ulaşım ve Talep Yönetimi
ATIS	<i>The Alliance for Telecommunications Industry Solutions</i>	Telekomünikasyon Endüstrisi Çözümleri Birliği
ATM	<i>Active Traffic and Demand Management</i>	Aktif Trafik ve Talep Yönetimi
ATTY	<i>Aktif Trafik ve Talep Yönetimi</i>	Active Traffic and Demand Management
AUS	<i>Intelligent Transportation Systems (ITS)</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri
AUTY	<i>Active Transportation and Demand Management</i>	Aktif Ulaşım ve Talep Yönetimi
AV	<i>Autonomous Vehicle</i>	Otonom Araç
AVI	<i>Automatic Vehicle Identification System</i>	Otomatik Araç Tanımlama Sistemi
AVL	<i>Automatic Vehicle Location</i>	Otomatik Araç Konumu
AVLS	<i>Automatic Vehicle Locating System</i>	Otomatik Araç Yer Tespit Sistemi
BaaS	<i>Bike as a Service</i>	Hizmet Olarak Bisiklet
BCR	<i>Benefit-Cost Ratio</i>	Fayda Maliyet Oranı
BRT	<i>Bus Rapid Transit</i>	Metrobüs
BSI	<i>British Standards Institute</i>	İngiliz Standartlar Enstitüsü
C-ACC	<i>Cooperative Adaptive Cruise Control</i>	Kooperatif Uyarlamalı Hız Kontrolü
C-I2X	<i>Cooperative Infrastructure-to-Everything Communication</i>	Kooperatif Altyapı-Her Şey İletişimi
C-V2X	<i>Cellular Vehicle-to-Everything</i>	Hücreli Şebeke Üzerinden Araç-Her Şey Haberleşmesi
C2C	<i>Center-to-Center Communications</i>	Merkez-Merkez Haberleşmesi
C2C-CC	<i>Car2Car Communication Consortium</i>	Araçtan Araca Haberleşme Konsorsiyumu
C2F	<i>Center-to-Field Communications</i>	Merkez-Saha Haberleşmesi

C2I	<i>Center-to-Infrastructure Communication</i>	Merkezden Altyapıya Haberleşme
CA	<i>Cooperative Awareness</i>	Kooperatif Farkındalık
CA	<i>Certificate Authority</i>	Sertifika Yetkilisi
CACS	<i>Comprehensive Automobile Traffic Control Systems</i>	Kapsamlı Otomobil Trafik Kontrol Sistemleri
CALM	<i>Communication Access for Land Mobiles</i>	Karasal Mobil Sistemler Haberleşme Erişimi
CAM	<i>Cooperative Awareness Message</i>	Kooperatif Farkındalık Mesajı
CAN	<i>Controller Area Network</i>	Denetleyici Alan Ağı
Car2Car	<i>Cooperative Vehicle-to-Vehicle Communication</i>	ITS-G5'e Dayalı Kooperatif Araç-Araç İletişimi
Car2I	<i>Cooperative Vehicle-to-Infrastructure Communication</i>	ITS-G5'e Dayalı Kooperatif Araç-Altyapı İletişimi
Car2VRU	<i>Cooperative Vehicle-to-Vulnerable Road User Communication</i>	ITS-G5'e Dayalı Kooperatif Araç-Savunmasız Yol Kullanıcısı İletişimi
Car2X	<i>Cooperative Vehicle-to-Anything Communication</i>	ITS-G5'e Dayalı Kooperatif Araç-Her Şey İletişimi
CAV	<i>Connected and Automated Vehicle</i>	Bağlantılı Otonom Araç
CBA	<i>Cost-Benefit Analysis</i>	Fayda Maliyet Analizi
CBS	<i>Geographical Information Systems (GIS)</i>	Coğrafi Bilgi Sistemleri
CCAM	<i>Connected, Cooperative and Automated Mobility</i>	Bağlantılı, Kooperatif ve Otonom Araç Hareketliliği
CCN	<i>Connected and Cooperative Navigation</i>	Bağlantılı ve İş Birliğine Dayalı Navigasyon
CCRW	<i>Cooperative Collision Risk Warning</i>	Kooperatif Çarpışma Riski Uyarısı
CCS	<i>Combined Charging System</i>	Kombine Şarj Sistemi
CCSA	<i>China Communications Standards Association</i>	Çin Haberleşme Standartları Derneği
CCTV	<i>Closed Circuit Television</i>	Kapalı Devre Televizyon
CDMA	<i>Code-Division Multiple Access</i>	Kod Bölmeli Çoklu Erişim

CEDR	<i>Conference of European Directors of Roads</i>	Avrupa Yol Yöneticileri Konferansı
CEF	<i>Connecting Europe Facility</i>	Avrupa Birleştirme Mekanizması
CELC	<i>Cooperative Emergency Lane Change</i>	Kooperatif Acil Şerit Değişirme
CEN	<i>European Committee for Standardization</i>	Avrupa Standardizasyon Komitesi
CEN TC 278	<i>European Committee for Standardization Technical Committee 278</i>	CEN Akıllı Ulaşım Sistemleri Teknik Komitesi
CENELEC	<i>European Committee for Electrotechnical Standardization</i>	Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi
CIA	<i>Community Impact Assessment</i>	Topluluk Etki Değerlendirmesi
CMP	<i>Congestion Management Process</i>	Sıkışıklık Yönetimi Süreci
CMS	<i>Congestion Management System</i>	Sıkışıklık Yönetim Sistemi
CMS	<i>Changeable Message Sign</i>	Değiştirilebilir Mesaj İşareti
CNG	<i>Compressed Natural Gas</i>	Sıkıştırılmış Doğal Gaz
CPO	<i>Charge Point Operator</i>	Şarj İstasyonu Operatörü
CSMS	<i>Charging Station Management System</i>	Şarj İstasyonu Yönetim Sistemi
CVRIA	<i>Connected Vehicle Reference Implementation Architecture</i>	Bağlantılı Araçlar Referans Uygulama Mimarisi
ÇED	<i>Environmental Impact Assessment</i>	Çevresel Etki Değerlendirmesi
DAB	<i>Digital Audio Broadcasting</i>	Sayısal Ses Yayını
DAS	<i>Driving Assistance Systems</i>	Sürüş Destek Sistemleri
DATEX II	<i>Data Exchange II</i>	Avrupa Birliği Bünyesinde Geliştirilen Bir Veri Alışveriş Standardı
DCC	<i>Decentralized Congestion Control</i>	Merkezi Olmayan Sıkışıklık Kontrolü
DEN	<i>Decentralized Environmental Notification</i>	Merkezi Olmayan Çevresel Bildirim
DES	<i>Data Encryption Standard</i>	Veri Şifreleme Standardı

DfT	<i>Department for Transport</i>	Ulaştırma Dairesi (Birleşik Krallık)
DL	<i>Deep Learning</i>	Derin Öğrenme
DLA	<i>Dynamic Lane Assignment</i>	Dinamik Şerit Ataması
DMS	<i>Dynamic Message Sign</i>	Değişken Mesaj İşareti
DNS	<i>Domain Name System</i>	İnternet Alan Adı Sistemi
DoT	<i>Department of Transport</i>	Ulaştırma Departmanı
DSRC	<i>Dedicated Short Range Communications</i>	Tahsis Edilmiş Kısa Mesafeli Haberleşmeler
DVR	<i>Digital Video Recorder</i>	Dijital Video Kayıt Cihazı
EBL	<i>Emergency Electronic Brake Light</i>	Acil Durum Fren Lambası Uyarısı
EC	<i>European Commission</i>	Avrupa Komisyonu
ECU	<i>Electronic Control Unit (ECU)</i>	Elektronik Kontrol Ünitesi
eCall	<i>Automatic Emergency Call</i>	Otomatik Acil Durum Çağrısı
EDI	<i>Electronic Data Interchange</i>	Elektronik Veri Değişimi
EDS	<i>Electronic Violation Detection Systems</i>	Elektronik Denetleme Sistemi
EES	<i>Electronic Enforcement System</i>	Elektronik Denetleme Sistemi
EETS	<i>European Electronic Tolling Service</i>	Avrupa Elektronik Oto Yol Ücretlendirme Hizmeti
EFC	<i>Electronic Fee Collection</i>	Elektronik Ücret Tahsilatı
EIT	<i>European Institute of Innovation & Technology</i>	Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsü
ERGS	<i>Electronic Route Guidance System</i>	Elektronik Rota Kılavuzluk Sistemi
ERP	<i>Electronic Road Pricing</i>	Elektronik Yol Fiyatlandırması
ERTICO	<i>European Road Transport Telematics Implementation Coordination Organization</i>	Avrupa Karayolu Taşımacılığı Telematik Uygulama Koordinasyon Örgütü
ESC	<i>Electronic Stability Control</i>	Elektronik Denge Kontrolü

ESCAP	<i>The United Nations Economic and Social Commission for Asia and The Pacific</i>	Birleşmiş Milletler Asya ve Pasifik Ekonomik Komisyonu
ESP	<i>Electronic Stability Program</i>	Elektronik Stabilite Programı
ETA	<i>Estimated Times of Arrivals</i>	Tahmini Varış Zamanı
ETC	<i>Electronic Toll Collection</i>	Elektronik Ücret Toplama
ETCS	<i>Electronic Toll Collection System</i>	Elektronik Ücret Toplama Sistemi
ETD	<i>Estimated Times of Departure</i>	Tahmini Hareket/Kalkış Zamanı
ETL	<i>Express Toll Lanes</i>	Ekspres Ücretli Gişeler
ETS	<i>Emissions Trade System</i>	Emisyon Ticaret Sistemi
ETSI	<i>European Telecommunications Standards Institute</i>	Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü
ETSI TC ITS	<i>ETSI Technical Committee Dealing With Intelligent Transportation Systems</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri İle İlgilenen ETSI Teknik Komitesi
EU	<i>European Union</i>	Avrupa Birliği (AB)
EV	<i>Electric Vehicle</i>	Elektrikli Araç
EVA	<i>Emergency Vehicle Approaching</i>	Acil Durum Aracı Yaklaşıyor Uyarısı
EVI	<i>Electronic Vehicle Identity</i>	Elektronik Araç Kimliği
EVP	<i>Emergency Vehicle Priority</i>	Acil Durum Araç Önceliği
EVSE	<i>Electric Vehicle Supply Equipment</i>	Elektrikli Araç Besleme Ekipmanı
FCEV	<i>Fuel Cell Electric Vehicle</i>	Yakıt Hücreli Elektrikli Araç
FCWS	<i>Forward Collision Warning System</i>	Önden Çarpışma Uyarı Sistemi
FHWA	<i>Federal Highway Administration</i>	Amerika Birleşik Devletleri Federal Yol Otoritesi
FOTs	<i>Field Operation Tests</i>	Saha Operasyon Testleri
G2V	<i>Grid-to-Vehicle</i>	Şebeke-Araç Haberleşmesi
Galileo	<i>European Global Navigation Satellite System</i>	Avrupa Küresel Navigasyon Uydu Sistemi
GDPR	<i>General Data Protection Regulation</i>	Genel Veri Koruma Yönetmeliği

GHG	<i>Greenhouse Gases</i>	Sera Gazları
GHz	<i>Gigahertz</i>	Gigahertz
GIS	<i>Geographical Information System</i>	Coğrafi Bilgi Sistemi
GLONASS	<i>Global Orbiting Navigation Satellite System</i>	Küresel Yörüngeli Navigasyon Uydu Sistemi
GLOSA	<i>Green Light Optimal Speed Advisory</i>	Yeşil Işık Optimum Hız Uyarısı
GN	<i>GeoNetworking</i>	Konumsal Ağ Katmanı Protokolü
GNSS	<i>Global Navigation Satellite System</i>	Küresel Navigasyon Uydu Sistemi
GPRS	<i>General Packet Radio Service</i>	Genel Paket Radyo Hizmeti
GPS	<i>Global Positioning System</i>	Küresel Konumlandırma Sistemi
GSM	<i>Global System for Mobile Communications</i>	Mobil Haberleşme için Küresel Sistem
GSM-R	<i>Global System for Mobile Communications-Railway</i>	Demiryolu için Küresel Mobil İletişim Sistemi
GTHS	<i>Vessel Traffic Services System</i>	Gemi Trafik Hizmetleri Sistemi
GTYS	<i>Vessel Traffic Management System</i>	Gemi Trafik Yönetim Sistemi
GUI	<i>Graphical User Interface</i>	Grafik Kullanıcı Arayüzü
HARTS	<i>Harmonized Architecture Reference for Technical Standards</i>	Teknik Standartlar için Uyumlaştırılmış Referans Mimari
HCM	<i>Highway Capacity Manual</i>	Karayolu Kapasite El Kitabı
HDM	<i>Heavy-Duty Vehicle</i>	Ağır Hizmet Taşıtı
HEV	<i>Hybrid Electric Vehicle</i>	Hibrit Elektrikli Araç
HGM	<i>Directorate General of Communications</i>	Haberleşme Genel Müdürlüğü
HGS	<i>High-Speed Toll Collection System</i>	Hızlı Geçiş Sistemi
HGV	<i>Heavy Goods Vehicle</i>	Ağır Yük Taşıtı
HLN	<i>Hazardous Location Notifications</i>	Tehlikeli Konum Bildirimleri
HMI	<i>Human Machine Interface</i>	İnsan Makine Arayüzü
HOT Lane	<i>High Occupancy Toll Lane</i>	Yüksek Doluluklu Ücretli Şerit

HOV Lane	<i>High Occupancy Vehicle Lane</i>	Yüksek Doluluklu Araç Şeridi
HPC	<i>High-Performance Computing</i>	Yüksek Performanslı Hesaplama (YPH)
HSM	<i>Hardware Security Module</i>	Donanım Güvenlik Modülü
I2Car	<i>Cooperative Infrastructure-to-Vehicle Communication</i>	ITS-G5'e Dayalı Kooperatif Altyapı-Araç İletişimi
I2V	<i>Infrastructure to Vehicle Communication</i>	Altyapı-Araç Haberleşmesi
I2X	<i>Infrastructure to Anything Communication</i>	Altyapı-Her Şey Haberleşmesi
ICC	<i>Integrated Circuit Card</i>	Entegre Devre Kartı
ICM	<i>Integrated Corridor Management</i>	Entegre Koridor Yönetimi
ICT	<i>Information and Communication Technology</i>	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
ICU	<i>Intersection Capacity Utilization</i>	Kavşak Kapasite Kullanım Oranı
IEC	<i>International Electrotechnical Commission</i>	Uluslararası Elektroteknik Komisyonu
IEEE	<i>Institute of Electrical and Electronics Engineers</i>	Elektrik Elektronik Mühendisleri Enstitüsü
ILD	<i>Inductive Loop Detection</i>	Endüktif Döngü Algılama
IoT	<i>Internet of Things</i>	Nesnelerin İnterneti
IoV	<i>Internet of Vehicles</i>	Araçların İnterneti
IP	<i>Internet Protocol</i>	İnternet Protokolü
IPCC	<i>Intergovernmental Panel on Climate Change</i>	Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli
IPSec	<i>Internet Protocol Security</i>	İnternet Güvenliği Protokolü
IPv6	<i>Internet Protocol Version 6</i>	İnternet Protokolü Sürüm 6
ISO	<i>International Standards Organization</i>	Uluslararası Standardizasyon Örgütü
ISO TC 204	<i>International Standards Organization Technical Committee 204</i>	Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO) Akıllı Ulaşım Sistemleri Teknik Komitesi
ITMS	<i>Integrated Transportation Management System</i>	Entegre Taşımacılık Yönetim Sistemi

ITS	<i>Intelligent Transportation Systems</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri
ITS G5	<i>Frequency Band for Intelligent Transportation Systems</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri için Frekans Bandı
ITU	<i>International Telecommunication Union</i>	Uluslararası Telekomünikasyon Birliği
IVI	<i>In-Vehicle Information</i>	Araç İçi Bilgi
İHA	<i>Unmanned Aerial Vehicle (UAV)</i>	İnsansız Hava Aracı
JTaaS	<i>Journey Time as a Service</i>	Bir Hizmet Olarak Yolculuk Süresi
K-AUS	<i>Cooperative Intelligent Transportation Systems (C-ITS)</i>	Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri
KAREN	<i>Keystone Architecture Required for European Networks</i>	Avrupa Ağları için Gerekli Temel Mimari
KHG	<i>Personal Rapid Transit (PTR)</i>	Kişisel Hızlı Geçiş
KKÖ	<i>Pay As You Drive (PAYD)</i>	Kullandığın Kadar Öde
KPIs	<i>Key Performance Indicators</i>	Anahtar Performans Göstergeleri
KVKK	<i>Personal Data Protection Authority</i>	Kişisel Verileri Koruma Kurumu
LCD	<i>Liquid Crystal Display</i>	Likit Kristal Ekran
LCS	<i>Lane Control System</i>	Şerit Kontrol Sistemi
LDM	<i>Local Dynamic Map</i>	Yerel Dinamik Harita
LDV	<i>Light-Duty Vehicle</i>	Hafif Hizmet Taşıtı
LED	<i>Light Emitting Diode</i>	Işık Yayan Diyot
LEV	<i>Light Electric Vehicle (LEV)</i>	Hafif Elektrikli Araç
LIDAR	<i>Laser Illuminating Detection and Ranging</i>	Lazer Aydınlatma Algılama ve Menzil
LoRa	<i>Long Range</i>	Uzun Mesafe
LoRaWAN	<i>Long Range Wide Area Network</i>	Uzun Mesafe Geniş Alan Ağı
LOS	<i>Level of Service</i>	Hizmet Seviyesi
LPR	<i>License Plate Recognition</i>	Plaka Tanıma Sistemi
LPWAN	<i>Low Power Wide Area Network</i>	Düşük Güç Geniş Alan Ağı
LTE	<i>Long Term Evolution</i>	Uzun Süreli Gelişim
M2M	<i>Machine-to-Machine</i>	Makineden Makineye

MaaS	<i>Mobility as a Service</i>	Bir Hizmet Olarak Hareketlilik
MAC	<i>Medium Access Control</i>	Ortam Erişim Kontrolü
MAC	<i>Message Authentication Code</i>	Mesaj Doğrulama Kodu
MAGLEV	<i>Magnetic Levitation</i>	Manyetik Levitasyon
MAN	<i>Metropolitan Area Network</i>	Büyükşehir Bölgesi Ağı
MAO	<i>Maximum Allowable Outage</i>	Kabul Edilebilir En Uzun Hizmet Kesinti Süresi
MCA	<i>Multi Criteria Analysis</i>	Çok Kriterli Analiz
MDS	<i>Mobility Data Specification</i>	Hareketlilik Veri Tanımlaması
MHz	<i>Megahertz</i>	Megahertz
MI	<i>Mobile Internet</i>	Mobil İnternet
MIS	<i>Management Information System</i>	Yönetim Bilgi Sistemi
ML	<i>Machine Learning</i>	Makine Öğrenmesi
MMS	<i>Multimedia Messaging Service</i>	Çoklu Ortam Mesaj Servisi
MoD	<i>Mobility on Demand</i>	Talep Üzerine Hareketlilik
MoU	<i>Memorandum of Understanding</i>	Mutabakat Zaptı
MTF	<i>Mean Time to Failure</i>	Ortalama Arıza Süresi
MTR	<i>Mean Time to Repair</i>	Ortalama Onarım Süresi
NB-IoT	<i>Narrowband-Internet of Things</i>	Dar Bant Nesnelerin İnterneti
NEDC	<i>New European Driving Cycle</i>	Yeni Avrupa Sürüş Çevrimi
NFC	<i>Near Field Communication</i>	Yakın Alan Haberleşmesi
NHTSA	<i>National Highway Traffic Safety Administration</i>	Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi
NIB	<i>National Investigation Body</i>	Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığı
NR	<i>New Radio</i>	Yeni Radyo
NVR	<i>Network Video Recorder</i>	Ağ Video Kaydedici
OBE	<i>On-Board Equipment</i>	Araç İçeri Donanım
OBU	<i>On-Board Unit</i>	Araç İçeri Birim
OCPP	<i>Open Charging Point Protocol</i>	Açık Şarj Noktası Protokolü
OCR	<i>Optical Character Recognition</i>	Optik Karakter Tanıma
ODD	<i>Operational Design Domain</i>	Operasyonel Tasarım Alanı

OECD	<i>The Organization for Economic Co-Operation and Development</i>	Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü
OEMs	<i>Original Equipment Manufacturers</i>	Orijinal Ekipman Üreticileri
OGS	<i>Automatic Toll Collection System</i>	Otomatik Geçiş Sistemi
OIZ	<i>Organized Industrial Zones</i>	Organize Sanayi Bölgeleri (OSB)
OLA	<i>Operational Level Agreement</i>	İşletim Seviyesi Anlaşması
OSB	<i>Organized Industrial Zones (OIZ)</i>	Organize Sanayi Bölgeleri
OSI	<i>Open Systems Interconnection</i>	Açık Sistemler Ara Bağlantısı
OTA	<i>Over-The-Air Updates, Communications</i>	Kablosuz Güncellemeler, İletişimler
OTS	<i>Automatic Identification System (AIS)</i>	Otomatik Tanımlama Sistemi
P&R	<i>Park and Ride</i>	Park Et Devam Et
P2I	<i>Pedestrian-to-Infrastructure Communication</i>	Yaya-Altyapı Haberleşmesi
P2V	<i>Pedestrian-to-Vehicle Communication</i>	Yaya-Araç Haberleşmesi
P2X	<i>Pedestrian-to-Anything Communication</i>	Yaya-Her Şey Haberleşmesi
PAYD	<i>Pay As You Drive</i>	Kullanıma Dayalı Ödeme
PC	<i>Personal Computer</i>	Kişisel Bilgisayar
PCE	<i>Passenger Car Equivalent</i>	Binek Otomobili Eşdeğeri
PCM	<i>Platooning Control Message</i>	Konvoy Kontrol Mesajı
PCU	<i>Passenger Car Unit</i>	Yolcu Araç Birimi
PDA	<i>Personal Digital Assistant</i>	Kişisel Dijital Asistan
PDU	<i>Protocol Data Unit</i>	Protokol Veri Ünitesi
PEV	<i>Pure Electric Vehicle</i>	Tam Elektrikli Araç
PHEV	<i>Plug-in Hybrid Electric Vehicle</i>	Şarj Edilebilir Hibrit Elektrikli Araç
PI	<i>Physical Internet</i>	Fiziksel İnternet
PIARC	<i>Permanent International Association of Road Congresses</i>	Daimî Uluslararası Yol Kongreleri Derneği
PIV	<i>Plug-In Vehicle</i>	Şarj Edilebilir Araç

PKI	<i>Public Key Infrastructure</i>	Açık Anahtar Altyapısı
PMD	<i>Personal Mobility Device</i>	Bireysel Hareketlilik Aracı
PPP	<i>Private-Public Partnership</i>	Özel-Kamu Ortaklığı
PRT	<i>Personal Rapid Transit</i>	Kişisel Hızlı Geçiş
PTS	<i>Automatic Number Plate Recognition System (ANPR), License Plate Recognition (LPR)</i>	Plaka Tanıma Sistemi
PTSF	<i>Percent Time Spent Following</i>	Katarlamalı Sürüş Seyahat Süresi Yüzdesi
PTZ	<i>Pan-Tilt-Zoom</i>	Pan-Tilt-Zoom
RAD-IT	<i>Regional Architecture Development for Intelligent Transportation</i>	Akıllı Ulaşım için Bölgesel Mimari Geliştirme Yazılımı
RDS	<i>Radio Data System</i>	Radyo Veri Sistemi
REX	<i>Range-Extended Ev</i>	Menzil Genişletilmiş Elektrikli Araç
RFID	<i>Radio Frequency Identification</i>	Radyo Frekansıyla Tanımlama
RO-RO	<i>Roll-On, Roll-Off Cargo</i>	Tekerlekli Araçların Taşınması
RSU	<i>Roadside Unit</i>	Yol Kenarı Ünitesi
RTTI	<i>Real Time Travel Information</i>	Gerçek Zamanlı Seyahat Bilgisi
RWIS	<i>Road Weather Information System</i>	Yol Hava Durumu Bilgi Sistemi
RWS	<i>Road Weather Station</i>	Yol Hava İstasyonu
RWW	<i>Road Works Warning</i>	Yol Çalışması Uyarısı
SAE Level 5	<i>Society of Automotive Engineers Level 5</i>	Otomotiv Mühendisleri Topluluğu Seviye 5
SCATS	<i>Sydney Coordinated Adaptive Traffic System</i>	Sidney Koordineli Uyarlamalı Trafik Sistemi
SCM	<i>Supply Chain Management</i>	Tedarik Zinciri Yönetimi
SD kart	<i>Secure Digital Memory Card</i>	Güvenli Dijital Hafıza Kartı
SDK	<i>Software Development Kit</i>	Yazılım Geliştirme Kiti
SDR	<i>Software Defined Radio</i>	Yazılım Tanımlı Radyo
SET-IT	<i>Systems Engineering Tool for Intelligent Transportation</i>	Akıllı Ulaşım için Sistem Mühendisliği Yazılım Aracı

SKHP	<i>Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı</i>	Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)
SKUP	<i>Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı</i>	Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)
SLA	<i>Service Level Agreement</i>	Hizmet Seviyesi Anlaşması
SMS	<i>Short Message Service</i>	Kısa Mesaj Servisi
SOT	<i>Field Operation Tests (FOTS)</i>	Saha Operasyon Testleri
SPaT	<i>Signal Phase and Timing</i>	Sinyal Fazı ve Zamanlama
SSMS	<i>Sustainable and Smart Mobility Strategy</i>	Sürdürülebilir ve Akıllı Hareketlilik Stratejisi
SSV	<i>Slow or Stationary Vehicle Warning</i>	Yavaş Giden veya Duran Araç Uyarısı
SULP	<i>Sustainable Urban Logistics Plan</i>	Sürdürülebilir Kent İçi Lojistik Planı
SUMP	<i>Sustainable Urban Mobility Plan</i>	Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı (SKUP), (SKHP)
SWD	<i>Shock Wave Damping</i>	Şok Dalgası Sönümlleme
TaaS	<i>Transportation as a Service</i>	Hizmet Olarak Ulaşım
TAD	<i>Traffic Separation Scheme (TSS)</i>	Trafik Ayrım Düzeni
TAM	<i>Transportation Asset Management</i>	Ulaşım (Taşımacılık) Varlık Yönetimi
TCC	<i>Traffic Control Center</i>	Trafik Kontrol Merkezi
TCP	<i>Transmission Control Protocol</i>	İletişim Kontrol Protokolü
TDM	<i>Transport Demand Management</i>	Ulaşım Talep Yönetimi
TEN-T	<i>Trans European Transport Networks</i>	Trans Avrupa Ulaşım Ağları
TERN	<i>Trans European Road Network</i>	Trans Avrupa Yol Ağı
TJW	<i>Traffic Jam Ahead Warning</i>	İleride Trafik Sıkışıklığı Uyarısı
TLI	<i>Traffic Light Information</i>	Araç İçi Trafik Sinyal Bilgisi
TMC	<i>Traffic Management Channel</i>	Trafik Yönetim Kanalı
TMC	<i>Transport Management Center</i>	Ulaşım Yönetim Merkezi
TMC	<i>Traffic Management Centre</i>	Trafik Yönetim Merkezi

TOD	<i>Transit Oriented Planning, Development</i>	Ulaşım Odaklı Planlama, Geliştirme
TPEG	<i>The Transport Protocol Experts Group</i>	Ulaşım Protokolü Uzmanları Grubu
TRB	<i>Transportation Research Board</i>	Ulaştırma Araştırma Kurulu
TRIMIS	<i>Transport Research and Innovation Monitoring and Information System</i>	Ulaşım Araştırma ve Yenilik Görüntüleme ve Bilgi Sistemi
TROY	<i>Türkiye's Payment Method</i>	Türkiye'nin Ödeme Yöntemi
TSDSI	<i>Telecommunications Standards Development Society (India)</i>	Telekomünikasyon Standartları Geliştirme Derneği (Hindistan)
TSP	<i>Traffic Signal Priority</i>	Trafik Sinyal Önceliği
TSS	<i>Traffic Separation Scheme</i>	Trafik Ayrım Düzeni
TTA	<i>Telecommunications Technology Asociation (Korea)</i>	Telekomünikasyon Teknolojisi Derneği (Kore)
TTC	<i>Telecommunication Technology Committee (Japan)</i>	Telekomünikasyon Teknolojisi Komitesi (Japonya)
TTG	<i>Time to Green</i>	Yeşile Dönme Zamanı
TTP	<i>Trusted Third Party</i>	Güvenilir Üçüncü Taraf
UAM	<i>Urban Air Mobility</i>	Kentsel Hava Hareketliliği
UAV	<i>Unmanned Aerial Vehicle</i>	İnsansız Hava Aracı
UIDB	<i>International union of Railways (İngilizce), Union Internationale des Chemins de fer (Fransızca)</i>	Uluslararası Demiryolları Birliği
UDP	<i>User Datagram Protocol</i>	Kullanıcı Datagram Protokolü
UGV	<i>Unmanned Ground Vehicle</i>	İnsansız Kara Aracı
UIC	<i>Union Internationale des Chemins de fer (Fransızca)</i>	Uluslararası Demiryolları Birliği
ULEV	<i>Ultra Low Emission Vehicle</i>	Ultra Düşük Emisyonlu Araç
UMTS	<i>Universal Mobile Telecommunication System</i>	Evrensel Mobil Telekomünikasyon Sistemi
UPS	<i>Uninterruptible Power Supply</i>	Kesintisiz Güç Kaynağı
URL	<i>Universal Resource Identifier</i>	Evrensel Kaynak Tanımlayıcı
USB	<i>Universal Serial Bus</i>	Evrensel Seri Veri Yolu

USDOT	<i>United States Department of Transportation</i>	Amerika Birleşik Devletleri Ulaştırma Bakanlığı
UTC	<i>Coordinated Universal Time</i>	Koordineli Evrensel Zaman
V/C	<i>Volume/Capacity Ratio</i>	Hacim/Kapasite Oranı
V2G	<i>Vehicle-to-Grid</i>	Araç-Şebeke Haberleşmesi
V2I	<i>Vehicle-to-Infrastructure</i>	Araç-Altyapı Haberleşmesi
V2N	<i>Vehicle-to-Network</i>	Araç-Ağ Haberleşmesi
V2P	<i>Vehicle-to-Pedestrian</i>	Araç-Yaya Haberleşmesi
V2V	<i>Vehicle-to-Vehicle</i>	Araç-Araç Haberleşmesi
V2VRU	<i>Vehicle-to-Vulnerable Road User Communication</i>	Araç-Savunmasız Yol Kullanıcısı Haberleşmesi
V2X	<i>Vehicle-to-Everything</i>	Araç-Her Şey Haberleşmesi
VAN	<i>Vehicle Area Network</i>	Araç Alan Ağı
VANETs	<i>Vehicular Ad-Hoc Networks</i>	Araçlara Özel Ağlar
VDS	<i>Variable Direction Signing</i>	Değişken Yön İşaretleme
VHCN	<i>Very High Capacity Network</i>	Çok Yüksek Kapasiteli Ağ
VHF	<i>Very High Frequency</i>	Çok Yüksek Frekans
VICS	<i>Vehicle Information and Communication Systems (Japan)</i>	Araç Bilgi ve Haberleşme Sistemleri (Japonya)
VMS	<i>Variable Message Signs</i>	Değişken Mesaj İşaretleri
VNF	<i>Virtualized Network Function</i>	Sanallaştırılmış Ağ Fonksiyonu
VOTT	<i>Value of Travel Time</i>	Zaman Maliyeti
VR	<i>Virtual Reality</i>	Sanal Gerçeklik
VRU	<i>Vulnerable Road Users</i>	Savunmasız Yol Kullanıcıları
VRU2Car	<i>Vulnerable Road User-to-Vehicle Communication</i>	Savunmasız Yol Kullanıcısı-Araç Haberleşmesi
VTOL	<i>Vertical Take-Off and Landing</i>	Dikey Kalkış ve İniş
VTS	<i>Vessel Traffic Service</i>	Gemi Trafik Hizmetleri
WAN	<i>Wide Area Network</i>	Geniş Alan Ağı
WAVE	<i>Wireless Access in Vehicular Environments</i>	Araç Ortamlarında Kablosuz Erişim
WGS	<i>World Geodetic System</i>	Dünya Jeodezi Sistemi

WIM	<i>Weigh In Motion</i>	Hareket Halinde Ağırlık Ölçümü
WIMS	<i>Weigh In Motion System</i>	Hareket Halinde Ağırlık Ölçüm Sistemi
Wi-Fi	<i>Wireless Fidelity</i>	Kablosuz Ağ
WiMAX	<i>Worldwide Interoperability for Microwave Access</i>	Mikrodalga Erişim için Evrensel Birlikte Çalışabilirlik
WLANp	<i>Wireless Local Area Network Protocol</i>	Kablosuz Yerel Alan Ağı Protokolü
WSN	<i>Wireless Sensor Network</i>	Kablosuz Sensör Ağı
WWD	<i>Wrong Way Driving Warning</i>	Ters Yönde Sürüş Uyarısı
XaaS	<i>X as a Service</i>	Hizmet Olarak Her Şey
YHT	<i>High Speed Railway Line</i>	Yüksek Hızlı Demiryolu Hattı
YOGT	<i>Annual Average Daily Traffic (AADT)</i>	Yıllık Ortalama Günlük Trafik
ZAC	<i>Zone Access Control</i>	Bölgesel Erişim Kontrolü
ZEV	<i>Zero Emission Vehicle</i>	Sıfır Emisyonlu Taşıt
ZLEV	<i>Zero and Low Emission Vehicles</i>	Sıfır ve Düşük Emisyonlu Araçlar

A

ABD Ulaştırma Bakanlığı (USDOT)

United States Department of Transportation (USDOT)

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ulaşım hizmetleri ve programları için federal finansman kurumu.

acil durum emergency

İnsan hayatına, sağlığına, mal ve mülklerine veya çevreye zarar vermek üzere risk taşıyan ani olarak ortaya çıkan durum.

acil durum altyapısı

emergency infrastructure

Acil durum sistemleri ve bu sistemlerin birbirleri ile entegre çalışmalarını için gerekli olan altyapı sistemi.

acil durum aracı yaklaşıyor uyarısı

Emergency Vehicle Approaching (EVA)

Trafikte ilerleyen ambulans, itfaiye vb. gibi acil durum araçlarının hızla ilerlemeleri için öndeki araçların uyarılmasını sağlayan K-AUS hizmeti.

acil durum araç önceliği

Emergency Vehicle Priority (EVP)

Acil durum araçlarının bir acil durum çağrısına yanıt verirken belirli bir güzergâh boyunca trafik sinyal sırasının otomatik olarak tetiklenmesini sağlayan hizmet.

acil durum çağrı yönetimi, eCall yönetimi emergency call management, eCall management

Acil durum çağrısının alınması ve belirlenmesi, çağrıya cevap verilebilmesi için gerekli önlemlerin başlatılması ve yönetilmesi faaliyetleri.

acil durum çağrısı emergency call

Acil bir durumu bildirmek için yerleşik veya yol kenarı donanımı aracılığıyla ilgili operatörün aranması.

acil durum çıkışı

emergency exit, tunnel emergency exit

Acil bir durumda tünel içerisinden dışarıda boş ve emniyetli bir alana emniyetle tahliye sağlayacak, tünel ana girişlerini de içeren bir kapı ya da başka bir açıklık.

acil durum eğitimi

emergency training

Acil durumlara yönelik temel bilgi ve kavramlar ile acil durum anında yapılması gerekenleri içeren eğitim.

acil durum eylem planı *emergency action plan*

Mal ve can güvenliğinin sağlanması için acil durumlarda yapılan tahliye, ilkyardım ve görev dağılımını içeren kapsamlı planlama.

acil durum fren lambası uyarısı *Emergency electronic Brake Light (EBL)*

Trafikte meydana gelen ani frenlemelere karşı arkadaki aracın araç-arac haberleşmesi ile uyarılmasını sağlayan K-AUS hizmeti.

acil durum güç kaynağı *emergency power supply*

Normal güç kaynağı kesintiye uğradığında hayati etkinliklerin sürdürülmesini sağlayan bağımsız güç kaynağı.

acil durum güzergâhı *emergency vehicle routing*

Acil durum taşıtlarının trafik koşulları göz önüne alınarak güzergâhlarının dinamik olarak belirlenmesi.

acil durum hizmetleri *emergency services*

Acil durumlarda insanların can ve mal güvenliğini sağlamak üzere özel sorumlulukları olan kurum ve kuruluşlarca yerine getirilen hizmetler.

acil durum istasyonu *emergency station*

Tünel, köprü veya başka bir yerde bulunan; acil durum telefonları, yangın söndürücüsü, ilk yardım malzemesi vs. içeren tesis.

acil durum müdahale aracı *emergency vehicle*

Bir olaya müdahale etmek için acil servisler tarafından kullanılan araç.

acil durum müdahale aracı uyarısı *emergency vehicle warning*

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürüşü etkileyebilecek yakınlıktaki acil durum müdahale aracı hakkında sürücüyeye bilgi verilmesi.

acil durum planlaması *emergency planning*

İnsanın canı ve maliyla diğer aktivitelerinin, olağan dışı olayların sonuçlarından en az kayıp ve zararla kurtulabilmesi için yapılması gereken iş ve işlemlerin, olaylar olmadan önce planlanması ve olay sırasında; zamanında, hızlı ve etkili bir şekilde uygulanmasını gerektiren tüm faaliyetler.

acil durum yönetimi *emergency management*

Acil bir durum hakkında bilgi toplama ve uygun eylemlerin uygulanması.

acil durum yönetişimi

emergency governance

Gelecekteki mobilite ve ulaşım hizmetleri için uçtan uca çözümler geliştirmek amacıyla birlikte çalışan otomotiv, teknoloji ve telekomünikasyon endüstrilerinden, şirketlerden oluşan küresel, sektörler arası bir organizasyon.

acil durum yönlendirme yardımı

emergency steering assistance, emergency routing assistance

Acil bir durumda, araçla manevra yapmak için sürücüye sağlanan aktif yardım.

açık anahtar altyapısı

Public Key Infrastructure (PKI)

Dijital sertifikaları oluşturmak, yönetmek, dağıtmak, kullanmak, depolamak, iptal etmek ve açık anahtarlı şifrelemeyi yönetmek için gereken bir dizi rol, politika, donanım, yazılım ve prosedür.

açık anahtarlı şifreleme

public key cryptography

Şifreleme ve deşifre işlemleri için farklı anahtarların kullanıldığı şifreleme sistemi.

açık inovasyon

open innovation

Bir kuruluşun yenilik (ürünler, hizmetler, iş modelleri, süreçler vb.) için sadece kendi iç bilgilerine ve kaynaklarına (örneğin kendi personeli veya Ar-Ge yeteneği gibi) bağlı kalmadığı, aynı zamanda birden fazla harici yeniliği teşvik etmek için kaynakları (müşteri geri bildirimleri, yayınlanmış patentler, rakipler, dış kurumlar, halk vb.) değerlendirdiği durum.

açık kaynak

open source

Bir bilgisayar yazılımının makine diline dönüştürülüp kullanımından önce, programcılar tarafından okunur, anlaşılır, yeni amaçlara uygun değiştirilebilir hâlinin gizli tutulmayıp açık halde kamuyla paylaşılması.

açık sistemler ara bağlantı modeli

Open Systems Interconnection model (OSI model)

Bir telekomünikasyon veya bilgi işlem sisteminin iletişim işlevlerini, altta yatan iç yapısı ve teknolojisine bakılmaksızın karakterize eden ve standartlaştıran, çeşitli iletişim sistemlerinin standart iletişim protokolleriyle birlikte çalışabilirliğini ele alan kavramsal model.

açık standart

open standard

Hem yerel hem de uluslararası gönüllü konsensüs standart belirleyici kuruluşlar tarafından geliştirilen veya benimsenen standartlar.

açık şarj noktası protokolü

Open Charging Point Protocol (OCPP)

Şarj noktaları (EVSE) ve Şarj İstasyonu Yönetim Sistemi (CSMS) arasındaki iletişimi tanımlayan bir haberleşme protokolü.

açık veri

open data

Herhangi bir telif hakkı, patent ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından kullanılabilen, düzenlenebilen ve dağıtılabilen veri.

açık veri platformu *open data platform*

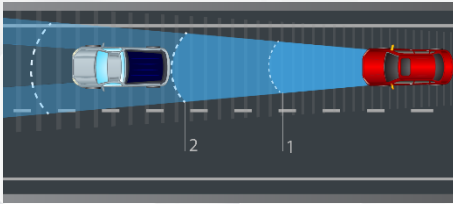
Herhangi bir telif hakkı, patent ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından ücretsiz ve özgürce (hukuki, finansal, teknik engel olmaksızın) erişilebilen ve kullanılan verilerin sunulduğu veri platformu.

açık yönetim *open governance*

Şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımçılık ve iş birliği prensipleri ile desteklenen verinin, süreçlerin ve hizmetlerin açık hâle getirilmesi ile gerçekleşen bir yönetim türü.

adaptif hız kontrolü, akıllı hız kontrolü, boyuna kontrol *adaptive cruise control (ACC), intelligent cruise control, longitudinal control*

Araç hızını otomatik olarak ayarlayan ve öndeki araçla güvenli mesafeyi korumak amacıyla geliştirilen opsiyonel bir hız kontrol sistemi.

adaptif kavşak sinyal kontrolü *adaptive intersection signal control*

Anlık talebe göre otomatik olarak uyarlanan kavşak sinyal kontrolü.

adaptif ön far sistemi *adaptive headlight system, adaptive front light system*

Gelen trafiğe, virajlara, dönüş manevralarına veya dönüş sinyaline göre otomatik olarak ayarlanan ön far sistemi.

adaptif sistem *adaptive system*

Uyarlanabilir hale gelen ve kendi kendine öğrenme kabiliyetine sahip sistem.

afet bilgi sistemi *disaster information system*

Afetlerin her safhasında can kaybını, ekonomik kayıpları en aza indirmek için konuyla ilgili veriler ile bilginin eş güdümünde zamanında sağlandığı ve değişiminin sanal bir ağ ortamında kolaylıkla yapılabildiği bütünleşik teknolojik sistem.

afet koordinasyon merkezi *disaster coordination center*

Şehrin önemli bir kısmını etkileyen ve mevcut kaynakların müdahaleye yetersiz kaldığı afet veya acil durumlarda şehrin olağanüstü durumunun birçok uzmanlık alanında koordineli olarak yürütüldüğü merkez.

ağ durum gözetimi

network state surveillance

Güncel trafik durumuna dair veri toplanarak durum değerlendirmesinin yapılması ve ağ durumu veri tabanının güncellenmesi.

ağ güzergâh iyileştirmesi

collective route optimisation, network route optimisation

Ağ optimizasyonuna dayalı olarak en uygun güzergâhın hesaplanması.

ağ kontrol hesaplaması

network control computation

Ağ seviyesinde kontrol planları hesaplanarak kesim ve kavşak kontrolü gibi diğer fonksiyonlara koordinasyon kurallarının iletilmesi.

ağ sinyal kontrolü

network signal control

Ağ performansını belli ölçütlere göre iyileştirmek için ağdaki sinyal kontrol kavşaklarının kontrolü.

ağ trafik kontrolü, alan trafik kontrolü

network traffic control, area traffic control

Tüm yol ağının performansının iyileştirilmesi için yol ağı üzerindeki kavşaklar ve bağlantılarda, sinyal kontrolü, katılım kontrolü ve alternatif güzergâh önerisi gibi koordine trafik önlemlerinin alınması.

ağ video kaydedici

Network Video Recorder (NVR)

Videoyu bir disk sürücüsüne, USB bellek, SD bellek kartına veya başka bir yığın depolama cihazına dijital formatta kaydeden bir yazılım programını içeren özel bir bilgisayar sistemi.

ağ yolculuk süresi

network travel time

Belirli bir ulaşım ağında yapılan her bir seyahatin sürelerinin toplamı.

ağ yolculuk süresi tahmini

network travel time estimation

Genellikle trafik modellemelerinde kullanılan, belirli bir ulaşım ağında yapılan her bir seyahat süresinin toplamının tahmini.

ağır vasıta

heavy vehicle

Normal çalışma sırasında dörtten fazla tekerleği yola temas eden bir araç.

ağır yük taşıtı

Heavy Goods Vehicle (HGV)

Toplam ağırlığı 3.500 kg'ın üzerinde olan araçlar. (araç + yük)

ağırlık aşımı uyarısı

overweight warning

Belli bir yol kesimi için ağırlık sınırı aşıldığında araç veya yol kenarı donanım tarafından sürücünün uyarılması.

ağırlık güç oranı

weight to power ratio

Bir aracın toplam ağırlığı ile motor gücü arasındaki oran.

ağırlık sınırını aşan taşıma *overweight transport*

Araç kayıt belgesinde belirtilen ağırlık sınırını aşan taşıma.

akıllı altyapı *smart infrastructure*

Tüm ulaşım modlarının tek bir merkezden yönetiminin sağlandığı kontrol merkezi.

akıllı araç otoyol sistemi *intelligent vehicle highway system*

Araçların ve otoyolların iki yönlü bir iletişim sistemi aracılığıyla bilgi alışverişinde bulunduğu akıllı bir ulaşım sistemi.

akıllı aydınlatma *intelligent lighting*

Solar aydınlatma, hibrit aydınlatma, LED sistemler vb. akıllı uygulamaların kentin aydınlatma sistemine entegre edilmesi ile enerji tüketiminin takip edilebilmesi ve optimizasyonu.

akıllı cihaz *smart device*

Üzerinde bulunan uygulamalar sayesinde, özelleşmiş görevler icra edebilen ve internete bağlı olarak çalışan cihaz.

akıllı durak *smart stop*

Yerleştirilen LCD/LED tabanlı dijital yolcu bilgilendirme alanları, bilet cihazı, bas-konuş ünitesi, engelli araç şarj ünitesi ve ücretsiz Wi-Fi imkânlarının sunulduğu otobüs durakları.

akıllı enerji yönetimi *smart energy management*

Enerji ve kaynak açısından yüksek düzeyde verimlilik, maliyet ve enerji tasarrufu sağlayan; yenilikçi yaklaşımlara dayanan şebekeler ile enerjinin yönetimi.

akıllı hareketlilik
smart mobility

Gerçek zamanlı verilere dayanan uygulamalar ve hizmetler kullanılarak farklı ulaşım modlarındaki seçenekler hakkında sunulacak doğru ve anlık bilgiler sayesinde yolcu ve yük hareketliliğinin optimize edilmesi.

akıllı hız adaptasyonu, otomatik hız adaptasyonu, akıllı hız yardımı
intelligent speed adaptation, automatic speed adaptation, intelligent speed assistance

Araç hızını, çeşitli kullanıcı arayüzleri (bilgilendirici, destekleyici veya zorunlu) aracılığıyla farklı referans hızlarına (statik, değişken veya dinamik) göre yönetmek için çeşitli konseptler.

akıllı kart
smart card

Çipli kart ve entegre devreler içeren mikroçip boyutunda kartlar.

akıllı kavşak
smart intersection

Sinyalize olmuş kavşaklarda araç sayım kameraları veya araç sayım sensörleri kullanılarak her yöndeki araç yoğunluklarının tespit edilmesi sonrasında, kavşağın her yönüne ayrı ayrı verilecek olan sürelerin dinamik olarak değiştiği kavşak.

akıllı kavşak çözüm merkezi
smart intersection solution center

Sensörlerden gelen bilgilerin işlendiği ve bu bilgilere göre trafiği otomatik olarak yönlendiren sistemin yönetildiği merkez.

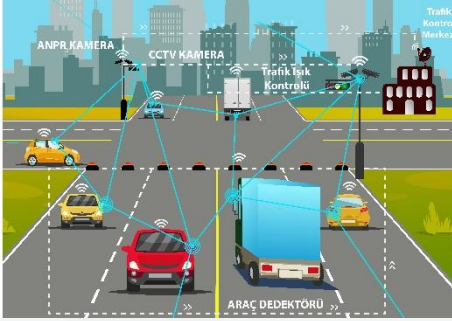
akıllı otopark ödeme yönetimi
smart parking payment management

Trafik dışı alanlarda verimli otopark operasyonu için çeşitli biletleme çözümleri ve otomatik ödeme terminaleri sunan sistem.

akıllı otoyol, akıllı yol *intelligent highway, smart highway, intelligent road, smart road*

Akıllı ulaşım ve iletişim teknolojileri bileşenleri kapsamında kullanılan sensörlerle toplanan veriyi ileten, analiz eden, ölçen, izleyen ve daha gelişmiş performans ve kullanıcı deneyimi için kullanıcı talepleri ve çevredeki değişikliklere akıllı şekilde yanıt verebilen kamusal değer oluşturan sistemler.

akıllı park etme *smart parking*

Temel olarak iki araç arasındaki mesafeyi ya da yakın olan nesneyle uzaklığı sensörler yardımıyla ölçüp uyarı veren sistemler.

akıllı şarj *intelligent charging*

Bir şarj istasyonunun veya aracın şebekenin ihtiyaçlarına bağlı olarak şarj etmeye başlamak, şarj oranını düşürmek veya şarjı durdurmak için sinyaller aldığı durum.

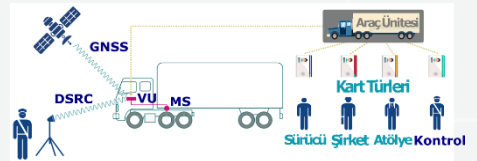
akıllı şehir *smart city*

Şehrin planlamasını, yönetimini, inşasını, akıllı hizmetleri kolaylaştıracak nesnelerin interneti, bulut bilişim, büyük veri ve entegre coğrafi bilgi sistemleri gibi yeni nesil bilgi iletişim teknolojilerinin uygulandığı yeni bir kavram ve yeni bir model.

akıllı takograf *smart tachograph*

Sayısal takograf cihazlarına, akıllı ulaşım sistemleri arayüzleri ile iletişim, küresel seyrüsefer uydu sistemi (GNSS) ve tahsis edilmiş kısa mesafeli haberleşme (DSRC) teknolojileri eklenerek geliştirilmiş cihaz.

akıllı ulaşım

intelligent transportation

Hareketlilik ve ulaşım üretkenliği sağlayabilen, güvenliği artırabilen, mevcut ulaşım tesislerinin ve enerji kaynaklarının kullanımını en üst düzeye çıkararak ve çevreyi koruyabilen bir dizi teknoloji içeren ulaşım.

akıllı ulaşım hizmetleri

intelligent transport services

Akıllı ulaşım sistemlerinin doğrudan veya dolaylı kullanımı ile sunulan hizmetler.

akıllı ulaşım için yol kaplaması

pavement for intelligent transport

Yol yüzeyinin araç sürüş yardımcıları ve otomasyon için gerekli tüm altyapının yapım anında ya da daha sonra yerleştirilebilmesi için önceden hazırlanması.

akıllı ulaşım izleme ve değerlendirme

intelligent transportation monitoring and evaluation

Ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde, ilgili sistemlere ve bu sistemlerin kullanıldığı hizmetlere ilişkin eksikliklerin belirlenmesine yönelik izleme ve değerlendirme faaliyetleri ile değişen koşullar doğrultusunda iyileştirme fırsatlarının değerlendirilmesi ile belirlenen gerekli iyileştirme ve değişim faaliyetleri.

akıllı ulaşım kaynak yönetimi

intelligent transportation resource management

Etkin ve etkili bir şekilde yaşam döngüsü boyunca altyapı kaynaklarıyla (iş gücü kaynağı, finansal kaynak, teknoloji, çalışma ortamı vb.) ilgili planlama, dönüşüm ve yönetim faaliyetleri.

akıllı ulaşım sistemi için bulut bilişim

Intelligent Transportation Systems Cloud (ITS-Cloud)

Yol güvenliği, ulaşım verimliliği, seyahat güvenilirliği, bilgilendirilmiş seyahat seçenekleri, çevrenin korunması vb. hizmetleri iyileştirmek için bulut bilişim hizmetlerinin ulaştırma hizmetlerinde kullanılması.

Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS)

Intelligent Transportation Systems (ITS)

Seyahat sürelerinin azaltılması, trafik güvenliğinin artırılması, mevcut yol kapasitelerinin verimli kullanılması, hareketliliğin artırılması, enerjinin verimli kullanılması ve çevreye verilen zararın azaltılması gibi amaçlar doğrultusunda geliştirilen kullanıcı, araç, altyapı ve merkez arasında çok yönlü veri alışverişi ile izleme, ölçme, analiz ve kontrol mekanizmalarını içeren bilgi iletişim temelli sistemler.

akıllı ulaşım sistemleri ile ilgilenen ETSI teknik komitesi (ETSI TC ITS)

ETSI Technical Committee Dealing with Intelligent Transportation Systems (ETSI TC ITS)

Çoklu ulaşım modları ve sistemler arasında birlikte çalışabilirlik dahil olmak üzere ulaşım ağları, araçlar ve ulaşım kullanıcıları için ağ genelinde akıllı ulaşım sistemleri hizmet sunumunun geliştirilmesini ve uygulanmasını desteklemek için standardizasyondan sorumlu teknik komite.

akıllı ulaşım sürdürülebilirliği

intelligent transportation sustainability

Sistemlerin, gelecekte duyulacak ihtiyaçları karşılamasını güvence altına alacak bir şekilde, ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde mevcut ihtiyaçları karşılamasının sağlanması.

akıllı ulaşımın planlanması ve hayata geçirilmesi

planning and implementing intelligent transport

İş, veri, uygulama alanı/uygulama ve teknoloji katmanları kapsayacak şekilde ilgili dijital, fiziki, mekânsal ve insana hizmet eden sistemlerin ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde olmak üzere planlanması ve hayata geçirilmesi.

akıllı yönlendirme sistemi

smart guidance system

Araç kontrol ve takibi, hat optimizasyonu, güzergâh organizasyonu, araç içi ve son kullanıcı bilgilendirme ekranları, araç içi teknik bilgilerin izlenmesi gibi işlevlerin yönetimini içeren entegre bir sistem.

akıllı yük taşımacılığı

smart freight transport

Yük taşımacılığında gerçek zamanlı yol durumu verisi kullanılarak rota planlama, özelleştirme ve yük takibi konularının yönetimi.

akış hızı, trafik yoğunluğu

flow rate, traffic intensity

Araçların veya kişilerin bir kesiti geçme oranı, yani araçların veya kişilerin sayısının zamana bölünmesi. (genellikle saniye başına, dakika başına veya saat başına birim olarak ifade edilir)

akış yönü

downstream

Trafik akış yönü.

aktarıcı, alıcı verici

transponder

Bir radar, radyo veya sonar sinyaline otomatik olarak yanıt veren ve bir aracın bulunmasını, tanımlanmasına ve yönlendirilmesine izin veren verici alıcı cihaz.

aktarma merkezi

hub

Çok sayıda insan tarafından kullanılan kara, hava, demir ve deniz yolları taşıma araçlarının yolcularını transfer ettiği merkez.

aktif darboğaz

active bottleneck

Trafik veriminin kapasiteye eşit olduğu ve yukarı akım yönünde kuyruğa neden olan darboğaz.

aktif dedektör

active detector

Bir nesneyi tespit ederken enerji ileten ve alan dedektör.

aktif emniyet sistemleri

active safety systems

Uyarı veya müdahale yoluyla kazaları önlemek için sürüş sırasında sürücüyü yardımcı olan emniyet sistemleri.

aktif hareketlilik

active mobility

Bisiklet, skuter, kaykay ve paten gibi sadece insan gücü kullanılan ulaşım türlerini içeren hareketlilik.

aktif sinyal önceliği

active signal priority, active priority

Uyarlamalı trafik sinyalleri gibi aktif araçlarla sağlanan öncelik.

Aktif Trafik ve Talep Yönetimi (ATTY)

Active Traffic and demand Management (ATM)

Olay yönetimi, değişken hız limiti, kuyruk uyarıları, değişken mesaj işaretleri vb. uygulamalar ile seyahat talebinin, trafik talebinin ve trafik akışının, ulaşım tesislerinde dinamik olarak yönetimi ve kontrolü.

Aktif Ulaşım ve Talep Yönetimi (AUTY)

Active Transportation and Demand Management (ATDM)

Gerçek zamanlı ve tahmin edilen koşullara entegre bir şekilde uyarlanmış operasyonel stratejilerin birini veya birkaçını kullanarak, geçerli trafik koşullarına dayalı olarak seyahat ve trafik talebini ve ulaşım tesislerinin mevcut kapasitesini dinamik olarak yönetmeye yönelik toplu yaklaşım.

aktif yolculuk

active travel

Yürüyerek, bisiklet ve toplu taşıma ile yapılan şehir içi ulaşım.

akustik dedektör, sonik dedektör, sese duyarlı dedektör

acoustic detector, sonic detector, sound sensitive detector

Duyulabilir frekanslarda çalışan pasif algılayıcı.

aküsü değiştirilebilen elektrikli araç

exchangeable battery electric vehicle

Şarj etmeye alternatif olarak değiştirilebilir bataryalı elektrikli araç.

alan trafik sinyal kontrolü

area traffic signal control

Ağ performansının belli ölçütlere göre iyileştirilmesi için ağdaki sinyalleme kavşaklarının kontrolü.

alan ücretlendirme

area charging, area pricing

Tanımlanmış bir alanda yol veya bölge kullanımının ücretlendirilmesi.

alternatif enerji sistemi
alternative energy system

Yenilenebilir ve sürdürülebilir elektrik sistemlerinin üretim ve tüketim modellerinin desteklendiği, çevreye daha duyarlı şekilde üretilen enerji türünü ortaya çıkaran sistem.

alternatif kavşak
alternative intersection

Bir veya daha fazla hareketi ikincil bir kavşağa yeniden yönlendirerek oluşturulan kavşak.

alternatif yakıt
alternative fuel

Fosil yakıtlara alternatif olarak kullanılan, daha çevre dostu yakıt.

alternatif yol önerisi
diversion advice

Önerilen alternatif yol bilgisi.

altyapı tabanlı sistemler
infrastructure based systems

Temelde altyapıya dayalı olarak AUS işlevlerini yerine getiren sistem.

altyapı-araç haberleşmesi
Infrastructure to Vehicle Communication (I2V)

Yol kenarı altyapı donanımlarının araçlar ile haberleşmesi.

altyapı-araç veri alışverişi
In-Vehicle Information (IVI)

Altyapı ile araç arasında, araç içi donanım aracılığıyla gerçekleşen veri alışverişi.

altyapı-her şey haberleşmesi
Infrastructure to Anything Communication (I2X)

Yol kenarı altyapı donanımlarının nesnelere ile haberleşmesi.

Amerikan Devlet Karayolu ve Ulaştırma Yetkilileri Birliği

American Association of State Highway Transportation Officials (AASHTO)

Amerikan Devlet Karayolu ve Ulaştırma Yetkilileri Birliği (ABD)

Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü

American National Standards Institute (ANSI)

Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü

ampirik trafik modeli, ampirik model
empirical traffic model, empirical model

Gözlemlenen saha verilerinin istatistiksel analizine ve performans ölçümlerine dayalı trafik modeli.

Amsterdam Grup
Amsterdam Group

CEDR, ASECAP, POLIS ve C2C-CC kuruluşlarının oluşturduğu stratejik ittifak.

ana taşıyıcı
backhaul

Orijinal varış noktasından çıkış noktasına dönen bir ulaşım aracının (tipik olarak bir kamyon) süreci.

anahtar performans göstergeleri
Key Performance Indicators (KPIs)

Bir sistemin ne kadar başarılı olduğunu ölçmeye yarayan kriterler bütünü.

analitik trafik modeli

analytical traffic model

Ulaşım ağının sıkışıklık durumlarını tahmin etmek ve trafik ağında iyileştirmeler yapmak amacıyla geliştirilen bir modelleme sistemi.

anında ödeme

instant payment, immediate payment

Bir ulaşım hizmeti kullanıldığı anda, ücretin kullanıcıdan transfer edildiği ödeme şekli.

anlık iletim sistemi

instant transmission system

İzinsiz kullanım, hırsızlık, yabancının algılanması gibi durumların acil ihbar birimlerine iletilmesini sağlayan sistem.

anonimlik

anonymity

Mesaj alışverişlerinde bireysellik, ayırım ve tanınabilirlik eksikliği.

anti blokaj fren sistemi

Anti-Lock Braking System (ABS), Anti-Lock Brake System wheel antilocking system

Fren yaparken aracın direksiyon yönetimini korumak amacıyla her bir tekerleğin kilitlenmesini otomatik olarak engelleyen aktif güvenlik sistemi.

ara toplu taşıma

paratransit

Geleneksel sabit güzergâh, sabit tarifeli hizmetten daha esnek ve kişiselleştirilmiş ulaşım hizmeti biçimi.

ara toplu taşıma aracı

paratransit vehicle

Halka kiralanabilen, taksi, kamyonet benzeri lastik tekerlekli, yüksek doluluk oranına sahip herhangi bir araç. (Genellikle sabit bir programda çalışmayan ve geleneksel toplu taşıma araçlarından daha küçük taşıma aracı.)

arabellek endeksi

buffer index

Gerçek seyahat süresinin ortalama seyahat süresine oranıyla tanımlanan seyahat süresi güvenilirlik performans ölçüsü. Seyahat planlarken ortalama seyahat sürelerine ekledikleri ekstra zamanı (tampon) temsil eder. Bu, ortalama seyahat süresi ile en kötü duruma yakın seyahat süresi (95. yüzdellik dilim) arasındaki ekstra süredir. Tampon endeksi, ortalama seyahat süresinin yüzdesi olarak belirtilir.

araca takılı

on-board

Aracın içinde ya da araca takılı.

araç alan ağı

Vehicle Area Network (VAN)

VAN protokolü (Araç Alan Ağı), hem düşük hem de yüksek hız için çoklu mimari özelliği ile otomotiv ağ taleplerini karşılamak için özel olarak tasarlanmış bir ISO standardı.

araç algılama sistemi *vehicle detection system*

Sensörler ve dedektörler marifetiyle yasak bölgelerdeki izinsiz girişleri, yol ihlallerini, otobandaki hız sınırı aşımalarını, kritik alanlardaki şüpheli araçları tespit etmek gibi tehditlerde kullanılan sistem.

araç AUS istasyonu *vehicle ITS station*

Araçta bulunan ve araç verilerinin diğer araçlar ve yol kenarı sistemleri arasında bilgi alışverişini sağlayan birim.

araç bulutu *vehicle cloud*

Araçların aralarındaki iletişimi güvenli hale getirmek ve sınırlı bilgi işlem yeteneklerini genişletmek için kullanılacak olan yeni bir bulut bilişim mimarisidir.

araç çalışma durumu gözlemleme *vehicle operational status monitoring*

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak arıza tahmini ve tespitini içeren, aracın çalışma durumunun gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

araç devrilme uyarısı *rollover risk warning*

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü ters yol eğimi, rüzgâr gibi nedenlerle araç devrilme risk bilgisinin verilmesi.

araç dinamiği izleme *vehicle dynamics monitoring*

Araç üstü donanım kullanılarak kısa vadeli davranış tahmini dahil olmak üzere aracın hareketinin ve dinamik davranışının gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi.

araç dinamiği kontrolü, aktüatör kontrolü, tahrik kontrolü *vehicle dynamics control, actuator control*

Sürüşü yardımcı olmak için aracın yanal, uzunlamasına ve dikey dinamiklerinin kontrolü.

araç doluluk oranı *vehicle occupancy*

Bir araçtaki yolcuların araç kapasitesine oranı.

araç durum kaydı *vehicle status recording*

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak, kaza veya performans analizi ile ilgili araç verilerinin kaydedilmesi.

araç emniyet denetim uyarısı *vehicle safety inspection warning*

Sürücüyü araç emniyet denetiminin gerekli olduğu bilgisinin araç içi yerleşik donanım aracılığıyla bildirilmesi.

araç hareket kaydı

vehicle movement recording, vehicle movement logging

Araç üstü donanım kullanılarak araç hareketlerinin verilerinin otomatik ve sürekli kayıt edilmesi ve depolanması.

araç havuzu

car pooling

Bir veya daha fazla aracın diğer kullanıcılarla organize paylaşımı.

araç içi bilgi

in-vehicle information, on-board information

Araç içi yerleşik donanımla sağlanan bilgi.

araç içi bilgisayar

on-board computer, embedded computer, vehicle computer

Bir araca monte edilmiş, aracın düzgün çalışmasını sağlamak ve sürücüyü sürüş görevlerinde yardımcı olmak için tasarlanmış bilgisayar.

araç içi hız limitleri uyarısı

in-vehicle speed limit warning

Sürücülere yoldaki hız limitleri hakkında araç içerisinde uyarı hizmet.

Araç İçi Bilgi ve Haberleşme Sistemi (ABHS)

in-vehicle information and communication system

Trafik ve sürüş emniyeti, sürücü bilgilendirme, araç ve yol durum bilgilerinin toplanması, elektronik ücret toplama, trafik etkinliği, enerji verimliliği, ulaşım sürelerinde azalma ve konforlu sürüş gibi faydalar için sunulan K-AUS servislerinin; trafikteki araçlara iletilmesi amacıyla araç içinde yer alan donanım ve yazılımlar bütününe verilen isim.

araç içi birim uygunluk denetimi

On-Board Unit (OBU) compliance check

Kullanılan yerleşik donanımın istenilen kriterlere ve işlemlere uygun olup olmadığının kontrol edilmesi.

araç içi birim, araç içi donanım

in-vehicle unit, On-Board Unit (OBU), On-Board Equipment (OBE), in-vehicle equipment

Araca ilişkin bilgileri çeşitli sensörler ile toplamak veya diğer araçlara kablosuz olarak iletmek için araca sabitlenmiş ya da araçla birlikte verilen ünite/donanım.

araç içi işaretler

in-vehicle signage, in-vehicle signing

Yol işareti bilgilerinin baş üstü veya gösterge paneli ekranı gibi cihazlar ile araç içinde gösterilmesi.

araç içi trafik sinyal bilgisi

in-vehicle traffic signal information, Traffic Light Information (TLI)

Araç üstü donanımlar aracılığıyla sürücülere verilen trafik sinyallerinin durum bilgileri.

araç izleme, otomatik araç konumu *vehicle monitoring, Automatic Vehicle Location (AVL)*

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak aracın pozisyon, yük, hareket programına uyum gibi değişken davranışının ve çalışma durumunun gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

araç kimlik tanımlama, mutlak araç kimliği, kesin araç kimliği *vehicle identification, absolute vehicle identification, unambiguous vehicle identification*

Aracın kimliğinin kesin olarak tespit edilmesi.

araç konumlandırma *vehicle positioning*

Araçların coğrafi konumunu belirleme süreci.

araç mahsuplaşma, ticari araç mahsuplaşma *vehicle pre-clearance, commercial vehicle pre-clearance*

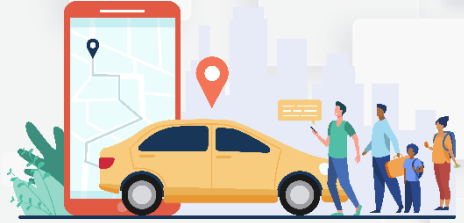
Ticari araçların kimlik bilgilerinin, belgelerinin, emniyet durumunun ve ağırlığının kontrol noktasına ulaşmadan önce kontrolden geçirildiği hizmetler.

araç ortamlarında kablosuz erişim *Wireless Access in Vehicular Environments (WAVE)*

Akıllı ulaşım sisteminde güvenlik ve rahatlık sunan uygulamaları desteklemek için birlikte çalışabilir, verimli ve güvenilir kablosuz iletişimleri sağlayan DSRC standardı.

araç paylaşımı *car sharing*

Çevrimiçi platformlar üzerinden aynı konuma gidecek uygun araçların aranması, iletişime geçilmesi, online veya seyahat sırasında ödeme seçenekleriyle aracın seyahat sırasında paylaşılması temeline dayanan sistem.

araç performans değerlendirilmesi *vehicle performance evaluation*

Aracın maliyetinin ve performansının, sürüş süresinin, arıza ve sapmaların raporlanması, bu raporların analizi.

araç programlama *vehicle scheduling*

Araçların planlanmış yolculuklara tahsisi.

araç sınıflandırma *vehicle classification*

Belli sınıflandırma parametrelerine (ağırlık, uzunluk, kullanım amacı, motor tipi, aks sayısı, yolcu sayısı vb.) göre araçları tanımlanan sınıflara ayırma işlemi.

araç tabanlı sistemler, yerleşik sistem *vehicle based systems*

Çoğunlukla araç içi yerleşik donanıma dayalı olan AUS fonksiyonlarını gerçekleştiren sistemler.

araç tahsisi

vehicle assignment

Araçları belirli rotalara ya da görevlere atanması.

araç takip

vehicle tracking

Araçların konum ve durumlarının anlık olarak izlenmesi ve kaydedilmesi.

araç tanıma

vehicle recognition

Yol boyunca farklı noktalarda bir aracın araç kimlik tanımlama veya karşılaştırmalı araç kimlik tanımlamayla tespit edilmesi.

araç tespiti

vehicle detection

Bir aracın varlığının veya geçişinin tanınması.

araç üstü emniyet izleme

vehicle on-board safety monitoring

Frenler, sürücü uyanıklığı veya kaymış kargo gibi çeşitli durumlara ya da donanımlara ilişkin araç üstü veri toplama ve emniyet durumunun değerlendirilmesi.

araç ve kargo yönetimi, araç ve yük yönetimi, araç ve mal yönetimi

vehicle and cargo management, vehicle and freight management, vehicle and goods management

Bireysel araçların ve yüklerinin yönetimi ile ilgili faaliyetler dizisi.

araç verisi

probe vehicle data

Yol operatörleri ve diğer servis sağlayıcılarına iletilen araç, yol koşulu ve trafik durumu hakkında araç tarafından oluşturulan veri.

araç yoğunluğu

vehicle density

Karayolunun birim uzunluğu başına düşen araç sayısı.

araç yönetimi

vehicle management

Depolarda ve terminallerde araçların planlanması ve çalıştırılmasındaki değişiklikler dahil olmak üzere araçların kısa ve orta vadeli ataması.

araç, taşıt

vehicle

Motorlu bir ulaşım modu.

araç-ağ haberleşmesi

Vehicle to Network (V2N)

Araçların mobil haberleşme altyapısını kullanarak nesnelere bilgi paylaşması.

araç-altyapı haberleşmesi

Vehicle to Infrastructure (V2I)

Araçlar yol kenarı altyapı donanımları ile haberleşmesi.

araç-araç haberleşmesi

Vehicle to Vehicle (V2V)

Araçların birbirleri ile haberleşmesi.

araçlara özel ağlar

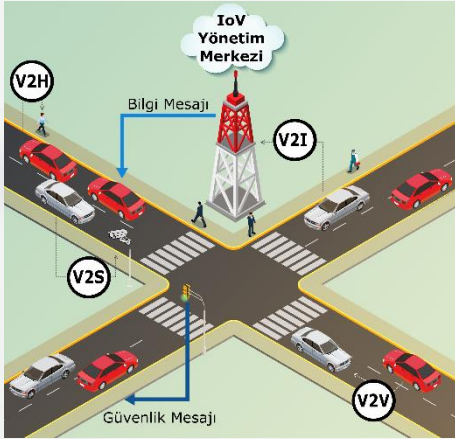
Vehicular Ad-Hoc Networks (VANETs)

Araçların trafik, yol durumu, trafik güvenliği vb. bilgileri kendi aralarında paylaşmasını ve haberleşmesini sağlayan mobil ağlar kategorisine giren bağımsız, altyapısız bir kablosuz ağ türü.

araçların interneti

Internet of Vehicles (IoV)

Veri toplamak ve paylaşmak için bağlantılı araçların internet üzerinden çalışması.

araç-her şey haberleşmesi

Vehicle to Everything (V2X)

Araçların çevresinde bulunan tüm bağlantılı nesnelere haberleşmesi.

araç-savunmasız yol kullanıcıları haberleşmesi

Vehicle to Vulnerable Road User communication (V2VRU)

Araç içi donanım yardımı ile savunmasız yol kullanıcıları arasındaki haberleşme.

araç-şebeke haberleşmesi

Vehicle to Grid (V2G)

Şarj edilebilir elektrikli araçların (EV) talep tarafı hizmetlerini gerçekleştirmek için şebekeye elektriği geri ileterek, araç bataryasının gerektiğinde depolama görevi gördüğü ve şarj oranlarını kısarak enerji şebekesiyle ilişkide olduğu bir sistem.

Araçtan Araca Haberleşme Konsorsiyumu (C2C-CC)

Car2Car Communication Consortium (C2C-CC)

Önde gelen Avrupalı ve uluslararası araç üreticileri, donanım tedarikçileri, mühendislik şirketleri, yol operatörleri ve araştırma kurumlarını tek bir çatı altında birleştirilerek trafik kazalarının azaltılmasını, çevreye olan zararın en aza indirilmesini sağlayan K-AUS çözümlerinin araştırıldığı ve geliştirildiği topluluk.

araç-üstü ekipman takviye desteği, takviye destek

OBE augmentation support, augmentation support

Araç üstü ekipmanı, uydu sinyallerinin konumlandırma için yetersiz olduğu durumlarda, mevcut coğrafi konum veya bir ücret nesnesinin kimliği vb. hakkında bilgilendirme.

araç-üstü ekipman uygunluk kontrolü, uygunluk kontrolü

OBE compliance check, compliance check
Araç üstü ekipmanı, aracı ve sözleşmeyi belirlemek ve sürücünün yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini kontrol etmek amacıyla, otonom bir ücretlendirme sisteminin araç üstü ekipmanı ile ücret toplama cihazının harici bir sorgulayıcısı arasındaki iletişim.

araç-yaya haberleşmesi

Vehicle to Pedestrian (V2P)

Yürüyen insanlar, bebek arabasıyla götürülen çocuklar, tekerlekli sandalye veya diğer hareketlilik cihazları kullanan kişiler, otobüs ve trenlere binen ve inen yolcular ve bisiklete binen insanlar dahil olmak üzere geniş bir araç-yaya grubunu kapsayan iletişim türü.

araştırma aracı ile veri toplama

probe vehicle data collection

Özel donanımlı araçlardan veri toplama, örneğin seyahat süresi, hız ve sürtünme ve hava koşulları gibi ortam koşulları.

arayüz standardı

interface standard

Veri alışverişini sağlamak için arabirim sistemleri tarafından karşılanacak gerekli yetenekleri ve gereksinimleri tanımlayan standart.

arazi kullanım planlaması

land use planning

Kentsel ve kırsal topluluklar için fiziksel ve ekonomik verimlilik, sosyal içermeye, çevresel değerlerin korunması, rahatlık ve sağlık ve esenlik sonuçları sağlamak amacıyla arazinin, kaynakların, tesislerin ve hizmetlerin organizasyonu.

arazi kullanımı

land use

Belirli bir alandaki farklı işlevlerin veya insan faaliyetlerinin doğası, yoğunluğu ve mekânsal dağılımı.

arıza kapasitesi düşüşü

breakdown capacity drop

Etkin bir darboğazın neden olduğu kapasitede yüzde olarak azalma.

arıza öncesi akış hızı

prebreakdown flow rate, prebreakdown capacity

Bir arıza meydana gelmeden önce belirli bir süre boyunca akış hızı.

arıza sonrası akış hızı

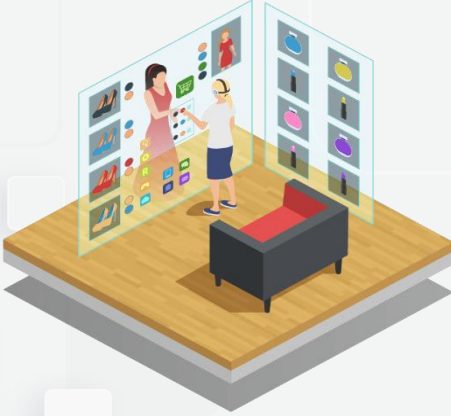
postbreakdown flow rate, postbreakdown capacity

Bir arıza meydana geldikten sonra belirli bir süre boyunca akış hızı.

artırılmış gerçeklik *augmented reality (AR)*

Fiziksel gerçek dünya ortamının doğrudan veya dolaylı olarak, kullanıcının gerçek dünyaya bakış açısı, cisim tanıma yetisi kullanılarak gerçek olan maddelerin üzerine birleştirilmiş bilgisayar tarafından üretilen görüntüler (3D görüntüler) ile güçlendirildiği ve böylece mevcut gerçeklik algısını artıran ve öğrenme sürecini zenginleştiren teknoloji.

asgari yeşil ışık süresi *minimum green time*

Bir sinyal grubu için tanımlanmış en kısa yeşil ışık süresi.

asimetrik şifreleme algoritması *asymmetric encryption algorithm*

Şifre ve deşifre işlemleri için biri özel (private) diğeri açık (public) anahtar olan farklı anahtarların kullanıldığı, özel anahtarın paylaşılmayıp açık anahtar kullanılarak üretilen şifreli mesajın karşı taraf ile paylaşıldığı ve deşifre işleminin özel anahtarla yapıldığı şifreleme türü.

aşırı doygunluk *oversaturation*

Ulaşım akış oranının kapasiteyi aştığı trafik durumu.

aşırı doymuş akım *oversaturated flow*

Talep akım hızının kapasiteyi aştığı, trafik akışının önceki arıza veya trafik akım koşullarından etkilendiği trafik akımı.

aşırı hız uyarısı *overspeed warning*

Önceden tanımlanmış bir hızın veya hız sınırının aşıldığına dair yerleşik ekipman aracılığıyla sürücüyeye verilen bilgi.

AUS alt sistemi *ITS subsystem*

Özel bir bağlam çerçevesinde AUS iletişim bileşenlerine de sahip AUS alt sistemi.

AUS hizmet sağlayıcısı *ITS service provider*

Kamu veya özel sektörde herhangi bir AUS hizmeti sağlayıcısı.

AUS hizmeti *ITS service*

Kullanıcı güvenliğine, verimliliğine, konforuna katkıda bulunmak ve/veya ulaşım ve seyahat operasyonlarını kolaylaştırmak veya desteklemek amacıyla iyi tanımlanmış bir organizasyonel ve operasyonel çerçeve aracılığıyla AUS uygulamasının sağlanması.

AUS istasyonu

ITS station

Bir AUS sisteminde kullanılan iletişim birimi.

AUS kullanıcısı

ITS user

Yolcular, savunmasız yol kullanıcıları, karayolu ulaşım altyapısı kullanıcıları ve operatörleri, filo yöneticileri ve acil servis operatörleri dahil olmak üzere, AUS uygulamalarının veya hizmetlerinin herhangi bir kullanıcısı.

AUS mimarisi

ITS architecture

Akıllı ulaşım sistemlerinin nasıl işleyeceğini, ulaşım hizmetlerini gerçekleştirmek için bu sistemler arasında gerçekleşmesi gereken bilgi alışverişlerinin ara bağlantısını tanımlayan, AUS uygulamasının sistem tasarımı açısından nasıl olması gerektiğine dair görünüm sağlayan çerçeve.

AUS standartları

ITS standards

AUS ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilen standartlar.

AUS uygulaması

ITS application

AUS'un uygulanması için operasyonel bir araç.

AUS yapıtaşı

ITS element

AUS sistemlerinde paydaşlarca kullanılan ve temel bileşenlerin her birine verilen ad. (bölgesel AUS mimarilerinin ve projelendirilmiş AUS mimarilerinin temel yapı taşları)

Avrupa Birleştirme Mekanizması

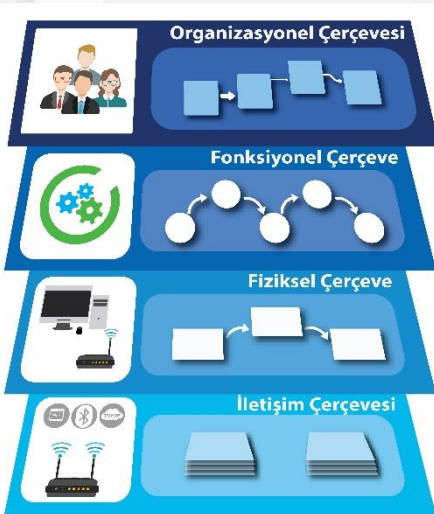
Connecting Europe Facility (CEF)

Avrupa Birliği düzeyinde hedeflenen altyapı yatırımı yoluyla büyümeyi, istihdamı ve rekabeti teşvik eden Avrupa Birliği finansman aracı.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti

European Electronic Tolling Service (EETS)

Bir kullanıcının aracını tüm Avrupa Elektronik Otoyol Ücretlendirme Hizmeti alanlarında kullanabildiği ve tüm ilgili ücretleri bir tek sözleşme ve araç içi donanım ile ödeyebildiği Avrupa genelinde birlikte çalışabilirliği olan bir hizmet.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti alanı

European Electronic Tolling Service (EETS) domain

Avrupa Elektronik Otoyol Ücretlendirme Hizmeti uygulaması olan ücretlendirme alanı.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti otoyol alanı beyanı

European Electronic Tolling Service (EETS) toll domain statement

Otoyol ücret uygulayıcının, Avrupa Elektronik Otoyol Ücretlendirme Hizmeti sağlayıcılarının ücretlendirme alanına erişimine uygulanacak genel ticaret ve usul koşullarını düzenleyen beyan.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti sağlayıcısı

European Electronic Tolling Service (EETS) provider

Yol kullanıcılarına Avrupa elektronik geçiş hizmeti sözleşmelerini ve gerekirse ilgili araç üstü donanımı sunan sertifikalı tüzel kişilik.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme kullanıcısı

European Electronic Tolling Service (EETS) user

Avrupa elektronik geçiş hizmetine erişmek için bir Avrupa elektronik geçiş hizmet sağlayıcısı ile sözleşme imzalayan kullanıcı.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme uzlaştırma kuruluşu

European Electronic Tolling Service (EETS) conciliation body

Avrupa elektronik geçiş hizmeti tarafları arasındaki ihtilafları çözebilecek veya arabuluculuk yapması istenebilecek bağımsız organ.

Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi

European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC)

Elektrik ve elektroteknik konularında Avrupa Standardı hazırlayan, standizasyon faaliyetlerinden sorumlu bölgesel bir standart kuruluşu.

Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsü

European Institute of Innovation & Technology (EIT)

Avrupa çapında inovasyon sağlamak için 2008 yılında kurulmuş Avrupa Birliği kuruluşu.

Avrupa Karayolu Taşımacılığı Telematik Uygulama Koordinasyon Örgütü

European Road Transport Telematics Implementation Coordination Organisation (ERTICO)

Avrupa Karayolu Taşımacılığı Telematik Uygulama Koordinasyon Örgütü.

Avrupa Komisyonu

European Commission (EC)

Avrupa Birliği politikalarının tasarlayıcısı ve koordinatörü; Avrupa Birliği'nin yürütme organı.

Avrupa Paralı Yol Altyapı Operatörleri Birliği

European Association of Operators of Toll Road Infrastructures (ASECAP)

Avrupa Paralı Yol Altyapı Operatörleri Birliği.

Avrupa Standartlar Komitesi

European Committee for Standardization (CEN)

Avrupa Standartlar Komitesi

Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (ETSI)

European Telecommunication Standards Institute (ETSI)

Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasında telekomünikasyon altyapılarını birleştirmek, terminal donanımlarının uyumluluğunu sağlamak ve Avrupa telekomünikasyon ağını oluşturmak için çalışmalar yapan Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü.

Avrupa Yeşil Mutabakatı

European green deal

Avrupa Komisyonu'nun 2050'de Avrupa'yı iklimi nötr kıta hale getirmeyi amaçlayan bir dizi politika girişimi ve AB ekonomisini sürdürülebilir bir ekonomik modele dönüştürmek için AB'nin yeni büyüme stratejisi; iklim ve çevresel zorlukları tüm politika alanlarında fırsatlara dönüştürerek ve geçişi herkes için adil ve kapsayıcı hale getirerek AB ekonomisini sürdürülebilir kılmak için bir yol haritası.

Avrupa Yol Yöneticileri Konferansı

Conference of European Directors of Roads (CEDR)

Yolların yönetiminde mükemmelliği teşvik eden Avrupa ulusal karayolu idarelerinin bir organizasyonu.

ayrılmış şerit, tahsisli şerit, öncelikli şerit reserved lane, priority lane, managed lane, dedicated lane

Geçici ya da kalıcı olarak belirli taşıt kategorilerine ayrılan yol şeridi.

azami yeşil ışık süresi

maximum green time

Bir sinyal grubu ve en az bir çakışmalı sinyal grubu yeşil talebinde bulunduğu, sinyal grubunun yeşil ışık gösterebildiği en uzun süre.

B

bağlanabilirlik

connectivity

Bağlantılı veya bağlayıcı olma durumu veya kalitesi. Diğer bilgisayar sistemlerine, elektronik cihazlara, yazılımlara veya internete bağlanma ve bunlarla iletişim kurma yeteneği.

bağlantı seyahat süresi tahmini

link travel time estimation

Belirli ulaşım bağlantılarında beklenen toplam seyahat süresinin hesaplanması.

bağlantı yönelimli haberleşme

connection-oriented communication

Herhangi bir uygulama bilgisi göndermeden önce iki bilgisayar arasında bir oturum kurulduğu bir ağ iletişimi modu (TCP / IP protokolü).

bağlantılı ağır vasıta konvoyu

connected truck platooning

Öndeki araç tarafından elektronik olarak kontrol edilen ağır araçların birbirini kısa mesafelerle takip etmesi.

bağlantılı araç

connected vehicle, cooperative vehicle

Araçların; birbiriyle, yol kenarı altyapısıyla ve hücrel ağ altyapısı üzerinden diğer sistem ve hizmetlerle iletişim kurması için bir dizi farklı iletişim teknolojisini kullanan araç.

bağlantılı araç ekosistemi

connected car ecosystem

Trafikte araçlar arası güvenliğin eksiksiz sağlanabilmesi için ortak çalışma yapacak tüm bileşenler.

bağlantılı hareketlilik

connected mobility

Ulaşım araçlarının, ulaşım altyapısının ve diğer nesnelerin birbiri ile haberleşerek bilgi alışverişi yaptığı hareketlilik.

bağlantılı otonom araç

Connected and Automated Vehicle (CAV)

Sürüş işlevlerinin bir kısmını veya tamamını devralmak için gelişmiş sensör teknolojilerine, bağlanabilirlik ve otonom sürüş teknolojilerini birleştiren GPS ve haberleşme sistemlerine sahip araç.

bağlantılı ve iş birliğine dayalı navigasyon

Connected and Cooperative Navigation (CCN)

Yol kullanıcılarının şehir içi ve şehirler arasında bağlantılı ve kooperatif araç teknolojilerini kullanarak yaptıkları gezinti.

bağlantılı, kooperatif ve otonom araç hareketliliği

Connected, Cooperative and Automated Mobility (CCAM)

Bağlantılı ve otonom araçların kendi aralarında veri alışverişi yapacak şekilde iletişim kurduğu ve trafikte oluşturduğu hareketlilik.

bağlantısız iletişim

connectionless communication

Uygulama bilgilerinin bir veya daha fazla veri paketi aracılığıyla iki bilgisayar arasında önceden bir oturum oluşturmadan değişik tokuş edildiği bir ağ iletişimi modu (UDP/IP protokolü).

bakım

maintenance

Ulaşım altyapısının ve ekipmanının amaçlandığı şekilde çalışmasını sağlamak, eksikliklerini gidermek ve yeniden inşaya ihtiyaç duyulmadan tesislerin beklenen ömrünü uzatmak için yapılan faaliyetler.

banket

shoulder

Acil durum araçları ve arıza vs. sebeplerden dolayı durması gereken araçların kullandığı karayolunun belirli bir kısmı.

banliyö treni

commuter rail

Ana hat demiryolu taşımacılığı operasyonlarının, bir merkez şehir ile komşu banliyöler arasındaki yerel kısa mesafeli yolculuk için yolcu treni hizmetini kapsayan kısmı.

başlangıç kayıp süresi

start-up lost time

Yeşil ışığın yanması ile araçların harekete başlaması arasındaki süre.

başlangıç kuyruk gecikmesi

initial queue delay

Analiz döneminin başlangıcında mevcut kuyruğun neden olduğu kontrol gecikmesi bileşeni.

başlangıç noktası

origin

Yolculukta yolculuğun başladığı nokta.

başlangıç ve varış noktası problemi

first- and last-mile problem

Yolcuların, evden transit istasyona ve daha sonra yolculuğun diğer ucundaki istasyondan son varış noktasına gittiklerinde harcadıkları fazladan zaman ve karşılaşılan zorlukları ifade eden problem.

başlangıç-varış tahmini, BV tahmini

origin-destination estimation, OD estimation

Bölgeler arasında araç veya kişi seyahatleri sayısının tahmini.

bekleme safhası

rest stage, rest mode

Trafik sinyal kontrolünün trafik talebinin olmadığı zamana döndüğü safha.

beklenen talep akış hızı

expected demand flow rate

Tüm kuyruklar dikey olarak istiflendiğinde belirli bir tesise ulaşacak akış hızı.

belirleyici trafik modeli, belirleyici model

deterministic traffic model, deterministic model

Rastgelelikten etkilenmeyen matematiksel trafik modeli.

belirli araçlar için trafik sinyal öncelik talebi

traffic signal priority request by designated vehicles

Acil durum araçları, toplu taşıma araçları, ağır yük taşıma araçları vb. gibi bazı araçlara sinyalizasyon kavşaklarında öncelik tanınması.

beyan edilen özellikler

declared characteristics

Araçta saklanan (araç belgelerinde veya elektronik bir araç içi birimde) ve talep üzerine operatöre sunulan araç ve kullanıcı özellikleri.

beyan edilen özelliklere göre sınıflandırma

classification by declared characteristics

Araç belgelerindeki veya araç içindeki elektronik araç içi birimdeki bilgiler okunarak yapılan sınıflandırma.

beyaz liste

white list

Bir ödeme sisteminde geçerli olan düzenlenmiş sözleşmelerin veya ilgili ödeme araçlarının listesi.

biletleme, ücret işlemi

ticketing, fare transaction

Ödeme araçlarının ve ilgili ödeme araçlarının (seyahat belgeleri) düzenlenmesi ve teslimi faaliyetleri ve ilgili ücretlerin toplanması.

bilgi güvenliği

information security, data security

Bilişim sistemlerinin ve bilgilerin izinsiz kullanımını, yetkisiz kişilerce erişilmesini ve ifşa edilmesini, silinmesini, değiştirilmesini ve zarar görmesini, engellemek, bu sistem ve bilgilere yetkili kişiler ve işlemlerin ihtiyaç duyulan zamanda ve kalitede erişebilmesini sağlamak için yürütülen faaliyetler bütünü.

bilgi güvenliği ihlali

information security incident

İş operasyonlarını tehlikeye atma ve bilgi güvenliğini tehdit etme olasılığı olan, istenmeyen bilgi güvenliği olayları. (Bilgi teknolojisi işlemlerine müdahale veya sorumlu kullanım politikasının önemli ihlali.)

bilgi güvenliği olayı

information security event

Olası bir bilgi güvenliği politikası ihlali veya kontrollerin başarısız olduğunu gösteren bir sistem, hizmet veya ağ durumunun tanımlanmış oluşumu veya güvenlikle ilgili olabilecek önceden bilinmeyen bir durum.

bilgi mimarisi

information architecture

Bilgi alışverişi için temel oluşturan, paylaşılan verilerin kavramsal yapısının ve verilerin anlamının açıklaması.

bilgi ve iletişim teknolojileri

Information and Communication Technology (ICT)

Bilgi teknolojisinin gelişmiş multimedya ve telekomünikasyon teknikleriyle birleştirilmesiyle oluşturulan ve bilgi işlemeyi, depolamayı, yaymayı ve değişimini geliştirerek daha etkili iletişim araçları yaratan tüm teknikler.

bilgi yönetimi

information management

Çeşitli kaynaklardan toplanan bilgilerin saklanması, organize edilmesi, sunulması vb. işlemlere ait faaliyetlerin tümü.

bilgi-eğlence, eğlenceli eğitim, eğitici eğlence

infotainment, edutainment, educational entertainment

Medya içeriği veya uygulama olarak gerçekleştirilen bilgi ve eğlence kombinasyonu.

bilgilendirici hız önerisi

informative speed advice

Sürücüyeye uyulması gereken uygun hız, hız sınırı vb. hakkında tavsiyeler.

bilgisayar korsanı

hacker

Korunan kaynaklara yetkisiz erişim sağlamaya çalışan veya bunu başaran kişi.

Binek Otomobili Eşdeğeri (BOE)

Passenger Car Equivalent (PCE)

Söz konusu araca karşılık gelen binek otomobil ünitesi sayısı.

binış süresi

in-vehicle time, riding time

Bir yolcunun araç içerisinde geçirdiği seyahat süresi.

bir hizmet olarak hareketlilik

Mobility as a Service (MaaS)

Kişiselleştirilmiş ulaşım hizmetlerinin tüm modları içeren tek bir platform üzerinden planlanması, ödenmesi ve sunulması.

bir hizmet olarak toplu taşıma

Mass transportation

Kentsel bir alanda, düzenli ve sürekli olarak halka açık veya özel olarak genel veya özel ulaşım hizmetlerinin sağlanması. (okul otobüsü, kiralama veya gezi hizmeti dahil değildir.)

bireysel güzergâh iyileştirilmesi
individual route optimisation

Bireysel tercihlere göre en uygun güzergâhın hesaplanması.

bireysel hareketlilik aracı

Personal Mobility Device (PMD)

Belli hızlarla sınırlandırılmış, genellikle elektrik motoru olan mikro hareketlilik aracı.

bireysel hesap

on-board account

Kullanıcı sorumluluğunda olan ulaşım hesabı.

bireysel seyahat planlaması, özelleştirilmiş seyahat planlaması

individual travel planning, customised travel planning

Bir yolcuya bireysel tercihlerine dayalı olarak seyahatini organize etmek için talebi üzerine seyahatinin planlanması.

bireysel yolculuk süresi tahmini

individual travel time estimation

Belirli bir seyahat, güzergâh veya yol kesimi için belli bir taşıtın veya bireyin beklenen yolculuk süresinin hesaplanması.

birim yük

unit load, unitised load

Bir birim olarak işlenebilecek şekilde belirli bir düzende kolilenmiş, paketlenmiş veya düzenlenmiş, bütün veya parçalı yük.

birincil sinyal çakışması
primary signal conflict

Aynı anda yeşil ışık yakılmasına izin verilmeyen iki trafik akışı arasındaki çakışma.

birleşme

merging

İki veya daha fazla trafik akımının birleşmesi.

birlikte çalışabilirlik

interoperability

Genellikle iki veya daha fazla ulaşım sisteminin bir ulaşım sisteminin gereksinimlerini karşılamak için birlikte etkin ve verimli bir şekilde çalışabilme yeteneği.

birlikte çalışabilirlik bileşeni

interoperability constituent

Donanım ve yazılım dahil olmak üzere, hizmetlerin birlikte çalışabilirliği için gerekli olan herhangi bir bileşen veya grup bileşeni.

birlikte çalışabilirlik standartları

interoperability standards

Karşılıklı veri değişimini (veri alışverişini) sağlayan arayüz, entegrasyon ve birlikte çalışabilirliğe ilişkin kurallar bütünü.

birlikte geliştirme

co-creation

Kullanıcıların ihtiyaçlarına bağlı olarak hareketlilik paydaşları tarafından yeni hizmetlerin ve iş modellerinin oluşturulması.

bisiklet

bicycle

İnsan gücüyle yürütülen art arda iki tekerlekli araçlardan oluşan bir mod.

bisiklet algılama

bicycle detection

Bir bisikletin varlığının ve geçişinin algılanması.

bisiklet park et-devam et

bike and ride

Bilgi sisteminden yararlanarak yolcuların bisikletlerini, toplu taşıma sisteminin yakınında yer alan bir otoparka park etmelerini ve yolculuklarına toplu taşıma ile devam etmelerini ya da bunun tam tersini sağlayan sistem.

bisiklet paylaşımı

bike sharing, bicycle sharing

Şehir sakinlerinin ve turistlerin ortak kullanımına açık bisikletlerin şehir içinde konumlandırılması, istasyonlarda kilitlenmesi, gerçek-zamanlı veri akışı (istasyon doluluk oranı vs.) izlendiği akıllı uygulama modelinin içerildiği sistem.

bisiklet rotası

cycle route

Bisikletler için özel olarak tasarlanmış, belli bir altyapı ve sürüş standartlarına sahip güzergâh.

bisiklet tesisleri

bicycle facilities

Otopark ve depolama tesisleri ile özel olarak bisiklet kullanımı için tasarlanmamış ortak yollar dahil olmak üzere, kamu kurumları tarafından bisiklet kullanımına uyum sağlamak veya teşvik etmek için yapılan iyileştirmeleri ve hükümleri ifade eden genel bir terim.

bisiklet yolu

bikeway

Yol sağındaki otoyolda veya bağımsız bir geçiş hakkı içinde açık alan veya bariyer ile motorlu trafikten fiziksel olarak ayrılmış bisikletlere tahsis edilmiş yol.

bisikletli uyarısı

cyclist warning

Araç üstü ekipman aracılığıyla, sürüşü etkileyebilecek yakındaki bir bisikletli hakkında sürücüye bilgi verilmesi.

biyometrik tabanlı güvenlik sistemi

biometric based security system

Işık ve ısıya karşı duyarlı video kameralarından alınan kayıtlardan kişilerin otomatik tespitini sağlayan uygulama.

blok

block

Bir taşıt iş atamasını, yani tek bir otobüs tarafından yapılan yolculuk dizisini tanımlamak için transit işlemlerinde kullanılan bir terim.

blok zincir teknolojisi

blockchain technology

Verinin bir daha değiştirilemediği ve silinemediği şifrelenmiş işlem takibi sağlayan, bir merkeze bağlı olmaksızın işlem yapabilme imkânı sağlayan dağıtık bir veri kayıt sistemi.

bluetooth işaretçisi

bluetooth beacon

Tanımlayıcılarını yakındaki taşınabilir elektronik cihazlara yayınlayan bir Bluetooth düşük enerji cihazı sınıfı olan donanım vericisi.

boyuna tünel havalandırması

tunnel longitudinal ventilation, longitudinal ventilation

Jet fanları vb. kullanılarak havanın tünelin boyu yönünde basıldığı tünel havalandırma prensibi.

boyuna uyarı sistemi

longitudinal warning system

Aracın önünü ve arkasını izleyen ve sürücüyü boylamasına çarpışma riskine karşı uyarı veren yerleşik sensörleri kullanan uyarı sistemi.

boyut aşımı uyarısı, ebat uyarısı

oversize warning, gauge warning

Belirli bir yol kesiminde izin verilen taşıma boyutlarının aşılması durumunda sürücülerin uyarılması.

bölge

region

Coğrafi kimlik, sosyal, ekonomik ve kültürel olarak birbirine bağlı sakinlerin paylaştığı farklı topluluklar, şehirler ve ilçelerden oluşan bir alan.

bölge bazlı ücret

zone-based fare

Belirli bir coğrafi alan veya bölgelerdeki herhangi bir nokta arasında bir veya daha fazla seyahat için geçerli olan bir yolculuk ücretlendirmesi

bölge içi

intra-regional

Tek bir bölgede her iki ucu olan bağlantılar.

bölgeler arası

inter-regional

Herhangi iki veya daha fazla bölge arasındaki bağlantılar.

bölgesel AUS mimarisi *regional ITS architecture*

Belirli bir bölgedeki, şehirdeki AUS projelerinin uygulanması için kurumsal anlaşma ve teknik entegrasyon sağlamak amacıyla özel olarak uyarlanmış bir mimari çerçeve.

bölgesel erişim kontrolü *Zone Access Control (ZAC)*

Belli bir bölgedeki ağa bağlı tüm cihazları kontrol edebilme yeteneği.

bölgesel ücret sistemi *zonal fare system*

Sınır geçişleri için ücretin uygulandığı yerlerde bir veya birkaç bölgeyi ücret sistemi.

bölünme *diverging*

Bir trafik akımının iki veya daha fazla kollara ayrılması.

bulanık mantık *fuzzy logic*

Değişen koşullar altında birden fazla durumun değerlendirilip belirli bir çerçevede kararların alınmasını sağlayan yaklaşım olup, sistemlerin insan gibi düşünmesini esas alan ve bu düşünme biçimlerini matematiksel fonksiyonlara çevirerek karar alınmasını sağlayan modelleme aracı.

bulanık veri *fuzzy data*

Nitelik ya da nicelik olarak net kıstaslarla bağdaştırılamayan veri türü.

bulut bilişim *cloud computing*

Bilgisayarlar ve diğer cihazlar için, istendiği zaman kullanılabilen ve kullanıcılar arasında paylaşılan bilgisayar kaynakları sağlayan, internet tabanlı bilişim hizmetlerinin genel adı.

bulut depolama *cloud storage*

Sunucular tarafından ağ üzerinde sanal olarak oluşturulan alanlarda verinin depolanması.

bulut hizmeti *cloud service*

Sunucu, depolama, ağ, yazılım ve makine öğrenmesi gibi hizmetlerin web tabanlı bulut bilişim ağı ile kullanıcılar arasında her tür veri paylaşımını esas alan çevrimiçi hizmet türü.

bulut paylaşımı *cloud sharing*

Birçok farklı cihazdan (bilgisayar, tablet, akıllı telefon) erişilebilen bilgilerin internet üzerinden paylaşılması.

bulut teknolojisi *cloud technology*

Bilişim hizmetlerinin (sunucu, depolama, veri tabanı, ağ, yazılım, analiz ve makine zekâsı dahil), istendiği zaman kullanılabilen ve kullanıcılar arasında paylaşılan sistem kaynakları sağlayan, internet tabanlı bilişim hizmetlerinin genel adı.

buzlanma erken uyarı sistemi *ice early warning system*

Termal (ısı) haritalama gibi özel meteorolojik çalışma ve öngörü modellerini içeren buzlanmanın kaynağına en yakın konumlarda gerçek zamanda tespit eden ve bir uyarı sinyali üreten sistem.

bütünleştirme, birleştirme *aggregation*

Benzer formattaki veri öğelerini, orijinal öğelerin istatistiksel bir temsili olan tek bir veri öğesinde birleştirme işlemi.

bütünlük *integrity*

Bilginin yetkilendirilmemiş değişikliklere karşı doğruluğunun, tamlığının korunmasına dair güvence.

büyük veri *big data*

Geleneksel veri yönetimi araçlarının depolayamayacağı veya verimli bir şekilde işleyemeyeceği, yönetemeyeceği, hacim olarak çok büyük olan, zamanla katlanarak büyüyen, yapısal, yarı yapısal ve yapısal olmayan bir veri koleksiyonudur.

büyük veri analitiği *big data analytics*

Çeşitli kaynaklardan farklı boyutlardaki yapısal, yarı yapısal ve yapısal olmayan verileri içeren çok büyük, çeşitli veri kümelerini analiz etmek ve katma değerli çıktılar oluşturabilmek amacıyla gelişmiş büyük veri analiz teknikleri.

büyük veri analizi *big data analysis*

İşlenmemiş veriden anlamlı ve faydalı bilgiler çıkarma, sonuç odaklı süreç yaklaşımı geliştirme ve karar vermeyi destekleme amacı ile verileri denetleme, temizleme, dönüştürme ve modelleme işlemi.

büyük veri ekosistemi *big data ecosystem*

Büyük veri niteliğindeki verilerin toplanmasını, depolanmasını, analizini, görselleştirilmesini, istenildiğinde sanallaştırılmasını ve yedeklenmesini sağlayan araçları içeren bileşenler kümesi.

büyük veri etiği *big data ethics*

Kişisel verilerle ilgili olarak doğru ve yanlış davranış kavramlarını sistemleştirmek, savunmak ve önermek için kullanılan veri etiği kavramları bütünü.

büyük veri işleme *big data processing*

Büyük verinin, gelişmiş veri analiz yöntemleri kullanılarak işlenmesi.

büyük veri platformu *big data platform*

Büyük verinin toplanması, saklanması, erişilmesi ve işlenmesi için kullanılan yenilikçi teknoloji.

büyükşehir bölgesi ağı *Metropolitan Area Network (MAN)*

Genellikle bir şehir veya geniş bir yerleşkede fiber optik bağlantılar gibi yüksek kapasiteli veri iletim teknolojisi kullanan bilgisayar ağı.

C

canlı veri *live data*

Bir sistemin anlık ve aktif olarak kullandığı veri.

Car2Car *Cooperative Vehicle to Vehicle Communication (Car2Car)*

ITS-G5'e dayalı Kooperatif Araç-Araç iletişimi.

Car2I *Cooperative Vehicle to Infrastructure Communication (Car2I)*

ITS-G5'e dayalı Kooperatif Araç-Altyapı iletişimi.

Car2VRU *Cooperative Vehicle to Vulnerable Road User Communication (Car2VRU)*

ITS-G5'e dayalı Kooperatif Araç-Savunmasız Yol Kullanıcısı iletişimi.

Car2X *Cooperative Vehicle to Anything Communication (Car2X)*

ITS-G5'e dayalı kooperatif araç-her şey haberleşmesi

cazibe *attractiveness*

Bir bölgede sunulan tesis ve hizmetlerin kalitesinin göstergesi.

CEN/ ISO TC 278 *CEN/ ISO TC 278*

Çoklu ulaşım modları ve sistemler arasında birlikte çalışabilirlik dahil olmak üzere ulaşım ağları, araçlar ve ulaşım kullanıcıları için ağ genelinde akıllı ulaşım sistemleri hizmet sunumunun geliştirilmesini ve uygulanmasını desteklemek için standardizasyondan sorumlu teknik komite.

cihazdan cihaza *Device to Device (D2D)*

Cihazlar (örnek: akıllı telefonlar) arasında kısa menzilli doğrudan iletişim sağlayan 5G doğrudan kısa mesafe bağlantısı.

Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) *Geographical Information System (GIS)*

Yeryüzüne ait bilgileri belirli bir amaca yönelik olarak toplama, bilgisayar ortamında depolama, güncelleştirme, kontrol etme, analiz etme ve görüntüleme gibi işlemlere olanak sağlayan karar destek sistemi.

coğrafi çit *geofencing*

Hareketli bir cihazın ya da RFID etiketinin sanal olarak belirlenmiş bir bölgeye girmesi ya da o bölgeden çıkması durumunda, bir uygulama ve yazılım üzerinden önceden programlanmış bir eylemin gerçekleştirilmesini tetikleyen konum tabanlı hizmet.

coğrafi mesajlaşma *geomessaging*

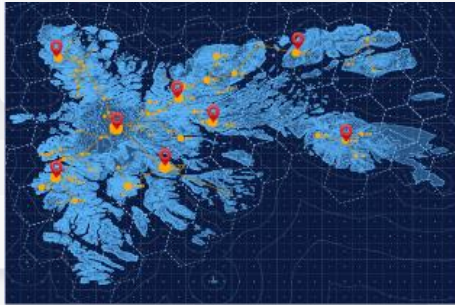
Bir kişinin veya sistemin belirli bir alanla sınırlı, belirli kişilere mesaj göndermesine izin veren teknoloji.

coğrafi portal *geographic portal*

Coğrafi verilerin paylaşıldığı, analiz edildiği ve son kullanıcılara dönük olarak hizmetlerin sunulduğu, kullanıcı etkileşimli platform.

coğrafi veri *geographic data*

İçerisinde konum bilgisini barındıran ve farklı öznitelik bilgileri de ihtiva edebilen her türden veri.

coğrafi veri paylaşım standartları *geographical data sharing standards*

Coğrafi verilerin ortak bir yapı üzerinden tüm paydaşlarca kullanılmasını sağlayacak tanımlamalar bütünü.

coğrafi veri tabanı *geographic database*

Farklı türde coğrafi veri kümelerinin ortak bir dosya sistem dizininde ya da çok kullanıcı ilişkisel veri tabanı yönetim sistemlerinde tutulduğu bilgi işlem depolama altyapısı.

C-Roads Platformu *C-Roads Platform*

Avrupa Birliği desteğinde birlikte çalışabilir K-AUS uygulamaları için standart özelliklerin geliştirilmesine yönelik pilot çalışmaların eşgüdümünü sağlayan organizasyon.

Ç

çakışan sinyal grupları *conflicting signal groups*

Aynı anda yeşil ışık yandığında trafik hareketlerinde çakışmaya yol açacak sinyal grupları.

çakışma bölgesi izleme *conflict zone monitoring*

Bir aracın mevcut veya tahmin edilen manevra bölgesi içindeki engellerin gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi.

çalışma alanı *work zone*

İnşaat, bakım veya yardımcı iş faaliyetlerinin bulunduğu bir otoyol alanı. (Tipik olarak işaretler, kanalizasyon cihazları, bariyerler, kaldırım işaretleri ve / veya çalışma araçları ile işaretlenir.)

çalışma süresi, hareket halindeki süre *running time, wheel turning time, moving time*

Bir taşıtın hareket halinde bulunduğu süre.

çarpışma öncesi otomatik manevra sistemi

pre-crash auto-steering

Otomatik direksiyonla bir kazadan kaçınmaya veya bir kazanın sonuçlarını azaltmaya çalışan sistem.

çarpışma önleyici sistem *collision avoidance*

Çatışmalardan kaçınmak için aracın öngörülen yörüngesiyle ilgili olarak tespit edilen potansiyel engeller hakkında sürücüyü tavsiye veren sistem.

çarpışma risk tahmini *collision risk estimation*

Bir aracın öngörülen yörüngesiyle ilgili olarak potansiyel engellerin tespitine dayalı olarak potansiyel çarpışma riskinin değerlendirilmesi.

çarpışma risk uyarısı *collision risk warning*

Aracın kullandığı mevcut güzergâh üzerindeki potansiyel engellerin tespit edilmesine dayalı olarak çarpışma riskinin araç içi donanım vasıtasıyla sürücüyü bildirilmesi.

çevre dostu hareketlilik, yeşil hareketlilik *green mobility*

İklim değişikliği, hava ve gürültü kirliliği gibi çevreye olumsuz etkilerin azaltılması hedeflenmiş hareketlilik.

çevre kirliliği *pollution*

Parçacıklar, gazlar, gürültüler, titreşimler şeklinde çevreye zarar veya rahatsızlık verilmesi, kararsızlığa neden olunması.

çevre koşulları

environmental conditions

Olumsuz hava koşulları, parlak güneş ışığı, karanlık, yağmur, kar, sürtünme vb. dahil olmak üzere belirli bir tesisteki ilgili çevresel özelliklerin açıklaması.

çevre koşullarını gözleme

ambient condition monitoring

Karayolu ulaşımını etkileyebilecek meteoroloji, çevre kirliliği gibi hususlarda veri toplama ve durum değerlendirme faaliyetleri.

çevre ve yol gözleme

environment and road monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak aracın yakın çevresinin mevcut durumunun gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)

environmental impact assessment

Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin değerlendirilmesi ile projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolü.

çevresel gecikme

environmental delay

Hava ya da diğer çevresel koşulların neden olduğu gecikme bileşeni.

çevreye duyarlı araç

green vehicle, environmentally friendly vehicle

Çok az emisyon salımı yapan ya da hiç yapmayan araç.

çift modlu araç

dual mode vehicle (SAE Level 3 and 4)

Uygun donanım ile donatılmış yollarda otomatik olarak, donanımlarla donatılmamış yollarda ise manuel olarak kullanılan araç.

çift modlu rota rehberi

dual mode route guidance

Hem yerel hem de merkezi olarak belirlenmiş rota rehberi.

çok kriterli analiz

Multi Criteria Analysis (MCA)

Karar verme problemlerinde birden fazla hedefi ve kriteri (veya niteliği) dikkate alan çeşitli yöntem, teknik ve araç sınıfları.

çok modlu

multimodal

Potansiyel olarak dört karayolu modu (otomobil - kamyon, bisiklet, otobüs - transit ve yaya), havacılık, demiryolu ve limanları içeren birden fazla seyahat modu.

çok modlu toplu taşıma

multimodal public transport

Demiryolu, karayolu, bisiklet ve yaya gibi farklı ulaşım türlerini kusursuz olarak entegre eden, yolcu aktarmalarını da içerebilen entegre bir toplu taşıma sistemi.

çok modlu ulaşım

multimodal transport

Yük ve yolcunun tek bir seyahat süresince en az iki farklı ulaşım modunu kullandığı ulaşım türü.

çok şeritli ödeme istasyonu

multi-lane payment station

Şerit değiştirmeye izin verilen yerlerde ücretin elektronik olarak toplanabildiği ödeme istasyonu.

çok yüksek kapasiteli ağ

Very High Capacity Network (VHCN)

Hizmet noktasındaki dağıtım noktasına kadar tamamen fiber optik elemanlardan oluşan ya da olağan pik zaman koşulları altında benzer ağ performansı sunabilen bir elektronik iletişim ağı.

çoklu ortam mesaj servisi

Multimedia Messaging Service (MMS)

Cep telefonu ile fotoğraflı, sesli, animasyonlu ve videolu mesajların gönderilmesine yarayan çok ortamlı mesajlaşma servisi.

D

Daimî Uluslararası Yol Kongreleri Derneği

Permanent International Association of Road Congresses (PIARC)

Daimî Uluslararası Yol Kongreleri Derneği.

dakiklik

punctuality

Önceden belirlenmiş olan zaman çizelgesine uyumluluk durumu.

darboğaz

bottleneck

Aşırı yoğun sıkışıklık gibi sürekli olarak önemli operasyonel sorunlar yaşayan ulaşım ağının bir bölümü.

DATEX II

Data Exchange II (Datex II)

Trafik yönetim merkezleri, trafik hizmet sağlayıcıları, trafik operatörleri ve veri sağlayıcıları arasında, trafik verisi alışverişi için Avrupa Birliği bünyesinde geliştirilen bir veri alışverişi standardı.

dayanıklı

resilient

Bir ulaşım sisteminin, normal işleyişinin önündeki bir veya daha fazla büyük engel (aşırı hava olayları, büyük kazalar, ekipman veya altyapı arızaları vb.) karşısında, insanları ve yükleri hareket ettirme yeteneği.

dedektör

detector

Nesnelerin varlığını veya geçişini tespit eden cihaz.

dedektör doluluğu
detector occupancy

Bir dedektörün bir veya daha fazla araç veya kişi tarafından işgal edildiği zaman dilimi.

değerlendirme
assessment

Bir şeyin performansını, etkisini veya değerini genellikle bir referans duruma kıyasla (değerlendirmeden biraz daha üstünkörü ve genel) belirleme süreci.

değişim yönetimi, bağlantı kontrolü
interchange management, connection control

Yolculara tanıtımı yapılan değişimleri sağlayan bir stratejinin uygulanması.

değişken hız göstergeleri
variable speed displays

Görünürlük, hava durumu, şerit kısıtlamaları (örnek: çalışma bölgeleri), olaylar ve gerçek zamanlı trafik akışları-sıkışıklık seviyeleri dahil olmak üzere yaygın karayolu ve çalışma koşullarına göre ayarlanan (ve değiştirilen) değişken hız göstergeleri.

değişken hız limiti
variable speed limit

Trafik ve yol koşullarına göre bölgesel olarak değişebilen hız limiti.

Değişken Mesaj İşareti (DMI)
Variable Message Sign (VMS), Dynamic Message Sign (DMS)

Sürücülere yol durumu ve trafik hakkında bilgi vermek amacıyla tasarlanan, önceden belirlenmiş ya da istenildiği gibi programlanabilen mesajları gösterebilen dijital levha.

değişken otopark bilgisi
dynamic parking information

Mevcut veya tahmini duruma göre çalışma saatleri, tarifeler ve boş park yeri gibi ayrıntıları sunan otopark tesisi bilgileri.

değişken yön işaretleme, yönlendirme yolu işaretleme

Variable Direction Signing (VDS), diversion route signing

Değişken yönleri gösterebilen işaretlerle alternatif rotaların işaretlenmesi.

değiştirilebilir mesaj gösterme
changeable message signing

Kontrol önlemleri veya sürücülere ve yolculara değiştirilebilir mesaj işaretleri ile bilgi sağlanması.

değiştirilebilir mesaj işareti
Changeable Message Sign (CMS)

Yalnızca önceden tanımlanmış mesajları görüntüleyebilen değişken mesaj işareti.

değiştirilebilirlik
interchangeability

Ürün, süreç ve servislerin aynı şartları yerine getirmek üzere birbirlerinin yerine kullanılabilmesi.

demiryolu alt geçidi

railway underpass

Üzerinde demiryolu köprüsü bulunan alt geçit.

demiryolu altyapı işletmecisi

railway infrastructure operator

Tasarıfındaki demiryolu altyapısını güvenli bir şekilde işletmek ve demiryolu tren işletmecilerinin hizmetine sunmak hususunda yetkilendirilmiş işletmeci.

demiryolu altyapısı

railway infrastructure

Demiryolunu oluşturan zemin, balast, travers ve ray ile elektrifikasyon, sinyalizasyon ve haberleşme tesisleriyle bunların tamamlayıcısı her türlü sanat yapısı, tesis, gar ve istasyonları, lojistik ve yük merkezleri ve bunların eklentileri ile iltisaklı hatlar.

demiryolu geçidi uyarısı

railway crossing warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla demiryolu geçidi öncesinde geçit ile ilgili sürücülere bilgi verilmesi.

denetleme

audit

Yerleşik politika ve operasyonel prosedürlere uyumu sağlamak ve ilgili değişiklikleri tavsiye etmek için bağımsız bir şekilde yapılan inceleme.

denetleyici alan ağı

Controller Area Network (CAN)

OBD-II araç teşhis standardında kullanılan özellikle otomotiv uygulamaları için tasarlanmış mesaj tabanlı protokol.

derin öğrenme

deep learning

Verimli ve sürdürülebilir ulaşım hizmetleri sunabilmek amacıyla ulaşım sisteminin davranışının tahmin edilmesinde, ulaşım problemlerinin çözülmesinde, ulaşım planlama sürecinde en uygun karar vermek için kullanılan yapay sinir ağlarını kullanan bir makine öğrenmesi, yapay zekâ tekniği.

destekleyici hız tavsiyesi

supportive speed advice

Fiziksel, görsel ve işitsel araçlarla referans hız ile ilgili sürücüye hızlanma hakkında sağlanan geri bildirim.

devralan

acquirer

Düzenleyen kuruluşlar (genellikle finansal kurumlar) adına ulaşım hizmeti sağlayıcıları ile arayüz oluşturan ve veri yönetimi ve ulaşım hizmeti sağlayıcılarına ödeme garantisi gibi operasyonel görevleri yerine getiren kuruluş.

devralma talebi

request to take over

Otomatik sürüşün artık mümkün olmadığı, sistemin, sürücünün kontrolü devralmasını istemesi.

devretme

handover

Araç kontrolünün otomatik sürüşten manuel sürüşe veya tam tersine aktarılması.

devrilme riski uyarısı

roll-over risk warning

Sürücüye, ters kamber, yan rüzgârlar vb. nedeniyle aracın devrilme riski hakkında araç içi donanım aracılığıyla iletilen uyarıcı bilgi.

dış etki

external effect

Bir faaliyetin, faaliyete doğrudan dahil olmayan bir taraf üzerindeki etkisi.

dış kullanıcı

external user

Gerçek hizmet (dolaşım) için ödeme yapmak üzere başka bir ödeme sisteminde uygun ödeme yöntemlerini sunan bir yerel operatörle sözleşmesi olan kullanıcı.

dijital dönüşüm

digital transformation

İnsan toplumunun tüm yönlerinde, dijital teknolojinin kapsamlı olarak tanıtılmasıyla ilgili değişiklikleri tanımlayan, daha büyük bir sürecin parçası.

dijital sertifika

digital certificate

Açık anahtarı bir kimliğe ve / veya bir dizi izne bağlayan dijital olarak imzalanmış belge.

dijital uçurum

digital divide

Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki bireylerin, firmaların veya ülkelerin bilgi iletişim teknolojilerine erişimde yaşadığı eşitsizlik.

dijital video kayıt cihazı

Digital Video Recorder (DVR)

Analog video sinyallerini sayısal dönüştüren ve sabit disk içerisinde depolayan, genellikle güvenlik amaçlı kullanılan kayıt cihazı.

dijitalleşme

digitalisation

Bir iş modelini değiştirmek, yeni gelir ve değer üreten fırsatlar sağlamak için dijital teknolojilerin kullanılması; dijital bir işletmeye geçiş süreci.

dikey kalkış ve iniş

Vertical Take-Off and Landing (VTOL)

Hava araçlarının dikey olarak kalkış ve iniş özelliğini temsil eden kullanım modu.

dikey otopark

vertical parking

Yerden kazanç sağlamak için dikey olarak tasarlanan asansörlü otopark.

dinamik fiyatlandırma

dynamic pricing

Bir ulaşım hizmeti verilirken, fiyatların gerçek zamanlı arz ve talebe karşılık olarak değiştirildiği fiyatlandırma stratejisi.

dinamik güzergâh bilgisi

dynamic route information

Bir güzergâh boyunca yer alan yolların ve tesislerin güncel veya tahmini özellikleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmesi.

dinamik güzergâh değiştirme

dynamic rerouting

Sürücüleri daha az sıkışık tesislere yönlendirerek mevcut karayolu kapasitesinden daha iyi yararlanmak için değişken varış noktası işaretlemesinin kullanılması.

dinamik hız sınırı bilgisi

dynamic speed limit information

Gerçek zamanlı olarak yol, hava ve trafik durumlarına göre hesaplanarak yol kullanıcılarına sunulan dinamik hız limitleri bilgisi.

dinamik kavşak kontrol sistemi

dynamic intersection control system

Sinyalize kavşaklarda araç sayılarına bağlı olarak ışık sürelerinin optimize edilmesini sağlayarak araçların bekleme süresini azaltan, kavşak kontrol cihazlarına entegre edilerek yeşil ışık sürelerinin otomatik olarak belirlenmesini sağlayan kavşak kontrol sistemi.

dinamik mesaj işaretleri bilgilendirmesi

dynamic message signing

Değişken mesaj işaretleri kullanılarak sürücülere ve yolculara bilgilerin ve alınacak önlemlerin iletilmesi.

dinamik park rehberliği

dynamic parking guidance

Sürücüleri mevcut veya tahmin edilen park yeri mevcudiyetine göre mevcut park tesislerine yönlendirme.

dinamik referans hızı

dynamic reference speed

Mevcut veya tahmin edilen yol ve trafik koşullarını hesaba katan referans hız.

dinamik rota hesabı

dynamic route computation

Önceden tanımlanmış kriterlere, yolların ve tesislerin tahmin edilen özelliklerine göre ilgili rotaların hesaplanması.

dinamik rota optimizasyonu

dynamic route optimisation

Önceden tanımlanmış kriterlere ve rotalar boyunca yolların ve tesislerin mevcut veya tahmin edilen özelliklerine göre en uygun rotanın hesaplanması.

dinamik rota rehberi, çevrimiçi rota rehberi

dynamic route guidance, on-line route guidance

Dinamik rota bilgilerine dayalı rota kılavuzu.

Dinamik Şerit Ataması (DŞA)

Dynamic Lane Assignment (DLA)

Önde bir şeridin kapatıldığına dair önceden bildirim sağlamak ve gerçek kapanmadan çok önce mevcut şeritlerle birleştirme sürecini başlatmak için şerit kontrol sinyallerinin kullanılması.

dinamik şerit yönetimi

dynamic lane management

Güzergâh boyunca, değişken mesaj işaretleri ya da şeride özel bilgilendirme levhaları kullanılarak, sürücülere değişken hız limitleri bilgisi veya şerit kapatılması bilgisinin iletilmesi ile şerit kontrolünün yapılması.

dinamik talebe duyarlı ulaşım

dynamic demand responsive transport

İstenen konuları ve teslim alma ve teslimat zamanlarını belirten kullanıcılardan gelen taleplere yanıt olarak paylaşılan taşıma sağlayan esnek bir hizmet. Örnek: ertesi gün veya önceden yapılan rezervasyonlar üzerinden planlanan aramalı servisler.

dinamik veri

dynamic data

İşletilen süreç kapsamında yeni bilgiler oluştuğu zaman bağımsız olarak değişen, düzenli aralıklarla güncellenen veri tipi.

dinamik yolcu bilgisi

dynamic passenger information

Gerçek veya öngörülen hizmetlerle ilgili güncel ya da gerçek zamanlı veriler.

disiplinler arası

interdisciplinary

Birden fazla bilim dalı ya da sektörle ilgili faaliyetin tek bir plan, program ya da projede birleşmesi.

diyalog

dialogue

Kişiler, bir kişi ve bir sistem veya sistemler arasında iki yönlü iletişim.

diyalog yönetimi

dialogue management

Bir diyalogun herhangi bir arayüz türü aracılığıyla organize edilme ve sunulma yolu.

doğal çevre

natural environment

Ulaşım sisteminin içinde, geleneksel kültürel kaynaklar da dahil olmak üzere hem fiziksel hem de ekolojik yönleri içeren, insanlar tarafından yapılmayan çevre.

doğrulama

verification

Bir gösterici kullanarak sınırlı testler yoluyla bir sistemin bir teorisi veya teknik fizibilitesi gibi bir şeyi doğrulamak için kanıt arayışını içeren doğrulama süreci aşaması.

doğrulama sertifikası

enrollment certificate

Bir sertifika isteğini doğrulamak için kullanılan sertifika.

doluluk (toplu taşıma)
occupancy (public transport)

Bir toplu taşıma aracının işletme kapasitesi ile yolcu sayısı arasındaki oran.

doluluk (yol, altyapı)
occupancy

Bir noktanın ya da yol kesitinin bir veya daha fazla araç veya insan tarafından kullanıldığı zaman dilimi.

donanım güvenlik modülü
Hardware Security Module (HSM)

Güçlü kimlik doğrulama için gerekli sayısal anahtarları koruyup yöneten ve kripto işleme sağlayan fiziksel bir aygıt.

donanımlı kullanıcı
equipped user

Ücretlendirme noktasında hizmetlerin ödenmesi için gerekli kabul edilen ödeme araçlarına sahip olan kullanıcı.

donanımlı olmayan kullanıcı
non-equipped user

Ücretlendirme noktasında hizmetlerin ödenmesi için gerekli kabul edilen ödeme araçlarına sahip olmayan kullanıcı.

doğun akım
saturated flow

Bir saatte bir şeritten geçen araç sayısı, kavşak performansını belirleyen kapasite, gecikme ve kuyruk uzunluğu gibi faktörlerin belirlenmesi.

doğun akımda taşıt aralığı
saturation headway

Doğun akım şartlarında araçların birbiriyle olan mesafesi.

doğunluk akış hızı
saturation flow rate

Durma çizgisinde ölçülen, doymuş trafik akışındaki ortalama akış hızı.

doğunluk akışı
saturation flow

Durma çizgisinde ölçülen, doymuş bir trafik akışındaki ortalama akış (trafik sinyalleri durumunda sürekli yeşil ışık varsayılarak).

doğunluk hızı
saturation speed

Durma çizgisinde ölçülen, doymuş bir trafik akışındaki ortalama hız.

doymamış
undersaturation

Talep akım hızının kapasiteden düşük olduğu trafik durumu.

doymamış akım
undersaturated flow

Akım oranının kapasitenin altında olduğu durum.

dönel kavşak
roundabout

Karayolunda ya da kent içi yollarda, taşıtların ada çevresinde dönerek yön değiştirebildiği kavşak.

döngü süresi, periyot süresi
cycle time

Tüm fazların bir kez uygulanması sırasında geçen toplam süre.

dönüş hareketi

turning movement

Bir kavşakta gerçekleştirilen dönüş hareketi. (Örnek: sağa, sola dönüş ya da düz devam etme)

dönüş yardımı

turn assistance

Bir kavşakta güvenli dönüş yapmak için araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü sağlanan kılavuzluk sistemi.

dördüncü taraf lojistik acentesi, 4PL acente

fourth party logistics agent, 4PL agent

Lojistik, nakliye ve tedarik zinciri yönetimi konusunda danışmanlık yapan ve bunları koordine eden bağımsız kuruluş.

dron

drone

Otomatik olarak istenilen rotalarda uçuş yapan insansız hava aracı.

dur işareti uyarısı

stop sign warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücülere ilerideki dur işareti bilgisinin verilmesi.

dur sinyali ihlali uyarısı

stop sign violation warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü kendi aracının veya başka bir aracın dur işareti ihlali yaptığı ya da yapmak üzere olduğu bilgisinin verilmesi.

durak süresi

terminal time

Olası gecikmeleri telafi etmek için hareket programındaki ek süreyi içeren tampon süre.

dur-kalk trafiği

stop-and-go-traffic

Araçların sık sık durup kalkarak ilerlemek zorunda kaldığı aşırı yoğun trafik durumu.

durma süresi, duraklama süresi

stopping time, standstill time

Karayolunun otobüs durakları gibi duraklamaya izin verilen alanlar dışındaki alanlarda taşıtların hareket halinde olmadıkları süre.

durma tespiti

standstill detection

Algılama bölgesi içinde hareketsiz nesnelerin varlığının çeşitli donanımlar yardımı ile tanınması.

dünya jeodezi sistemi

World Geodetic System (WGS)

Haritacılık, jeodezi ve GPS dahil uydu navigasyonunda kullanım için bir standart.

düşük emisyon bölgesi

low emission zone

Seçilen herhangi bir coğrafi bölgedeki hava kalitesini iyileştirmek için çevreyi kirleten araçların belirli kategorilerine erişimi kısıtlamayı veya caydırmayı amaçlayan coğrafi olarak tanımlanmış alan.

düşük güç geniş alan ağı

Low Power Wide Area Network (LPWAN)

Çok geniş alanlara dağıtılmış, düşük güçlü, Makineden Makineye (M2M) ve Nesnelerin İnternetine ait (IoT) cihazlar için kablosuz haberleşme imkânı sunan teknolojiler.

düzeltilici ödeme

corrective payment

Kullanıcının doğru ücreti ödemediğini fark ettiğinde belirli bir süre içinde doğru ücretin ödenmesi; böylece cezai prosedürlerden kaçınılması.

düzenlilik

regularity

Araçlar arası (örnek: otobüs servisleri) aralıkların düzensizlik derecesi.

E

eCall sistemi

eCall system

Avrupa Birliği'nin herhangi bir yerinde kaza olması durumunda, sürücülere hızlı yardım amaçlı acil servisi otomatik olarak arayan, aracın yerini acil durum servislerine bildiren sistem.

egzoz emisyon yönetimi

vehicle emission management

Karayolu taşıtlarının çevre kirliliğine yol açan egzoz gazlarının en aza indirilmesi amacıyla, yakıt-hava oranı, sıcaklık, basınç, nem gibi parametrelerinin iyileştirme çalışmaları.

eko-sürüş yardımı, yeşil sürüş yardımı

eco-driving assistance, economical driving assistance, green driving assistance

Taşıtların üzerinde bulunan çeşitli donanım ve sensörler aracılığı ile taşıta ait yakıt tüketimini ve sera gazı salımını düşürmek için uygulanan algoritma ve sürüş desteklerinin tümü.

eko-sürüş, yeşil sürüş

eco-driving, economical driving, green driving, ecological driving

Yakıt tüketimi ve sera gazı salımını düşürmek için uygulanan çeşitli sürücü eylemleri.

eko-şerit *eco-lane*

Yüksek doluluk oranına sahip araç şeritlerine benzer şekilde çevre için optimize edilmiş özel şerit. (bu şeritler, bağlı araç verilerinin kullanıldığı çevre dostu amaçlar için optimize edilmiştir.)

ekspres şerit *express lane*

Çok yolculu taşıtların, polis, itfaiye gibi özel görevli araçların kullanımına ayrılmış paralı ya da parasız şerit.

ekspres ücretli gişeler *Express Toll Lanes (ETL)*

Tüm araçların şeridi kullanmak için ücretlendirildiği, yüksek doluluklu geçiş şeritlerine benzer bir şerit fiyatlandırma stratejisi. (Bu tesisler, esasen otoyol geçiş hakkı dahilinde uygulanan ve serbest akış çalışma koşullarını korumak için aktif olarak yönetilen, sınırlı erişime sahip, erişim kısıtlı ücretli yolları ifade etmekte.)

elden ödeme *manual payment*

Kasiyere veya makineye ödeme yapmak için nakit, kart veya çek kullanarak ödeme.

elektrifikasyon *electrification*

Ulaşım modlarında elektrik enerjisinden yararlanılması ve elektrikli işletmeye geçilmesi işlemleri.

elektrik şarj alanı *electric charging pool*

Bir veya daha fazla elektrikli araç şarj istasyonunun ve bu istasyonlara ait otoparkların bulunduğu alan.

Elektrik ve Elektronik Mühendisleri Enstitüsü (IEEE)

*Institute of Electrical and Electronics
Engineers (IEEE)*

Elektrik ve Elektronik Mühendisleri
Enstitüsü.

elektrikli araç

Electric Vehicle, Electrical Vehicle (EV)

Tahrik gücünün tamamını veya bir kısmını, bünyesinde bulundurduğu bir veya daha fazla elektrik motorundan alan, tamamen veya kısmen şarj edilmesi gereken bir aküdeki elektrikle çalışan araç.

elektrikli araç şarj altyapısı

electric vehicle charging infrastructure

Elektrikli araçların şarj talebini doğru yönlendirilebileceği, araç şarj işleminin yoğun olduğu bölgelerde özellikle de enerji talebinin yüksek olduğu saatlerde oluşabilecek yük artışını önleyen, mevcut elektrik altyapısında oluşacak ciddi hasarlara engel olan altyapı.

elektrikli araç şarj ünitesi

electric vehicle charging unit

Elektrik şarj istasyonlarında elektrikli aracın bataryasının şarj edilebilmesi için kullanılan ünite.

elektrikli bisiklet, e-bisiklet

electric bike, electric bicycle, e-bike

Pedal ve elektrik motoru düzeneği olan bisiklet türü.

elektrikli hareketlilik (e-hareketlilik)

electromobility (e-mobility)

Batarya veya hidrojen yakıt hücreleri ile çalışan elektrikli araçlar kullanılarak temiz ve verimli ulaşım.

elektrikli kayak

electric skateboard

Kendini dengeleyen iki tekerli elektrik ile çalışan kişisel vasıta.

elektrikli menzil

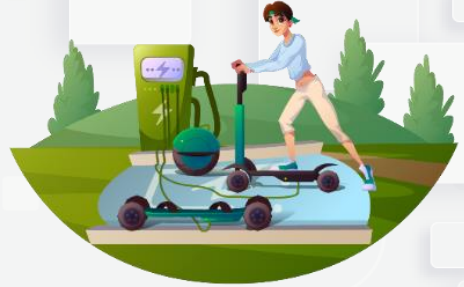
all electric range

Elektrikle gidilen mesafe, elektrikli bir aracın belirli bir sürüş döngüsünü geçmek için sadece pil bloğundan beslenerek katettiği mesafe.

elektrikli skuter (e-skuter)

e-scooter

Hızı en fazla 25 km/saate ulaşan, tekerlekli, fren mekanizmasına sahip, ayak tahtası ve tutamağı olabilen, dikey bir direksiyon mekanizması içerebilen ve ayakta kullanılan elektrikli taşıt.

elektromanyetik uyumluluk

electromagnetic compatibility

Bir ekipmanın veya bir sistemin kendi elektromanyetik ortamında, o ortamdaki herhangi bir şeye, kabul edilemez elektromanyetik bozulmalara neden olmadan çalışabilme yeteneği.

elektronik araç kimliği, elektronik plaka

Electronic Vehicle Identity (EVI), electronic number plate, electronic license plate

Bir aracı elektronik olarak benzersiz şekilde tanımlayan kimlik.

elektronik bilet

electronic ticket

Toplu taşıma sistemi veya karayolu fiyatlandırma sistemi gibi bir ulaşım sisteminde seyahat etmek için gerekli olan elektronik ödeme aracı.

elektronik biletleme

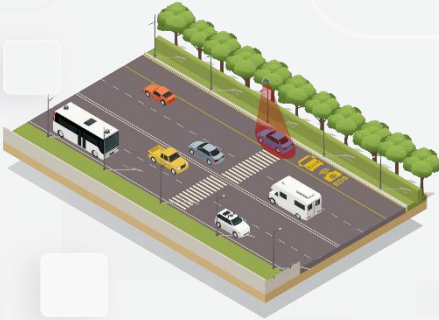
electronic ticketing, e-ticketing

Elektronik ortamda ödeme araçları basımı, biletlerin satışı, ilgili elektronik ödeme ortamı ve ilgili ücretlerin toplanması etkinliklerinin tümü.

Elektronik Denetleme Sistemi (EDS)

Electronic Enforcement System (EES)

Karayollarında, trafik düzenini ve güvenliğini sağlamak ve trafik kural ihlallerini tespit etmek amacı ile kullanılan elektronik, dijital cihaz veya cihazlar bütününden oluşan, sabit veya taşınabilir denetim sistemleri.

elektronik denge kontrolü

Electronic Stability Control (ESC)

Aracın dengesini kontrol edebilmek için sürücüyü sağlanan aktif destek.

elektronik imza

electronic signature

Elektronik ortamda hazırlanan dokümanları imzalamak için kullanılan elektronik kod.

elektronik kayıt cihazı

electronic on-board recorder

Servis saatleri gibi sürücü bilgilerini kaydetmek için ticari araçlarda kullanılan kayıt cihazı.

elektronik kontrol ünitesi

Electronic Control Unit (ECU)

Bir araçtaki bir veya daha fazla elektrik sistemini veya alt sistemini kontrol eden otomotiv elektroniğine gömülü bir sistem.

elektronik ödeme

electronic payment, e-payment

Ödeme kartı veya internet bankacılığı gibi elektronik ortamda yapılan ödeme.

elektronik para, e-para, elektronik cüzdan

electronic money, e-money, electronic purse

Gerçek parayla eşdeğeri olan, elektronik olarak (bir banka hesabında veya bir IC kartında) depolanabilen, kullanıcılar tarafından ödemeler için kullanılabilen değer.

elektronik park ücreti ödemesi

electronic parking payment

Aracın otopark ücretinin elektronik ödeme sistemleri kullanılarak ödenmesi.

elektronik rezervasyon

electronic reservation, booking

İnterneti kullanarak, elektronik ortamda yer ayırma işlemleri.

elektronik ruhsat

electronic licence

Araca ait elektronik ruhsat kimliği.

elektronik stabilite programı

Electronic Stability Program (ESP)

Aracın ani dönme ve savrulma durumunda tekerleklere ayrı ayrı frenleme yapma suretiyle dengede kalmasını sağlayan sistem.

elektronik ücret tahsilatı

Electronic Fee Collection (EFC)

Elektronik yollarla ücret tahsilatı; örnek: akıllı kartlar veya elektronik etiketler kullanılarak.

elektronik ücret toplama

electronic toll collection, electronic road pricing, phantom toll

Akıllı kartlar ya da elektronik etiketler kullanılarak elektronik donanımlar aracılığı ile ücret toplama.

elektronik ücret toplama (EFC) oturumu

EFC-session, session, ETC-session

Belirli bir elektronik ücret toplama istasyonunda, yol kenarı ekipmanı ile araç üstü ekipman arasındaki DSRC aracılığıyla gerçekleşen bilgi alışverişi ve etkileşim.

Elektronik Ücret Toplama işlemi

EFC-transaction, transaction, ETC-transaction

Ücretin hesaplanması ve elektronik ücret tahsilatının tamamlanması için gerekli olan elektronik ücret toplama işlemleri dizisi (örneğin giriş ve çıkış noktalarında).

elektronik veri değişimi

Electronic Data Interchange (EDI)

Paydaşlar arasında elektronik formatta sanal veri veya iş belgelerinin bilgisayardan bilgisayara değişimi (uygulamalar arasında yapısal veri değişimi).

elektronik yol fiyatlandırması

Electronic Road Pricing (ERP)

Karayolu trafik sıkışıklığını hafifletmek için uygulanan "kullanıcı öder" prensibine dayanan bir trafik yönetim aracı.

eliptik eğri kriptografisi

elliptic curve cryptography

Eliptik eğriler üzerinde tanımlanan bir grupta ayrık logaritma bulma problemine dayanan, açık anahtarlı şifreleme biçimi.

e-lojistik

e-logistics

Lojistik faaliyetlerinin entegre şekilde gerçekleştirilmesini ve sonucunda doğru karar verilmesini sağlayan, doğru ürünü doğru miktarda doğru yerde doğru zamanda doğru müşterilere iletebilmek için tedarik zinciri ortakları ile veri ve bilgi alışverişi yapıp önemli lojistik işlemlerini müşteri odaklı süreçlere dönüştüren dinamik bir iletişim, bilgi işlem ve işbirlikçi teknoloji seti.

elleçleme *handling*

Yükün yüklenmesi, istif edilmesi ve boşaltılması işlemleri.

emisyon izleme *emission monitoring*

Karayolu taşımacılığında kaynaklanan emisyonların veri toplama ve durum değerlendirmesi.

Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) *Emissions Trade System (ETS)*

Emisyon Ticaret Planı olarak da bilinen ETS, sera gazlarını atmosfere salan kuruluşların (ülkeler, şirketler ve üretim tesisleri gibi) emisyonlarını kendi aralarında alıp satmalarını (izin veya ödenekler olarak) sağlayan bir piyasa mekanizması.

emisyon yönetimi *emission management*

Sera gazları başta olmak üzere atmosfere salımı olan her türlü uçucu organik bileşikler, karbonmonoksit, hidrojen disülfür, azot oksit ve azot dioksit gibi zararlı gazların salımının azaltılması çalışmaları.

emniyet *safety*

Güvenli olma durumu, zarardan veya diğer istenmeyen sonuçlardan korunma koşulu.

emniyet analizi *safety analysis*

İncelenen tesisteki geçmiş kaza verilerinin genel bir analizi, ölümcül kazaların ve nedenlerinin ayrıntılı olarak incelemesi, yüksek yoğunlukta kazaların olduğu yerlerde saha incelemeleri dahil olmak üzere, belirli bir proje ile ilişkili veya ilişkili olmaksızın, emniyet sonuçlarının, potansiyel düzeltici önlemler için önerilerin ve önlemlerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi.

emniyet aydınlatması *safety lighting*

Hem sürücülerin normal sürüşlerine devam edebilmeleri hem de gerektiğinde tünelin boşaltılması için gereken en düşük aydınlık seviyesini sağlayan tünel aydınlatma düzeyi.

emniyet işlevi devre dışı uyarısı *safety function out of order warning*

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü ya da çevresindeki diğer sürücülere direksiyon veya frenin doğru çalışmaması ve risk oluşturması gibi aracın kritik emniyet işlevlerinin durumu hakkında bilgisi verilmesi.

emniyet programı *safety program*

Şehir, ilçe ve eyalet karayolu sistemlerinde, araç ve yaya emniyetini iyileştirmek için tasarlanmış projeler.

emniyet sürücüsü, destek sürücü *safety driver*

Sürüş ortamını gözlemleyen, zorlu durumları analiz eden, beklenmeyen davranışları tespit eden, gerektiğinde dinamik sürüş görevini devralmaya hazır, otonom sürüş mekanizmasına sahip bir araçta kontrol yetkisine sahip emniyet sürücüsü veya operatörü.

emniyet şeridi yönetimi *hard shoulder running*

Belirli veya tüm araç gruplarının belirli veya her zaman emniyet şeridinde sürmesine izin verme.

emniyet yönetim sistemi *safety management system*

Ulaşım emniyetini artırmak için tüm fırsatların belirlenmesini, değerlendirilmesini, uygun şekilde uygulanmasını ve karayolu planlama, tasarım, inşaat, bakım ve işletme aşamalarının tüm aşamalarında ulaşım emniyetinin değerlendirilmesini sağlayarak kazalarının sayısını ve şiddetini azaltmayı hedefleyen sistematik bir süreç.

emniyetli mesafe belirleme *safety margin determination, safety margin assessment*

Mevcut ve tahmini araç hareketinin potansiyel çarpışmaların önlenmesi için araçlar arasında ve araçlar ile çevre arasında uygun aralık için değerlendirme yapılması.

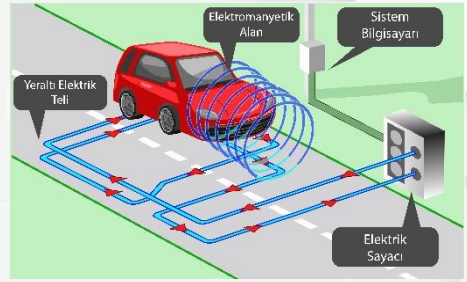

en yoğun saat *peak hour*

Gün içinde yolculuk talebinin en yüksek olduğu saat.

endüktif döngü dedektörü *inductive loop detector, loop detector*

Mevcut veya geçen metal nesnelere endüktans değişen, yol yüzeyindeki bir veya daha fazla kablo döngüsü.

enerji ağı yönetimi *energy network management*

Biyokütle ve diğer öngörülebilir düşük karbonlu çözümlerden elde edilen baz yük ile rüzgâr ve güneş gibi yenilenebilir enerjilerin istikrarsız tedarikinin dengelenmesi ve bunların yönetimi.

enerji verimliliği, yakıt verimliliği *energy efficiency, fuel efficiency*

Faydalı işe dönüştürülen bir işlemle açığa çıkan enerji oranı.

engel *barrier*

Bir proje veya faaliyetin uygulanmasını geciktiren veya engelleyen veya uygulanma biçimini sınırlayan herhangi bir engel.

engelli yaya butonu

pedestrian button for the disabled

Trafik ışıklarında engellilere yönelik sesli olarak özelleştirilmiş yaya geçiş düğmesi.

engelsiz yaya yolu

accessible sidewalk

Yaya yolunun engelli, yaşlı ve çocukları da kapsayacak şekilde uyarlanarak düzenlenmesi.

enine tünel havalandırması

tunnel transverse ventilation, transverse ventilation

İki ayrı kanal kullanılarak aynı anda hem temiz havanın verildiği hem de kirli havanın veya dumanın tahliye edildiği tünel havalandırma yöntemi.

entegre devre kartı, IC kartı, ICC

Integrated Circuit Card, IC-Card, (ICC)

İşleme veya hafıza işlevlerini yerine getiren ve sorgulayıcı ile iletişim kurabilen elektronik bileşenlere sahip kart.

Entegre Koridor Yönetimi (EKY)

Integrated Corridor Management (ICM)

Bir koridor içeren çoklu ulaşım ağlarının ve ağlar arası bağlantıların operasyonel koordinasyonu ve koridor hareketliliğinden sorumlu kurumların koordinasyonu.

entegre ödeme

integrated payment

Sistemi sağlayanlar ile hizmet sağlayıcılar arasındaki anlaşmalara dayanarak aynı ödeme aracının farklı hizmetler için kullanılması.

entegre taşımacılık yönetim sistemi

Integrated Transportation Management System (ITMS)

Sistemlerin birlikte çalışabilirliğini artırarak AUS tabanlı sistemler arasında otomatik, gerçek zamanlı bilgi paylaşımını ve kurumlar arasında yönetim faaliyetlerinin koordinasyonunu sağlama.

entegre trafik yönetimi

integrated traffic management

Trafik yönetim merkezleri sayesinde, trafik ağındaki tüm mevcut sistemler, alt-sistemler ve sensörlerin (dinamik kavşak kontrol sistemleri, akıllı katılım kontrol sistemleri, değişken mesaj işaretleri, sinyalize kavşaklar, CO2/sıcaklık/bluetooth sensörleri vb.) uzaktan kontrol ve kumanda edilebilmesi.

entegre, birleşik

integrated

Farklı altyapı, bilgi sistemleri ve ödeme yapıları ile farklı ulaşım şekillerinin bir araya getirilerek tek, birleşik bir ulaşım sistemi oluşturması.

erişilebilir (engelsiz) toplu taşıma
accessible public transport

Toplu taşıma araçlarının ve ilgili alanların engelli vatandaşlara yönelik olarak uyarlanması ile erişilebilirlik açısından eşitlik sağlamayı amaçlayan uygulama.

erişilebilir (engelsiz) trafik sinyalizasyonu
accessible traffic signalisation

Trafik ışıklarının engelli vatandaşlara sağlıklı hizmet verilmesi amacıyla sesli veya titreşimli şekilde yönlendirme ve uyarma içermesini sağlayan sinyalizasyon.

erişilebilir (engelsiz) yaya yolu
accessible pedestrian road

Engelli, yaşlı ve çocukları da kapsayacak şekilde düzenlenmiş yaya yolu.

erişilebilirlik
accessibility

Sunulan ulaştırma hizmetine erişim olanakları göstergesi.

erişilen özellikler
accessed characteristics

Merkezi bir veri tabanı üzerinden erişilen araç ve kullanıcı özellikleri.

erişilen özelliklere göre sınıflandırma
classification by accessed characteristics

Araçla ilgili bilgiye araç dışındaki bir veri tabanı üzerinden erişilerek yapılan sınıflandırma.

erişim kontrolü, erişim koruması
access control, access protection

Erişim haklarının kontrolü ile kişilerin veya araçların kısıtlı alanlara erişiminin kontrolü (bir kaynağa erişimin kısıtlanması).

erişim yönetimi
access management

Yol sistemindeki güvenli ve verimli trafik akışını iyileştirmek için ana yollardaki araç yollarının, orta yolların, refüj açıklıklarının, trafik sinyallerinin ve kavşakların aralıklarının ve tasarımının kontrolü ve düzenlenmesi.

erken kesim
early cut-off

Bir yönde yeşil süresinin kısaltılması.

erken uyarı sistemi
early warning system

Risk altındaki bireylerin, toplulukların ve kuruluşların, zararı veya kaybı azaltmak için uygun şekilde ve yeterli zamanda hazırlanmasını ve hareket etmesini sağlayan, zamanında ve anlamlı uyarı bilgileri üreten, sensörler, olay algılama ve karar alt sistemlerini içeren bilgi iletişim zincirleri sistemi.

ertelenmiş ödeme
deferred payment

Ulaşım hizmetini kullanma ücretinin farklı bir zaman ve yerde, banka, telefon ya da benzin istasyonu gibi başka tahsilat merkezleri aracılığıyla ödenmesi.

eski sistem
legacy system

Eski ancak hala kullanımda olan ulaşım sistemleri, iletişim sistemleri ve kurumsal süreçler.

esnek rota hizmeti
flexible route service

Bir seyahat yönünü takip eden ancak belirli yolculuk taleplerini karşılamak için yol boyunca sapmaya veya yeniden rota belirlemeye izin veren bir toplu taşıma hizmeti.

esnek şerit yönetimi
flexible lane management

Trafiğin akışına ve yoğunluğuna göre şerit yönlerinin değiştirilmesi.

eş modlu ulaşım
co-modal transport

Kaynakların optimal ve sürdürülebilir kullanımına erişmek için tek başına veya diğer modlarla entegre çalışan ulaşım türü.

eş zamanlılık
concurrency

Büyüme ve kalkınmayı desteklemek için ihtiyaç duyulan kamu tesislerinin ve hizmetlerinin aynı zamanda mevcut olması ve eş zamanlı kurulması durumu.

eşik, başlangıç
threshold

Ölçüm başlangıç noktası.

etkiler
impacts

Bir ulaştırma projesinin doğrudan (birincil), dolaylı (ikincil) ve kümülatif etkileri.

etkin kırmızı ışık süresi
effective red time

Döngü içinde, araçların dur çizgisini geçmek için kullanmadıkları toplam süre (her bir akış için: etkin yeşil + etkin kırmızı = döngü süresi).

etkin yeşil ışık süresi
effective green time

Başlangıç kayıp ve bitiş kazanç sürelerini hesaba katan, araçların dur çizgisini geçmek için fiilen kullandığı döngü içindeki toplam zaman.

etkinlik
event

Trafiği olumsuz yönde etkileyen yol çalışması, spor etkinliği, gösteri veya festival gibi planlı olay.

etkinlik bilgisi

event information, traffic related event information

Trafik ile ilgili veya trafik durumunu etkileyebilecek önemli olayların bilgisi.

etkinlik ölçüsü

measure of effectiveness

Bir tesis veya hizmetin performansını gösteren nicel parametre.

etkinlik veri kaydedici

event data recorder, black box

Araç performansı ve hareketi hakkında güvenilir ve ilgili bilgileri kaydeden cihaz.

ev ile iş arasında gidip gelmek

commute

Tekrarlayan bir evden işe veya işten eve seyahat.

evrensel kaynak tanımlayıcı

Universal Resource Identifier (URL)

İnternet teknolojileri tarafından kullanılan mantıksal veya fiziksel bir kaynağı tanımlayan karakter dizisi.

evrensel mobil telekomünikasyon sistemi

Universal Mobile Telecommunication System (UMTS)

Hızlı internet erişiminde destek standardı.

evrensel seri veri yolu

Universal Serial Bus (USB)

Cihazlar ile kişisel bilgisayar (PC) veya akıllı telefon gibi bir ana bilgisayar denetleyicisi arasında iletişimi sağlayan ortak bir arabirim.

evrensel tasarım

universal design

Bir ürünün, hizmetin veya sistemin mümkün olan en geniş ölçüde tüm kullanıcılar tarafından kullanılacak, kullanıcıların yeteneklerinden bağımsız ve özel uyarlamalara ihtiyaç duyulmadan tasarlanması.

eylem planı

action plan

Amaçlar ve ihtiyaçların beyanı için temel oluşturarak koridorları veya koridor bölümlerini oluşturan, kontrollü erişim tesislerinin proje geliştirme süreci için ayrıntılı planlama kılavuzu.

F

fabrika kabul testi

factory acceptance test

Bir sözleşmeyle atıfta bulunulan, tedarikçinin tesislerinde gerçekleştirilen ve simüle edilmiş bir çalışma ortamında tedarikçinin, alıcıya bir ürünün, sürecin veya hizmetin gerektiği gibi gerçekleştirdiğini kanıtladığı resmi test.

farkındalık kampanyası

awareness campaign

Trafik sıkışıklığı, hava kirliliği veya yol emniyeti gibi öncelikli konulara halkın dikkatini çekmek ve sürdürülebilir ulaşım modlarının kullanımını teşvik etmek için kullanılacak bir yaklaşım.

farklı ücretlendirme tablosu

discrete toll scheme

Ücretin, bir kordonu veya köprüyü geçmek, bir alanda bulunmak gibi ücretlendirmeye tabi nesnelerin tanımlanması ile ilgili farklı olaylara dayanarak hesaplandığı ücret şeması.

fayda maliyet analizi

Cost-Benefit Analysis (CBA)

Bir projenin veya ölçümün doğrudan ve dolaylı maliyetlerini ve faydalarını ifade ederek, faydaların ve ekonomik uygulanabilirliğin parasal terimlerle değerlendirilmesine ve ifade edilmesine izin veren analiz.

fayda maliyet oranı

Benefit-Cost Ratio (BCR)

Bir fayda-maliyet analizinin asıl çıktısı; bir fayda-maliyet analizi ile ortaya çıkarılan paranın değerinin veya yatırım getirisinin tahmini. (Fayda-maliyet oranı, dolar cinsinden ifade edilen toplam faydaların bugünkü değerinin, yine dolar cinsinden ifade edilen toplam maliyetlerin bugünkü değerine bölünmesiyle hesaplanmakta).

faz

stage

Belirli trafik akışlarının yeşil olarak verildiği dizinin parçası.

faz kontrolü

stage control

Önceden tanımlanmış fazlara göre trafik sinyallerinin çalışması.

faz planlaması

phase planning

Sinyal fazlarının en optimum şekilde düzenlenme işlemi.

faz süresi

phase duration

Sinyalizasyon sistemlerinde döngüyü oluşturan her bir fazın toplam süresi (yeşil süresi + sarı süresi + kırmızı koruma süresi).

Federal Karayolu İdaresi

Federal Highway Administration (FHWA)

ABD'deki federal yol otoritesi.

feribot

ferryboat

Araba ve tren vagonlarını taşıyan deniz taşıtı.

fiber optik iletişim

fiber optic communication

Elektronik sinyalleri ışığa dönüştürerek verileri fiber optik kablolar üzerinden ileten ve bu yolla uzak mesafelere ulaştırılması amaçlanan veri aktarımlarında kullanılan iletişim türü.

filo

fleet

Bir kurum ya da kuruluş tarafından işletilen araç grubu.

filo bakım yönetimi

fleet maintenance management

Araç filosuna ilişkin verinin derleme ve çözümü, bakım planlaması, malzeme planlaması, bakım sağlanması ve değerlendirilmesi.

filo gözlemeleme

fleet monitoring

Bir filodaki münferit araçlar hakkında konum, yük, zaman çizelgesi uyumluluğu vb. bilgilerin sağlanması.

filo işlemleri kontrolü

fleet operation control

Filo izleme, özel güzergâh kılavuzluğu ve trafik bilgisi, güzergâh tarif ve görevlerin değişimi; sevkiyat veya yolcu alma/teslim etme talimatları; seyahat, mal, araç ve sürücü durumunun izlenmesi; aracın/malın takip edilmesi ve izlenmesi; arıza çözüm desteği.

filo operasyon planlaması ve hazırlığı

fleet operation planning and

preparation

Araçların ve sürücülerin programlanması, belgelerin hazırlanması, güncellenmesi, kontrol edilmesi ve aktarılması, görev ataması, yük planlaması, operasyonel rota planlaması, üçüncü taraf bilgilerinin sağlanması.

filo öğrenmesi

fleet learning

Bilgi üretmek, güncellemek ve filoya göndermek amacıyla bir filodaki araçlardan veri toplayarak öğrenme.

filo performans değerlendirmesi

fleet performance evaluation

Bir araç filosu ya da sürücülerin maliyet ve performanslarının izlenerek analiz edilmesi.

filo ticari işlemleri

fleet business transactions

Bir filonun kullanımı ile ilgili ticari soruşturma edinimi, teklif hesaplama ve sunma, sözleşme mutabakatı, faturalama ve ödemeler.

filo yöneticisi

fleet manager

Ulaşım kaynaklarının uzun ve orta vadeli planlamasından sorumlu kişi veya kuruluş.

filo yönetimi

fleet management

Araç filosu ve gerekli personelin operasyonlarının planlanması, gözlemlenmesi, kontrolü ve değerlendirilmesi.

fiziksel görünüm (mimari)

physical view

Uygulayıcılara ve kurumlara önemli arayüzlerin ve ana sistem bileşenlerinin fiziksel bir temsilini (ayrıntılı bir tasarım olmasa da) sağlayan, akıllı ulaşım sistemi mimarisinin bir katmanı.

fiziksel güvenlik

physical security

Yetkisiz personelin (saldırganlar ve hatta kazara izinsiz giriş yapanlar dahil) bir binaya, tesise, kaynağa veya depolanmış bilgilere fiziksel olarak erişmesini önlemek için sağlanan koruma.

fiziksel internet

Physical Internet (PI)

Mevcut lojistik ve tedarik zinciri yönetimi uygulamalarında devrim yaratmak amacıyla Nesnelerin İnterneti (IoT) ve temel performans göstergeleri gibi farklı teknolojilerden ve araştırma alanlarından yararlanan, gelişmekte olan bir lojistik ve tedarik zinciri yönetimi konsepti; dijital interneti, sürdürülebilir, birlikte çalışabilir ve iş birliği yük taşımacılığının geliştirilmesi için bir tasarım metaforu olarak uygulayan, gelişmekte olan bir kavram.

fiziksel mimari

physical architecture

Genellikle farklı teknik çözümler için bağımsız olarak çalışan alt sistemleriyle birlikte bir sistemin tüm fiziksel bileşiminin tanımı.

fiziksel nesne

physical object

Akıllı ulaşım sistemini (AUS) ve etrafındaki dış dünya ortamını oluşturan ve AUS işlevselliğini sağlayan sistemler veya cihazlara verilen ad.

fiziksel standart

physical standard

Bir uygulamanın malzeme özelliklerini, çevresel performansını, fiziksel güvenliğini ve diğer yönlerini tanımlayan standart.

fonksiyonel gereklilik

functional requirement

Bir sistemin ne yapması gerektiğini belirten ifadeler bütünü.

fonksiyonel görünüm

functional view

AUS mimarisinde, ulaşım fonksiyonlarını ve süreçler arasındaki veri akışlarını gerçekleştiren tüm süreçler/fonksiyonlar bütünü.

fonksiyonel mimari, mantıksal mimari

functional architecture, logical architecture

Bir sistemin alt bileşenleri ve aralarındaki bilgi akışının mantıksal yapısının tanımı.

G

Galileo Konumlandırma Sistemi

European global navigation satellite system (Galileo)

Avrupa Küresel Navigasyon Uydu Sistemi

gar station

Demiryoluyla yolculuk edenlerin ihtiyaçlarının geniş ölçüde karşılandığı büyük tren istasyonu.

gece görüş sistemi *night vision systems*

Karanlık bir ortamda görüşü iyileştiren sistem.

gecikme (1) *delay, public transport delay*

Bir yolcunun deneyimlediği ek seyahat süresi.

gecikme (2) *latency*

Bir sistemde yaşanan, kesin tanımlı sisteme ve ölçülen zamana bağlı olan bir zaman gecikmesi ölçüsü.

gecikme süresi *delay time*

Belirli bir tesiste serbest trafik akım koşullarına göre fazladan geçen yolculuk süresi ya da bir aracın zaman çizelgesinin gerisinde kaldığı süre.

gecikme tahmini *delay estimation*

Serbest akım koşullarındakine göre, trafikte fazladan harcanacak zamanın önceden kestirilmesi.

geçerli koşullar *prevailing conditions*

Belirli bir süre boyunca belirli bir tesisteki ilgili geometrik, trafik, kontrol ve çevresel koşulların açıklaması.

geçerlilik *validation*

Bir yolculuk belgesinin özel bir yolculuk veya tanımlı bir zaman aralığı için geçerli hale getirilmesi.

geçici ağlar *ad-hoc networks*

Herhangi bir kablosuz erişim noktası veya yönlendirici kullanmadan iki veya daha fazla bilgisayar arasında ağ bağlantısı kurma işlemi.

geçici sirkülasyon *temporary circulation*

Trafik sirkülasyonunda yapılan geçici değişiklikler.

geçiş ağı tasarımı *transit network design*

Toplu taşıma güzergâhları yapısının; ulaşım türleri, terminaller, duraklar ve yol uyarlamaları ile birlikte tanımlanması.

geçiş hakkı *right of way*

Araç kullananların ve yayaların yolu kullanma sırasındaki öncelik hakkı.

geçiş hızı

transit speed

Ulaşım araçlarının uyması gerektiği hız.

geçiş kesimi

transition zone

Bir şehirden, aşamadan, durumdan veya yerden diğerine geçiş kesimi.

geçiş tespiti

passage detection

Algılama alanında hareketli nesnelerin geçişinin tanınması.

geçiş ücreti

toll

Belli bir yol altyapısının kullanımı için ödenen vergi, harç veya ücret.

geçiş ücreti grubu

toll cluster

Kümeye ait herhangi bir hizmet sağlayıcıyla sözleşmesi olan donanımlı araçlar için birlikte çalışabilirlik sağlayan ortak bir anlaşma kapsamında çalışan ücret planları grubu.

geçiş ücreti planı

toll scheme

Aktörler ve ilişkileri dahil olmak üzere bir geçiş ücreti rejiminin organizasyonel görünümü.

geçiş yapan tren uyarısı

crossing train warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla demiryolu geçidine yaklaşan tren bilgisinin sürücülere verilmesi.

geçiş zamanı

passing time

Zaman çizelgesine göre hareket eden bir aracın bir otobüs durağına veya benzer bir noktaya varışı veya bu noktayı geçiş zamanı.

geçiş zamanı tahmini

passing time estimation

Güzergâh boyunca belirlenen bir noktaya bir aracın varış zamanını tahmin etme.

geçmiş, tarihsel veri

historical data

Daha çok basın bültenleri, günlük dosyalar, finansal raporlar, proje ve ürün belgeleri, e-posta ve diğer iletişim verilerini içeren bir uygulama veya hizmet içerisinde manuel veya otomatik olarak oluşturulan veri türü.

gelen lojistik

inbound logistics

Malların tedarikçilerden ve satıcılardan üretim süreçlerine veya depolama tesislerine taşınmasıyla ilgili lojistik hizmetler.

gelişmiş araç kontrol sistemleri

advanced vehicle control systems

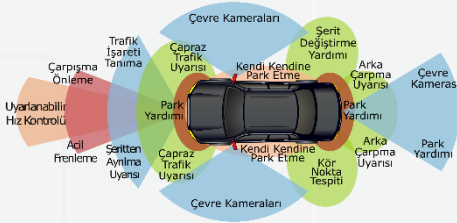
Karayolunda araçların daha güvenli ve enerji verimliliği sağlayacak şekilde hareketini sağlayan araç içi ve harici donanım kontrol sistemleri.

gelişmiş sürücü destek sistemi (ADAS)

Advanced Driver Assistance System (ADAS)

Araç sürücülerine izleme, uyarı ve frenleme gibi birçok alanda bilgi ve sürüş desteği vererek araç ve yol güvenliğini artırmayı amaçlayan sistem.

gelişmiş şifreleme standardı

Advanced Encryption Standard (AES)

Gelişmiş şifreleme standardı.

gelişmiş toplu taşıma sistemi

advanced public transportation system

Toplu taşıma araçlarının gerçek zamanlı olarak takibinin yapıldığı toplu taşımayı kullanan yolculara gerçek zamanlı ulaşım bilgilerin verildiği sistem.

gelişmiş trafik yönetim sistemi

advanced traffic management system

Gerçek zamanlı bilgi toplama, işleme, analiz etme ve son kullanıcılara, ilgili kurumlara ve paydaşlara dağıtma yoluyla karayolu trafiğini yönetmek için entegre bir çözüm.

gelişmiş yolcu bilgi sistemi

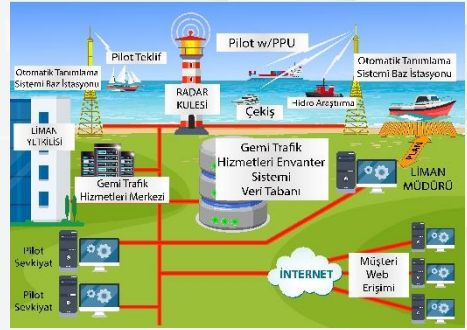
advanced traveller information systems

Yolcuların bir başlangıç konumundan istedikleri yere taşınmasına yardımcı olmak için bilgi edinen, analiz eden ve sunan sistem.

Gemi Trafik Hizmetleri (GTH)

Vessel Traffic Service (VTS)

Sevir emniyeti ve güvenliğini artırmak ve çevreyi korumak için oluşturulmuş gemi trafik hizmetleri.

genel veri koruma yönetmeliği

General Data Protection Regulation (GDPR)

Genel veri koruma yönetmeliği (Avrupa Birliği) 2016/679 (GDPR). Avrupa Birliği içindeki bireyler için veri korumasını güvence altına almayı ve uyumlu hale getirmeyi amaçlayan bir düzenleme. (Ayrıca, verilerin ihracatına ve / veya kişiselleştirilmiş verilerin Avrupa Birliği dışında depolanması konularını da ele almakta.)

genelleştirilmiş paket radyo hizmeti

Generalised Packet Radio Service (GPRS)

Kablosuz ve hücresele ağ iletişim hizmetleri için 2G ve 3G hücresele haberleşme ağında kullanılan bir paket anahtarlama protokolü.

geniş alan ağı

Wide Area Network (WAN)

Farklı lokasyonlardaki bilgisayar veya ağ kaynakları ya da yerel alan ağlarının birbirine bağlanması ile oluşturulan ağ.

geniş bant

broadband

Geleneksel elektronik haberleşme şebekelerinden yeni nesil şebekelere geçişle birlikte daha yüksek bant genişlikleri üzerinden yüksek hızlarda yüksek kapasiteli verileri iletim teknolojisi.

genişleyebilirlik

extensibility

Çok az olacak şekilde veya hiç tasarım değişikliği olmadan işlevsellik veya özellikler ekleme veya değiştirme yeteneği.

geometrik gecikme

geometric delay

Diğer gecikme türlerinden bağımsız olarak, bir kavşakta kavşağın şeklinden, geometrik tasarımından kaynaklanan fazladan geçen yolculuk süresi.

geometrik koşullar

geometric conditions

Şerit sayısı ve genişliği, kademesi, şerit kullanımı ve sürüş yolu dahil olmak üzere belirli bir tesiste ilgili geometrik özelliklerin açıklaması.

gerçek olmayan çok şeritli ödeme istasyonu

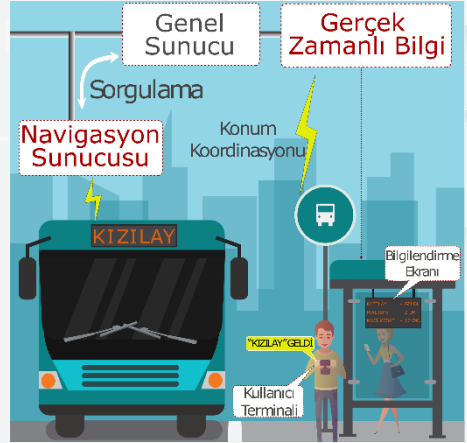
pseudo multi-lane payment station

Yol işaretleri ile şerit değiştirmenin yasaklandığı yerlerde ücretin elektronik olarak toplanabildiği ödeme istasyonu.

gerçek zamanlı bilgi

real-time information

Gerçek zamanlı olarak kaynağında üretilip eş zamanlı olarak ilgili kaynağa gönderilen ve kayıt altına alınan veri türü.

gerçek zamanlı harita paylaşımı

real-time map sharing

Rota, tahmini varış zamanı ve gerçek zamanlı konum bilgileri gibi seyahat bilgilerinin anlık ve konumsal olarak paylaşılması.

gerçek zamanlı istihbarat sistemi
real-time intelligence system

İstihbarat sistemlerinin ve veri tabanlarının anlık olarak değerlendirilmesi de dahil olmak üzere sosyal medya, güvenlik kameraları ve diğer kaynaklardan derlenmiş verilerin konsolidasyonu ile kolluk kuvvetlerinin canlı operasyonlar, günlük işlemler ya da araştırma çalışmalarını destekleyen sistem.

gerçek zamanlı izleme
real-time monitoring

Elde edilen bilgilerin kullanıcılar tarafından gerçek zamanlı olarak takip edilebilmesi.

gerçek zamanlı seyahat bilgisi
Real Time Travel Information (RTTI)

Gerçek zamanlı seyahat bilgisi.

gerçek zamanlı trafik yönetimi
real-time traffic management

Ulaşım ağındaki anlık durumların üstesinden gelmede kullanılan eşgüdümlü önlemler.

gerçek zamanlı veri paylaşımı
real-time data sharing

Gerçek zamanlı olarak kaynağında üretilip eş zamanlı olarak ilgili kaynağa gönderilen ve kayıt altına alınan ve paylaşılabilen veri.

gerçek zamanlı video paylaşımı
real-time video sharing

Harita sunucuları üzerinde araçlardan sürekli gelen resim ve video ile güncellenen haritaların araçlarla paylaşılması.

gerçek zamanlı yolcu bilgilendirme
Real-Time Passenger Information (RTPI)

Yolculuk süresi, yol durumu, konaklama alanları vb. gibi yol bilgilerinin kullanıcılara ekranlar vasıtasıyla gerçek zamanlı olarak aktarılması.

geri sayım sinyali
countdown signal

Geriye kalan yeşil ışık veya kırmızı ışık süresini gösteren sinyal.

giden lojistik
out-bound logistics

Malların üretim süreçlerinden veya depolama tesislerinden tedarikçilere ve satıcılara taşınmasıyla ilgili lojistik hizmetler.

gidiş-dönüş süresi
circulation time, round trip time

Bir aracın planlanmış rotadaki görevini tamamlayarak başladığı noktaya geri gelene kadar geçen zaman aralığı.

giriş süresi
entering time

Kavşağa giren bir aracın dur çizgisinden çıkışma alanına girinceye kadar ihtiyaç duyduğu süre.

gizli darboğaz
hidden bottleneck

Verimin kapasiteden daha az olduğu darboğaz.

gizli talep, indüklenen talep, uyarılmış talep

latent demand, induced demand, hidden demand

Gözlenemeyen ulaşım talebi; örnek: kapasite kısıtlandığında.

gizlilik

confidentiality

Bilginin sadece yetkilendirilmiş kişiler, varlıklar veya işlemler tarafından ulaşılabileceğinin güvencesi.

gölge modu

shadow mode

Gelecekteki işlemleri geliştirmek için veri toplandığında, otonom bir aracın sürüş modu.

gölge otoyol ücretlendirmesi

shadow tolling

Yol kullanıcılarından ücret almak yerine, yolun gerçekteki kullanım durumu dikkate alınarak oluşan maliyetler için kamu fonlarından yol işletmecisine geri ödeme yapılması.

gönderi tahsisi

shipment assignment

Gönderilerin belirli rotalara ya da araçlara atanması.

gönderi, konsinye

shipment, consignment

Aynı irsaliye veya paket listesi altında taşınan mallar.

gönüllü hız sınırlama

voluntary speed limiting

Referans hız dikkate alınarak araç hızının otomatik kontrol edilebildiği, fakat sürücüyü sistemi kapatma, göz ardı etme veya müdahaleyi reddetme seçenekleri sunan sistem.

göreceli konum hesaplama

relative position determination

Diğer araç ve nesnelerin konum bilgilerinden yararlanarak kendi konumunun hesaplanması ve değerlendirilmesi.

görüntü işleme

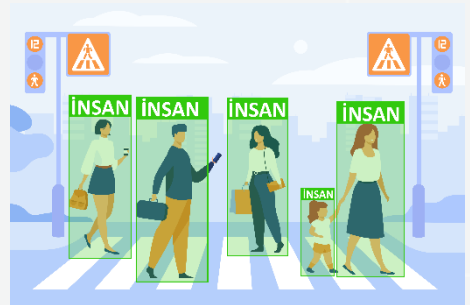
image processing

Bilgisayar tabanlı görüntü analizi.

görüntülerden insan davranışı tespiti

detection of human behavior from images

İnsan hareketlerinin görüntülerde etiketlenmesi (ilgili eylem sınıfları vb.) sonucunda yapılan davranış tespiti.

görünüm

view

Bir modelin parçası olarak şema ve metin yoluyla gerçekleştirilen ilgili bir dizi ilişkinin perspektifinden sistemin bir temsili.

görüş artırma

vision enhancement

Araç sürücüsünün görüşünün kısıtlandığı durumlarda, görüş düzeyini arttıran yöntemler.

görüş iyileştirme

vision improvement

Sürücüye görsel bilgi sağlayarak normal altı görüş koşullarında otonom yollarla sürüş sahnesinde görüşün iyileştirilmesi.

görüş koşullarını izleme

monitoring vision conditions

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak; karayollarında görüş uzaklığı ve netliği koşulları hakkında veri toplama ve değerlendirme.

gösterge ekranı

dashboard

Belirli bir hedef veya iş süreciyle ilgili temel performans göstergelerinin genellikle bir bakışta görünümlerini sağlayan bir tür grafik kullanıcı arayüzü.

gözetimli otoyol

managed motorway

Trafik akışının kalitesini artırmak için farklı trafik yönetimi önlemlerinin kullanıldığı otoyol.

gözlemeleme

monitoring

Bir olayla ilgili veri toplama ve durum değerlendirmesi yapılması.

grafik kullanıcı arayüzü

Graphical User Interface (GUI)

Bilgisayarlarda işletilen komutlar ve bunların çıktıları yerine simgeler, pencereler, düğmeler ve panellerin tümünü ifade etmek için kullanılan genel ad.

gri liste

grey list

Düzenleyen kuruluş tarafından mali durumu değerlendirilmekte olan, düzenlenmiş sözleşmeleri veya ilgili ödeme yöntemlerini içeren liste bölümü.

GSM-R

Global System for Mobile

Communications-Railway (GSM-R)

Demiryolu için küresel mobil iletişim sistemi.

gün 1 ve gün 1.5 hizmetleri

day 1 and day 1.5 services

Nispeten olgun ve yakında olgunlaşacak K-AUS hizmetlerine atıfta bulunmak için kullanılan, endüstri tarafından desteklenen ve Avrupa Komisyonu tarafından benimsenen hizmetler.

gürültü gözlemeleme

noise monitoring

Anlık trafik gürültüsü verilerinin toplanması ve değerlendirilmesi.

güvenilir nesne

trusted object, trust object

Karşılıklı güveni sağlamak için varlıklar arasında değiş tokuş edilen bilgi nesnesi.

güvenilir üçüncü taraf

Trusted Third Party (TTP)

Kriptografide güvenilir bir üçüncü taraf, her ikisi de üçüncü tarafa güvenen iki taraf arasındaki etkileşimi kolaylaştıran aracı şahıs, kuruluş.

güvenilirlik

reliability

Bir cihazın veya sistemin, belirli bir süre veya döngü sayısı için belirli kullanım koşulları altında amaçlanan işlevini yerine getirme yeteneği.

güvenli duruş

safe stop, blind stop

Otonom aracın kritik bir hatadan sonra emniyet şeridi veya benzeri bir yerde durması.

güvenli mod, geri çekilme modu

safe mode, fall back mode

Kritik bir hata oluştuğunda ve sürücü yanıt vermediğinde, otonom araç modu değişimi.

güvenli rota belirleme

safe route determination

Güvenli gidiş yolunun; yol sınırlamaları, sabit ve hareketli nesnelere bakımından sürekli olarak değerlendirilmesi.

güvenli uygulama modülü

secure application module

Kriptografik işlevleri güvenli bir şekilde yürüten ve anahtarları depolayan fiziksel modül.

güvenli veri iletimi

secure data transmission

Gizli veya hassas verilerin aktarımını şifrelemeyle korumak için SSL, HTTPS, gibi kriptografik protokoller kullanılarak gerçekleştirilen iletim.

güvenlik

security

Başkalarının neden olabileceği olası zararları karşı dirençlilik veya özgürlük.

güvenlik açığı, zafiyet

vulnerability

Siber uzayda yer alan varlıkların herhangi bir siber tehdit tarafından kullanılacak zayıflıkları.

güvenlik tehdidi

security threat

Bir sistemin güvenliğini ihlal etmek için olası eylem veya yöntem.

güzergâh bilgisi

route information

Bir rota boyunca yolların ve tesislerin özelliklerine ilişkin bilgiler.

güzergâh değiştirme

route diversion

Geçici bir alternatif rota hakkındaki bilgilere göre tüm veya belirli araç kategorileri için trafik yönünün değiştirilmesi.

güzergâh hesabı

route computation

Önceden tanımlanmış kriterlere göre ilgili rotaların hesaplanması.

güzergâh optimizasyonu

route optimisation

Önceden tanımlanmış kriterlere göre en uygun rotanın hesaplanması.

güzergâh rehberi, yönlendirme

route guidance, routing

Seçilen kriterlere göre hedefe gidilecek rotayla ilgili bilgi.

güzergâh saptırma

diversion route

Bütün taşıtların ya da belirli taşıt sınıflarının geçici olarak alternatif yollara yönlendirilmeleri.

güzergâh tarifi

route description

Seçilen güzergâhın sürücü veya yolcuya tarif edilmesi.

güzergâh tavsiyesi

route advice

İzlenecek rotayla ilgili tavsiye.

güzergâh, rota

route

Tanımlanmış birbirlerine bağlantılı yol kesimlerinin bütünü.

H

hacim (araç)

volume (vehicle)

Gün gibi birim zamanda belirli bir kilometrelik yoldan fiilen geçen araçların sayısı. (ayrıca toplu taşıma veya bisiklet / yaya yollarına da uygulanabilir.)

Hacim-Kapasite (H/K) oranı

Volume-Capacity (V/C) ratio

Bir ulaşım tesisindeki akış hacminin kapasiteye oranı.

hafif elektrikli araç

Light Electric Vehicle (LEV)

Pil veya yakıt hücresi gibi bir enerji depolama cihazı kullanan, iki veya üç tekerleği olan ve tipik olarak 100 kg'dan daha hafif olan bir elektrik motoru tarafından hareket ettirilen kara aracı. Çoğu hafif elektrikli araç, elektrikli bisiklettir.

hafif hibrit

mild hybrid

Tam hibritlerin aksine, yalnızca benzinli motora yardımcı olmak üzere kullanılan küçük bir elektrik motoruna sahip araç.

hareket algılama

motion detection

Algılama bölgesi içinde hareket eden nesnelerin tanınması.

hareket halinde ağırlık ölçüm sistemi

Weigh In Motion System (WIMS)

Hareketli bir ticari bir aracın, durmasızını gerektirmeden, dinamik lastik kuvvetlerini ölçmek ve ardından karşılık gelen statik ağırlığı tahmin etmek için araçları ve diğer teknolojileri kullanarak ağırlığını belirleyen sistem.

hareket halinde ağırlık ölçümü

Weigh In Motion (WIM)

Hareket halindeki aracın aks ağırlığının ölçümü.

hareket programı

timetable, schedule

Toplu taşıma hizmetlerinin takvimlendirilmiş kalkışlarının, varışlarının, geçiş zamanlarının listesi.

hareketli araç verisi

floating car data

Sabit bir cihaz veya gözlemci tarafından sabit bir yerde toplanan geleneksel trafik verilerinin aksine, doğrudan trafik akışı içinde bulunan bir taşıt üzerinde toplanan trafik verileri.

hareketli gözler

animated eyes

Yol kullanıcılarına geçişlerde ilgili yönlere bakmalarını tavsiye eden sinyal.

hareketliliğin interneti

Internet of Mobility (IoM)

Hareketliliği teşvik etmek, kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamak ve toplu taşımayı optimize etmek için bağlantılı, hareketlilik sistemine daha kapsayıcı bir erişimle birlikte açık ve güvenli bir ağ.

hareketlilik

mobility

Ulaşım sistemlerini kullanma faaliyeti.

hareketlilik endeksi

mobility index

Bir sistemin kullanıcılarının hareketlilik yeteneğini ortaya koyan indeks.

hareketlilik performans ölçümü

mobility performance measure

Hareketliliğin dört boyutundan biri (miktar, kalite, erişilebilirlik, kullanım) hakkında nicel olarak bir şeyi tanımlayan ölçüm.

hareketlilik veri tanımlaması

Mobility Data Specification (MDS)

Hareketlilik hizmeti verenler ile belediye gibi kurumlar arasında veri alışverişine yarayan, API'lerden oluşmuş ve kurumların hareketlilik verisini sayısal olarak tek bir formatta analiz etmesine olanak sağlayan standart.

hareketlilik yönetimi *mobility management*

Ulaşım talebinin ve trafik akışlarının (insanlar, araçlar ve yükler) ya ulaşım müşterilerinin motivasyonu, eğitimi, bilgisi, kanunlar, vergi sistemi, yaptırım, fiziksel planlamayla ya da trafik yönetimi ile yönetilmesi.

Hareketsiz kalma süresi, boşa kalma süresi

stop time, idle time

Yol veya trafik koşulları nedeniyle bir aracın hareketsiz durduğu veya belirli bir hızın altında hareket halinde olduğu süre.

harici destekli hız uyarı

externally assisted speed adaptation

Araç içi yerleşik ve yol kenarı donanımlarının birlikte kullanılmasıyla hız uyarının otomatik olarak yapılması.

harici destekli konumlandırma, harici destekli konum belirleme

externally assisted positioning, externally assisted position determination

Yer tabanlı sistemlerle iletişime dayalı olarak bir aracın coğrafi konumunun belirlenmesi.

harici hız kontrolü

external speed control

Sürüş hızını kontrol etmek için harici önlemlerin uygulanması.

harita eşleştirme *map matching*

Bir taşıtın coğrafi koordinatlarının haritanın yol ağına uygulanmasıyla sayısal yol haritası üzerinde aracın konumlandırılması.

harita güncelleme *map update*

Bir dijital haritaya yeni veya düzeltilmiş bilgilerin eklenmesi.

harita sunucusu

digital map server

Mekânsal verileri ve etkileşimli haritalama uygulamalarını internette yayınlamak için açık kaynak platformu.

harita verisi

map data

Kooperatif bir sürüşte kavşak konumu, ilgili yol bilgisi, şeritlerde kısıtlama dahil olmak üzere coğrafi ve yol bilgilerini sağlayan bilgiler.

hassas konumlandırma

precise positioning

İyi koşullar altında birkaç santimetre kadar küçük hatalarla çok hassas konumları hesaplayan küresel bir navigasyon uydusu sistemi konumlandırma yöntemi.

hava durumu bilgileri, meteorolojik bilgiler

weather information, meteorological information

Mevcut veya tahmini hava durumu hakkında bilgiler.

hava taksi

air taxi

Talep üzerine tarifeli uçuşlara kıyasla daha kısa uçuşlar yapan küçük bir ticari uçak.

havacılık

aviation

Ücret karşılığı veya kiralama yolu ile yapılan tarifeli ve tarifersiz insan ve yük taşıma için yapılan tüm hava taşımacılık faaliyetleri.

hayalet sürücü uyarısı

ghost driver warning, wrong way driving warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla ters yönde ilerleyen araç sürüşü hakkında yakındaki sürücülere bilgi verilmesi.

hayvan uyarısı

animal warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla yoldan karşıya geçen veya yoldaki hayvan hakkında sürücülere bilgi verilmesi.

hedef

target

Bir faaliyetin amaçlarını ve hedeflerini yansıtan, istenen performans düzeyini temsil eden bir performans ölçüsü değeri.

hedef, varış yeri

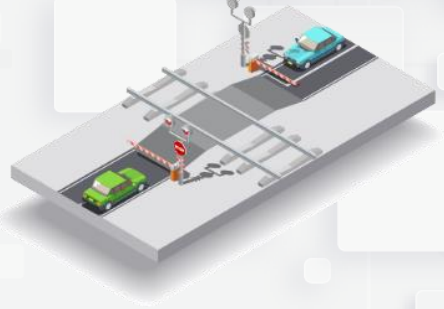
destination

Bir yolculukta yolculuğun bittiği nokta.

hemzemin geçit

railroad crossing

Üzerinden araç ve/veya yaya geçişlerinin yapıldığı bariyerli veya bariyersiz demiryolu hattı bölümü.

hepsi kırmızı bekleme safhası

all red rest stage

Tüm sinyal gruplarının kırmızı yandığı bekleme durumu.

hepsi kırmızı süresi

all red time

Tüm çakışan sinyal grupları kırmızı yandığında yeşil ışıklar arasındaki sürenin bir kısmı.

her gün işe gidip dönen kimse

commuter

Ev ile iş veya okul arasında düzenli olarak seyahat eden kişi.

hesap verilebilirlik

accountability

Sorumlu olma olgusu veya durumu; sorumluluk.

hız

speed

Birim zaman başına katedilen mesafe olarak ifade edilen hareket hızı.

hız denetimi

speed enforcement

Araç hızının ölçümü ve aracın hız sınırını aşması durumunda gerekli cezai işlemlerin elektronik olarak yapılması.

hız günlüğü

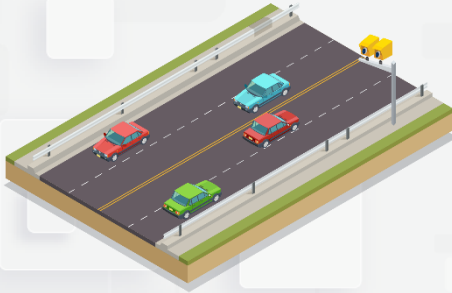
speed logging, speed registration, speed recording

Araç hızının, istatistiksel veya denetim amacıyla araç içi yerleşik üniteye sürekli olarak kaydedilmesi ve depolanması.

hız kamerası

speed camera, safety camera, speed enforcement camera

Aşırı hız yapıldığına ilişkin güvenilir kanıt sunan kamera sistemi.

hız kontrolü

cruise control

Sürücünün belirlediği seviyede otomatik hız sabitleme veya sabitleyici.

hız sınırı

speed limit

Belirli bir yol kesiminde araç türlerine göre izin verilen en yüksek hız.

hızın izlenmesi

monitoring of speeding

Bir aracın hızının belirli bir seviyeyi aşıp aşmadığını izleme.

hızlı hat

rapid line

Demiryolu ulaşımında 160-250 km/s arasında hız yapılan hat.

hızlı şarj

fast charging

Şehir içinde ve uzun mesafeli yolculuklarda yolda şarj için güç sunan şarj noktası.

hızlı taşıma

rapid transit

Tüm modlardan tamamen ayrı çalışan demiryolu veya otobüs toplu taşıma hizmeti.

hibrit elektrikli araç

Hybrid Electric Vehicle (HEV)

Aracı hareket ettirmek için benzinli veya dizel motorun elektrik motoruyla birlikte çalıştığı, birden fazla enerji kaynağı kullanan, daha az yakıt tüketmesini sağlayarak sadece yakıt kullanan geleneksel motorlara kıyasla daha iyi yakıt verimliliği sağlayan araç.

hiper döngü

hyperloop

Bitişik vakumlu tüpler içerisinde çok yüksek hızda hareket imkânı sunan kapsüllü bir araç ile taşıma modu.

hizmet bilgileri, seyahat hizmetleri bilgileri, sarı sayfalar bilgileri

service information, travel services information, yellow pages information

Denlenme alanları, benzin istasyonları, oteller ve restoranlar gibi hizmet tesisleri hakkında bilgiler.

hizmet olarak bisiklet

Bike as a Service (BaaS)

Bakım hizmeti ve sigortanın tam bir servis paketi olarak sunulduğu, kullanıcıların bisikletleri sanki kendi bisikletleri gibi daha uzun süre kullanabildikleri, hizmet olarak her şey (XaaS) yaklaşımının genişletilmiş hali.

hizmet olarak her şey

X as a Service (XaaS)

Bulut bilişim sistemlerinde her şeyin bir hizmet sunumu olarak kabul edildiği yapı.

hizmet olarak teslimat

Delivery as a Service (Daas)

Talebe bağlı ekonomide, müşteri beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda hizmet odaklı teslimat ve iş süreçleri.

hizmet paketi

service package

Ulaşımın tüm ihtiyaçlarını karşılamak için, mimarinin gereksinim duyduğu tüm katmanları fonksiyonel, fiziksel, kurumsal, iletişim vb. standartlarını, ulaşım ihtiyaçları ve gereksinimlerini ve veri güvenlik isterlerini içeren AUS mimarisi paketi.

hizmet sağlayıcı

service provider

Hizmetlerin geliştirilmesinde ve sunumunda görevli olan yerel yönetim, merkezi yönetim ya da özel sektör kuruluşu.

hizmet seviyesi anlaşması

Service Level Agreement (SLA)

Bir hizmet sağlayıcısı ile müşteri arasındaki taahhüt.

hizmet seviyesi, trafik akım kalitesi

Level of Service (LoS), traffic flow quality

Hız, yolculuk süresi, hareket serbestliği, trafik yol kesintileri, konfor ve kolaylık gibi hizmet özellikleri açısından trafik akımının operasyonel koşullarının kalitesinin ölçümü.

hizmet sürekliliği

continuity of service

Bir hizmetin idari veya teknik sınırlar üzerinde sürekli kapsanması.

homologasyon

homologation

Araç üreticilerinin ürünlerinin pazara girebilmesi için yasal mevzuata, standartlara ve direktiflere uygunluğunun tescili için yapılan onay süreci.

hücresele

cellular

3G, 4G, 5G, 6G mobil iletişim. IMT spektrum bantlarında uzun menzilli iletişim.

hücresele iletişim için küresel sistem

Global System for Mobile Communications (GSM)

Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (ETSI) tarafından, cep telefonları ve tabletler gibi mobil cihazlar için kullanılan ikinci nesil (2G) dijital hücresele ağlar için protokolleri tanımlamak üzere geliştirilen bir iletişim standardı.

hücresele şebeke üzerinden araç-her şey haberleşmesi (C-V2X)

Cellular Vehicle to Everything (C-V2X)

Araçın hücresele sistemler üzerinden altyapı, yaya vb. her şeyle haberleşmesi.

Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)

Her düzeydeki hükümetlere iklim politikaları geliştirmek ve kullanabilecekleri bilimsel bilgileri sağlamak için kurulan Birleşmiş Milletler veya Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) hükümetlerinin üyesi olduğu Birleşmiş Milletler organizasyonu.

IEEE 802.11

IEEE 802.11

Kablosuz yerel alan ağı (WLAN), Wi-Fi, IEEE 802 LAN protokollerinin bir parçası olup yerel bir alandaki sabit, taşınabilir ve hareketli istasyonlar için kablosuz bağlantı sağlar.

IEEE 802.11bd

IEEE 802.11bd

Daha yüksek hız, daha düşük gecikme süresi ve daha yüksek güvenlik sağlayarak V2X iletişimde kullanılmak üzere tasarlanan kablosuz ağ standardı.

IEEE 802.11p

IEEE 802.11p

Otomotiv uygulaması için özel olarak tasarlanmış geçici kısa menzilli WLAN iletişimi.

ITS G5

ITS G5

Araçların birbirleri (V2V) ve Yol Kenarı AUS İstasyonları (V2I) arasında anlık kısa menzilli iletişimi için oluşturulmuş; IEEE 802.11p veya genişletilmiş IEEE 802.11bd tabanlı Avrupa WLAN standardı.

i

icra operatörü

enforcement operator

Kullanıcılara cezai yaptırım gerçekleştiren kuruluş.

idari tünel yetkilisi

administrative tunnel authority

Bir tünelin emniyetinin tüm yönlerinin sağlanmasından sorumlu olan, kurallara ve düzenlemelere uyumu sağlamak için gerekli adımları atan ulusal, bölgesel veya yerel otorite.

ihlal eden kimse

violator

Yasaları, düzenlemeleri veya kuralları hiçe sayan kullanıcı.

ihtiyaç (ana plan)

need (master plan)

Kabul edilen ve benimsenen standartlara ve diğer varsayımlara (örnek: arazi kullanımına) dayalı olarak belirlenen ve ana planda belirtilen bir hareketlilik iyileştirmesi talebi.

ikilem bölgesi

dilemma zone

Sürücülerin sarı ışığı gördüklerinde duramayıp kırmızı ışık yanarken durma çizgisini geçmeye mecbur kaldıkları yol kesimi.

ikincil sinyal çakışması

secondary signal conflict

Aynı anda yeşil ışık yakılmasına izin verilen iki trafik akışı arasındaki çakışma.

ileride trafik sıkışıklığı uyarısı

Traffic Jam Ahead Warning (TJW)

Hız ve zamanı hesaplayarak yol güzergâhı üzerinde ani trafik sıkışıklığı ile oluşabilecek potansiyel bir kazayı önlemek üzere sürücüyü uyaran sistem.

ilgi noktası bilgisi

point of interest information, POI information

Yol boyunca yerel hizmetler ve tesisler hakkında araç üstü donanım aracılığıyla sürücülere bilgi verilmesi.

ilişkisel veri tabanı yönetim sistemi

relational database management system

Verilerin satır ve sütunlardan oluşan tablolarda tutulduğu, tabloların da kendi aralarında belli alanlarla ilişkilendirildiği veri depolama sistemi.

ilk mil ve son mil

first mile and last mile

Bir yolculuğun başlangıç ve bitişi.

iltisak hattı

branch line

Gerek istasyon dahilindeki hatlardan gerekse ana hattan ayrılmak suretiyle gerçek ve tüzel şahıs arazilerine yapılmış demiryolu bağlantı hattı.

indir bindir ve devam et

kiss and ride

Özel araç yolcusunun seyahatin bir bölümüne toplu taşıma ile devam etmesi. Örneğin; kişinin tanıdığı aracıyla toplu taşıma durağına kadar gelip inmesi ve seyahatine toplu taşıma ile devam etmesi.

indirim
discount

Normal veya liste fiyatından yapılan kesinti gibi bir şeyin brüt tutarından veya değerinden yapılan kesinti.

İngiliz Standartlar Enstitüsü
British Standards Institute (BSI)
İngiliz Standartlar Enstitüsü

İngiltere Ulaştırma Bakanlığı
Department for Transport (DfT)
Ulaştırma Dairesi (Birleşik Krallık)

insan makine arayüzü
human Machine Interface (HMI)
Bir kişiyi bir makineye, sisteme veya cihaza bağlayan bir kullanıcı arayüzü veya kontrol paneli.

insan-makine etkileşimi
human-machine interaction, man-machine interaction

İnsan performansı üzerinde olası etkilere sahip insan ile sistem arasında gerçekleşen çift yönlü iletişim.

İnsansız Hava Aracı (İHA)
Unmanned Aerial Vehicle (UAV)

Temel olarak sensörler, GPS modülü, yüksek çözünürlüklü kameralar, algılayıcılar ve benzeri bileşenlerden oluşan yazılımsal olarak uzaktan kontrol edilebilen hava araçları.

İnsansız kara aracı
Unmanned Ground Vehicle (UGV)

Ticari, endüstriyel özel amaçlı iç ve dış ortam insansız kara araçlarıdır.

intermodal mal taşımacılığı, intermodal yük taşımacılığı
intermodal goods transport, intermodal freight transport

Malların tek ve aynı taşıma biriminde birbirini takip eden farklı taşıma modları ile taşınması.

intermodalite
intermodality

Yolculara kesintisiz bir yolculuk sunmak amacıyla birden fazla ulaşım modu (örnek: yürüme, tren, otobüs) ile yapılan tek bir yolculuğun verimliliği ve çekiciliğini geliştirme.

(farklı ulaşım hizmetlerinin uyumlu hale getirilmesi, P&R gibi farklı ulaşım modları arasında organize bağlantıların oluşturulması yoluyla entegre taşıma sistemlerinin oluşturulmasını gerektirir.)

İnternet alan adı sistemi
Domain Name System (DNS)

Ana bilgisayar adlarının, alan adlarının ve diğer adların İnternet Protokolü (IP) adreslerine eşlenmesi için kullanılan internet protokolü.

internet aracılığıyla araç çağırma *ride-hailing*

Taksi benzeri hizmetlerin akıllı telefon uygulamaları gibi teknolojiler kullanılarak özel sürücüler tarafından sağlandığı, rezervasyon ve ödemenin çevrimiçi olarak yapıldığı model.

internet güvenliği protokolü

Internet Protocol Security (IPsec)

Bir IP ağı üzerinden veri iletişiminin bütünlüğünü, gizliliğini ve kimlik doğrulamasını sağlamak için geliştirilmiş bir protokoller paketi.

internet ödemesi

internet payment

Bir web sitesinden güvenli çevrimiçi ödeme kullanarak yapılan ödeme.

internet protokolü sürüm 6

Internet Protocol Version 6 (Ipv6)

İnternet Protokolü sürüm 4'ün yerini almak üzere IETF standartlar komitelerinde gözden geçirilen İnternet Protokolünün (IP) yeni sürümü.

istatistiksel hız tavsiyesi

statistical speed advice

Referans hız ile ilgili sürücüyü hızını ayarlaması için sağlanan istatistiksel geri bildirim.

istisna işleme

exception handling

Normal prosedürlerin uygulanmadığı durumların ele alınması; örnek: kural ihlali veya sistem hatası nedeniyle.

iş birliği

cooperation, collaboration

İlgili tarafların ortak bir hedef için birlikte çalışması.

iş zekâsı

business intelligence

Çevrimiçi analitik işleme (OLAP), raporlama, tahmine dayalı analitik, veri ve metin madenciliği, kıyaslama gibi fonksiyonlar aracılığıyla daha etkili karar verme, stratejik operasyonel içgörüler oluşturarak ürünler ve birimler için dahili olarak yapılandırılmış verilerin güncel, tarihsel ve öngörülü olarak görünümünü sağlayan yaklaşım.

işletim seviyesi anlaşması

Operational Level Agreement (OLA)

Operasyonel düzeyde bir anlaşma olup bir hizmet düzeyi anlaşmasını desteklemek için birbirine bağlı ilişkiler.

işletmeci

operator

Bir sistemin işletilmesinden sorumlu organizasyon.

itici güç

propulsion

Bir nesneyi hareket ettirmek için üretilen itme kuvveti.

izin sahibi

concession holder

İlgili makam tarafından verilen izne dayalı olarak hizmet sağlayan işletmeci veya diğer kuruluş.

izlenebilirlik

Traceability

belirli bir bilgi kümesini veya türünü belirli bir dereceye kadar takip etme kabiliyeti veya doğrulanabilir bir şekilde benzersiz şekilde tanımlanabilir varlıkları kronolojik olarak birbiriyle ilişkilendirme yeteneği.

izole sinyal kontrolü

isolated signal control

Diğer trafik sinyallerinden bağımsız çalışan kavşak trafik sinyal kontrolü.

K

kablosuz ağ

Wireless Fidelity (Wi-Fi)

IEEE 802.11b spesifikasyonuna göre cihazların kablosuz olarak haberleşmesi.

kablosuz güncellemeler, iletişimler

Over-The-Air Updates, Communications (OTA)

Kablosuz güncellemeler / iletişimler.

kablosuz sensör ağı

Wireless Sensor Network (WSN)

Sıcaklık, rüzgâr, basınç, hız, nem, ses, ışık akısı gibi doğadaki fiziksel değişimleri algılayan, elde edilen bilgileri kurdukları kablosuz ağ aracılığı ile merkezi bir konuma ileten, mekânsal olarak dağılmış ve özel sensörlerden oluşan ağlar.

kablosuz şarj etme

inductive charging, wireless charging, cordless charging

Herhangi bir direkt kablo bağlantısı olmadan bir cihazın, donanımın ya da aracın elektromanyetik indüksiyon yoluyla şarj edilmesi.

kabotaj

cabotage

Başka bir ülkede kayıtlı bir araçla yapılan bir ülke içinde iki nokta arasında mal veya insan taşımacılığı.

kabul edilebilir en uzun hizmet kesinti süresi

Maximum Allowable Outage (MAO)

Bir ürünün/hizmetin verilmemesinin veya bir faaliyetin yapılamamasının bir sonucu olarak ortaya çıkabilen olumsuz etkilerin kabul edilemez hale geldiği süre.

kaçış güzergâhı

escape route

Tünel içindeki herhangi bir nokta ile tünel dışında emniyetli bağımsız bir alan arasında olası acil durum çıkışları ve tahliye/kaçış tünellerini de içeren bağlantının tamamı.

kaçış güzergâhı aydınlatması

escape route lighting

Tünel içerisinde acil çıkış kapısından boş ve emniyetli alandaki son çıkışa kadar olan yolda görüş ve kılavuzluk sağlayan aydınlatma.

kademeli ücret sistemi

graduated fare system, differentiated fare system

Ücretin mesafe, zaman gibi seyahat karakteristiklerine bağlı olarak belirlendiği ücret sistemi.

kafa kafaya çarpışma uyarısı

merge collision warning

Sürücüye güvenli şerit değiştirmesini sağlamak için yol gösterme.

kaldırım

sidewalk

Bir otoyolun, yolun veya sokağın yayalara yönelik kısmı.

kamyon konvoyu, ağır vasıta konvoyu

truck platooning, heavy vehicles platooning

Rüzgâr direncini azaltmak ve yakıt tasarrufu sağlamak için kısa mesafelerde birbirini takip eden ağır araçlar.

kanıtlama, gösterim

demonstration

Bir sistemin uygulanabilirliği, etkisi ve performansı hakkında bilgi edinebilmek amacıyla gerçeğe uygun bir ortamda yeterince geniş bir kullanıcı grubu kullanılarak sistemin sağlamlasının yapılması aşaması.

kapalı alan

closed area

Doğal havalandırması bulunmayan alan.

kapalı devre televizyon

Closed Circuit Television (CCTV)

Kapalı devre televizyon kameraların görüntü sinyallerini belirli bir konuma ilettikleri sistem.

kapasite (yol-araç)

capacity (road-vehicle)

Mevcut yol, yolun geometrik tasarımı, trafik, çevre ve denetim koşulları altında, taşıtların veya kişilerin bir ulaşım tesisini (bir yol kesitini) belirli bir zaman aralığında sürdürülebilir bir şekilde maksimum kullanma oranı.

kapasite geliştirme
capacity building

Katılım sürecine daha etkili bir şekilde katkıda bulunmalarını veya yerel projeleri yönetmelerini sağlamak için bir kuruluşun veya bir grup insanın becerilerini geliştirmesi.

kaplamasız yol
unpaved path

Asfalt veya beton ile kaplanmamış yollar.

kapsama alanı
coverage Area

Bir sistemin hizmet sunduğu coğrafi etki alanı.

kapsamlı otomobil trafik kontrol sistemleri

Comprehensive Automobile Traffic Control Systems (CACs)

Hareket halindeki araçları, yol kenarı donanımını ve merkezi bir veri işleme çekirdeğini birbirine bağlayan bir iletişim sistemi.

kapsül taksi
pod cars

Geleneksel taksi ya da paylaşımlı araç şeklinde kullanılabilen, bir toplu taşıma modu alternatifini olarak geliştirilen tüp şekline benzer fütüristik tam otonom araç.

kara liste, sıcak liste
black list, hot list

Hizmet sağlayıcının sözleşmeden doğan sorumluluğunu reddettiği kullanıcıların listesi.

karar destek modeli
decision support model

Karar vericilere yardımcı olmak amacıyla veri, belge, bilgi ve iletişim teknolojilerini ve/veya modelleri kullanarak problemleri tanımlamayı ve çözmeyi, karar verme sürecini tamamlamak ve karar vermeyi sağlayan interaktif bilgisayar sistemleri.

kararlı akış
stable flow

Otoyollarda dur-kalk olmayan trafik akışı.

karasal mobil sistemler haberleşme erişimi

Communication Access for Land Mobiles (CALM)

Akıllı Taşımacılıkta birden çok iletişim modunu ve birden çok iletim yöntemini kapsayan çeşitli iletişim senaryoları için bir dizi kablosuz iletişim protokolü ve hava arabirimi tanımlayan bir girişim.

karayolu
highway

Geçiş hakkı dahilindeki tüm alan dahil olmak üzere, araç ve insanların seyahatleri için halka açık bir yolu ifade etmek için kullanılan genel bir terim.

karayolu çevre koşullarını izleme
road environmental monitoring

Karayolu taşımacılığında etkilenen mevcut çevresel koşullar hakkında veri toplama ve durum değerlendirmesi.

karayolu demiryolu kavşağı
highway rail intersection

Bir yolun aynı hizada demiryolu ile kesiştiği özel bir kavşak türü.

karayolu işletme ve bakım
roadway operations and management

Karayolu sistemlerinin bakım ve operasyonlarını yöneten, sürdürülebilirliğini sağlayan hizmetler bütünü.

karayolu kapasite el kitabı
Highway Capacity Manual (HCM)

Akıllı ulaşım ve iletişim teknolojileri bileşenleri kapsamında kullanılan sensörlerle toplanan veriyi ileten, analiz eden, ölçen, izleyen ve daha gelişmiş performans ve kullanıcı deneyimi için kullanıcı talepleri ve çevredeki değişikliklere akıllı şekilde yanıt verebilen kamusal değer oluşturan sistemler.

karayolu taşıma işletmecisi
road transport operator, haulier

Malların ticari taşımacılığını yürüten şirket.

karayolu ulaşım telematiği
road transport telematics

Taşıtlarda ve altyapıda bilgi teknolojisi ve telekomünikasyon kullanan, ulaştırma hizmetlerini destekleyen veya gerçekleştiren teknikler grubu.

karbon ayak izi
Carbon footprint

karbondioksit cinsinden ölçülen, üretilen sera gazı miktarı açısından çevreye verilen zararın ölçüsü.

karbon fiyatlandırması
carbon pricing

Sera gazı (GHG) emisyonlarının dış maliyetlerini (ekinlere verilen zarar, sıcak hava dalgaları ve kuraklıklardan kaynaklanan sağlık bakım maliyetleri, sel ve deniz seviyesinin yükselmesinden kaynaklanan mülk kaybı gibi kamunun ödediği emisyon maliyetleri vb.) hesaplayan ve bunları genellikle yayılan karbondioksit (CO₂) üzerinden bir fiyat şeklinde kaynaklarına bağlayan bir araç.

karbonsuzlaştırma
decarbonisation

Düşük karbonlu enerji kaynaklarının kullanımına geçilerek atmosfere salınan karbondioksit (CO₂) miktarının önlenmesi veya azaltılması.

kargo
cargo

Herhangi bir ulaşım moduyla ticari olarak taşınan mallar.

kargo mesaj sistemi
cargo community system

Kargo sevkiyatında kesintisiz iletişim sağlamak için kullanıcı topluluğuna hizmet veren elektronik mesaj değişim sistemi.

kargomat
parcel locker

Tesliminde ücret tahsilatı gerekmeyen ve sistemde alıcı cep telefonu numarası bulunan yurtiçi kayıtlı gönderilerin alıcının talep etmesi veya adresinde bulunmaması durumunda tesliminin sağlanması adına bırakıldığı elektronik dolap sistemidir.

karma gerçeklik
mixed reality

Sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik yöntemleriyle harmanlanmış gerçek ve sanal dünyaları bir araya getiren gerçek zamanlı olarak etkileşime girdiği yeni ortamlar ve görselleştirme üretmek için gerçek dünya nesnelerinin veya insanların dinamik olarak sanal dünyalara entegre hibrit bir gerçeklik modeli.

karma taşımacılık
accompanied transport

Bir taşımacılık aracının sürücüsü ve yükü ile birlikte başka bir ulaşım moduyla taşındığı kombine taşımacılık.

karma trafik modeli, karma model
hybrid traffic model, hybrid model

Kritik alt ağlar için çok küçük ölçekte modellemenin kullanıldığı orta ölçekli ağ modeli.

karşıt direksiyon yardımı
counter steering assistance

Denge sağlamak için direksiyonu tersine çevirmek yoluyla sürücüye sağlanan aktif hareket desteği.

kartla ödeme
card payment

Manyetik kart, akıllı kart ve kredi kartı kullanarak yapılan ödeme.

katarlamalı sürüş seyahat süresi yüzdesi
Percent Time Spent Following (PTSF)

Araçların katarlama sürüşü yaptıkları sırada gerçekleştirdikleri toplam seyahat süresinin ortalama yüzdesi.

katılım kontrolü, katılım yönetimi

ramp metering, ramp control, motorway access control, ramp management

Ana yoldaki ya da trafik ağındaki akım ve emniyet koşullarının iyileştirilmesi amacıyla katılım kolundaki trafiğin sabit veya trafik uyarlamalı sinyal denetim önlemlerinin uygulandığı trafik yönetimi.

kavşak ihlal uyarısı

keep-clear violation warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü kendisinin ya da başka bir sürücünün geçiş hakkını ihlal ettiğine dair verilen bilgi.

kavşak kapasite kullanım oranı

Intersection Capacity Utilization (ICU)

Kavşaklarda hizmet seviyesinin belirlenmesinde araç başına gecikme değerleri ile birlikte kullanılan, yaklaşım kollarındaki talep akımının mevcut kapasiteye oranı.

kavşak kontrolü

junction Control

Ana akım, katılım kontrolündeki giriş veya çıkışa dayalı olarak şerit tahsisini dinamik olarak değiştiren kavşak yönetim stratejisi.

kavşak sıkışıklığı, tıkanma

gridlock

Bir kavşak veya yol ağının çıkan trafik akımı nedeniyle bloke olması.

kavşak sinyal kontrolü

intersection signal control

Bir kavşakta farklı akımların birbirleri ile kesişimi durumunda hareketlerin emniyetli bir şekilde yapılmasını sağlayan elektronik trafik kontrolü.

kavşak taralı alanı

intersection gridlock area

Kavşaklarda trafik akımlarının kesiştiği, araçların kavşağa giriş ve kavşağı terk etme noktaları arasında kalan ve tıkanıklık nedeniyle farklı akımların trafik akışını engel olacak şekilde araçların kaldığı kavşak alanı.

kavşak trafik kontrolü

intersection traffic control

Kavşaklara özgü çeşitli kontrol ve yönetim önlemlerinin uygulanması.

kavşaktan ayrılma süresi, kavşak

boşaltma süresi

clearance time

Kavşaktan ayrılan bir aracın dur çizgisinden itibaren kavşağı terk edinceye kadar ihtiyaç duyduğu süre.

kaygan yol uyarısı

slippery road warning

Sürücülere/yayalara araç içi ya da yol üstü donanım veya görsel yatay/düşey işaretler ile yol üzerindeki sürtünmenin azaldığı bilgisinin verilmesi.

kaza kara noktası

black spot

Karayolu sistemindeki diğer benzer konumlara kıyasla daha fazla kaza meydana gelen lokasyon veya kaza oranı belirlenen eşik değer üzerinde olan konum.

kaza önleme ve trafik emniyeti tedbirleri

crash prevention and safety measures

Trafikte meydana gelebilecek kazaların meydana gelmesini önlemek ve sürücü, yolcu, yaya ve yol emniyetini temin etmek amacıyla alınan önlemler bütünü.

kaza uyarısı

accident warning, collision notification, collision warning

Araç içi yerleşik ya da mobil sistemler vasıtasıyla güzergâh boyunca oluşmuş bir trafik kazası ile ilgili sürücü/kullanıcıların bilgilendirilmesi.

kentsel

urban

Nüfus sayısının yüksek olduğu ve yapı yoğunluğuna sahip alanlar.

kentsel hareketlilik

urban mobility

Bir kentte yaşayan insanların günlük olarak gerçekleştirdiği seyahatlerin tamamı ve bu seyahatlerle ilgili yöntemler ve koşulların (ulaşım modu tercihi, seyahat uzunluğu, seyahat süresi, ücretlendirme tipi vb.) toplamı.

kentsel hava hareketliliği

Urban Air Mobility (UAM)

Trafik sıkışıklığına yanıt olarak geliştirilmiş kentsel ve banliyö alanlarında, daha düşük irtifalarda yolcu veya kargo taşımak için küçük, yüksek düzeyde otomatikleştirilmiş uçakların kullanılması.

kentsel lojistik

urban logistics

Kentsel alanlarda lojistiğin yönetilmesi, iyileştirilmesi ve koordine edilmesi süreci.

kentsel trafik kontrolü

urban traffic control

Kentsel alanlarda çeşitli kontrol önlemlerinin uygulanması ya da ağ performansını belli ölçütlere göre iyileştirmek için ulaşım ağının yönetilmesi.

kesim hız yaptırımı

section speed enforcement

Belirli bir yol kesimi için elektronik sistemler vasıtasıyla ortalama hız tespiti ve yasal limitleri aşan sürücülere ceza yaptırım uygulanması.

kesin olmayan araç kimlik tanımlama

relative vehicle identification, non-unambiguous vehicle identification

Araç kimliğinin kesin olmayan biçimde, araç özelliklerine göre kimliğinin tespit edilmesi.

kesintili akış tesisleri

interrupted flow facilities

Bekleme veya duraklama için sabit olarak konumlandırılmış noktalar, örnek: trafik sinyalleri, döner kavşaklar ve öncelikli kavşaklar.

kesintisiz akış tesisleri

uninterrupted flow facilities

Bekleme veya duraklama için sabit olarak konumlandırılmış noktalar bulunmayan tesisler, örnek: kavşaksız bir ana yol.

kesintisiz güç kaynağı

Uninterruptible Power Supply (UPS)

Giriş gücü kaynağı veya şebeke gücü kesildiğinde bir yüke acil durum gücü sağlayan elektrikli cihaz. (Bataryalarda depolanan enerjiyi sağlayarak giriş gücü kesintilerine karşı anlık koruma sağlaması açısından yardımcı veya acil durum güç sisteminden veya yedek jeneratörden farklıdır.)

kesintisiz hareketlilik, kesintisiz taşıma

seamless mobility, seamless transport

Ulaşım merkezlerinde kesintisiz ve verimli bağlantılarla çok modlu taşıma seçenekleri sunan hareketlilik.

kesit gözlemeleme

section monitoring

Belirli bir yol kesitindeki trafiğin veya diğer trafik öğelerinin gözlenmesi.

kesit hızı

section speed

Bir yol kesitinin uzunluğunun bir araç tarafından o kesimde yapılan yolculuk süresine oranı.

kestirme yol

rat running

Ana yollar yerine tali yolların veya meskûn mahal caddelerinin kullanımı.

kırmızı ışık ihlal sistemi

red light enforcement system

Sinyalize kavşaklarda kırmızı yanan akımda trafik ışığına uymayan sürücü ve araçların tespit edilmesini sağlayan sistem.

kırmızı ışık ihlali cezası

red light driving enforcement

Sinyalize kavşaklarda kırmızı yanan akımda trafik ışığına uymayan sürücü ve araçların plakalarına yazılan trafik cezası.

kırmızı ışık kamerası

red light camera

Kırmızı ışıkta geçişin güvenli kanıtını sağlayan kamera sistemi.

kırmızı ışıkta geçiş uyarısı

red light driving warning, signal violation warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye kendi aracının veya başka bir aracın kırmızı ışıkta geçtiği ya da geçmek üzere olduğu hakkında bilgi verilmesi.

kırmızı koruma süresi

red light protection time at signalized intersections

Birbirini izleyen trafik akımlarından kavşağı boşaltan son taşıt veya yaya ile kavşağa girecek taşıtın çarpışmaması için fazlası arasında bırakılması gereken zaman.

kısa mesaj servisi

Short Message Service (SMS)

Kısa mesaj alma ve gönderme servisi.

kısıtlı görüş uyarısı

reduced visibility warning

Öndeki görüş mesafesinin azalmasıyla ilgili araç üstü donanım aracılığıyla sürücülere bilgi verilmesi.

Kısmi mülkiyet

fractional ownership

Bir malı (araç gibi) satın alan veya kiralayan ve maliyetleri bölüştüren bir grup insanı içeren bir sahiplik modeli.

kış koşulları yol yönetimi, kışla mücadele

winter road management

Kış şartlarında yol ve hava durumu bilgilerinin toplanması ve gerekli önlemlerin alınması.

kıyaslama, karşılaştırmalı değerlendirme

benchmarking

Kuruluşların, kendi sektörleri veya alanları dahilinde kabul edilen iyi uygulamalarla ilgili olarak süreçlerinin çeşitli yönlerini değerlendirdiği yaygın olarak kullanılan bir süreç.

kızılötesi dedektör

infrared detector

Görüş alanına giren araçlardan, kızılötesi ışınlar ile yayılan veya yansıtılan verileri alan elektronik sensör türü.

kimlik bilgilerine erişim

access credentials

Bir nesnenin veya uygulamanın iddia edilen kimliğini oluşturan güvenli modül.

kimlik doğrulama *authentication*

Bilgi güvenliğinin sağlanması ve korunması amacıyla uygulamada veya serviste kullanıcının kimliğini sağlayan ve onaylayan bir işlem türü.

kimlik doğrulayıcı *authenticator*

Bilgi güvenliğinin sağlanması ve korunması amacıyla uygulamada veya serviste kullanıcının kimliğini onaylayan kişi ya da sistem.

kimlik ve mahremiyet yönetimi *identity and privacy management*

Akıllı şehir kapsamında oluşturulan ve kullanılan kişisel veri ve devlet sırrının belirlenmesi, verilerin ve sırların kritiklik seviyesinin gizlilik ve mahremiyet açısından değerlendirilmesi ve bilginin yönetimi.

kiosk *kiosk*

Bilgi sağlamak veya reklamları görüntülemek için kullanılan, genellikle etkileşimli bir görüntü ekranı.

kirlilik gözleme *pollution monitoring*

Çevre kirliliğine ait verilerin toplanması ve değerlendirme yapılması.

kişi kapasitesi *person capacity*

Geçerli koşullar altında belirli bir süre boyunca belirli bir noktayı geçebilecek maksimum kişi sayısı.

kişisel AUS istasyonu *personal ITS station*

Çok sayıda AUS uygulaması içeren araç içi yerleşik ya da mobil cihazlar.

kişisel bilgisayar *Personal Computer (PC)*

Şahsi kullanımına yönelik özel olarak tasarlanmış, herhangi bir uzman veya operatörün yardımı olmadan kişilerin kendi başlarına kullanabileceği bilgisayar türü.

kişisel dijital asistan *Personal Digital Assistant (PDA)*

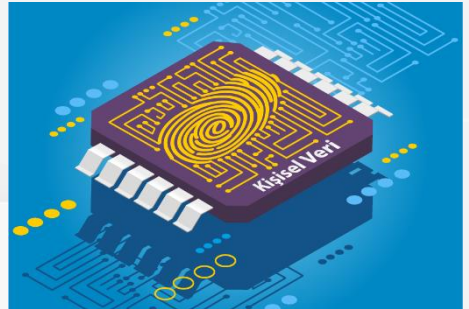
İsim ve adreslerin saklanabildiği bir veri tabanına sahip, not defteri ve iletişim kurmayı sağlayan taşınabilir küçük cep bilgisayarı.

Kişisel Hızlı Geçiş (KHG), pod arabalar *Personal Rapid Transit (PRT), pod cars*

Talep üzerine küçük sürücüsüz araçlar ile gerçekleştirilen taşıma modu.

kişisel veri *personal data*

Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade eden veri türü.

kişiselleştirilmiş ulaşım bilgisi

personalized transport info

Verilerin gerçek zamanlı ve tamamen kişiselleştirilmiş ulaşım yönlendirmeleri için kullanılması.

kişiyeye özel, gizlilik

privacy

Bir bireyin kendisiyle ilgili bilgileri gizleme ve böylece kendisiyle ilgili bilgileri seçici bir şekilde ifşa etme yeteneği.

kişiyeye özgü seyahat planlama

personalized trip planning

Bir yolcuya bireysel tercihlerine dayalı olarak seyahatini organize etmek için talebi üzerine özel bilgilerin verilmesi.

kitle kaynak kullanımı

crowdsourcing

Birçok insanın, birlikte belli bir işi gerçekleştirmesi; crowd (kitle) ve outsourcing (kaynak) kelimelerinin birleşiminden doğmuş, kalabalık ya da toplulukların birlikte kaynak kullanımı anlamına gelen bir terim.

kod bölme çoklu erişim

Code-Division Multiple Access (CDMA)

Çeşitli sinyallerle tek bir iletim kanalı kullanmasını sağlayan bir çoklama türüdür.

kombine algılama

combined detection

Kaliteyi iyileştirmek ve algılamayı optimize etmek için birden fazla dedektör teknolojisinin kullanılması.

kombine şarj sistemi

Combined Charging System (CCS)

Elektrikli araçların şarj edilebilmeleri için birçok tipteki konnektörün pinlerinin birleştirilerek oluşturulduğu Avrupa Birliği şarj sistemi standardı.

kombine taşımacılık, çoklu taşımacılık

combined transport

Bir ve aynı yükleme birimi içerisinde, ulaşım türü değiştirirken mallara dokunmadan, birden fazla taşıma modu kullanılarak mal taşınması.

konaklama süresi

period of stay

Ara istasyon veya bağlantı istasyonunda, yolcuların bir araçtan inip başka bir yolculuk için başka bir aracı bekledikleri süre.

konfor hızı

comfort speed

Yolun geometrik unsurlarına bağlı olarak güvenli ve rahat sürüşe uygun optimum hız.

kontra manevra yardımı

countersteering assistance

Stabiliteyi elde etmek için Kontra manevra ile bir araca manevra yaptırmak için sürücüyeye yapılan aktif yardım.

kontrol koşulları

control conditions

Kontrol tipi, sinyal kontrolü, işaretler ve benzer önlemler dahil olmak üzere belirli bir tesisteki ilgili trafik kontrolünün ve düzenlemelerinin açıklaması.

kontrollü hemzemin geçit
controlled level crossing

Trafik bakımından yoğun karayollarının demiryolunu kestiği yerlerde, can ve mal emniyeti sağlayan bariyerli hemzemin geçit.

kontROLSÜZ kavşak
uncontrolled intersection

Birden fazla yolun kesiştiği kavşaklarda yolun yapısını ve üstünlüğünü belirten herhangi bir trafik işaret ve işaretçisinin olmadığı kavşak tipi.

konum belirleme
position determination

Bir yapı, cisim ya da etmenin bulunduğu yerin paralel, meridyen gibi ölçü birimleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış haritalar üzerinde işaretlenmesi.

konum tabanlı hizmetler
location based services

Bir harita üzerinde konum bilgisinin dikkate alınarak hazırlanmış servisler.

konum tahmini, yardımcı uydu navigasyonu

dead reckoning, assisted satellite navigation

Rota ve bilinen son konumdan katedilen mesafe hakkındaki bilgilere dayalı yerleşik konumlandırma.

konum verisi
location data

Bir kullanıcının coğrafi koordinatları hakkında bilgiler sağlayan ve çeşitli cihazlar aracılığıyla üretilen coğrafi tabanlı yer verisi.

konumlandırma
positioning

Coğrafi olarak konumu belirlenen bir nesnenin ilgili konuma pozisyonlanması.

konumsal ağ katmanı protokolü
GeoNetworking (GN)

Koordinasyon altyapısına ihtiyaç duymadan mobil ortamlarda iletişim sağlayan, bilginin yayılması ve veri paketlerinin taşınması için coğrafi konumları kullanan, ITS-G5 gibi kablosuz teknolojiye dayalı, mobil geçici iletişim için bir ağ katmanı protokolü.

konumsal mesajlaşma
geo messaging

Bir kişi veya sistemin belirli bir bölgedeki belirli cihazlara mesaj göndermesini sağlayan teknoloji.

konvansiyonel hat
conventional line

Yüksek Hızlı Demiryolu Hattı dışında kalan hatlar.

konvoy

platooning

Belirli koşullarda araçların küme olarak birlikte hareket etmeleri.

konvoy kontrol mesajı

Platooning Control Message (PCM)

Kamyon konvoyu için Konvoy Kontrol Mesajı.

kooperatif acil şerit değiştirme

Cooperative Emergency Lane Change (CELC)

Karayolu üzerinde birden fazla otomatik araç için iş birliğine dayalı şerit değiştirme manevrası.

Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri (K-AUS)

Cooperative Intelligent Transportation Systems (C-ITS)

Yol kullanıcıları arasında trafik akımının güvenli, verimli, daha koordinasyonlu oluşturulması için yol kullanıcılarının ve trafik yöneticilerinin etkileşim kurmasına, eylemlerini koordine etmesine, doğru kararları almalarına ve trafik durumuna uyum sağlamalarına yardımcı olan kablosuz teknolojilerin kullanıldığı gerçek-zamanlı araçtan-araca, araçtan alt yapıya ve araçtan her şeye iletişimi sağlayan sistemler.

kooperatif altyapı-araç haberleşmesi

I2Car

ITS-G5'e dayalı Kooperatif Altyapı-Araç iletişimi.

kooperatif altyapı-nesne haberleşmesi

Cooperative Infrastructure to Anything Communication (C-I2X)

Altyapı donanımlarının tüm nesnelere ile kooperatif olarak haberleşmesi

kooperatif araç

cooperative vehicle

Araç üstü veya içi yerleşik donanım aracılığı ile yol kenarı donanımları, yayalar ve diğer araçlarla haberleşebilen araç.

kooperatif araç kontrolü

cooperative vehicle control

Araç içi yerleşik donanımı ve yakındaki araçlardan alınan verileri kullanarak araç hareketinin kontrolü.

kooperatif çarpışma riski uyarısı

Cooperative Collision Risk Warning (CCRW)

Sürücünün araçlar arası iletişime dayalı olarak önündeki çarpışma riski hakkında bilgilendirilmesi.

kooperatif farkındalık

Cooperative Awareness (CA)

Yol kullanıcılarının ve yol kenarı altyapısının birbirlerinin konumu, dinamik verileri ve nitelikleri hakkında bilgilendirilmesi.

kooperatif farkındalık mesajı

Cooperative Awareness Message (CAM), CA Message

Trafikte kullanıcılar ile kara yolu donanımlarının birbirini konum ve hareket biçimi gibi durumlarına ilişkin karşılıklı olarak uyarılmaları için belli periyotlarda gönderilen iletiler.

kooperatif farkındalık temel hizmeti

cooperative awareness basic service, CA basic service

Kooperatif farkındalık mesajları oluşturmak, almak ve işlemek için her türlü AUS istasyonunun zorunlu işlevselliği.

kooperatif kavşak yönetimi

cooperative intersection management, cooperative junction management

Kavşaklarda trafik akışını, güvenliği ve çevreyi iyileştirme amacıyla, yerleşik donanım kullanılarak, araçlar arası uyumsuzluklar hakkında gerçek zamanlı bilgi sağlanması ve bu uyumsuzlukların esnek yönetimi.

kooperatif konvoy (katarlama) sürüşü

cooperative platoon driving

Sürücülerin çok az ya da hiç müdahalesi olmadan yolculuğun belirli bölümleri için araçların otomatik olarak bağlandığında birbirleri arasındaki mesafeyi otomatik olarak ayarlayabilmesine ve öncü aracın hareketindeki değişikliklere uyum sağlamasına izin veren otomatik sürüş destek sistemleri ve bağlantı teknolojilerinin kullanılması suretiyle iki veya daha fazla aracın bağlanarak konvoy oluşturması.

kooperatif parlama azaltılması

cooperative glare reduction

Gerektiğinde uzun farların otomatik olarak kısalmaya çekilmesi.

kooperatif sistemler

cooperative systems

Araçlar arasında doğrudan veya altyapı aracılığıyla kurulan iletişime dayanarak AUS işlevlerini yerine getiren sistemler.

kooperatif şerit birleşim yardımı

cooperative lane merge assistance

Sürücüye güvenli şerit birleşimi için yakındaki araçların bilgileri alınarak sağlanan kılavuzluk.

kooperatif şerit değiştirme yardımı

cooperative lane change assistance

Sürücüye güvenli şerit değişimi için yakındaki araçların bilgileri alınarak sağlanan kılavuzluk.

kooperatif tahsisli şerit yönetimi

cooperative flexible lane management, cooperative dedicated lane management

Belirli şartlar altında bazı araçların geçici olarak kullandığı belirli araç tipinin kullanımına ayrılmış şeritlerin esnek paylaşımı.

kooperatif uyarlamalı hız kontrolü

Cooperative Adaptive Cruise Control (C-ACC)

Araç hızını diğer bağlantılı araçlar ile koordinasyon halinde ayarlayan ve öndeki araçla güvenli mesafeyi korumak amacıyla geliştirilen hız kontrol sistemi.

koordinasyon

coordination

Kurum veya kuruluşların planlarının, programlarının karşılaştırılması ve genel tutarlılığı sağlamak için bu plan, programların ayarlanması.

Koordineli Evrensel Zaman

Coordinated Universal Time (UTC)

Dünya üzerinde saatlerin ve zamanın kendisine göre düzenlendiği zaman standardı. (UTC, atomik zaman (atomik saatlerden türetilen) ile güneş zamanı (Dünya'nın Güneş'e göre kendi eksenindeki dönüşünün astronomik ölçümlerinden türetilen) arasında ortaya çıkan zaman işleyişi farklılıklarını barındırmaya hizmet eder.)

kordon hattı

cordon line

Harici görüşmelerin veya yolculuk sayımlarının yapıldığı, bir çalışma alanını çevreleyen hayali bir çizgi.

kordon ücretlendirme

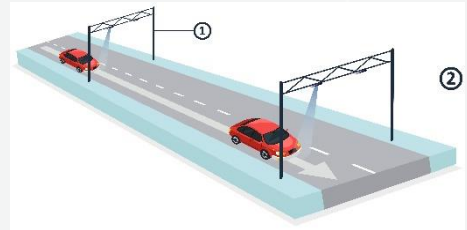
cordon charging, cordon pricing

Bir yolun veya bölgenin belirli bir kısmının ücretlendirilmesi.

koridor hız denetim sistemi

corridor speed enforcement system

Araçların karayolu üzerinde bulunan belirli iki nokta arasındaki hareket hızlarının ortalama değerini tespit edebilen, görüntüleme teknolojilerine sahip yardımcı donanımların kullanılmasıyla taşıt kimliğini belirleyebilen, uygun yazılımlar kullanarak hız ihlali ile ilgili verileri kaydedebilen ve otomatik olarak veya operatör aracılığıyla ulusal/yerel merkeze aktarabilen sistem.

koridor kontrolü

corridor control

Bir koridorun performansını belirli kriterlere göre iyileştirmek için trafik akışının kontrolü.

kök sertifika

root certificate

Diğer sertifikaları doğrulamak için bir güven bağlantısı olarak kullanılabilen, kendinden imzalı bir sertifika.

köprü trafik kontrolü

bridge traffic control

Köprüler üzerinde ve yakınında trafik yönetim önlemlerinin uygulanması.

kör nokta bilgisi, kör alan bilgisi

blind spot, sector information

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak, kör nokta ve alan içerisindeki engeller hakkında sürücünün bilgilendirilmesi.

kör nokta gözlemeleme, kör alan gözlemeleme

blind spot, sector monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak, kör nokta veya alan içerisindeki engellerin incelenmesi, gözlemlenmesi.

kör nokta tespiti, kör alan tespiti

blind spot, sector detection

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak, kör nokta veya alan içerisindeki engellerin tespiti.

kör nokta, kör alan

blind sector, blind spot

Sürücünün normal konumundayken görüş alanı dışında kalan konum veya bölge.

kriptografi

cryptography

Bilgi içeriğini gizlemek, fark edilmeden değiştirilmesini önlemek veya yetkisiz kullanımını önlemek amacıyla verilerin dönüştürülmesine yönelik ilkeler, araçlar ve yöntemler.

kritik aralık

critical gap

Sıkışık bir trafikte birbirlerini takip eden araçlar arasındaki, bir aracın trafik akımına girebilmesi veya trafik akımı içinden karşıya geçebilmesi için gereken en küçük zaman ya da uzunluk cinsinden boşluk.

kritik hız

critical speed

Trafik hacminin yolun kapasitesine ulaşmak üzere olduğu zamanda araçların ortalama hızı.

kritik rota belirleme, güvenli rota belirleme

critical course determination, safe course determination

Yol sınırları ve sabit / hareketli nesnelere açısından güvenli bir seyahat yolunun sürekli değerlendirilmesi.

kritik yoğunluk

critical density

Belirli bir tesiste akış kapasiteye eşit olduğunda yoğunluk.

kullanıcı hizmeti gereksinimi

user service requirement

Kullanıcı hizmetlerini desteklemek için ne yapılması gerektiğine dair özel bir işlevsel gereksinim beyanı.

kullanıcı hizmetleri

user services

Ulaşım kullanıcılarına sağlanan ulaşım hizmetlerinin tümü

kullanıcı hizmetleri paketi

user services bundle

Ulusal AUS Program Planı'nda, geniş bir paydaş alanındaki gereksinimleri tartışmak için uygun bir yol sağlayan, kullanıcı hizmetlerinin mantıksal bir grubu.

kullanıcı ihtiyacı

user need

Sistem tarafından desteklenecek belirli bir hedefi gerçekleştirmek veya bir sorunu çözmek için tanımlanan bir yetenek.

kullanıcı kabul testi

user acceptance test

Bir ürünün, işlemin veya hizmetin belirtildiği gibi çalıştığını ve uygulanabileceğini doğrulamak için kullanıcıları içeren test.

kullanıcı, müşteri, tüketici, ulaşım

kullanıcısı

user, client, customer, consumer, transport user

Ulaşım veya ulaşım ile ilgili hizmetleri kullanan kişi veya kuruluş.

kullanılabilirlik, ulaşılabilirlik

availability

Bir sisteme erişimin veya kullanımın kesintiye uğraması durumunda, sistemin zamanında ve güvenilir bir biçimde tekrar kullanıma açılması.

kullanım

utilization

Sistemin ne kadar verimli kullanıldığının ve hareketlilik performansının kavramsal değeri.

kullanım senaryosu

use case

Belirlenen bir hedefe ulaşmak için bir rol (veya bir aktör) ile bir sistem arasındaki etkileşimleri tanımlayan eylemlerin veya olay adımlarının listesi.

kullanıma dayalı ödeme, kullandığın

kadar öde, KKÖ, sürdürdüğün kadar öde

usage-based payment, pay as you drive, PAYD, pay how you drive

Kullanıma bağlı olarak ödeme (örneğin maliyetlerin araç türüne, zamanına, mesafesine, davranışına ve yerine bağlı olduğu araç sigortası.)

kullanıma uygunluk

suitability for use

Hizmet sırasında belirli bir performansı elde etme ve sürdürme yeteneği (örneğin birlikte çalışabilirlik bileşeni).

kurtarma hizmeti

rescue service

İtfaiye, ambulans, polis veya araç çekici gerektiren olaylarda yol kullanıcılarına verilen destek hizmeti.

kurumsal entegrasyon

institutional integration

Sorunsuz operasyonlar veya birlikte çalışabilirlik elde etmek için çeşitli kurumlar ve yetki alanları arasında koordinasyon.

kurumsal görünüm *enterprise view*

Bir AUS sistemi ve ilişkisel diğer sistemlerdeki organizasyonlar arasındaki ilişkileri ve bu organizasyonların akıllı ulaşım sistemi ortamında oynadıkları rolleri açıklayan temsili gösterim.

kuyruklanma *queue*

Taşıt veya kişilerin oluşturduğu, baştakilerin hareketinin arkadakileri etkilediği sıra.

kuyruklanma algılama *queue detection*

Bir kuyruklanmanın otomatik olarak tanınması.

kuyruklanma başlangıcı *front of queue*

Taşıt veya kişilerin oluşturduğu, baştakilerin hareketinin arkadakileri etkilediği kuyruklanmadaki ilk aracın önü.

kuyruklanma sonu *back of queue*

Taşıt veya kişilerin oluşturduğu, baştakilerin hareketinin arkadakileri etkilediği kuyruklanmadaki son aracın arkası.

kuyruklanma taşması *queue spillback, spillback*

Kuyruklanma sonunun mevcut kuyruklanma depolama alanının ötesine geçtiği ve trafik akışını bozabileceği durum.

kuyruklanma uyarısı *queue warning*

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürüşü etkileyebilecek kuyruklanma hakkında sürücüye bilgi verilmesi.

kuyruklanma uzunluğu *queue length*

Taşıt veya kişilerin oluşturduğu, baştakilerin hareketinin arkadakileri etkilediği sıranın uzunluk birimi veya sırada bekleyen sayısı olarak ifade edilmesi.

küresel konumlandırma sistemi *Global Positioning System (GPS)*

Uydulardan yayılan radyo sinyallerinin yeryüzündeki alıcılar ile toplanıp yorumlanması ile konumların belirlenmesini sağlayan teknoloji.

küresel navigasyon uydu sistemleri

Global Navigation Satellite Systems (GNSS)

Avrupa küresel navigasyon uydu sistemi. (Bu sistem AB'de GALILEO, ABD'de GPS, Rusya'da GLONASS olarak isimlendirilmekte)

küresel yörüngeli navigasyon uydu sistemi

Global Orbiting Navigation Satellite System (GLONASS)

Rusya küresel navigasyon uydu sistemi.

L

lastik basınç bilgisi

tyre pressure information

Lastik basıncının gerçek zamanlı algılanması ve bildirilmesi.

LCD ekran

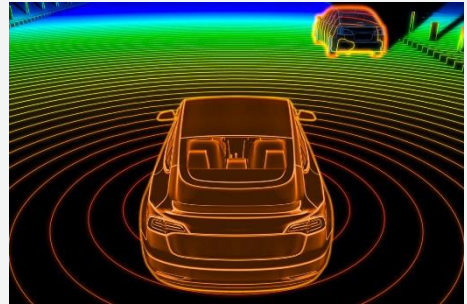
Liquid Crystal Display (LCD)

Elektrikle kutuplanan sıvının ışığı tek fazlı geçirmesi ve önüne eklenen bir kutuplanma filtresi ile gözle görülebilmesi ilkesine dayanan bir görüntü teknolojisi.

LIDAR

Laser Illuminating Detection and Ranging (LIDAR)

Lazer darbeleri kullanılarak bir nesne veya bir yüzeyin uzaklığını anlamaya yarayan algılama teknolojisi.

liman

port, harbour, seaport

Gemilerin emniyetli olarak yük ve yolcu alıp verebilecekleri, kalabilecekleri, barınabilecekleri doğal veya yapay deniz yeri.

liman çıkış belgesi

port clearance certificate

Denize Elverişlilik Belgesine sahip olup, liman idari sınırlarını geçerek sefer yapacak her ticaret gemisinin limandan ayrılışında; gemi adamları ile donatımı, yolcu sayısı, yükün cinsi, yakıtı, kumanyası, can kurtarma, yangından korunma, yangın söndürme ve seyir donanımları yükleme durumu, zorunlu belgelerinin geçerliliği bakımından, belgelerinde belirtilen durumlarına uygunluklarının tespiti neticesinde yolculuğa müsaade edildiğini gösteren belge.

lojistik

logistics

Ürün hareketinin yönetimiyle ilgili tüm faaliyetler; doğru ürünün, doğru başlangıç noktasından doğru varış noktasına, doğru kalitede ve miktarda, doğru program ve fiyatla teslim edilmesi.

lojistik ana planı

logistics master plan

Ülkenin lojistik ihtiyaçlarını kısa, orta ve uzun vadede planlayan temel plan.

lojistik merkezi, lojistik köy

logistics center, logistics hub, logistics village

Mümkün olan tüm ulaştırma ağlarına en yakın noktada, içinde lojistik ve taşımacılık ile ilgili özel ve kamuya ait kuruluşların bulunduğu, taşımacılık modları arasında hızlı, güvenli ve düşük maliyetli aktarma sistemlerine ve depolama alanlarına sahip lojistik amaçlı düzenlenmiş özel ihtisas bölgesi.

lojistik veri portalı

logistics data portal

Lojistik Yönetimi kapsamında, yük taşımacılığıyla ilgili verilerin toplanması ve sunulmasına yönelik geliştirilen portal.

lojistik yönetimi

logistics management

Müşterilerin ihtiyaçlarını karşılamak için başlangıç ile tüketim noktaları arasında malların, hizmetlerin ve ilişkili bilgilerin planlanması, işletimi ve kontrolü.

LTE

Long Term Evolution (LTE)

4G olarak da bilinen LTE, 3G'den daha yüksek bant genişliği ve daha düşük gecikme ile kablosuz iletişim teknolojisi alanında yüksek hızlı veri aktarımı sağlayan bir standart.

M

maglev

Magnetic Levitation (Maglev)

Araçları yere temas etmeden hareket ettirmek için manyetik kaldırma gücünü (Manyetik Levitasyon) kullanan taşıma modu.

mahsuplaşma

clearing

İşletmecilerin kesin hesabını gerçekleştirmek için ödeme sisteminde oluşan toplam değerini farklı işletmeciler arasında yeniden dağıtılması.

mahsuplaşma işletmecisi

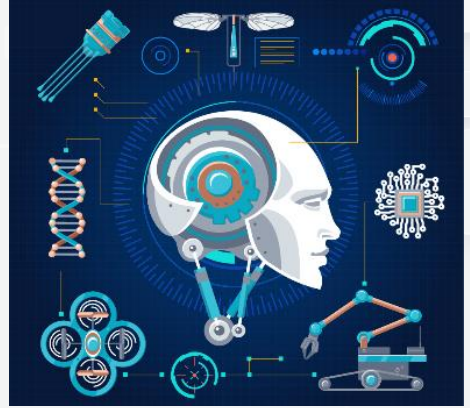
clearing operator

Paylaştırma ve mahsuplaşmayı yapan organizasyon.

makine öğrenmesi

machine learning

Analiz, kendi kendini eğitme, gözlem ve deneyim yoluyla yeni durumları ele almayı sağlamak için yeni senaryolara ihtiyaç duyma, test etme ve uyarılma yoluyla hesaplamanın sürekli geliştirilmesini kolaylaştırırken müteakip (aynı olmasa da) durumlardaki iyileştirilmiş kararlar için model ve eğilim tespitini kullanarak insan bilgisinin teknolojik gelişimine yönelik bir yapay zekâ (AI) disiplini.

makinelere arası haberleşme

Machine to Machine (M2M)

Communication

Makineden makine, kablolu ve kablosuz dahil herhangi bir iletişim kanalı kullanan cihazlar arasında doğrudan iletişim.

**makro ölçekte trafik modeli,
makroskobik model**

macroscopic traffic model, macro model

Trafik analizi ve bilgisayar benzetimlerinde, her taşıtın ayrı ayrı hız ve konumunun hesaba katılmadığı, ortalama hız, trafik yoğunluğu, ortalama trafik akış karakteristiklerinin göz önüne alındığı matematiksel trafik akış modeli.

**mal
goods**

Ticari eşya, malzeme, yük.

mal izleme, kargo izleme

goods monitoring, cargo monitoring

Taşınan malların verilerinin toplanması, izlenmesi ve durum değerlendirmesinin yapılması.

**mal takibi, kargo takibi, gönderi takibi,
navlun takibi**

goods tracking, cargo tracking, shipment tracking, freight tracing

Sevkiyatın güncel konum ve durumunun kaydedilmesi ve sistematik olarak gözlemlenmesi.

mantıksal veri modeli

logical data model

Çeşitli veri tabanında bulunan varlıklar arasındaki ilişkiler hakkında tüm bilgileri sağlamak için oluşturulan veri mimarisi ve verilerin depolanmasında yer alan fiziksel uygulama veya veri tabanı yönetim sistemi teknolojisine bakmaksızın veri tabanını grafiksel bir şekilde temsil etme şekli.

manuel acil çağrı

manual emergency call

İlgili işletmeciye acil durumu raporlamak için araç içi yerleşik veya yol kenarı donanım vasıtasıyla manuel olarak başlatılan çağrı.

manuel katılımlı ödeme

manually attended payment

Ödemeyi, ödeme hizmeti sağlayıcısına yüz yüze ödeme.

manuel sınıflandırma

manual classification

İşletmecinin bir temsilcisi tarafından ölçüm veya hesaplamasıyla, ilan edilmiş özelliklerin okunmasıyla veya araç dışındaki bir veri tabanı üzerinden erişim ile yapılan sınıflandırma.

manyetik dedektör

magnetic detector

Doğal manyetik alandaki değişimleri ve manyetik metal nesnelere tespit eden dedektör.

mekanik havalandırma

Mechanical ventilation

Fanlar kullanılarak yapılan havalandırma, fanlı havalandırma.

mekânsal veri yönetimi

spatial data management

Fiziksel çevrenin planlanması ile ilgili konularda kullanılan mekânsal verinin CBS ile entegre edildiği faaliyet.

menzil genişletilmiş elektrikli araç
Range-Extended Ev (REx)

Yalnızca elektrikli bir aktarma organına sahip olan bir elektrikli aracın, daha uzun yolculuklar için menzil bittiğinde pili şarj etmek için küçük bir benzinli jeneratör ile donatılmış hali.

menzil kaygısı
range anxiety

Bir aracın hedefine ulaşmak için yetersiz menzile sahip olmasından korkma.

merkez-altyapı haberleşmesi
Center to Infrastructure Communication (C2I)

AUS merkezleri ile altyapı arasındaki iletişim.

merkezi AUS istasyonu
central ITS station

Merkezi bir AUS alt sistemindeki AUS istasyonu.

merkezi fiziksel öğeler
center physical objects

Ulaşım sistemleri için yönetim, idare ve destek işlevleri sağlayan fiziksel nesnelerin tümü (merkezlerin her biri, modlar arasında ve yetki alanları arasında koordinasyonu sağlamak için diğer merkezlerle iletişim kurar).

merkezi hesap
central account

Ödeme aracı hizmeti veren veya onun adına çalışan kuruluş tarafından yönetilen ulaşım hesabı.

merkezi olarak belirlenmiş güzergâh kılavuzu

centrally determined route guidance

Yönlendirmelerin araç içi yerine merkezi bir sunucuda, yol ağ bilgileri ve mevcut konum bilgileri gibi veri tabanları kullanılarak hesaplandığı yol kılavuzu.

merkezi olmayan çevresel bildirim
Decentralized Environmental Notification (DEN)

Belirli bir coğrafi bölgedeki yol tehlikesine ilişkin kooperatif sistemler içinde başlatılan bilgi.

merkezi olmayan çevresel bildirim mesajı

Decentralized Environmental Notification Message (DENM)

Güzergâh üzerindeki bir engeli, tehlikeyi, kazayı veya anormal trafik durumu ile ilgili bilgileri, tür ve konum da dahil olmak üzere içeren standardize edilmiş çevresel mesaj türü.

merkezi olmayan çevresel bildirim temel hizmeti

decentralized environmental notification basic service, DEN basic service

Merkezi olmayan çevresel mesajlar oluşturmak, almak ve işlemek için her türlü AUS istasyonunun zorunlu işlevselliği.

merkezi olmayan sıkışıklık kontrolü
Decentralised Congestion Control (DCC)

Radyo kanalının aşırı yükünü, menzil bozulmasını ve kendi kendine paraziti azaltan, 5.9 GHz ITS-G5 araç iletişim protokolü yığınının zorunlu bir bileşeni.

merkez-merkez haberleşmesi

center to center communications

İki veya daha fazla merkez arasında gerçekleşen iletişim.

merkez-saha haberleşmesi

center to field communications

Merkez ile saha arasında gerçekleşen iletişim.

mesafe bazlı ücretlendirme/ücret

distance-based charging/fare

Ücretin katedilen mesafeye bağlı olduğu yerlerde yol kullanımının ücretlendirilmesi.

mesafe boşluğu, boşluk, aralık

distance gap, gap, space gap

Arkadan öne doğru ölçülen belirli bir noktayı geçen ardışık iki araç arasındaki fiziksel mesafe.

mesafe kontrolü

distance control

Sürücünün öndeki araç için belirlediği fiziksel mesafeyi otomatik olarak koruması.

mesafe uyarısı

distance warning

Bir aracın önündeki araçla arasındaki takip mesafesinin yeterli olmayabileceğine ilişkin uyarı.

mesafe ve zamana göre hız yaptırımı

speed enforcement based on distance and time

Önceden tanımlı iki nokta arasında başlangıç ve bitiş süreleri göz önüne alınarak, ortalama hızın belirlenmesi ve hız aşımında sürücünün cezalandırılması.

mesafeye bağlı ortalama hız

space mean speed

Araçların ortalama hızlarının birbirine yakın iki kaynak noktası arasındaki uzaklığın, bu iki noktadan geçiş sürelerine bölünerek hesaplanması ile elde edilen ortalama hız değeri.

mesaj doğrulama kodu

Message Authentication Code (MAC)

Mesaj doğrulama kodu algoritmasının çıktısı olan bit dizisi.

mesaj onayı

message confirmation

Mesaj alıcısından mesaj göndericisine giden onay teyidi.

metaveri

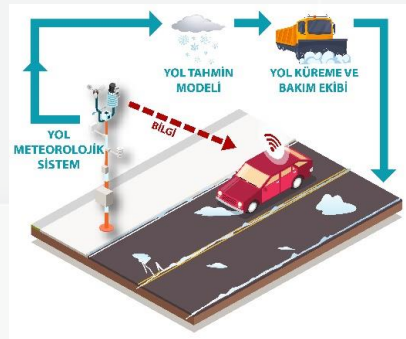
metadata

Verinin temel özelliklerini, parametrelerini ve içeriğini tanımlayan bilgiler bütünü.

meteorolojik erken uyarı sistemi

meteorological early warning system

Meteorolojik oluşumların kaynağına en yakın konumlarda gerçek zamanda tespit edilmesini ve bir uyarı sinyalinin üretilmesini sağlayan sistem.

metrik ton

metric ton

1.000 kg veya 2204 libre karşılığı olan ağırlık ölçüsü.

metrobüs

Bus Rapid Transit (BRT)

Genellikle kendine özgü bir yolda hareket eden, yüksek kapasiteli otobüs sistemi.

mevcudiyet tespiti

presence detection

Algılama bölgesi içinde hareket eden veya duran nesnelerin varlığının tanınması.

mikro ölçekte trafik modeli, mikro model

microscopic traffic model, micro model

Trafik analizi ve bilgisayar benzetimlerinde, her taşıtın ayrı ayrı hız ve konumunun hesaba katıldığı matematiksel trafik akış modeli.

mikrodalga radar dedektör

radar detector, microwave radar detector

Enerji yayan, bir nesneden yansıyan enerjiyi geri alan ve zaman gecikmesini veya frekans değişimini ölçen aktif dedektör.

mikromobilite

micromobility

Tipik olarak 25 km/sa altındaki hızlarda çalışan ve kullanıcılar tarafından kişisel olarak sürülen; bisiklet, elektrikli bisiklet, elektrikli skuter (e-skuter), paylaşımlı bisiklet ve elektrikli pedal destekli bisiklet (pedelec) gibi bir dizi küçük, hafif taşıtla ulaşım.

mikrotransit

microtransit

sabit rotalar ve tarifelerin yanı sıra esnek rotalar ve isteğe bağlı zamanlama sunabilen özel sektöre ait ve işletilen bir paylaşımlı ulaşım sistemi (Araçlar genellikle minibüs ve otobüsleri içerir).

minimobilite

minimobility

Boşken ortalama ağırlıkları 100 ile 500 kilogram arasında, araç tipine ve yerel düzenlemelere bağlı olarak maksimum hızları saatte 25 ila 90 kilometre arasında değişen, bir veya iki kişinin sığabileceği üç veya dört tekerlekli olan, arabalar ve bisikletler arasında yer alan elektrikli araçları içeren ulaşım türü.

mobil bilgi hizmetleri

mobile information services

Mobil cihazlar aracılığıyla sağlanan bilgi hizmetleri.

mobil izleme

mobile monitoring

Mobil veri toplama donanımı, otomatik konumlandırma vb. kullanarak trafik veya diğer özelliklerin izlenmesi.

mobil veri toplama

mobile data collection

Hareket halindeki araçtan veri toplanması.

mobil yol kenarı ekipmanı

mobile roadside equipment

Geçici olarak kullanılmak üzere mobil bir üniteye monte edilmiş veya GPS zaman referans donatımı gibi telsiz iletişim kuran aygıtlardan oluşan, elde taşınan ya da bir taşıt içinde bulunan donatım.

mod değişikliği bilgisi

modal change information, interchange information

Ulaşım modu değiştirme noktaları bilgisi.

mod, tür

mode

Hareketliliği sağlamak için gerekli motorlu/motorsuz, özel/toplu taşıma türlerinden her biri.

modlar (türler) arası ulaşım

intermodal transport

Yük ve yolcunun tek bir seyahat süresince birden fazla ulaşım modunu kullanarak yolculuk gerçekleştirilmesi.

modlar arası

intermodal

Herhangi iki veya daha fazla ulaşım modu arasındaki bağlantıyla ilgili.

modlar arası ulaşım planlaması ve hazırlığı

intermodal transport planning and preparation

Ulaşım modlarının seçilmesi, gerekli rezervasyon düzenlemelerinin yapılması, ulaşım bildirimlerinin sunulması vb.

monoray

monorail

Tek hatlı demiryolu.

motosiklet emniyet bariyeri

motorcycle safety barrier

Otomobil ve kamyon benzeri motorlu araçlara göre tasarlanmış konvansiyonel yol kenarı bariyer sistemlerinden farklı olarak alt tarafı tamamen kapalı olarak tasarlanan ve motor kazalarından motosiklet sürücülerinin yara almasını önleyen yol kenarı emniyet bariyeri.

motosiklet yaklaşıyor uyarısı

motorcycle approaching warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla yakındaki sürüşü etkileyebilecek motosiklet hakkında sürücülere bilgi verilmesi.

muaf taşıma

exempted transport

Boyut veya ağırlığın aşılmasından dolayı izin gerektiren özel ulaşım tipi.

mutabakat zaptı

Memorandum Of Understanding (MoU)

Tarafların yasal sorumluluk istemediklerinde veya yasal olarak bağlayıcı anlaşma oluşturamadıkları durumda aralarında imzaladıkları dilek metni.

mutlak öncelik, mutlak sinyal önceliği
absolute priority, absolute signal priority
Öncelik sırasının belirlenmesi.

müselles hattı
y track

Genellikle üç demiryolu hattının bulunduğu yerde bir yönden gelen treni buluşma istasyonuna girmeden, diğer iki yönden herhangi birine gönderebilmek için kurulan, üç makastan oluşan üçgen şeklindeki demiryolu hattı.

N

nakil, taşıma
drayage

Demiryolu veya denizyolu yükünün kamyonla bir ara veya nihai varış noktasına taşınması.

nakit ödeme
cash payment

Banknot veya madeni para ile yapılan ödeme.

navigasyon
navigation

Aracın konumlandırılması, belirli bir hedefe giden rotanın belirlenmesi ve sürücüyü bu rota boyunca rehberlik edilmesi.

navlun
charter rate

Yük sahiplerinin (taşıtanın) gemi sahibine (taşıyana) taşıma karşılığında ödedikleri taşıma ücreti.

nesne
object

Sistemdeki davranışları ve durumları olan ve diğer herhangi bir nesneden farklı olan bir şeyin soyut bir modeli.

nesne tanıma
object recognition

Herhangi bir görüntü veya videoda nesnelere bulma ve tanıma işlemi.

nesne yönelimli veri tabanı *object oriented database*

Verilerin nesne olarak modellenmesini ve oluşturulmasını destekleyen bir veri tabanı türü.

nesnel veri *objective data*

Gözlem ve deney yoluyla toplayıp elde edilen kişisel yorum veya düşünceyi bünyesinde barındırmayan veri türü.

nesnelerin interneti *Internet of Things (IoT)*

Çeşitli haberleşme protokolleri sayesinde birbirleri ile haberleşen ve birbirine bağlanarak, bilgi paylaşımı ile akıllı bir ağ oluşturmuş cihazlar sistemi.

nesnelerin internetinin güvenliği *security of Internet of Things (IoT)*

Nesnelerin interneti cihazların ve bağlı oldukları ağların güvenliğini sağlama eylemi.

net sıfır *net-zero*

İnsan faaliyeti nedeniyle atmosfere salınan karbondioksit, metan, azot gibi gazların miktarının yeryüzü tarafından doğal olarak emilen sera gazı miktarıyla dengelenmesi.

niceliksel risk analizi *quantitative risk analysis*

İstenmeyen olayların sonuçlarının sayısal olasılıklarına ve gerçekleşmesine dayanarak risk hesaplaması yapılan matematiksel model.

niteliksel risk analizi *qualitative risk analysis*

İlgili risk senaryolarının ve sonuçlarının tanımlandığı ve tartışıldığı analiz.

nokta gözlemele *point monitoring*

Belirli bir noktadaki trafiğin veya diğer trafik öğelerinin gözlenmesi.

noktasal hız, nokta hızı *point speed, spot speed*

Kısa mesafeden ölçülen bir aracın hızı (bir noktada).

O

okul bölgesi uyarısı

school area warning, school zone warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü yakındaki bir okul alanı nedeniyle yol boyunca çocukların bulunma olasılığı hakkında verilen bilgi.

okul otobüsü uyarısı

school bus warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü yakınlardaki bir okul otobüsü ya da benzeri nedeniyle yol boyunca çocuk çıkabileceği bilgisinin verilmesi.

olasılık

probability

Belirli bir olayın meydana gelme olasılığının sayısal tahmini.

olay algılama, trafik olayı algılama

traffic incident detection, incident detection

Trafik olaylarının genellikle algılayıcı, yazılım veya görüntü analizi aracılığıyla otomatik olarak tespiti ve yol ağında oluşabilecek anormal durumlarda ilgili noktaların (operatör, dış sistem, cihaz vb.) bilgilendirilerek reaksiyon süresini minimuma indirmeyi amaçlayan eylemler bütünü.

olay çözüm süresi

incident clearance time

İlk müdahale biriminin gelişinden normal kapasitenin geri kazanılmasına kadar geçen süre.

olay kaynaklı gecikme

incident delay

Gecikmenin bir trafik olayından kaynaklanan kısmı.

olay kurtarma süresi

incident recovery time

Bir olayda normal kapasiteye ulaşılmadan artık trafiğin olayın sonuçlarından etkilenmemesine kadar geçen süre.

olay müdahale süresi

incident response time

Olay tespitinden ilk müdahale biriminin olay yerine varışına kadar geçen süre.

olay tespit zamanı

incident detection time

Bir olayın meydana gelmesinden tespit edilene kadar geçen süre.

olay uyarısı

incident warning

Araç içi yerleşik donanım vasıtasıyla öndeki bir olay hakkında sürücüyü bilgi verilmesi.

olay yönetim sistemi

incident management system

Acil durumda tepki vermek, anlamak ve yanıt vermek için birlikte çalışan donanım, personel, prosedürler ve iletişim sistemi.

olay yönetimi

incident management

Trafiği etkileyen bir olay hakkında bilgilerin toplanması ve gerekli eylemlerin uygulanması.

olay, hadise, vaka

incident, event

Ulaşım hizmetlerini olumsuz yönde etkileyen hadise.

onaylanmış kuruluş

notified body

Avrupa küresel navigasyon uydu sistemi. (Bu sistem Avrupa Birliği'nde GALILEO, ABD'de GPS, Rusya'da GLONASS olarak isimlendirilmekte)

operasyonel entegrasyon

operational integration

Koridor bölgelerindeki çeşitli ulaşım ağları arasında bilgi paylaşımını, ağlar arası koordinasyonu ve işlemleri teşvik eden çok paydaşlı ulaşım yönetimi stratejilerinin (genellikle gerçek zamanlı olarak) uygulanması ve koridor veya bölgenin toplam kapasite ve talep yönetiminin kolaylaştırılması.

operasyonel konsept

operational concept

Birincil paydaşların rolleri ve sorumlulukları ile işlettikleri sistemler.

operasyonel tasarım alanı

Operational Design Domain (ODD)

Belirli bir sürüş otomasyon sisteminin veya özelliğinin çalışması için özel olarak tasarlanmış, trafik veya yol özelliklerinin yanı sıra çevresel, coğrafi ve günün belli saatlerindeki kısıtlamalar gibi çeşitli kısıtlamaları içeren çalışma koşulları.

operasyonel taşıma kapasitesi

operational capacity

Bir aracın operatör tarafından tanımlanmış maksimum yolcu sayısı ya da yük miktarı.

optik dedektör

optical detector, light sensitive detector, photocell detector

Fiber optik kabloda, ışık kaynağı ve bir alıcıdan oluşan ışık huzmesinin nesne tarafından kesilmesini tespit eden dedektör.

optik karakter tanıma

Optical Character Recognition (OCR)

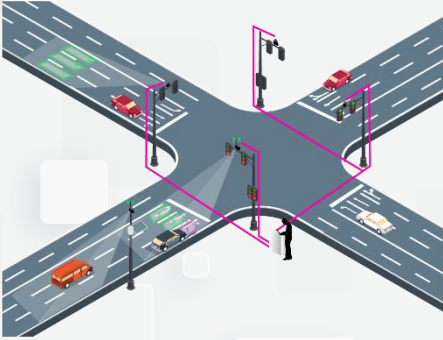
Görüntü analiz yazılımlarıyla karakterlerin otomatik tanınması.

optimize edilmiş kavşak sinyal kontrolü

optimised intersection signal control

Genellikle matematiksel yöntemlerle gerçek talebe göre ayarlanmış kavşak sinyal kontrolü.

optimize sinyal kontrolü

optimized signal control

Matematiksel iyileştirmeye dayalı sinyal kontrolü.

optimum güzergâh planlama

optimum route planning

İki nokta arasındaki süre ve mesafe açısından en uygun güzergâhın otomatik olarak bulunabilmesi amacıyla yapılan planlama çalışması.

optimum hız yardımı, optimum hız bilgisi

optimal speed assistance, optimal speed information

Sürücüye yerleşik donanım aracılığıyla yerel ve mevcut koşullara dayalı olarak optimum hız tavsiyesinde bulunma.

Organize Sanayi Bölgeleri (OSB)

Organized Industrial Zones (OIZ)

Sanayinin etkinliğini ve kentte düzenli yerleşmeyi sağlamak amacıyla, sanayi tesislerini bir araya toplayarak sanayi kuruluşlarının ulaşım, kentsel toprak, enerji, yakıt, su, endüstriyel atıksu arıtma tesisi, hammadde gibi altyapı ve gereksinmeleriyle ilgili kolaylıkları bir arada bulunduran, bunun yanı sıra sanayinin çevreye olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla atık yönetim politikaları uygulayan, özel olarak planlanan ve imar planlarında da yer verilen bölge türü.

orijinal ekipman üreticileri

Original Equipment Manufacturers (OEMS)

Ürünün tasarım ve telif hakları bulunmayan, üretimi tasarım ve telif hakkı sahibi firmaya yapan üreticiler.

orta ölçekte trafik modeli, mezo model

mesoscopic traffic model, meso model

Trafik analizi ve bilgisayar benzetimlerinde hem mikro ölçekte hem de makro ölçekteki trafik özelliklerini hesaba katan matematiksel trafik akış modeli.

ortalama arıza süresi

Mean Time to Failure (MTF)

Anarılamaz bir varlığın, arızalanmadan önce ortalama çalışma süresini ölçen bir bakım metriği.

ortalama kesit hızı, harmonik ortalama kesit hızı

average section speed, space mean speed, harmonic mean speed

Bir yol kesiminin uzunluğunun, araçların o kesitteki ortalama yolculuk süresine oranı.

ortalama koşu hızı

Average running speed

Tüm dikkate alınan araçların kat ettiği toplam mesafenin kendi çalışma sürelerinin toplamına bölünmesi.

ortalama noktasal hız

average point speed

Araçların kısa bir mesafe üzerinde ölçülen hızlarının ortalaması.

ortalama onarım süresi

Mean Time to Repair (MTR)

Arızalı bir ekipmanın arızasını gidermek veya onarmak için gereken ortalama süreyi ölçen bir bakım metriği.

ortam erişim kontrolü

Medium Access Control (MAC)

Hangi ağ öğesinin hangi zaman aralığında ağ ortamına (örnek kabloya) veri aktarabileceğini belirleyen bir alt katman.

otobüs

bus

Karayolları boyunca sabit rotaları ve programları takip eden lastik tekerlekli araçlarla çalıştırılan bir karayolu seyahat modu.

otobüs bekleme süresi

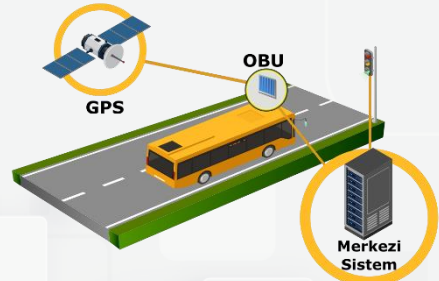
bus stop time, dwell time

Bir otobüsün veya tarifeli aracın otobüs durakları ve benzeri noktalarda harcadığı süre.

otobüs önceliği, toplu taşıma önceliği

bus priority, public transport priority

Aktif veya pasif tedbirler ile toplu taşımaya verilen öncelik.

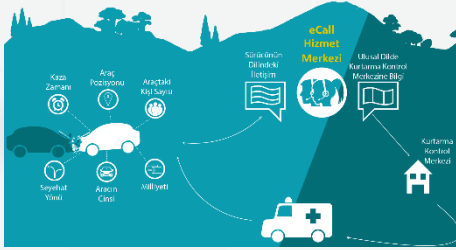

otobüs yolu busway

Toplu taşıma otobüslerinin özel kullanımı için tasarlanmış bir koridor. (Tipik olarak bu koridorlar, üst geçitler ve sinyal önceliği içerebilir.)

otomatik acil durum çağırışı automatic emergency call, (eCall)

Acil bir durumu bildirmek için ilgili operatöre otomatik araç üstü ekipman veya otomatik olay algılama sistemi tarafından başlatılan çağrı.

otomatik acil durum frenlemesi Automatic Emergency Braking (AEB)

Bir çarpışmayı önlemek veya hafifletmek için algılanan olası engellere göre bir aracın otomatik frenlenmesi.

otomatik araç konumlandırma automatic vehicle positioning

Her bir araç hakkında pozisyon, yük, hareket programına uyum gibi bilgilerin sağlanması.

otomatik araç tanımlama sistemi Automatic Vehicle Identification System (AVI)

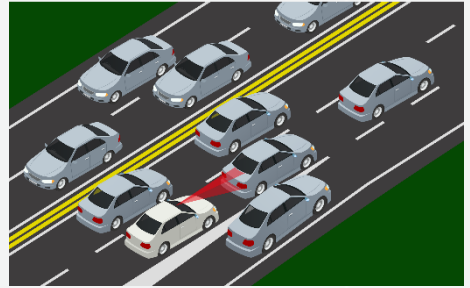
Elektronik geçiş ücreti tahsilatı, erişim kontrolü ve hız kontrolü gibi farklı uygulamalarda araçların güvenli, güvenilir ve uygun maliyetli işlem görmesini sağlayacak tanımlama sistemi (Otomatik Araç Tanımlama Sistemi).

otomatik araç yer tespit sistemi Automatic Vehicle Locating System (AVLS)

Araçların yerlerinin otomatik olarak izlendiği ve takip edildiği sistem.

otomatik çarpışma önleme automatic collision avoidance

Aracın tahmini gidiş yolundaki olası engellerin saptanmasına dayalı olarak kazaları önlemek için araç hareketlerinin otomatik yönetimi.

otomatik erişim kontrolü automatic access control, electronic access control, electronic clearance

Erişimi kısıtlanmış yerlere kişilerin ya da taşıtların giriş hakkı olup olmadığının denetlenmesinin ve giriş izninin verilmesinin elektronik yöntemlerle sağlanması.

otomatik far kontrolü

automated beam control, automated headlight dimming, cooperative glare reduction

Aracın farlarının gerektiğinde kendi kendine uzun ve kısa hüzmeli aydınlatma moduna geçme özelliği.

otomatik frenleme

automatic braking

Otomobillerde araç içi donanım vasıtasıyla yaklaşan bir çarpışma algıladığında ana fren sistemini devreye alarak çarpışmayı önleme.

Otomatik Geçiş Sistemi (OGS)

electronic toll collection system

Otoyol üzerinde seyreden araçların katettikleri mesafe ve araç sınıfına göre ücretlendirilmesi amacıyla geliştirilmiş ücret toplama sistemi.

otomatik gruplama, kooperatif gruplama, otomatik konvoy oluşturma

automated bunching, cooperative bunching, automated platooning, cooperative platooning

Yerel ve mevcut koşullara dayalı olarak bir gruptaki araçlar arasındaki araç hızı ve mesafenin otomatik kontrolü.

otomatik hız denetimi

automatic speed enforcement, automated speed enforcement

Araç hızının otomatik olarak ölçümü ve uygun önlemlerin alınması.

otomatik hız yönetimi, akıllı hız yönetimi

automatic speed management, intelligent speed management

Sürücüyü harici veya özerk cihazlar kullanılarak sürüş hızı, hızın otomatik olarak uygulanması, araç hızının otomatik olarak sınırlandırılması vb. ile ilgili tavsiyelerde bulunmayı amaçlayan çeşitli kavramlar.

otomatik meteorolojik gözlem istasyonu

automatic weather observation station

Meteorolojik parametrelerdeki değişimlere duyarlı ve bu değişimlerin miktarını ölçen sensörlerden oluşan istasyon.

otomatik olay tespiti

Automatic Incident Detection (AID)

Trafik koşullarının sürekli izlenmesi ve olayların veya trafik kuyruklarının tespit edilmesi.

otomatik ödeme

automatic payment

İşlem sürecinde insan müdahalesi olmadan, cihazlar arasında kablosuz haberleşme, optik karakter tanıma vb. gibi yöntemlerle yapılan ödeme.

otomatik park

automated parking

Sürücünün arabayı bir giriş noktasında terk ettiği ve aracın bir park alanına götürüldüğü ve otomatik olarak alındığı park sistemi.

otomatik park bilgi sistemi

automated parking information systems

Otomatik olarak otopark doluluk/boşluk bilgisi sunan sistem.

otomatik plaka tanıma

automatic license plate recognition

Kamera(lar)dan elde edilen araç görüntüsünden veya RFID etiketlerden elde edilen bilgilerden plakanın otomatik olarak tespiti işlemi.

otomatik Plaka Tanıma Sistemi (PTS)

Automatic Number Plate Recognition System (ANPR) Number Plate Recognition, License Plate Recognition (LPR)

Görüntü işleme yöntemleriyle taşıtın plakasının tespit edilmesi.

otomatik sınıflandırma

automatic classification

Taşıtlara ilişkin özelliklerin araç içi yerleşik donanım veya araç dışındaki bir veri tabanı üzerinden erişilerek okunması ile otomatik ölçümle yapılan sınıflandırma.

otomatik tanımlama sistemi

Automatic Identification System (AIS)

Yakın mesafeler içinde deniz araçlarının takip edilmesini sağlayan sistem.

otomatik trafik izleme sistemi

automated traffic monitoring system

Mevcut trafik koşullarına ilişkin verilerin otomatik olarak toplanması ve değerlendirilmesi.

otomatik trafik raporlama

automatic traffic reporting

Sürücü tarafından kapatılmamışsa, otomatik olarak, bağlantı yolculuk süreleri, sürtünme değerleri ve araç konumu gibi trafik bilgilerinin raporlanması.

otomatik ücret toplama

automated fare collection

Toplu taşıma ağının biletleme sistemini otomatikleştiren bileşenlerin toplamı.

otomatik vale park

automated valet parking

Otoparkta boş alanları tespit edebilen ve bağlı teknolojiler sayesinde otomobilin kendi kendine park eden sürücüsüz sistem.

otomatik yol kenarı araç emniyeti

denetimi

automated roadside vehicle safety inspection

Sabit veya mobil bir muayene istasyonunda araçların emniyet gerekliliklerine uygunluğunun, uygun donanım kullanılarak otomatik olarak doğrulanması.

otomatik yol kenarı emniyet denetimi

automated roadside safety inspection

Araçların ve sürücülerin güvenlik performansı kayıtlarına, otomatik yol kenarı erişiminin sağlanması.

otomatik yolcu sayım sistemi

automated passenger counter system

Yolcuların belirlenen sınıflandırmalar veya özelliklerine göre sayımının yapıldığı çeşitli görüntüle sistemleri, yazılım ve donanımlardan oluşan sistem.

otomatik yolcu sayımı

Automated Passenger Counting (APC)

Ötobüse, trene, hafif raylı sisteme veya başka bir toplu taşıma sistemine binen ve inen yolcuların otomatik olarak sayımı.

otomobil doluluğu

car occupancy

Sürücü dahil araçta bulunan kişi sayısı.

otomobil taşıyıcı gemi

car carrier

Ro-Ro gemilerinin bir alt sınıfı olan otomobil taşıyıcı gemi; üretici firmadan yüklemiş olduğu otomobilleri dağıtım firmasına taşımak üzere tasarlanmış gemi.

Otomotiv Uç Nokta Bilgi İşlem

Konsorsiyumu

Automotive Edge Computing Consortium (AECC)

Bağlantılı araç platformu geliştirmek için oluşturulmuş küresel çalışma grubu.

otonom (bağımsız) hız uyarlaması

autonomous speed adaptation,

automatic speed adaptation

Yol kenarı donanımlarından bağımsız ve araç içi yerleşik donanımlar (GPS, harita eşleştirme, görüntü işleme vb.) kullanılarak yapılan otomatik hız ayarı.

otonom acil durum freni

Autonomous Emergency Braking (AEB)

Aracın önünde potansiyel bir tehlikenin varlığını tespit etmek ve sürücünün zamanında tepki gösteremediği durumlarda, çarpışmayı önlemek veya çarpışmanın şiddetini azaltmak için sensörlerin kullanıldığı fren sistemi.

otonom araç

Automated Vehicle, Automatic Vehicle, Autonomous Vehicle (AV)

Sürücü müdahalesine ihtiyaç duymadan radar, LIDAR, GPS, odometre, yapay zekâ, sensörler, kameralar ve benzeri teknolojileri kullanarak çevresindeki nesnelere algılayıp gerçek zamanlı veriler kullanılarak hareket edebilen, sürücü desteğinden tam otomasyona kadar belirli otomasyon seviyelerinde otomatik olarak hareket edebilen araç.

otonom araç sistemi

autonomous vehicle system

Bir aracın sürücü müdahalesi olmadan araçtaki donanımlar tarafından otomatik olarak kontrol edildiği sistem.

otonom hareketlilik

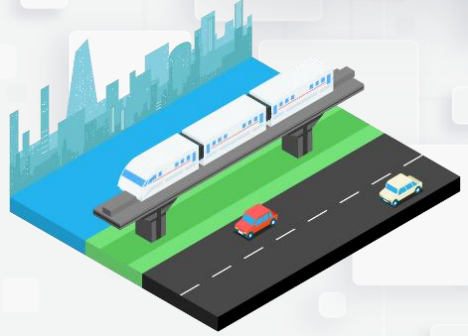
autonomous mobility

Kendi başına hareket edebilen, karar alabilen ve bunu uygulayabilen araç ve nesnelere oluşturduğu trafik.

otonom insan taşıma

Automated People Mover (APM)

Özel olarak inşa edilmiş bir kılavuz yolda çalışan, sürücüsüz toplu taşıma.

otonom kavşak yönetimi

Autonomous Intersection Management (AIM)

Kavşaklarda trafik yönetimini trafik sinyalleri ve dur işaretleri gibi geleneksel kontrol mekanizmalarından çok daha verimli hale getirmek için otonom araçların kontrol, algılama ve iletişim yeteneklerinden yararlanan yeni bir kavşak kontrol protokolü.

otonom konumlandırma, otonom konum belirleme

autonomous positioning, autonomous position determination

Bir aracın coğrafi konumunun yol kenarı ekipmanı ile belirlenmesi; örnek: GPS alıcısı veya harita eşleştirme kullanarak.

otonom otoyol

automated highway

Uygun şekilde donatılmış araçların otomatik olarak sürüldüğü, sürücü müdahalesinin olmadığı, otoyol veya şerit bölümü.

otonom otoyol ücret sistemi

autonomous tolling system

Yol kenarı donanımı gerektirmeyen bir ücret sistemi.

otonom raylı toplu taşıma

Autonomous Rail Transit (ART)

Otonom, raysız tramvay veya hafif raylı sistem. (Yapısı ve aktarma organları normal bir tramvaya benzerlik gösterir; ancak caddelerde gidebilir ve ray gerektirmez.)

otonom sürüş

autonomous driving

Aracın sürücü müdahalesi olmadan araçtaki donanımlar ve teknolojiler yardımıyla yolda hareket etmesi.

otonom sürüş seviyeleri

levels of autonomous driving

Otomotiv Mühendisleri Topluluğu'nun (SAE-Society for Automotive Engineers) otonom araçlar için 0 ila 5. seviye arasında değişen standart seviyelerde belirlediği sürüş seviyeleri. Seviye "0" otomasyon olmayan basit model araçlara işaret ederken, seviye "5" gerçek bir sürücüsüz otomobili belirtir.

otonom sürüş sistemi

Automated Driving System (ADS)

Bir yolculuğa çıkmak için gereken tüm dinamik sürüş görevlerini (seyahat planlaması gibi stratejik görevler dışında bir aracı hareket ettirmekle ilgili tüm faaliyetler) sürdürülebilir bir temelde gerçekleştirebilen donanım ve yazılım. Etkinleştirildiğinde, araç otonom moda (kendi kendine sürüş modu) girer, özellikle Seviye 3, 4 ve 5'i tanımlamak için kullanılır. Seviye 3 ve 4'te, gerekli durumlarda aracın yönetimini devralmak üzere araçta güvenlik sürücüsü bulunur, Seviye 5'te ise güvenlik sürücüsüne gerek bulunmaz.

otonom sürüş, otonom araç işletimi

Automated Driving (AD), automated vehicle operation

Araç yolculuğu sırasında sürücünün müdahale etme ihtiyacını ortadan kaldırarak, özel otoyol şartlarında uygun cihazlarla donatılmış bir aracın çalıştırılması.

otonom şerit

automated lane

Uygun şekilde donatılmış araçların sürücünün müdahalesi olmadan sürüldüğü özel şerit.

otopark bilgisi

parking information

Konum, kapasite, çalışma saatleri, tarifeler ve boş park yeri gibi otopark tesisi bilgileri.

otopark dinamik fiyatlandırma

dynamic parking pricing

Otopark kullanımına, trafik sıklığına ve gün içerisinde belirli saatlere göre fiyatların dinamik olarak güncellenmesinin sağlanması.

otopark doluluğu

parking facility occupancy, parking occupancy

Bir otoparkta, taşıt bulunan park yerlerinin tüm park yerleri sayısına oranı.

otopark doluluk tespiti

parking lot occupancy detection

Otopark alanlarında sensörler yardımıyla sayım yapılarak uygun yer sayısının ve yerlerinin belirlenmesi.

otopark kılavuzu

parking guidance

Mevcut veya tahmini boş park yeri durumuna göre sürücülere sunulan otopark kılavuzluk hizmeti.

otopark ödeme kaydedici cihazı

parking payment recording device

Otopark ödeme noktalarında, parklanma bedelinin hesaplanarak maliye onaylı fiş üretilmesini sağlayan akıllı cihaz.

otopark ödemesi

parking payment

Otopark hizmeti için yapılan ödeme.

otopark rezervasyon sistemi

parking reservation system

Anlaşmalı otoparklara rezervasyon yaparak park ücretinin online ödenmesini ve park yerine yol tarifi alınmasını sağlayan online sistem.

otopark rezervasyonu

parking reservation, parking booking

Bir park yerinin rezervasyonunun yapılması.

otopark yönetim ve yönlendirme sistemi

parking lot management and guidance system

Otoparklarda ücretlendirme, takip, doluluk bilgisi ve yönlendirme gibi konuların tümünü entegre bir şekilde sunan sistem.

otopilot

autopilot

Bir aracın hem hızını hem de direksiyonunu kontrol eden sistem (SAE seviye 2).

otoyol

motorway

Kentler arası hızlı bir trafik akışını sağlamak amacıyla yapılan, yerleşim yerlerinin dışından geçen, az dönemeçli, başka yollarla kesişmeyen, ortası ayrılmış çift yönlü, her yönde üç ya da daha çok şeritli, özel kaplamalı karayolu.

otoyol erişim kontrolü

motorway access control

Otoyollarda, yaya, hayvan ve motorsuz taşıt ve araçların girmesinin engellenerek, ancak izin verilen motorlu taşıtların yararlandırıldığı, belirli yerler ve şartlar dışında giriş ve çıkışın yasak olduğu, trafiğin özel bir kontrole tâbi tutulmasına ilişkin uygulama.

otoyol kontrolü, otoyol trafik kontrolü
motorway control, motorway traffic control

Otoyollarda trafik kontrol önlemlerinin uygulanması.

otoyol ücret geçiş gişesi
toll booth

Yol kullanım ücretinin ödendiği, yol üzerindeki lokasyon.

otoyol ücret içeriği
toll context

Otoyol geçiş ücreti düzenlenme biçiminin nitelik ve işlevlerle belirtildiği şekilde mantıksal açıklaması.

otoyol ücret içerik verisi
toll context data

Altyapıyı kullanmaya yönelik ödenmesi gereken ücretin belirlenmesi ve ücret ödeme işlemi sürecinin sonuçlandırılması için gerekli olan bilgi.

otoyol ücret kuralı
toll regime

Bir otoyol ücretlendirme alanında ücret toplanmasına dair yaptırımları da içeren kurallar bütünü.

otoyol ücret uygulayıcı
toll charger

Bir otoyol ücretlendirme alanındaki altyapının kullanımından ücret alan tüzel kişi.

otoyol ücretlendirme alanı
toll domain

Belirli bir otoyol ücret kuralının uygulandığı yol ağı bölümü veya alanı.

otoyol ücretlendirme servis sağlayıcı
toll service provider

Bir veya daha fazla otoyol ücretlendirme alanında ücretlendirme hizmeti sağlayan tüzel kişi.

otoyol varlık yönetimi
motorway asset management

Ulaşım ağının mevcut ve gelecekteki kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılamak için karayolu altyapısının yönetimi, işletimi, korunması ve iyileştirilmesi için kaynak tahsisini optimize etmeyi amaçlayan stratejik bir yaklaşım.

otoyol yönetimi
motorway management

Otoyoldaki tüm fiziksel altyapılar, elektronik donatılar, tesisler, fiziksel varlıkların yönetimine ilave olarak otoyol trafiği ve güvenliği de dahil olmak üzere otoyolun uçtan uca yönetilmesi.

oturum
session

Belirli bir yerdeki yol kenarı donanımı ile kullanıcı (örneğin araçtaki yerleşik donanım) arasındaki tam etkileşim.

Ö

ödeme

payment

Belirli bir hizmet veya mal karşılığında yapılan elektronik nakit ücret tahsilatı.

ödeme aracı

payment means

Kullanıcının uygun hizmetlere erişebilmesini sağlayan varlıklar (nakit ve elektronik cüzdandan gibi) veya sözleşme (bilet gibi).

ödeme istasyonu

payment station, toll plaza

Ulaşım hizmeti ücretinin ödenebildiği konum ya da yol kullanım ücretinin ödendiği yol üzerindeki konum.

ödeme işlemi modeli

payment transaction model, transaction model

Elektronik ödeme gibi işlemlerin genel yapısını tanımlayan fonksiyonel model.

ödeme kapsamı

payment scope

Ödeme araçlarının kabul edildiği uygulama alanı.

ödeme noktası

payment point, charging point

Ücretin tahsil edildiği yer.

ödeme ortamı

payment medium

Bilet, kart ya da yerleşik ünite gibi ödeme araçları.

ödeme servisi sağlayıcı

payment service provider

Ödeme hizmeti sağlayan kuruluş.

ödeme sistemi

payment system

Ödeme araçlarının yetkilendirme süreci ve kullanımı, mahsuplaşması, işlemlerin tamamlanmasını içeren finansal sistem.

ödeme sistemi işletmecisi

payment system operator

Bir ödeme sistemini işleten kuruluş.

ödeme sistemi operatörü, dolaşım operatörü

charging operator, roaming operator

Operatörler arasındaki bir anlaşmaya göre, bir kullanıcı ile yerel operatör arasındaki sözleşmeye dayalı olarak ödemeyi kabul eden ödeme sistemi operatörü.

ödeme sonrası

post-payment

Bir ulaşım hizmetinin kullanımından sonra paranın kullanıcıdan transfer edildiği ödeme modu.

ödeme sözleşmesi durum listesi

payment contract status list

Bir ödeme sisteminde anlaşma yapılan sözleşmeler ve ilgili ödeme araçlarının (geçerli veya geçersiz), düşük bakiye ve ödenmemiş faturalar gibi finansal durumları hakkında bilgi içeren listesi.

ödeme sözleşmesi listesi

payment contract list

Bir ödeme sisteminde düzenlenen sözleşmelerin veya ilgili ödeme araçlarının (geçerli ve geçersiz) listesi (beyaz liste ile kara listenin toplamı).

ödeme sözleşmesi sahibi, abone

payment contract holder, subscriber

Bir ödeme hizmeti sağlayıcısı ile sözleşme yapan kişi veya kuruluş.

ödeme şekli

payment method

Ödeme aracı kombinasyonu, bir ödeme kapsamı ve bir ödeme modu.

ödeme şeridi, ekspres şerit

pay Lane, Express Lane

Kalıcı olarak veya zamanın bir kısmında ödeme yapan kullanıcılara ayrılmış şerit.

ödeme zamanı modu

payment mode

Ödemenin zaman boyutu (ön ödeme, anında ödeme veya sonradan ödeme).

öğleden sonra zirve saatler

afternoon peak

Trafik talebinin en yüksek olduğu öğleden sonraki zaman dilimi.

ölçeklenebilirlik

scalability

Yeniden tasarım gerektirmeden, talep üzerine kolayca büyütülebilirlik, genişletilebilirlik veya yükseltilebilirlik yeteneği.

ölçerek sınıflandırma

classification by measuring

Araç veya kullanıcı özelliklerinin ölçümü veya hesaplaması ile yapılan sınıflandırma.

ölçülen özellikler

measured characteristics

Yol kenarı donanımı tarafından ölçülen veya alternatif olarak işleticinin bir temsilcisi tarafından hesaplanan araç ve kullanıcı özellikleri.

ölçüm

measurement

Bir değeri tayin etme süreci.

ölçüyü aşan taşıma

oversized transport

Kanun ve düzenlemelere göre belirlenen araç kapasitesini aşan taşıma.

ölüm oranı

fatality rate

Katedilen belirli mesafe başına düşen ölüm sayısı.

ön ödeme

pre-payment

Ulaşım hizmetini kullanmadan önce kullanıcı tarafından ücretin ödenmesi.

ön yüz

front end

Yol geçiş ücreti ve kullanım bilgilerinin arka yüze (back-end) iletilmek üzere toplandığı ve işlendiği; araç üstü üniteden (muhtemelen ön yüzün isteğe bağlı parçasından) oluşan yol geçiş ücretlendirme sistemi parçası.

Öncelik iptali

priority reversal

İki hareket arasındaki normal önceliğin tersine çevrildiği geçici durum.

Öncelik verilen faaliyetler

prioritized activities

İhlal olayının yaşanmasının ardından olası etkileri azaltmak amacıyla öncelik verilmesi gereken faaliyetler.

Öncelikli alan

priority area

Spesifikasyonların (isterlerin) ve standartların geliştirilmesi ve kullanımı için ana odak temaları.

Öncelikli eylem

priority action

Öncelikli alanlar içinde, spesifikasyonların (isterlerin) ve standartların geliştirilmesi ve kullanılması için öncelikli işler.

Öncelikli şerit denetimi, ayrılmış şerit yapıtırımı

priority lane enforcement

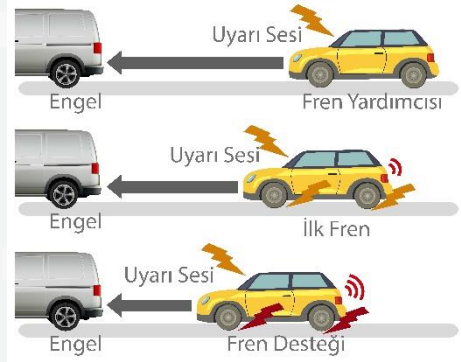
Bir şeritteki aracın şeridin kendi sınıfına ait olup olmadığının izlenmesi ve uygun önlemlerin alınması.

Önden çarpışma uyarı sistemi

Forward Collision Warning System

(FCWS)

Öndeki araç ile çarpışmaya belli bir mesafe kala sürücüyü uyarın sistem.

Önerilen alternatif güzergâh

Recommended diversion route

Yol çalışması, trafik tıkanıklığı veya başka bir trafik olayı nedeniyle normal güzergâh yerine önerilen alternatif yol.

Örgü yol

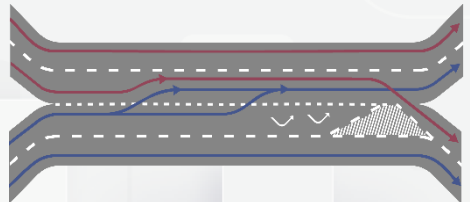
mesh way

Örgü gibi önce birleşip sonra ayrılarak birbirlerini kesen iki trafik akımı.

Örülme

weaving

Önce birleşip sonra uzaklaşarak birbirini geçen iki trafik akışı.

örüntü tanıma

pattern recognition

Belirli bir senaryoda tüm olası veriler için makul bir cevap sağlamak ve girdi verilerini belirli özelliklere göre nesnelere veya sınıflara ayırmak için veri düzenlerinin (seri, dizi, sıralama vs.) tanınması ve tanımlanmasını ifade eden makine öğreniminin bir alt dalı.

özel şarj istasyonu

private charging station

Girişi kısıtlı olan kişilerin kullanımı için tesis edilen şarj istasyonu.

özel-kamu ortaklığı

Private-Public Partnership (PPP)

Özel ve kamu sektörü tarafından ortaklaşa yürütülen projeler; Özel-Kamu Ortaklığı (PPP) Projeleri.

özgünlük

authenticity

Bir varlığı diğer varlıklardan ayıran kendine has özellikleri.

özgür araç

free vehicle

Diğer araçlardan etkilenmeyen, tam manevra özgürlüğüne sahip araç.

P

pan-tilt-zoom

Pan-Tilt-Zoom (PTZ)

Kullanıcının bir internet tarayıcısı veya yazılım uygulaması üzerindeki kontrolleri kullanarak uzak bir konumdan lensin hareketini ve konumunu kontrol edebildiği bir IP kamera türüne verilen ad.

para cezası

enforcement fee, fine

İhlal nedeniyle ödenecek ücret.

pareto verimliliği

pareto efficiency

En az bir kişi için durumu daha da kötüleştirmeden bir bireyin durumunu iyileştirmek için kaynakları yeniden tahsis etmenin imkânsız olduğu, kaynakların optimum tahsis durumu.

park alanı gözlemleme

parking monitoring

Park alanlarının doluluğunun gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi.

park alanı yönetimi

parking management

Park alanlarında boş yer olup olmadığı hakkında sürücülere bilgi sağlanmasını içeren park alanı yönetimi.

park et-devam et

Park and Ride (P&R, P+R)

Bilgi sisteminden yararlanarak yolcuların özel araçlarını, toplu taşıma sisteminin yakınında yer alan bir otoparka park etmelerini ve yolculuklarına toplu taşıma ile devam etmelerini ya da bunun tam tersini sağlayan yolculuk.

park tesisi yönetimi

parking facility management

Bir park tesisi içindeki parkın yönetimi.

park yardımcısı

parking assistant

Aracın önündeki ve arkasındaki nesne ve engelleri ultrasonik sensörler yardımı ile algılayarak sürücüye park ederken veya park alanından çıkarken yardımcı olan bağımsız sistem.

park yardımı

parking assistance

Sürücü tarafından belirlenen park alanına manevra esnasında sürücüye verilen yardım.

park yeri kılavuzu

parking space guidance

Bir otopark tesisinde sürücülere boş park yeri ile ilgili olarak sunulan kılavuzluk hizmeti.

park yeri uygunluk bilgisi

parking space availability information

Bir park tesisinde boş yerlere ilişkin bilgiler.

park yeri yönetimi

parking space management

Doluğun izlenmesi ve park tesislerinin kullanılabilirliğinin tahmini.

parkomat

parking ticket vending machine

Otopark hizmeti bedelinin çeşitli ödeme araçlarıyla tahsilatının yapılmasını sağlayan insansız cihazdır.

pasif dedektör

passive detector

Kendi enerjisini göndermeyip, tespit edilen nesnelere yayılan enerjiyi alan dedektör.

pasif emniyet sistemi

passive safety systems

Bir kazanın olumsuz sonuçlarını azaltan güvenlik sistemleri.

pasif öncelik, pasif sinyal önceliği

passive priority, passive signal priority

Pasif yollarla verilen öncelik; örnek: otobüs şeritleri veya sabit zamanlı sinyal kontrolü.

paydaş

stakeholder

Bölgesel bir AUS mimarisi veya proje AUS mimarisi içinde, bir kamu kurumunu, özel kuruluşu veya bir veya daha fazla ulaşım ögesini kullanmaya hakkı veya payı olan bir kuruluşu belirten, yaygın olarak kullanılan bir terim.

paylaşılan ekonomi, paylaşım ekonomisi, kolektif ekonomi

shared economy, sharing economy, collective economy

Genellikle çevrimiçi işlemleri ve kaynakların ortak kullanımını içeren ekonomik ve sosyal faaliyet.

paylaşım platformu

sharing platform

Bir aracın, gerecin ya da hizmetin sahibince kullanılmadığı zamanlarda veya sahibi de kullandığı sırada ihtiyacı olan başka kullanıcılara sunulmasını ve kullanıcının ödediği kullanım ücretinden pazarlayıcının bir pay almasını sağlayan platform.

paylaşımlı alan

shared space

Tüm kullanıcılar için eşit önceliklerle hızı düşürmek, güvenliği ve hareketliliği artırmak için yayaların ve araçların ayırımını en aza indirmeyi amaçlayan kentsel tasarım yaklaşımı.

paylaşımlı e-skuter

shared e-scooter

Kullanıcılara kısa süreli e-skuter kiralama imkânı veren elektronik sistem.

paylaşımlı hareketlilik

shared mobility, sharing mobility, shared transport

Otomobil veya bisiklet gibi bir ulaşım modunun aynı anda veya sıralı olarak birden fazla kişi tarafından ulaşım amaçlı kullanılması.

paylaşımlı sistemler

shared systems

Herhangi bir ulaşım aracını sahiplenmek yerine ihtiyaç halinde aracı kısa zamanlı kullanabilmek için kurulmuş işletme modeli.

paylaşımlı şerit

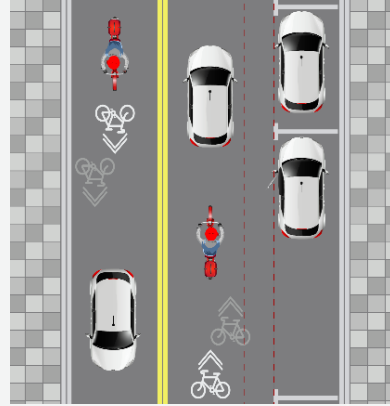
shared lane

Birden fazla hareket tarafından paylaşılan şerit.

paylaşımlı yol

shared roadway

Motosiklet, bisiklet ve diğer mikromobilité araçları ile motorlu taşıtların birlikte kullandığı yol.

paylaştırma

apportionment

Bir nakliye işlemi tarafından üretilen değer, nakliye kullanımının kaydedilen veya tahmini dağılımına uygun olarak servis sağlayıcılara tahsisi.

PCS

PCS

Araç ve diğer cihazlar (V2V, V2I) arasında 5G doğrudan iletişimin kullandığı arayüz.

performans değerlendirmesi

performance evaluation

Ölçülebilir sonuçların belirlenmesi süreci.

performans göstergesi

benchmark

Performans ölçüm uygulamalarına yarayan karşılaştırmalar için kullanılan ortak bir referans noktası.

performans ölçümü

performance measurement

Başarıya doğru ilerlemeyi değerlendirme süreci.

Kaynakların hangi verimlilikle kullanıldığına dair bilgiler de dahil olmak üzere önceden belirlenmiş hedefler mal ve hizmetlere dönüştürüldüğünde, bu çıktıların kalitesi (müşterilerin ne ölçüde memnun olduğu) ve sonuçların karşılaştırılması.

performans ölçütleri

performance measures

Ulaşım sistemi çalışma koşullarının değerlendirilmesi ve sıklığı ve diğer sorunların yeri ve ciddiyetinin belirlenmesi için temel oluşturan göstergeler.

performans ölçütü

performance measure

Ortalama hız, seyahat güvenilirliği ve kaza oranları gibi önlemlerle ilgili olarak ulaşım sisteminin ne kadar iyi performans gösterdiğinin göstergesi.

planlanmış araç

scheduled vehicle

Önceden tanımlanmış bir rota ve zaman çizelgesini takip eden araç.

planlı özel olay

planned special event

Olay sahnesi nedeniyle artan seyahat talebi veya azalan kapasite dolayısıyla, yüzey taşımacılığının normal çalışmasını etkileyebilecek planlanmış bir zaman, konum ve süreye sahip halka açık bir etkinlik.

planlı özel olay yönetimi

planned special event management

Planlanan özel bir etkinlik için trafiği, toplu taşımayı ve seyahat talebini yönetmeye özgü operasyonları ve hizmet stratejilerini içeren bir ulaştırma yönetim planı geliştirme ve uygulama.

programlanabilen grafik işareti

full-graphic sign, full-graphic board

İstenildiği gibi programlanabilen grafikleri gösterebilen işaret.

programlanabilen grafik pano

full-graphic board

İstenildiği gibi programlanabilen grafikleri gösterebilen pano.

protokol

protocol

Bir iletişim sisteminin iki veya daha fazla ögesinin, fiziksel bir niceliğin herhangi bir tür varyasyonu yoluyla bilgi iletmesine izin veren kurallar sistemi.

protokol veri ünitesi (PDU)

Protocol Data Unit (PDU)

Eş varlıklar arasında iletilen, protokole özgü kontrol bilgileri ve kullanıcı verilerini içeren tek bir bilgi birimi.

R

radar

radar

Bir hedefe göre göreceli mesafeyi ve göreceli hızı ölçen elektromanyetik sensör.

radyo frekansıyla tanımlama

Radio Frequency Identification (RFID)

Radyo frekansı kullanarak nesnelere tekil ve otomatik olarak tanıma yöntemi.

radyo haberleşmesi, telsiz haberleşmesi

radio communication

Radyo ve televizyon yayıncılığında, cep telefonlarında, iki yönlü radyoda, kablosuz ağda ve uydu iletişimde kullanılan, radyo sinyallerini modüle ederek bilgiyi bir vericiden bir alıcıya taşımak için radyo dalgalarının kullanıldığı kablosuz haberleşme türü.

radyo veri sistemi

Radio Data System (RDS)

Geleneksel FM radyo yayınlarına küçük miktarlarda dijital bilgi yerleştirmek için kullanılan bir iletişim sistemi.

rastgele trafik modeli, rastgele model

stochastic traffic model, stochastic model

En az bir parametre için rastgele sayı üretimini kullanan matematiksel trafik modeli.

rastgele ve aşırı doymuş gecikme, artımlı gecikme

random and oversaturation delay, incremental delay

Belirli bir zaman periyodu boyunca talepteki rastgele dalgalanmalar ve olası aşırı doygunluğun neden olduğu kontrol gecikmesi bileşeni.

reddedilemeyen

non-repudiation

Birinin, bir şeyin geçerliliğini inkâr edemeyeceğinin teminatı; iddia edilen bir olay veya eylemin ve onu oluşturan varlıkların meydana geldiğini kanıtlaya yeteneği.

refakatçi kombine taşımacılık

companion combined transport

Malları bir veya aynı yükleme ünitesinde veya karayolu taşıtındaki malların, değişen modlarda kendileriyle uğraşmadan art arda iki veya daha fazla taşıma modunu kullanarak taşındığı bir tür intermodal taşıma.

referans hızı

reference speed

Belirli bir yol kesiminde otomatik hız ayarlanmasında kullanılmak üzere tanımlanmış hız.

referans model

reference model

Sistemin genel yapısını tanımlayan ve sistemin hedeflerini ve alt fonksiyonlara bölünerek sistemin temel dağılımını temsil eden model.

referans veri

reference data

Veri yönetimi bağlamında, değer kümeleri, durum veya sınıflandırma şemalarından oluşan işlemlerle ilgili verilerin bir kısmı veya tamamı.

referans yerel veri paylaşım platformu

reference local data sharing platform

Yerel akıllı şehir mimarilerinde yer alan verinin standartlara uygun olarak veri alışverişi yapılabilmesi amacıyla merkezi olarak açık kaynak kodlu geliştirilen referans platform.

rekabellik

coopetition

Karşılıklı yarar veya ortak yarar için hareketlilikte rakiplerin iş birliği.

risk

risk

Olasılık ve sonucun bir kombinasyonu ile ifade edilen belirsiz meydana gelen bir olayın beklenen sonucu.

risk analizi

risk analysis

Güvenliği veya çevreyi etkileyebilecek veya gecikmeye veya ekonomik kayba neden olabilecek tüm tasarım faktörlerini ve çalışma koşullarını dikkate alarak belirli bir sistem için risklerin analizi.

risk iç dengesi, risk dengesi

risk homeostasis, risk equilibrium

Bir trafik güvenliği önleminin tüm olumlu etkilerinin değişen trafik davranışı nedeniyle tamamen ortadan kaldırıldığı, varsayımsal durum (örnek: hızın artması veya yola dikkatin azalması).

risk tehlike indeksi

risk hazard index

Tehlike olasılığı ve tehlikenin ciddiyetinden türetilen risk.

risk telafisi, davranışsal uyum

risk compensation, behavioural adaptation

Bir trafik güvenliği önleminin olumlu etkilerinin değişen trafik davranışı nedeniyle azaldığı olası durum (örnek: hızın artması veya yola dikkatin azalması).

robo-taksi

robo-taxi

Sürücüsüz ve yolcuların bir akıllı telefon uygulaması aracılığıyla talepte bulunabileceği, kendi kendine giden araba.

ro-ro kargo

Roll-on, Roll-off (ro/ro) cargo

Otomobiller gibi tekerlekli yükler veya kargo elleçleme ekipmanı kullanılmadan araçların üzerine veya dışına konulan şasi üzerinde taşınan kargo.

rotadan çıkma

leeway

Herhangi bir sebeple rotadan çıkma.

römork yardımı

trailer assistance

Bir römorkla manevra yaparken sürücüyü yardım edilmesi.

rutin bakım

routine maintenance

Standart prosedürler kullanılarak düzenli bir programa göre gerçekleştirilen önleyici veya düzeltici operasyonlar.

S

sabah zirve saatler

morning peak

Trafik talebinin bir sonucu olarak trafik yoğunluğunun en yüksek olduğu sabah saatleri.

sabit araç uyarısı, duran araç uyarısı

stationary vehicle warning, stopped vehicle warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürüşü etkileyebilecek ilerideki durmuş (kaza, arıza gibi nedenlerle) araç hakkında sürücüyü bilgi verilmesi.

sabit gecikme

uniform delay

Belirli bir süre boyunca sabit varış ve ayrılış oranlarını varsayan kontrol gecikmesi bileşeni.

sabit gözlemlleme

static monitoring, fixed monitoring

Sabit veri toplama cihazları kullanarak trafiğin veya diğer trafik öğelerinin gözlenmesi.

sabit noktalar arası iletişim

fixed point - fixed point communications

Sabit varlıklara hizmet sunan bir iletişim bağlantısı.

sabit referans hızı

static reference speed

Yolun kullanımı ve konumuna göre referans alınmış en uygun hız.

sabit ücret sistemi

flat fare system

Tanımlanan ücretin gidilen mesafe veya günün saati gibi kriterlerden bağımsız olduğu ücret sistemi.

sabit yol kenarı ekipmanı

fixed roadside equipment

Yol boyunca yerleştirilmiş sabit tip donanımlar.

sabit zamanlamalı kavşak sinyal kontrolü

fixed time intersection signal control, pretimed intersection signal control

Sabit sıralı ve sabit sinyal zamanlama süreleri ile kavşak sinyal kontrolü.

saha fiziksel nesnelere

field physical objects

Gözetim ve kontrol gerçekleştiren akıllı altyapı dahil olmak üzere ulaşım ağının yakınında veya boyunca dağıtılan fiziksel altyapı.

Saha Operasyon Testleri (SOT)

Field Operation Tests (FOTs)

Daha akıllı, daha güvenli, daha temiz ve daha rahat ulaşım çözümleri elde etmek için kullanılan bilgi işlem teknolojisi çözümlerinin verimliliğinin, kalitesinin, sağlamlığının ve kabulünün kapsamlı değerlendirmesini amaçlayan büyük ölçekli test mekanizması.

saha-araç haberleşmesi

field vehicle communications

Araçlar ve altyapı arasındaki yakın iletişim için kullanılan bir kablosuz iletişim kanalı.

sahiplik

ownership

Tasarrufun altında bulunan herhangi bir unsur için idari ve mali sorumluluğa sahip olmak ve onu münhasıran kontrol etme ve kendi amaçları için kullanma hakkına sahip olma.

sahte kimlik

pseudo-id

Bireyin kimliğiyle ilişkili olmayan, bir kişi tarafından kullanılan ve değiştirilebilen bir tanımlayıcı.

salım, emisyon

emission

Trafik faaliyetleri sonucu çevreye yayılan parçacık, gaz, gürültü, titreşim.

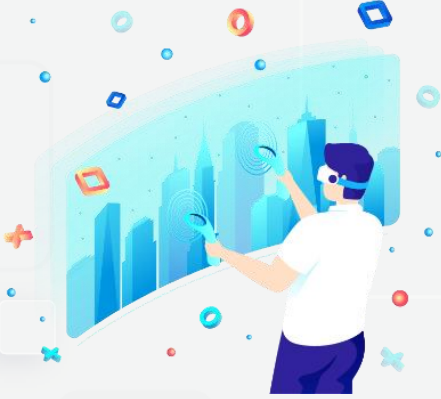
sanal asistan

virtual assistant, digital assistant

Yapay zekâ teknolojileri (makine öğrenimi, doğal dil işleme, analiz ve sınıflandırma vb.) kullanarak, bilgilendirme ortamları kanalı ile (SMS, e-mail, chatbot vb.) verilen komutları yerine getiren, uygulama çıktılarını kullanıcıya ileten karar destek sistemi uygulamalarının genel adı.

sanal gerçeklik *virtual reality (VR)*

Etkileşimli donanımla ve yazılımla oluşturulan, kullanıcının gerçeklik algısını manipüle ederek görüntülerin gerçek bir ortam olarak kabul edecek şekilde sunan yapay bir ortam.

sanal trafik yönetim merkezi *virtual traffic management center*

Yol kenarı donanımına iletilebilen ve ardından işlenmek üzere bölgeyi kapsayan trafik yönetimi alt sistemine yeniden iletilebilen, yol-hava koşulları hakkında gerçek zamanlı veriler toplamak için araç tabanlı sensörleri kullanan, geniş alanlara hizmet etmek üzere tasarlanmış merkezi olmayan trafik yönetim sistemi.

sanallaştırılmış ağ fonksiyonu *Virtualized Network Function (VNF)*

Önceden tescilli, özel donanım teknolojisi tarafından gerçekleştirilen, açık bilgi işlem platformlarında çalışan sanallaştırılmış ağ hizmetleri.

saptama alanı, algılama alanı, algılama bölgesi

detection area, detection zone
Algılayıcının kapsadığı alan.

sarmal arayüz *immersive interface*

Sanal gerçeklik ortamı ile etkileşimde bulunmakta kullanılan ve dikkati dağılmadan sürücüye bilgi gösterilmesine olanak tanıyan araç içi arayüzler oluşturulabilen teknoloji.

sarsma bandı *rumble strip*

Bankete sapan sürücüleri uyarmak için bazen otoyolların banketlerinde veya kenarlarında kullanılan dokulu veya oluklu bir kaldırım.

savunmasız yol kullanıcıları *Vulnerable Road Users (VRU)*

Yayalar ve bisikletliler gibi motorsuz yol kullanıcılarının yanı sıra motosikletliler, engelli veya hareket kabiliyeti ve oryantasyonu kısıtlı kişiler.

savunmasız yol kullanıcı koruması
vulnerable road user protection

Savunmasız yol kullanıcılarının güvenliğinin sağlanması için araçların bu kullanıcıların varlığından haberdar edilmesi.

savunmasız yol kullanıcı uyarısı
vulnerable road user warning, cyclist or pedestrian warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürüşü etkileyebilecek yakındaki bisikletli ve yaya gibi yol kullanıcıları hakkında sürücülere bilgi verilmesi.

savunmasız yol kullanıcı-araç haberleşmesi

Vulnerable Road User to Vehicle Communication (VRU2Car)

ITS-G5'e dayalı Savunmasız Yol Kullanıcısı-Araç iletişimi.

sayısal ses yayını
digital radio broadcast, Digital Audio Broadcasting (DAB)

FM analog yayınına ek olarak karasal sayısal vericiler yoluyla çalışan bir radyo yayını yöntemi.

seçenek bölgesi
option zone

Sürücülerin sarı ışıkta durmayı veya durma çizgisini geçmeyi seçebilecekleri yol bölümü.

senkronizasyon
synchronization

Aynı zamanda veya oranda meydana gelen veya faaliyet gösteren eylem veya sonuçlar.

sera gazı emisyonunun azaltılması
reduction of greenhouse gas emissions

Karbondioksit (CO₂), Metan (CH₄), Nitröz Oksit (N₂O), Hidroflorür karbonlar (HFCs), Perfloro karbonlar (PFCs), Sülfürhekza florid (SF₆) gibi gazlarından oluşan ve atmosferde ısı tutma özelliğine sahip bileşiklerin azaltılması.

sera gazları
Greenhouse Gases (GHG)

Atmosferde yer alan ve sera etkisine neden olan gazlar.

serbest akış hızı, serbest akış oranı
free flow speed, free flow rate

Trafikin serbest ve rahat olduğu koşullardaki araçların ortalama hızı.

serbest metin işareti, serbest metin panosu

free text sign, free text board

Serbestçe programlanabilir metin görüntüleyebilen işaret.

sertifika feshi
revocation

Belirli bir sertifikaya artık güvenilmeyeceği bilgisinin ilgili yetkili otorite tarafından yayınlanması.

sertifika imzalama isteği
certificate signing request

Bir nesnenin sertifika yetkilisinden istediği sertifika imzalama talebi.

sertifika iptal listesi
certificate revocation list

İptal edilen sertifikaları tanımlayan liste.

sertifika yetkilisi

Certificate Authority (CA)

Almaya hak kazanılan sertifikayı veren otorite.

sertifikasyon

certification

Bir Ŗeyin statüsünün resmi olarak verilmesi; örnek: bir sistemin ilgili standartlara veya spesifikasyonlara uygunluğu.

servis yolu bildirim

detour notification

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücülerin önlerindeki yola kalıcı ya da geçici erişim sınırlaması ve servis yolu kullanımı hakkında uyarılması.

sevk

dispatching

Belirli sürücülerin araçlara ve rotalara tahsisi.

sevk görevlisi

dispatcher

Ulaşım kaynaklarının günlük konuşlandırılmasından sorumlu kişi veya kuruluş.

seyahat

trip

Başlangıç noktasından varış noktasına bir araç tarafından katedilen tüm seyahat yolu.

seyahat belgesi doğrulama

travel document validation

Belirli bir seyahat veya belirli bir süre için geçerli seyahat belgesi düzenleme.

seyahat güvenliği

travel security

Ulaşım hizmetlerinin izlenmesi ve kişisel güvenliği garanti altına almak amacıyla uygun önlemlerin alınması.

seyahat rezervasyonu

travel booking

Bir yolculuğun rezervasyonu.

seyahat sonrası bilgi

post-trip information

Yolculuk sonrası sağlanan bilgiler.

seyahat süresi endeksi

travel time index

En yoğun dönem boyunca, sıkışık hızlar kullanılarak ortalama seyahat süresinin, bildirilen veya serbest akış hızları kullanılarak, yoğun olmayan dönemdeki seyahat süresine oranı.

seyahat süresi gösterme

travel time Signing

Bir karayolu tesisinin sürücülerine tahmini seyahat süresi bilgilerini görüntülemek için özel olarak tasarlanmış değişken mesaj işaretlerini kullanan bir yaklaşım.

seyahat süresi güvenilirliği

travel time reliability

Hesaplanan seyahat süresinin gerçekleşen seyahat süresine yakınlığı.

seyahat süresi tampon endeksi

travel time buffer index

Tekrarlayan olmayan gecikmeleri hesaba katmak için yolcuların ortalama seyahat sürelerine eklemesi gereken ekstra zamanın (tampon) bir ölçüsü.

seyahat süresinden tasarruf

travel time savings

Önerilen bir iyileştirme tamamlandığında, gelecekteki yolcu için toplam seyahat süresindeki azalma.

seyahat talep analizi

travel demand analysis

Ulaşım talebini belirlemek için anketlerin ve operasyonel verilerin kullanılması.

seyahat tesisi rezervasyonu

travel facilities booking, travel facilities reservation

Oteller ve restoranlar gibi seyahat tesislerinin rezervasyonu.

seyahat verileri

travel data

Seyahat planlama, rezervasyon ve adaptasyonu kolaylaştırmak için seyahat öncesi ve seyahat sırasında çok modlu seyahat bilgilerini sağlamak için gerekli toplu taşıma zaman çizelgeleri ve tarifeleri gibi temel veriler.

seyahat verisi toplama

travel data collection

Seyahatler, yolcular veya seyahatle ilgili diğer verilerin toplanması.

sıfır emisyonlu taşıt

Zero Emission Vehicle (ZEV)

Sürüş sırasında sıfır emisyon yayan motorlu araçlar.

sıfır kaza vizyonu

zero vision, vision zero

Ölüm veya ciddi yaralanma olmamasını hedefleyen trafik güvenliği politikası.

sıfır otonomluk (seviye 0)

No driving automation (level 0), manual driving, no automation, traditional driving, human driving

Direksiyon idaresi, frenleme, vites arttırma ve yavaşlama gibi tüm hareketlerin sürücü tarafından kontrol edildiği sürüş.

sıfır ve düşük emisyonlu araçlar

Zero and Low Emission Vehicles (ZLEV)

Elektrik, hidrojen veya fişli elektrikli-hibrit (PHEV) tahrik sistemleri (veya diğer sıfır emisyonlu sistemler) aracılığıyla sıfır veya düşük emisyon yapan motorlu araçlar.

sıkışıklık

congestion

Yol, trafik veya hava durumu nedeniyle yavaş akan veya duran trafik.

sıkışıklık uyarısı

congestion warning

Yol ağının belli bir kısmında saptanan veya tahmin edilen trafik yoğunluğu uyarısı.

sıkışıklık ücretlendirmesi, trafik sıkışıklığı bazlı ücretlendirme

congestion charging, congestion pricing

Şehirdeki trafik problemini çözmek için trafiğin yoğun olduğu saatlerde ve bölgelerde araç sürmek isteyen sürücülerin daha fazla ücret ödemesi şeklindeki ücretlendirme politikası.

sıkışıklık yönetim sistemi

Congestion Management System (CMS)

Ulaşım sistemi operasyonları ve performansı hakkında doğru, güncel bilgiler sağlayan ve eyalet ve yerel ihtiyaçları karşılayan trafik sıkışıklığı yönetimi için alternatif stratejileri değerlendiren sistematik ve bölgesel olarak kabul edilen bir yaklaşım.

sıkışıklık yönetimi süreci

Congestion Management Process (CMP)

Ulaşım sistemi performansı hakkında doğru, güncel bilgiler sağlayan ve trafik sıkışıklığı yönetimi için eyalet ve yerel ihtiyaçları karşılayan alternatif stratejileri değerlendiren, sistematik ve bölgesel olarak kabul edilen bir yaklaşım.

sıkıştırılmış doğal gaz

Compressed Natural Gas (CNG)

Berrak, kokusuz ve aşındırıcı olmayan, basınç altında kalan bir doğal gaz.

sınır işareti

landmark

Konumlandırma ve navigasyon için kullanılan sabit referans noktası.

siber güvenlik *cyber security*

Siber uzayı oluşturan bilişim sistemlerinin saldırılardan korunmasını, bu ortamda işlenen bilginin gizliliği, bütünlüğü ve erişilebilirliğinin güvence altına alınmasını, saldırıların ve siber olayların tespit edilmesini, bu tespitlere karşı tepki mekanizmalarının devreye alınmasını ve sonrasında ise sistemlerin yaşanan siber olay öncesi durumlarına geri döndürülmesini kapsayan faaliyetler bütünü.

siber olay *cyber incident*

Bilişim ve endüstriyel kontrol sistemlerinin veya bu sistemler tarafından işlenen bilginin gizliliği, bütünlüğü veya erişilebilirliğinin ihlal edilmesi.

siber saldırı *cyber attack*

Siber uzaydaki bilişim ve endüstriyel kontrol sistemlerinin veya bu sistemler tarafından işlenen bilginin gizliliği, bütünlüğü veya erişilebilirliğini ortadan kaldırmak amacıyla, siber uzayın herhangi bir yerindeki kişi veya bilişim sistemleri tarafından kasıtlı olarak yapılan işlemler.

siber suç *cyber crime*

Bir bilişim sisteminin güvenliğini veya buna bağlı verileri veya kullanıcılarını hedef alan ve bilişim sistemi kullanılarak işlenen suçlar.

siber tehdit *cyber threat*

Bir kurumun veya sistemin zarar görmesi ile sonuçlanabilecek istenmeyen bir siber olayın potansiyel nedeni.

siber tehdit araçları *cyber threat tools*

Siber saldırı kapsamında ağlara, bilgisayarlara ya da veri setlerine yönelik solucanlar, trojanlar, truva atları gibi tehditler.

siber uzay *cyber space*

Doğrudan ya da dolaylı olarak internete, elektronik haberleşme ve bilgisayar ağlarına bağlı olan tüm sistem ve hizmetler.

simetrik kriptografik algoritma *symmetric cryptographic algorithm*

Tek bir anahtar kullanan şifreleme algoritması. (Simetrik bir şifreleme anahtarı bilgisi hem şifrelemeye hem de şifre çözmeye izin verir. Simetrik bir doğrulama anahtarı bilgisi, mesaj doğrulama kodlarının oluşturulmasına ve doğrulanmasına izin verir.)

sinir ağları *neural networks*

Biyolojik bir beynin sorunları çözme şeklini, esnek bir şekilde modelleyen geniş sinir birimleri ağına dayalı bilgi işlem kestirimi yaklaşımı.

sinyal fazı ve zamanlama

Signal Phase and Timing (SPaT)

Bir sinyal sisteminin mevcut durumunu ve aşamalarını tanımlayan ve bunu kavşaktaki belirli şeritlerle (ve dolayısıyla hareketler ve yaklaşımlarla) ilişkilendiren bir mesaj türü; ISO / TS 19091: 2017'ye göre ortak trafik ışıklarının sinyal fazı ve zamanlama mesajı.

sinyal grubu

signal group

Birbiri ile aynı senkrona çalışan sinyaller bütünü.

sinyal grup kontrolü, grup kontrolü

signal group control, group control

Kademeler yerine sinyal gruplarına göre sabit sıralı trafik sinyalinin esnek çalışması.

sinyal uyarısı

signal warning, traffic signal warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücülere ilerideki trafik sinyali bilgisinin verilmesi.

sinyalize kavşak

signalized intersection

Bir trafik sinyalinin yardımıyla geçiş hakkının döngüsel olarak bir hareket kombinasyonu ile çalıştığı kavşak.

sinyalize kavşaklarda ofset

traffic signal offset

Birbirleriyle koordineli çalışan sinyallerde belirli bir trafik akışı için yeşil ışıkların başlangıcı arasındaki ya da koordineli trafik sinyal sisteminde iki yakın kavşak kontrolörünün yerleşik saatlerinin sıfır noktaları arasındaki zaman farkı.

sistem bakımı

system maintenance

Eksiklikleri gidermek ve tesislerin beklenen ömrünü uzatmak için ulaşım altyapısı yatırımının korunması için alınan önlemler.

sistem değerlendirmesi

system evaluation

Bir sistemin performansının, etkisinin veya değerinin genellikle referans alınan bir duruma göre (kapsamlı ve detaylı olarak) belirlenmesi süreci.

sistem entegrasyon testi

system integration test

Sistem bileşenlerinin belirtildiği gibi birlikte çalıştığını doğrulamak için yapılan test.

sistem envanteri

system inventory

Bölgesel bir AUS mimarisi veya proje AUS mimarisindeki tüm AUS ile ilgili öğelerin listesi.

sistem mimarisi

system architecture

Bir sistemin bütününde, donanım ve yazılım ortamından bağımsız olarak birimler arası ilişkileri açıklayan kavramlar, kurallar bütünü.

sistem mühendisliği *systems engineering*

Başarılı sistemler geliştirmek için müşteri ihtiyaçlarının dikkate alındığı, proje geliştirme sürecine dahil edildiği, isterlerin dokümanite edildiği, sistem tasarım ve doğrulama süreçlerinin işletildiği, ilgili tüm disiplinlerin proje geliştirme süreçlerinde görev aldığı interdisipliner yaklaşım.

sistem özellikleri *system specification*

Bir sistemin ayrıntılı işlevsel ve teknik açıklaması.

sistem tasarımı *system design*

Bir sistemin bileşiminin belirleyici ve ayrıntılı açıklaması.

slot rezervasyonu *slot booking, slot reservations*

Yükleme ya da boşaltma işlemleri için gerekli zamanın, tesisin, alanın rezervasyonu.

sollayan araç uyarısı *overtaking vehicle warning*

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla bir aracı sollayan, sürüşü etkileyebilecek, diğer araçla ilgili yakındaki sürücülere bilgi verilmesi.

son kullanıcı *end user*

Bir ürün veya hizmetin, özellikle bir bilgisayar sisteminin, uygulamanın veya ağın (network) nihai kullanıcısı.

son mil, son etap *last mile*

İnsanların ve malların bir ulaşım merkezinden nihai varış noktasına taşınması.

sonlandırıcı *terminator*

Bir mimarinin sınırlarını tanımlayan AUS mimarisi ögesi.

sözleşme *contract*

Müşteri ile donanım veya yazılım geliştiricisi veya tedarikçisi arasında üzerinde anlaşmaya varılan konuların bulunduğu yasal, bağlayıcı belge.

sözleşmeli birlikte çalışabilirlik *contractual interoperability*

Operatörler arasındaki sözleşmeye dayalı bir anlaşmayla sağlanan birlikte çalışabilirlik.

spesifikasyon (ister) *specification*

AUS çözümlerinin uyumluluğunu, birlikte çalışabilirliğini ve sürekliliğini ele almak için işlevsel, teknik, organizasyonel veya hizmet hükümleri.

standart *standard*

Bir uygulamanın bazı işlevlerini veya özelliklerini tanımlayan ve yöneten belirteç.

statik rota bilgisi

static route information

Rota boyunca yolların ve tesislerin uzun süreli özellikleri hakkında bilgi.

statik rota hesabı

static route computation

Önceden tanımlanmış kriterlere ve güzergâhlar boyunca yolların ve tesislerin uzun süreli özelliklerine göre ilgili rotaların hesaplanması.

statik rota optimizasyonu

static route optimisation

Önceden tanımlanmış kriterlere ve rotalar boyunca yolların ve tesislerin uzun süreli özelliklerine göre en uygun rotanın hesaplanması.

statik yolcu bilgisi

static passenger information

Tarifeli hizmetlerle ilgili yolcu bilgileri.

stratejik trafik yönetimi

strategic traffic management

Ulaşım ağlarında ortaya çıkacak olası durumların üstesinden gelmek için kapsamlı ve eşgüdümlü önlemlerin alınarak trafiğin etkin ve verimli yönetimi.

SUMO

Simulation of Urban MOBility

Karayolu araçları, toplu taşıma ve yayalar dahil olmak üzere intermodal trafik sistemlerinin modellenmesine izin veren; ağ aktarımı, rota hesaplamaları, görselleştirme ve emisyon hesaplaması gibi trafik benzetimlerinin oluşturulması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi için temel görevleri otomatikleştiren çok sayıda destekleyici araç içeren ücretsiz ve açık kaynaklı bir trafik benzetim paketi.

sürdürülebilir hareketlilik

sustainable mobility

Kaynakların etkin ve verimli kullanılması ile gelecek nesillerin hareketlilik ihtiyaçlarını gözeterek şimdiki neslin hareketlilik ihtiyaçlarının karşılanması.

sürdürülebilir kentsel lojistik planı

Sustainable Urban Logistics Plan (SULP)

Kent içi yük taşımacılığı operasyonlarının verimli, çevreci ve sürdürülebilir olmasını amaçlayan bütünsel planlama stratejisi.

Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı (SKUP), (SKHP)

Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)

Temiz çevre ve entegre ulaşım hedeflerine ulaşmak için paydaş katılımcılığını ön planda tutan sürdürülebilir hareketlilik ve ulaşım politikalarının geliştirildiği plan.

sürdürülebilir seyahat

sustainable travel

Seyahatin uzun vadede doğal ve kültürel çevrelere zarar vermeden sürdürülebilmesi.

sürdürülebilir ulaşım sistemi *sustainable transport system*

Toplumun temel erişim ve kalkınma ihtiyaçlarının güvenli, insan ve ekosistem sağlığıyla tutarlı bir şekilde karşılanmasına izin veren ve birbirini takip eden nesiller arasında eşitliği teşvik eden ulaşım sistemi.

sürdürülebilir ve akıllı hareketlilik stratejisi

Sustainable and Smart Mobility Strategy (SSMS)

Avrupa Yeşil Anlaşması kapsamında AB'nin ulaştırma sektörünün temiz, dijital ve modern bir ekonomiye uygun olmasını sağlamak için benimsediği strateji.

sürdürülebilirlik *sustainability*

Geleceğin ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden günümüzün ihtiyaçlarının karşılanması.

süre bazlı ücretlendirme *time-based pricing*

Ücretin belirli bir bölgede geçirilen süreye bağlı olduğu yerlerde yol kullanımının ücretlendirilmesi.

sürekli geçiş ücreti planı *continuous toll scheme*

Ücretin mesafe, zaman vb. gibi sürekli ölçülen parametrelerin birikimine dayalı olarak hesaplandığı ücret şeması.

sürücü davranışı gözleme *driver behaviour monitoring*

Araç içi donanım kullanılarak; sürücü davranışlarının gözlenip değerlendirilmesi ve sürücünün normal davranışlarından sapmaların ayrıntılı incelenmesi.

sürücü değişim noktası *relief point*

Güzergâh içinde sürücü değişiminin yapılabileceği yer.

sürücü destek sistemleri *driver assistance systems*

Sürücüye çeşitli donanım ve yazılımlar yardımı ile şerit takibi, park etme, adaptif hız sabitleme gibi çeşitli konularda yardımcı olan sistemler.

sürücü durum izleme *driver status monitoring*

Araç üstü donanım kullanılarak sürücü davranışlarının ve mevcut psikolojik durumunun gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi.

sürücü durum kaydı *driver status recording*

Araç üstü donanım kullanılarak kaza veya performans analiziyle ilgili sürücü verilerinin kaydedilmesi.

sürücü izleme *driver monitoring*

Araç üstü donanım kullanılarak (sürücü profilini çıkarmak için) sürücünün sürüş hareketleri ve reaksiyonlarının takip edilmesi ve değerlendirilmesi.

sürücü özel dersi

driver tutoring

Sürücüye trafik kuralları, düzenlemeler, eko sürüş vb. ile uyumluluk konusunda geri bildirim ve tavsiye sağlanması.

sürücü profili oluşturulması

driver profiling, creation of driver profile

Belirli bir süre boyunca sürücünün davranış özelliklerinin gözlenmesi, kayıt edilmesi ve incelenmesi.

sürücü programlaması

driver scheduling

Sürücü görevlerinin araç zamanlamasına işlenmesi.

sürücü yardımı ve araç kontrolü

driver assistance and vehicle control

Yol bulmayı, hareketi ve araç yönetimini geliştirme amacıyla sürücüye sağlanan araç içi sürücü yardımı.

sürücü yönetimi

driver management

Sürücü eğitimi ve sürücü planlamasındaki kısa vadeli değişiklikler dahil olmak üzere sürücülerin programlara ve kurallara uyumunu kontrol etme ve izleme.

sürücüsüz araç

driverless vehicle, self-driving vehicle (SAE level 5)

Uygun donanım ile donatılmış yollarda otomatik kontrol altında yönetilen araç.

sürünme hızı

crawl speed

Bir aracın trafikte ya da yolda giderken zorlukla ilerlemesini sürdürdüğü hız.

sürüş destek sistemleri

Driving Assistance Systems (DAS)

Hız ve direksiyonu kontrol eden 2. seviye sürücüsüz araçlarda yer alan sistemler.

sürüş destekli otonom sürüş (seviye 1)

driver assistance (level 1)

Aracın belli başlı fonksiyonlarda sürücüye sürücü asistanı yazılımı aracılığıyla yardımcı olduğu ancak hızlanma, frenleme ve çevre kontrolünün tamamen sürücü denetiminde gerçekleştiği otonom sürüş.

sürüş saati takibi

driving hour monitoring

Sürücülerin sürüş, çalışma ve dinlenme zamanlarının ilgili düzenlemelere uyumunun izlenmesi.

sürüş süresi

driving time

Bir aracın belirli iki nokta arasında geçirdiği zaman.

sürüş süresi gözlemleme

driving time monitoring

Sürüş, çalışma ve dinlenme saatleri hakkındaki düzenlemelere sürücünün uyumunun gözlemlenmesi.

SWOT analizi

SWOT analysis

Bir projede ya da bir ticari girişimde içinde bulunduğu kurumun, sürecin veya durumun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemekte ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamak için kullanılan yöntemin adı.

Ş

şarj ağı

charging network

Elektrikli araçlara birden çok şarj istasyonunda şarj hizmeti sağlamak için oluşturulan ve şarj ağı işletmecisi tarafından yönetilen sistem.

şarj ağı işletmecisi

e-mobility service provider

Elektrikli araç sahiplerine, şarj ağına erişim açarak, şarj hizmeti sağlayan ve şarj işlemleriyle ilgili araç sahiplerinden ödeme toplayan, işletmesini gerçekleştiren ticari oluşum.

şarj cihazı kaygısı

charger anxiety

Şarj istasyonunun dolu olduğundan, arızalı olduğundan veya fişin araca uymadığından korkma.

şarj edilebilir araç

Plug-In Vehicle (PiV)

Hibrit ya da elektrikli araçlar dahil olmak üzere prizli herhangi bir araç için kullanılan genel bir terim.

şarj edilebilir hibrit elektrikli araç

Plug-In Hybrid Electric Vehicle (Phev)

Hareket etmek için hem içten yanmalı motora hem de dışardan şarj edilebilen elektrik motoruna sahip araç.

şarj edilemeyen elektrikli hibrit araç

Non-Plug-In Hybrid Electric Vehicle (NPHEV)

Elektrikli motor için pilin yalnızca sürüş yoluyla şarj edilebildiği hibrit araç.

şarj hizmeti

charging service

Elektrikli araçların akü, pil, kondansatör ve benzeri enerji depolayan ekipmanlarını şarj etmek üzere ticari amaçla ve bedeli mukabilinde gerçekleştirilen kablolu veya kablosuz enerji aktarımı.

şarj istasyonu

electric vehicle charging station, charging station, EV charging station

Bir veya birden fazla şarj ünitesinden oluşan, uzaktan veya yerinde yönetilebilen, kablolu veya kablosuz elektrik enerjisi aktarımı yapabilen, elektrikli araçların enerji ihtiyaçlarını karşılamak için konutlara veya çeşitli alanlara kurulan sistem.

şarj istasyonu işletmecisi

Charge Point Operator (CPO)

Şarj istasyonlarını yerinde operasyonel (servis-bakım) olarak işleten ve üçüncü taraflara bu şarj istasyonlarına erişim sağlayan, donanımları kendi satın alabilen ya da sadece işletme hizmeti verebilen şarj noktası işletmecisi.

şarj ünitesi

charging unit

Elektrikli ve şarj edilebilir hibrit elektrikli araçların şarj edilmesi için elektrik enerjisini kablolu veya kablosuz olarak aktarabilen fiziksel olarak bölünmez bir altyapı elemanı.

şartlı otonom sürüş (seviye 3)

conditional driving automation (level 3), conditional automated driving, conditional automation

Araçların bulunduğu konumların araç haberleşmesinde cm seviyesinde paylaşarak, çevresel kontrole ilişkin girdilerin araçla veri olarak paylaşıldığı, hızlanma frenleme ve araçlar arası mesafelerin araç tarafından gerçekleştirildiği, kritik işlemlerde ise sürücünün devreye girdiği otonom sürüş.

şartlı yol

red route

Toplu taşıma da dâhil olmak üzere trafik akışının iyileştirilmesi için çeşitli önlemlerin alındığı anayol veya caddeler.

şebeke bilişimi

grid computing

Ortak görevleri yerine getirmek için birlikte çalışmak üzere, genellikle coğrafi olarak dağıtılmış ancak ağlarla birbirine bağlı birden çok bilgisayardan yararlanma uygulaması.

şebeke dilimleme

network slicing

Operatörler tarafından hem ana taşıyıcı hem de çekirdek olmak üzere, mobil operatörün ağının sabit kısmı boyunca hava arayüzünün arkasındaki çoklu sanal ağları (veya daha olasılıkla, çoklu hava arayüzlerini) desteklemek için kullanılacak bir mekanizma.

şebeke-arac haberleşmesi

Grid to Vehicle (G2V)

Elektrikli araçların bataryalarının şebekeden şarj edilmesi.

şerit birleşim yardımı

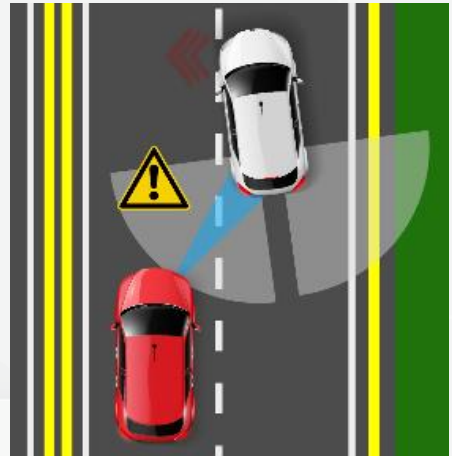
lane merge assistance

Sürücüye güvenli bir şerit birleştirme gerçekleştirmek için sağlanan kılavuzluk.

şerit değiştirme yardımı

lane change assistance

Sürücüye güvenli şerit değişimi gerçekleştirmek için sağlanan kılavuzluk.

şerit kontrol sistemi *lane control system*

Öncelikli olarak trafik kazalarının etkin bir biçimde yönetimi için şeritleri kapatmak ve çalışma (bakım-onarım) alanlarının güvenliğini arttırmak amacıyla kullanılan tepe sinyalleri. (Bu işaretlerde yolun kapalı olduğunu gösteren bir kırmızı çarpı işareti, şeridin ileride kapalı olduğunu belirten sarı veya yeşil çarpaz ok ve şeridin açık olduğunu belirten aşağı yönde yeşil bir ok kullanılmaktadır.)

şerit kontrolü *lane control*

Şerit yönetimi için sürüş yönünün değiştirilmesi, şeridin kapatılması ya da şerit hız kontrolü gibi önlemlerin uygulanması.

şerit kullanım kısıtlaması *lane use restriction*

Belirli ulaşım türlerine belli şeritlerin ayrılması.

şerit sinyali *lane signal*

Belli bir şeritteki trafiği yönetmek için kullanılan sinyaller.

şerit uyarı sistemi *lane warning system*

Trafikteki araçların buldukları şeridin dışına tehlikeli bir biçimde çıktığını tespit eden ve sürücüyü ikaz eden sistem.

şerit yönetimi *lane management*

Yollarda bulunan şeritlerin belirli grup araçlara ayrılması, dönemsel olarak bunun değiştirilmesiyle ilgili düzenlemeler.

şeritte tutma, yanal kontrol *lane keeping, lateral control*

Aracın kendi şeridinde gitmesini sağlamak amacıyla enine hareketinin değişken olarak yönetilmesi.

şeritten ayrılma uyarısı *lane departure warning*

Araç istemsiz şekilde şerit değiştirdiğinde ya da şeritten çıktığında, sürücüye araç içi yerleşik donanım vasıtasıyla yapılan bilgilendirme.

şiddetli sıkışıklık *severe congestion*

Trafik talebinin kapasiteyi aştığı durum.

şifre çözme *decrypt*

Okunamayan, şifrelenmiş verileri bir şifre çözme algoritması ve bir anahtar kullanarak okunabilir, şifresi çözülmüş verilere dönüştürme.

şifre çözme algoritması *decryption algorithm*

Şifreli metni girdi ve bir anahtar olarak alan ve (doğru anahtar sağlanmışsa) orijinal düz metni üreten bir algoritma.

şifreleme *encrypt*

Okunabilir verileri, bir şifreleme algoritması ve bir anahtar kullanarak okunamayan, şifrelenmiş verilere dönüştürme işlemi.

şifreleme algoritması *encryption algorithm*

Girdilerini düz metin ve bir anahtar olarak alan ve şifreli metin üretme algoritması.

şifreleme sertifikası kuruluşu *key certification authority*

Açık anahtar sertifikaları oluşturmak ve atamak için bir veya daha fazla kullanıcının güvendiği yetkili onay merci.

şifreleme yönetimi *key management*

Şifreleme anahtarlarının oluşturulması, dağıtımı, depolanması, uygulanması ve iptali.

şok dalgası *shockwave*

Trafikte bir noktada meydana gelen bir tıkanmanın trafiğin geliş yönünde yayılarak yavaşlamalara, dur-kalklara neden olması.

şok dalgası hızı *shockwave speed*

Şok dalgasının geri ya da ileri yönde ilerleme hızı.

şok dalgası sönümleme *Shock Wave Damping (SWD)*

Yoğun trafik koşullarında optimum hız önerileri sunarak ve bunları İnsan Makine Arayüzü (HMI) aracılığıyla bir araçta görüntüleyerek trafik akışını düzeltmeyi amaçlayan kooperatif akıllı ulaşım (K-AUS) hizmeti.

T

tahliye güzergâhı aydınlatması *evacuation route lighting*

Tünel içerisinde yayalara kılavuzluk eden ve acil çıkış yolunu gösteren aydınlatma.

tahmin edilen bilgi *predicted information*

Tahmin edilen koşulların bilgisi.

tahmini yolcu sayısı *passenger load estimation*

Bir araçtaki tahmini yolcu sayısı.

tahsilat acentesi *collection agent, collecting agent*

Ödeme araçlarını kullanıcıya satmaktan (yeniden yüklemek ve teslim etmek dahil) ve düzenleyen kuruluş adına ödemeyi tahsil etmekten sorumlu kuruluş.

tahsis edilmiş kısa mesafeli haberleşmeler

Dedicated Short Range Communications (DSRC)

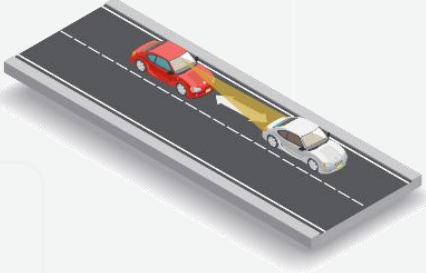
Ulaşım araçları için tasarlanmış, araçların birbiriyle, diğer yol kullanıcılarıyla (yayalar, bisikletliler, vb.) ve yol kenarındaki cihazlarla çift yönlü haberleşmesini sağlayan kısa veya orta mesafeli kablosuz haberleşme kanalı.

takip mesafesi

following distance

Aynı şeritte seyahat eden iki aracın arasındaki mesafe.

takip mesafesi uyarısı

following distance warning

Bir aracın önündeki araçla arasındaki mesafenin (takip uzaklığının) çok az olduğu bilgisi.

takip süresi, kuyruktan çıkan taşıt aralığı

follow-up time, queue discharge headway

Çok yoğun bir trafikte birbirlerini takip eden araçların daha az yoğun bir trafik akımına geçtiklerinde ya da kuyruktan çıkarken aralarındaki açıklık süresi.

takip zaman aralığı uyarısı

following time gap warning

Aracın önündeki araçla arasındaki zaman cinsinden takip uzaklığının çok kısa olabileceği bilgisi.

takograf

tachograph

Yasal sınırlara uymak için hız, zaman ve diğer ilgili verileri belirli bir araç ve sürücüler için kaydeden cihaz.

talebe dayalı otonom hareketlilik

Autonomous (Automated) Mobility on Demand (AMoD)

Hem ürün hem de hizmet anlamına gelir. Hizmet olarak AMoD, kullanıcılara, sürücüsüz araçlarla isteğe bağlı bir hareketlilik hizmeti sunulması. Ürün olarak AMoD, yolculara araç atayan ve araçlara genellikle ihtiyaç duyulan yerlere göre atanmamış boş araçlar için en iyi rotaları hesaplayan merkezi operatörlü bir sistem.

talebe dayalı servisler

on-demand services

Çoğunlukla merkezden göndermeye dayalı bir sistem kullanılarak, toplu taşıma hizmetlerinin yolcuların bireysel gereksinimlerini (biniş ve varış yeri, günün saati vb.) karşılayacak şekilde sağlandığı servisler.

talebe duyarlı toplu taşıma

demand responsive public transport, dial-a ride, dial-a-bus, on demand service

Önceden belirlenmiş saatlerde toplu taşıma kullanımı yerine, toplu taşımaya ihtiyaç duyulduğu anda talep üzerine yönlendirilen, yakın mesafede aynı ihtiyaçla talepte bulunan kişileri birleştiren ulaşım yöntemi.

talebe duyarlı ulaşım

demand responsive transport

Araçların sabit bir rota veya zaman çizelgesi kullanmak yerine belirli ulaşım talebine göre rotalarını değiştirdiği, kullanıcı gruplarının talepleri dikkate alınarak ihtiyaca göre uyarlanan esnek, paylaşımlı bir ulaşım biçimi.

talep

demand

Bir modu veya tesisi kullanmak isteyen kişi veya araç sayısı.

talep akım oranı

demand flow rate

Araçların veya kişilerin hizmet talep ettikleri yolun belli bir kesitinden belirli bir zaman aralığında geçen araç veya kişi sayısının zamana oranı.

talep sınırlama

demand restraint

Talebin yüksek olduğu bölgelerde trafik sıkışıklığını azaltmak veya türel dağılımı düzenlemek için alınan önlemler.

talep toplama

demand compilation

Yolcu taleplerinin alınması ve bunların sürüş emirlerine dönüştürülmesi.

talep üzerine hareketlilik

Mobility on Demand (MoD)

Ulaşım modlarının maliyet, seyahat süresi, bekleme süresi, bağlantı sayısı, ulaşım kolaylığı ve diğer özellikler açısından ayırt edilebilen ekonomik değerlere sahip bir meta olduğu ilkesine dayanan bir kavram.

talep-kapasite oranı

demand-capacity ratio

Bir yoldan geçmek isteyen taşıt sayısının o yolun kapasitesine oranı.

tam elektrikli araç

Pure Electric Vehicle (PEV)

Tek tahrik kaynağı olarak bir veya daha fazla elektrik motorlu elektrikli araç.

tam otonom sürüş (seviye 5)

full driving automation (level 5)

Sürüşte insan dikkatinin gerekmediği, dinamik sürüş görevinin ortadan kalkarak tamamen araca devredildiği, araçlarda direksiyon / hızlanma / fren pedalının olmadığı, sürüş görevlerinin tamamen araç tarafından gerçekleştirildiği en yüksek seviye otonomluk.

Tam Trafik Uyarımalı sinyal kontrolü (TTU)

signal control with full traffic warning

Trafik talebi ile bütün sinyal gruplarının harekete geçirildiği trafik sinyal kontrolü.

tam trafik uyarımalı sinyalizasyon kavşak

signalized intersection with full traffic warning

Tüm yaklaşım kollarında araçlar ve yayalar için algılayıcılar bulunan, sinyal fazlarının sıra ve sürelerinin, uyarı alınan yaklaşım kollarındaki trafik yoğunluklarına göre otomatik olarak değiştirildiği sinyalizasyon kontrol sistemi bulunan kavşak.

tamamen elektrikli menzil

All-Electric Range (AER)

Sadece elektrikli bataryasından güç kullanan ve sürüş sırasında herhangi bir şarj olmaksızın bir araç için sürüş menzili.

tarife planı

tariff scheme

Geçiş ücreti alınacak bir araç için ödenmesi gereken ücreti belirleyen kurallar seti.

tarife sınıfı

tariff class

Ücretli sistemde benzer şekilde işlem gören araç türleri seti.

tasarım gereği gizlilik

privacy by design

Tüm mühendislik süreci boyunca gizlilik hususlarını dikkate alan sistem mühendisliği yaklaşımı.

tasarım hızı

design speed

Minimum yol unsurlarını (örnek: yarıçap) tanımlamak için tasarım amaçları için seçilen hız.

taşıma belgesi kullanımı

transport document handling

Taşıma emirleri, gümrük beyannameleri, tehlikeli mal beyanları ve sevkiyat bildirimleri gibi taşıma belgelerinin hazırlanması ve kullanımı.

taşıma modu bilgisi

transport mode information

Mevcut ulaşım modları, kullanıma hazır ulaşım modları, hareket programı, rotalar ve tarifeler hakkında sunulan bilgiler.

taşıma modu seçimi

transport mode selection

Belirli bir gönderi için ulaşım modunun seçilmesi.

taşınabilir (mobil) cihaz

mobile device, nomadic device, portable device, movable device

Haberleşme ve iletişim için kullanılan taşınabilir cihaz.

taşınabilir işaret

portable sign, movable sign

Bir yerden başka bir yere kolayca taşıyabilmek için tasarlanmış işaret.

taşıt aralığı

time headway, headway

Birbirlerini takip eden iki aracın bir noktadan geçişi sırasında, araçların aynı noktaları düşünülerek aralarında oluşan zaman farkı.

taşıt mesafe aralığı

distance headway, spacing, space headway

Birbirlerini takip eden iki aracın aynı noktaları düşünülerek aralarında oluşan mesafe.

taşıt yolu

roadway

Otoyolun, araç kullanımına yönelik kısmı.

taşıma kuyruk

overflow queue

Trafik sinyalinde, yeşilin sonunda kuyruқта kalan araçlar.

tedarik kontrolü

supply control

Mevcut seyahat tesislerinin performansını değiştirerek veya alternatif seyahat olanakları sağlayarak trafiği etkilemek için alınan önlemler.

tedarik zinciri

supply chain

Bir ürünün veya hizmetin tedarikçiden kullanıcıya ulaşmasıyla ilgili kuruluşlar, kişiler, teknoloji, faaliyetler, bilgiler ve kaynakların bütününe kapsayan sistem.

tedarik zinciri yönetimi

Supply Chain Management (SCM)

Bir tedarik zincirinin baştan sona planlanması, koordinasyonu ve optimizasyonu.

tehdit

threat

İstenmeyen bir bilgi güvenliği olayının zararlı sonuçlanabilecek olası nedeni.

tehdit analizi

threat analysis

Tehditlerin sistematik tespiti ve değerlendirilmesi.

tehdit unsuru

threat agent

Bir varlık üzerinde olumsuz hareket etme niyeti olan varlık.

tehlike (1)

danger

Zarar verebilecek bir malzeme veya sürecin özellikleri.

tehlike (2)

hazard

Doğası ve gücünden dolayı, insan hayatına ve sağlığına, mal ve mülklerine veya çevreye zarar verebilecek tehdit unsuru.

tehlike uyarısı

hazard warning

Bir karayolu ağının bir bölgesinde saptanan ya da olabileceği düşünülen tehlike hakkında sürücülere bilgilendirme.

tehlikeli bölge uyarısı

hazardous location warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye yol boyunca olaylar, kalıcı veya geçici tehlikeler nedeniyle olası risk bilgisinin verilmesi.

tehlikeli konum bildirimleri

Hazardous Location Notifications (HLN)

Kullanıcıları potansiyel olarak tehlikeli durumlar veya yoldaki olaylar hakkında uyarı bildirimler.

tehlikeli madde

dangerous (hazardous) materials

Yapıları itibarıyla tehlikeli ve tehlike riski bulunan maddeler.

tehlikeli madde emniyet danışmanı
dangerous materials safety advisor

Tehlikeli maddelerin taşınması, ambalajlanması, yüklenmesi, doldurulması ve boşaltılması işlemlerinde risklerin azaltılması konusunda işletmelere yardımcı olan kişi.

tehlikeli madde güzergâh planlama
dangerous (hazardous) materials route planning

Mallarla ilgili herhangi bir kısıtlamayı dikkate alarak tehlikeli mallar için bir rota planının hazırlanması ve gerekirse sorumlu makamlardan izin alınması.

tehlikeli madde izleme
dangerous (hazardous) materials monitoring

Tehlikeli veya tehlike riski olan malların taşınmasıyla ilgili tüm verilerin toplanması.

tehlikeli madde operasyonu
dangerous (Hazardous) Materials Operation

Tehlikeli veya tehlike riski olan malların uygun kullanımı ve taşınması ile ilgili, bilgi akışı dâhil olmak üzere, nakliyeciler ve sürücülerin faaliyetleri.

tehlikeli madde özellik bilgisi
dangerous (hazardous) materials characteristics information

Tehlikeli veya tehlike riski olan malların yapısı ve taşıma yöntemleri hakkında bilgi.

tehlikeli mal
dangerous (hazardous) goods

Yapıları itibarıyla tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan mallar.

tehlikeli mal güzergâh planlama
dangerous (hazardous) goods route planning, hazardous materials route planning

Yapıları itibarıyla tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan mallara ilişkin bütün kısıtlamalar dikkate alınarak ve gerektiğinde yetkili makamlardan izin alınarak, bu mallar ile ilgili bir güzergâh planının hazırlanması.

tehlikeli mal izleme
dangerous (hazardous) goods monitoring

Yapıları itibarıyla tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan malların taşınmasıyla ilgili tüm verilerin toplanması.

tehlikeli mal operasyonu

dangerous (hazardous) goods operation

Yapıları itibarıyla tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan malların uygun kullanımı ve taşınması ile ilgili, bilgi akışı dâhil olmak üzere, nakliyecisi ve sürücüsü faaliyetleri.

tehlikeli mal özellik bilgisi

dangerous (hazardous) goods characteristics information

Yapıları itibarıyla tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan malların yapısı ve taşıma süreçleri hakkında bilgi.

tehlikeli mal yönetimi

dangerous (hazardous) goods management

Yapıları itibarıyla tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan malların taşınmasını yönetme ve denetleme faaliyetleri.

tek kart ödeme sistemi

single card payment system

Ulaşım hatlarında ulaşım modu ve lokasyon bağımsız olacak şekilde tek kart ile para yükleme ve ödeme çözümlerinin toplanmasına olanak sağlayan sistem.

tek noktaya yayın

unicast

Benzersiz bir adresle tanımlanan tek bir ağ hedefine bir iletinin gönderilmesi.

tek şeritli ödeme istasyonu

single lane payment station

Şeritlerin fiziksel olarak ayrıldığı ödeme istasyonu.

teknik birlikte çalışabilirlik

technical interoperability

Farklı ekipman setlerinin birlikte çalışabilme yeteneği ara bağlantı, koordineli yürütme veya kaynakların paylaşılması.

teknik entegrasyon

technical integration

Teknolojilerin, yazılımların, sistemlerin birbirleriyle uyumlu, birbirlerine bağlı ve anlaşılır bir halde otomatik olarak haberleşmesi, veri alışverişi yapabilmesi için iletişim halinde olan tüm sistemlerin bütünlüklü bir yapı olacak şekilde düzenlenmesi ve entegre edilmesi.

teknik komite

Technical Committee (TN-in Context Of CEN)

Serbest ticareti, çalışanların ve tüketicilerin güvenliğini desteklemek, çevrenin korunmasını, birlikte çalışabilirliği sağlamak, Ar-Ge projelerinin hayata geçirilmesine katkı sağlamak, Avrupa Birliği kamu alımları bağlamında bütünlük ve hesap verebilirlik konusunda bir Avrupa standardı tanımlamak amacıyla oluşturulan teknik komite.

tekrarlamayan sıkışıklık

non-recurrent congestion

Bir trafik olayı gibi nedenlerden dolayı meydana gelen beklenmeyen sıkışıklık, tıkanıklık.

tekrarlayan sıkışıklık

recurrent congestion

Aşırı doyumluk gibi nedenlerden dolayı sık sık meydana gelen beklenen sıkışıklık, tıkanıklık.

telematik sistemler *telematics systems*

Telekomünikasyon cihazlarından uzak nesnelere bir ağ üzerinden bilgi iletmek, depolamak ve bilgi almak için gerçek zamanlı izleme ve veri aktarma teknolojileri ile iletişim ve bilgi teknolojilerini entegre kullanan sistem.

telemetri sistemi *telemetry system*

Uzaktan kablo veya kablosuz olarak izlenen veya kontrol edilen tesis ya da sistem.

temassız ödeme *contactless payment*

Temas olmadan yapılan ödeme işlemi.

temel araç platformu, araç elektroniği platformu

basic vehicle platform, vehicle electronic platform

Gömülü bilgisayar, elektronik devreleri, yazılımı içeren, özellikle sürücü destek sistemleri, ses veya ses sistemi için bir arayüz görevi gören, tüm araç içi elektronik sistemlerin bağlı olduğu platform.

terminal operatörü *terminal operator*

Bir terminalin lojistik hizmetlerinden ve işletilmesinden sorumlu kişi ya da kuruluş.

terminoloji *terminology*

Bir bilim, bir sanat, bir meslek ya da bir teknik dalına özgü terimlerin tümü.

ters yönde sürüş uyarısı

Wrong Way Driving Warning (WWD)

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla ters yönde ilerleyen araç hakkında yakındaki sürücülere bilgi verilmesi.

tersine çevrilebilir şerit kontrolü

reversible lane control, tidal flow control

Belli şeritlerde trafik akım yönünün tersine çevrilmesi ve yönetimi için önlemlerin uygulanması.

tersine lojistik, iade lojistiği

reverse logistics, return logistics

Ürünlerin ve malzemelerin yeniden kullanımı ve iadesi ile ilgili lojistik hizmetler.

tespit noktası

detection point

Harici algılayıcı veya araç içi yerleşik konum belirleyicilerle aracın tespit edildiği yer.

test yolu

test bed

Otonom ve bağlantılı hareketlilik testlerinin gerçek yol şartlarında gerçekleştirilmesi için sağlanan test yolu.

ticari araç işletimi

vehicle operation (commercial vehicle) operation

Nakliye araçlarında bulunan konum belirleme gibi çeşitli sensörler ile toplanan verilerin ilgili operasyon merkezine iletilmesi ve bu bilgiler ışığında operasyonların yönetilmesi.

toplam olay süresi

total incident time

Bir olayın meydana gelmesinden artık trafiğin olayın sonuçlarından etkilenmemesine kadar geçen toplam süre.

toplu taşıma

public transport

Bir şehir halkının ulaşım gereksiniminin, çok sayıda insan taşımaya elverişli büyük taşıma araçlarıyla karşılanmasını sağlayan ulaşım sistemi.

toplu taşıma ağı

public transport network

Toplu taşıma araçlarının dolaşımında olduğu güzergâhlar.

toplu taşıma ağı tasarımı

public transport network design

Toplu taşıma rotalarının yapısının yanı sıra ulaşım modlarının, terminallerin, durakların ve yol uyarlamalarının tanımlanması.

toplu taşıma bakım yönetimi

public transport maintenance management, transit maintenance management

Toplu taşıma araçlarını ve tesislerini kullanıma hazır ve uygun durumda tutmak için gerekli faaliyetlerin yönetimi.

toplu taşıma bilgileri

public transport information

Toplu taşıma ağları, ücretler, zaman çizelgeleri, transfer noktaları, park ve sürüş tesisleri vb. hakkında bilgiler.

toplu taşıma çağrı merkezi
public transport call centre

Toplu taşıma bilgileri, talebe duyarlı toplu taşıma vb. için hizmet veren çağrı merkezi.

toplu taşıma GPS sistemi
public transport GPS system

Toplu Taşıma araçlarına, araçların konumunun tespiti amacıyla yerleştirilen GPS sistemi.

toplu taşıma güvenliği
public transport security, transit security

Güvenliği sağlamak amacıyla otobüslerin, trenlerin, terminallerin ve diğer yolcu alanlarının gözlenmesi ve gerekli eylemlerin uygulanması.

toplu taşıma güzergâhı, otobüs güzergâhı
public transport route, bus route

Bir otobüsün ya da toplu taşıma aracının takip ettiği ayrılmış yol bölümü.

toplu taşıma hattı
public transport line

Belirli bir otobüs ya da diğer hizmetin takip ettiği ardışık yol kesimlerinin bütünü.

toplu taşıma hizmeti planlama
public transport service planning, transit service planning

Hizmetlerin sıklığı ve tipi, aracın türü gibi parametreler ile hizmet kalitesinin tanımlanması.

toplu taşıma işlemleri kontrolü
public transport operations control, transit operations control

Araç izleme ve planlanan hizmet düzeyine dayalı düzeltici eylemlerin uygulanması.

toplu taşıma işlemleri yönetimi
public transport operations management, transit operations management

Programların, sürücülerin ve araçların atanmasının yanı sıra depoların, terminal trafiğinin, araçların, sistemlerin ve personelin yönetimi dahil toplu taşıma hizmetlerini kontrol eden faaliyetler.

toplu taşıma kamera sistemi
public transport camera system

Araç içindeki yolcuların güvenliğini sağlamak amacıyla toplu taşıma araçlarına yerleştirilen kamera sistemi.

toplu taşıma önceliği
public transport priority, bus priority

Trafik sinyallerinde toplu taşıma araçlarına sağlanan öncelik.

toplu taşıma planlaması
public transport planning, transit planning

Toplu taşıma hizmetlerinin orta ve uzun vadeli planlanması.

toplu taşıma şeridi

bus lane, public transport lane

Sürekli olarak veya belirli zamanlarda toplu taşıma araçlarına (veya mümkün olduğu durumlarda diğer araç sınıflarına) ayrılan yol şeridi.

toplu taşıma yönetimi

public transport management, transit management

Güzergâhların, hareket programlarının, tarifelerin, ödeme sistemlerinin, filoların, terminallerin, depoların, yolcu bilgilerinin planlanmasını içeren toplu taşımanın yönetimi.

toplu taşımada gecikme

public transport delay

Zaman çizelgesine göre hareket eden aracın çizelgenin gerisinde kaldığı süre.

topluluk etki değerlendirmesi

Community Impact Assessment (CIA)

Bir ulaştırma eyleminin bir topluluk ve onun yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini değerlendirme süreci. (Ana vurgu alanları sosyal, ekonomik, arazi kullanımı, estetik, yer değiştirme ve yerinden etme ve sivil haklar.)

toplum 5.0 (dijital toplum)

society 5.0

Dijitalleşme ve yapay zekânın toplumsal yaşamdaki etkilerinin her yönüyle değerlendirildiği, insanların makine ve robotlarla ilişkisinin en verimli biçimde sağlandığı, büyüme ve kalkınmayı amaçlayan bir toplum modeli.

trafik akışı, trafik hacmi

traffic flow, traffic volume

Belirli bir süre boyunca bir kesitten geçen araçların veya kişilerin sayısı.

trafik analizi

traffic analysis

Trafikteki araç akışının, saat dilimlerine göre yaşanan yoğunluğun gerçek zamanlı verilerle analiz edilmesi.

Trafik Ayrım Düzeni (TAD)

Traffic Separation Scheme (TSS)

Trafik şeritleri ve geçiş noktalarıyla düzenlenmiş rotalama düzenlemeleri.

trafik bilgisi

traffic information

Mevcut veya tahmin edilen trafik koşulları hakkında bilgi.

trafik dedektörü

traffic detector

Nesnelerin varlığını veya geçişini gösteren algılayıcı.

trafik denetlemesi
traffic enforcement

Trafik kurallarına uyulmasının sağlanması için yaptırım yetkisine sahip otoritelerce önleyici tedbirlerin alınması veya trafik ihlallerinin meydana geldiği durumlarda ihlalin tespit edilmesi ve buna ilişkin yaptırımı içeren faaliyetler bütünü.

trafik durumu
traffic status

Trafik akışı, araç türlerinin dağılımı, yönlü dağıtım ve sürücü davranışı dahil olmak üzere belirli bir bölgedeki ilgili trafik özelliklerinin durumu.

trafik durumu bilgisi
traffic status information

Güncel trafik koşulları ile ilgili sunulan bilgiler.

trafik durumu uyarısı
traffic alert

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü kaza ya da sıkışıklık gibi trafik koşullarındaki geçici değişim nedeniyle olası risk bilgisinin verilmesi.

trafik düzenlemelerini gözleme
traffic regulations monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak yol çizgileri, yol, levha işaretleri ve trafik ışıkları gibi düzenleyici bilgilerin gözlenmesi ve yorumlanması.

trafik gözleme
traffic monitoring, traffic surveillance

Mevcut trafik koşullarına ilişkin veri toplama ve durum değerlendirmesi.

trafik gürültü yönetimi
traffic noise management

Trafik gürültüsünü azaltmak için alınan, ses duvarları inşa etmek, yol yüzeyini uygun malzemeyle kaplama gibi önlemlerin alınması.

trafik ışığı önceliklendirme
traffic light prioritization

Acil durum taşıtları ve halk otobüslerinin akıllı trafik önceliklendirme sistemi ile gidecekleri yere tam zamanında, gecikmeden ulaşabilmesinin sağlanması için trafik ışıklarının kullanılması. (Sistem bunu öncelikli taşıtlar için trafik ışıklarının sürekli yeşil kalmasını sağlayarak yapar. Aynı zamanda trafiği düzenleyerek karbondioksit salımını da azaltılmış olur).

trafik ihlali
traffic violation

Trafik yasalarına, yönetmeliklerine veya kurallarına aykırı hareket etme.

trafik işaretlerini gözleme
traffic signs monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak yol işaretlerinin gözlenmesi ve yorumlanması.

trafik izleme sistemi

traffic monitoring system

Trafik akışının anlık olarak izlenmesi ile yaşanan yoğunluğun tespit edilmesini sağlayan sistem.

trafik kaynaklı gecikme

traffic delay

Gecikmenin taşıtlar veya insanlar arasındaki etkileşimden kaynaklanan kısmı.

trafik kazası raporlama

traffic accident reporting, accident reporting

Trafik kazasının belirlenmiş bir formatta karakteristikleri ile ilgili olarak bilgi sağlanması ve raporlanması.

trafik kazası tespiti

traffic accident detection, accident detection

Araç içi ve yol kenarı donanımlar ile trafik kazasının tespiti.

trafik kirliliği

traffic pollution

Trafiğin yoğunlaşması ile artan ve araçlardan kaynaklanan atmosfer ve gürültü kirliliğinin oluşturduğu kirlilik bütünü.

trafik kontrol merkezi

Traffic Control Center (TCC)

Şehir içinde bulunan yol ve kavşakların anlık olarak izlenmesine olanak sağlayan izleme merkezi.

trafik kontrolü

traffic control

Yol işaretleri ve levhaları, trafik sinyal ve lambaları ve diğer yasal uyarıcı tedbirler ile trafik akışının düzenlenmesi.

trafik kontrolü kaynaklı gecikme

traffic control delay

Gecikmenin trafik kontrol önlemlerinden kaynaklanması.

trafik koşulları

traffic conditions

Trafik akışı, araç türlerinin dağılımı, yönlü dağıtım ve sürücü davranışı dahil olmak üzere belirli bir tesisteki ilgili trafik özelliklerinin açıklaması.

trafik koşulları uyarısı

traffic condition warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü trafik koşullarındaki geçici değişiklikten (kaza, ilerideki trafik sıkışıklığı vb.) kaynaklanan potansiyel risk hakkında verilen bilgi.

trafik kuralı ihlali

traffic rule violation

Trafik yasalarına, yönetmeliklerine veya kurallarına uymama, ihlal etme.

trafik modelleme
traffic modelling

Uygulanabilir teorilere, bilimsel yöntemlere, tarihsel verilere, güncel ölçülere ve tahminlere dayalı olarak trafiğin tanımının matematiksel gösterimi.

trafik olay bilgisi
traffic incident information

Trafik durumunu etkileyebilecek önemli olayların bilgisi.

trafik olay yönetimi
traffic incident management

Trafiği olumsuz yönde etkileyen olağan dışı ve plansız hadiselerle ait bilgilerin çeşitli araç içi donanımlar aracılığıyla toplanması ve bu bilgiler ışığında gerekli aksiyonların alınması.

trafik olayı
traffic incident

Trafiği olumsuz yönde etkileyen olağan dışı ve plansız hadise.

trafik olayı raporlama, olay raporlama
traffic incident reporting, incident reporting

Belirli bir formatta sunulan bir trafik olayının özellikleri hakkında bilgi sağlanması.

trafik ölçüm sistemi
traffic measurement system

İstenilen bölgedeki araç yoğunluğunun tespit edilmesi, istatistik çıkarılması, araç sayılması gibi süreçlerin gerçekleştirildiği sistem.

trafik raporlama
traffic reporting

Araçlardan veya sürücülerden olayları da içeren trafik durumu hakkında bilgilerin sağlanması.

trafik sakinleştirme
traffic calming

Kentsel yol ağı kullanımının tüm ulaşım türleri (yaya, bisiklet, toplu taşıma, otomobil) arasında dengeli paylaşılmasının sağlanması, motorlu taşıt kullanımının yol açtığı olumsuz etkilerin azaltılması ve motorlu araç sürücülerini dışındaki yol kullanıcıları için mevcut şartların iyileştirilmesi amacıyla yapılan trafik mühendisliği çalışmaları ve alınan önlemler.

trafik sayımı
traffic count

Şehir içi ya da şehirlerarası yollarda belli bir sürede, belli bir noktadan geçen taşıt sayısının belirlenmesi.

trafik sıkışıklığı (1)
traffic jam

Araçların belli sürelerde durmak zorunda kaldığı ve hareket edemeyecek noktaya gelmesi durumu.

trafik sıkışıklığı (2)

traffic congestion, road congestion

Karayolu ağının herhangi bir kesimindeki taşıt talebinin karayolunun pratik kapasitesini belirli periyot boyunca aşması.

trafik sıkışıklığı bazlı ücretlendirme

traffic congestion based pricing

Şehirdeki trafik problemini çözmek için trafiğin yoğun olduğu saatlerde ve bölgelerde araç sürmek isteyen sürücülerin daha fazla ücret ödemesi şeklindeki ücretlendirme politikası.

trafik sıkışıklığı uyarısı

jam ahead warning

Sürücülerin yaklaştıkları trafik sıkışıklığına karşı uyarılmasını sağlayan K-AUS hizmeti.

trafik sıkışıklığı yardımcısı

traffic jam assistant

Araçlar için trafik sıkışıklığı zamanlarında farklı bir yola yönlendirilme, rota belirleme gibi fonksiyonları olan yardımcı mekanizma.

trafik simülasyonu modeli, simülasyon modeli

traffic simulation model, simulation model

Araçların ve kişilerin gerçek hareketini simüle etmek için trafikteki rastgele değişikliklere, sürücü davranışına ve diğer faktörlere dayalı trafik modeli.

trafik simülasyonu

traffic simulation

Gerçek trafik davranışlarının küçük (bireysel araçlar) veya büyük seviyelerde (trafik akışları) matematiksel modellemesi.

trafik sinyal gözlemleme

traffic signal monitoring

Trafik sinyal işletimine ilişkin veri toplanması ve durum değerlendirmesi.

trafik sinyal kontrol cihazı

traffic signal controller

Bir veya daha fazla yerde trafik sinyallerini kontrol eden cihaz.

trafik sinyal koordinasyonu

traffic signal coordination, signal coordination

İki veya daha fazla yakın trafik sinyalinin birbirleriyle koordineli olarak çalıştırılması.

trafik sinyal önceliği

Traffic Signal Priority (TSP)

Sinyal kontrollü kavşak, yol kesimi ya da ağında, otobüsler veya kurtarma araçları gibi belirli kategorideki yol kullanıcılarına öncelik verilmesi.

trafik sinyal yönetimi

traffic signal management

Trafik sinyal sisteminin verimliliğini, tutarlılığını, güvenliğini ve güvenilirliğini artırmak üzere politika tabanlı hedeflere ulaşmak için bir trafik sinyal sisteminin planlanması, tasarımı, entegrasyonu, bakımı ve proaktif yönetimi.

trafik sinyali
traffic signal

Trafiği kırmızı, sarı ve yeşil renkli ışıklar, oklar ve benzeri işaretlerle kontrol eden sistem.

trafik sirkülasyonu
traffic circulation

Belirli trafik sınıflarının kullanımına yönelik yolları, trafik kontrol istasyonlarının konumunu ve trafiğin hareket edebileceği yönleri gösteren, dolaşım haritası.

trafik şeridi
traffic lane

Trafik akışının sağlandığı yol üzerinde tek yönlü gidişe müsaade edilen alan.

trafik tahmini
traffic prediction (traffic forecasting)

Trafik talebi, modal bölünme, hatlar üzerindeki trafik hacmi ve hız gibi ulaşım sistemlerinin tahmini.

trafik talep yönetimi
traffic demand management

Seyahat talebini azaltmak veya bu talebi mekânda veya zamanda yeniden dağıtmak için strateji ve politikaların uygulanması.

trafik uyarmalı kavşak sinyal kontrolü
vehicle actuated intersection signal control

Trafik algılayıcıları ile gözlemlenen güncel talebe göre otomatik olarak ayarlanan kavşak sinyal kontrolü.

trafik ve seyahat bilgileri
traffic and travel information

Mevcut veya tahmin edilen trafik durumu veya seyahatle ilgili olaylar hakkında bilgiler.

trafik veri sınıflandırması
traffic data classification, vehicle type classification

Trafik verilerinin taşıt türlerine göre gruplandırılması.

trafik verileri
traffic data

Karayolu trafik özelliklerine ilişkin tarihi ve gerçek zamanlı veriler.

trafik verimliliği
traffic efficiency

Karayollarında trafik sıkışıklığı problemlerini en aza indirerek taşıtlar için en iyi ulaşım koşullarının sağlanması. Trafik performans kalitesini gösteren ölçü.

trafik verisi toplama
traffic data collection

Trafik hacmi, ortalama hız, ulaşım süresi, taşıt doluluğu gibi trafiğe özgü mekâna veya zamana bağlı veriler toplama.

trafik yönetim kanalı

Traffic Management Channel (TMC)

Gerçek zamanlı trafik ve hava durumu bilgilerini yayınlamak için kullanılan FM Radyo Veri Sistemi (RDS)'nin özel bir uygulaması.

trafik yönetim merkezi

Traffic Management Centre (TMC)

Ulaşım yönetim sisteminin bir bileşeni olan, gerçek zamanlı trafik bilgilerinin toplandığı, işlendiği, yolcuları bilgilendirmek ve ulaşım ağını yönetmek için diğer operasyonel ve kontrol verileriyle birleştirildiği, gerektiğinde trafik sinyal programlarını revize edildiği ve sürücülere trafik olayları, sıkışıklık, şerit kapanmaları, yapım gecikmeleri vb. konularda bilgilendirmek için hizmet veren merkez.

trafik yönetimi

Traffic management

Trafik akışının (yük, yolcu ve araç) talep yönetimi, trafik bilgisi, trafik kontrolü ve diğer ölçümler tarafından yönetimi.

trans Avrupa ulaşım ağları

Trans European Transport Networks (TEN-T)

Avrupa Birliği tarafından tanımlanan ana Avrupa ulaştırma ağları.

trans Avrupa yol ağı

Trans European Road Network (TERN)

Avrupa Birliği tarafından tanımlanan ana Avrupa karayolu ağı.

transfer noktası, değişim noktası

transfer point, interchange point

Yolcuların mod veya rota değiştirdiği toplu taşıma durağı veya istasyonu.

tren geçiş uyarısı

train crossing warning

Araç üstünde bulunan yerleşik donanım aracılığıyla öndeki bir demiryolu geçidine yaklaşan bir trenle ilgili sürücüye bilgi verilmesi.

tur hazırlığı

tour preparation

Bir seyahat ya da sevkiyat için gerekli araç hazırlığı, yol, trafik ve hava durumu ile ekip, ekipman ve evrakların kontrolü.

turizm danışma

tourist information

Cazibe merkezleri, konaklama ve diğer turistik yerler hakkında bilgiler.

tünel acil durum hizmetleri

tunnel emergency services

Tünelde meydana gelen herhangi bir trafik olayı için itfaiye, ambulans, polis ve çekiciyi de ilgilendiren bir vaka durumunda ister kamu ister özel veya işletmeci personel müdahalesini içeren tüm servisler.

tünel acil durum yürüyüş yolu

tunnel emergency walkway, emergency walkway

Acil bir durumda yaya olarak tahliye için ayrılmış, tünel enkesitinin yükseltilmiş ya da yükseltilmemiş parçası.

tünel ara bağlantısı

tunnel cross connection

Tünel tüpleri arasındaki, yangın çıkışı kapıları ile donatılmış koridor.

tünel aydınlatması

tunnel lighting

Tünelin tüm bölümlerinde sürücülere gece ve gündüz uygun görüş sağlayan aydınlatma.

tünel çapraz bağlantısı, çapraz bağlantı

tunnel cross-connection, cross-connection

Yangın kapıları ile donatılmış tünel tüpleri arasındaki koridor.

tünel doğal havalandırma, doğal havalandırma

tunnel natural ventilation, natural ventilation

Doğal kuvvetler veya hareketli araçların neden olduğu havalandırma.

tünel emniyet görevlisi

tunnel safety officer

Tünel içerisinde çalışan personelin ve kullanıcıların güvenliğini sağlamak için idari tünel otoritesinin ön onayıyla tünel yöneticisi tarafından görevlendirilen ve güvenlik önlemleri koordine eden personel.

tünel havalandırma kontrolü

tunnel ventilation control

Günün belli bir saati, ölçülen emisyon seviyeleri, duman ve ısı algılaması, hava akış ölçümü, trafik durumu, yangının durumu ve operatör iletişimi gibi tanımlı kriterlere dayalı havalandırma yönetimi.

tünel inceleme varlığı

tunnel inspection entity

Yüksek düzeyde yetkinliğe sahip ve tünel incelemeleri, değerlendirmeleri ve testleri yapan tünel yöneticisinden bağımsız bir kuruluş.

tünel işletmecisi

tunnel operator

Bir tünelin dizaynı, yapımı veya işletim safhalarının yönetiminden sorumlu olan, idari tünel otoritesi tarafından belirlenen kamu veya özel sektör kurumu.

tünel stand-by aydınlatması, stand-by aydınlatması

tunnel stand-by lighting, stand-by lighting

Tünel kullanıcılarının normal işlemlerine devam etmeleri için minimum aydınlatma sağlayan normal tünel aydınlatmasının bir kısmı.

tünel tahliye aydınlatması, tahliye aydınlatması

tunnel evacuation lighting, evacuation lighting

Tünel kullanıcılarının acil bir durumda tüneli yürüyerek boşaltmalarına yardımcı olan aydınlatma.

tünel tahliye güzergâhı aydınlatması

tunnel evacuation route lighting

Yayalara kılavuzluk eden ve acil çıkış için tahliye yolunu gösteren aydınlatma.

tünel trafik yönetimi

tunnel traffic management

Tünellerde özellikle trafik olayı ve acil durumlarla ilgili paydaşlar arasındaki iş birliğini içeren tünel trafiğinin yönetimi.

tünel uzunluğu

tunnel length

Tünelin tamamen kapalı kısmında ölçülen en uzun trafik şeridinin uzunluğu.

tünel yarı enine havalandırma, yarı enine havalandırma

tunnel semi transverse ventilation, semi transverse ventilation

Taze hava enjeksiyonu veya hava veya duman tahliyesi için ayrı bir kanala dayalı tünel havalandırma prensibi.

tünel yöneticisi

tunnel manager

Tünelin tasarım, inşaat veya işletme aşamasında olup olmadığına bakılmaksızın, bir tünelin yönetiminden sorumlu idari tünel yetkilisi tarafından belirlenen kamu kurumu veya özel kuruluş.

tünel yönetim sistemi

tunnel management system

Tünellerin içerisinde gerçekleşebilecek kaza ve acil durumların tespit edilebilmesi amacıyla veriye dayalı olarak tünellerin kontrolünün sağlandığı sistem.

tünel yönetimi

tunnel management

Bir tünelin yapısı, sistemleri, işletimi ve trafiğinin yönetimi.

tünel dağılım, tünel paylaşım

modal split, modal share

Ulaşım modları arasındaki seyahatlerin dağılımı.

Türkiye'nin ödeme yöntemi (TROY)

Türkiye's payment method

Bankalar arası Kart Merkezi A.Ş. tarafından kurulan ve işletilen bir kartlı ödeme sistemi.

U

uç bilişim

edge computing

Hesaplama ve veri depolamayı yanıt sürelerini iyileştirmek ve bant genişliğinden tasarruf etmek için ihtiyaç duyulan konuma yaklaştıran dağıtılmış bir bilgi işlem paradigması.

ulaşım (taşımacılık) varlık yönetimi

Transportation Asset Management (TAM)

Fiziksel varlıkları yaşam döngüleri boyunca etkin bir şekilde çalıştırma, sürdürme, yükseltme ve genişletmeye yönelik stratejik ve sistematik bir süreç.

ulaşım ağı yöneticisi

transport network manager

Ulaşım planlama ve yürütmesi ile ilgili bütün mevcut altyapı bilgilerini toplayıp ulaşım kullanıcılarına ve ulaşım hizmeti sağlayıcısına sunan kişi veya kuruluş.

ulaşım ağı gözlemlene

network monitoring

Belirli bir yol ağı üzerindeki trafiğin veya diğer trafik öğelerinin gözlenmesi.

ulaşım altyapısı

transport infrastructure

İnsanların ve malların taşınması için kullanılan temel yapı ve sistemler. Kanallar, su yolları, hava yolları, demiryolları, yollar ve terminallerin sabit kurulumlarının yanı sıra limanlar, yakıt ikmal depoları, kamyon terminalleri, depolar, otobüs istasyonları, tren istasyonları ve havaalanları gibi boru hatlarından oluşan yapılar.

ulaşım ana planı

transportation master plan

Şehrin mekânsal, sosyal ve ekonomik özelliklerine göre ulaşım ihtiyaç ve talepleri ile sürdürülebilir gelişmeyi dikkate alarak; şehir ve yakın çevresinin ulaşım sistemini, ulaşım ağını, standart ve kapasiteleri ile ulaşımın türlere dağılımını, kara, deniz ve hava ulaşımı ve bu ulaşım türlerinin birbirleriyle entegrasyonu, bu türlere ait transfer noktalarını, depolama ve aktarma merkezlerini, ticari yük koridorlarını ve toplu taşıma güzergâhları ile gerektiğinde otopark, bisiklet ve yaya yolları, erişilebilirlik ve trafik konularında gereken ayrıntıları belirleyen, toplu taşımaya ağırlık veren ve öncelikli kılan, kısa ve uzun dönemde ulaşım türlerine ait sorunlara çözüm önerilerini ortaya koyan, gerektiğinde şehrin üst ve alt kademe planları ile eşgüdümlü olarak hazırlanabilen, plan paftası ve raporuyla bir bütün olan ulaşım planı.

ulaşım araştırma ve yenilik görüntüleme ve bilgi sistemi

Transport Research and Innovation Monitoring and Information System (TRIMIS)

Ulaştırma araştırmaları ve yenilikleri hakkında açık erişim bilgileri sağlayan, Avrupa Birliği ve üye devletler düzeyinde ulaştırma politikalarının uygulanmasını destekleyen ve Avrupa taşımacılık sektöründeki teknoloji eğilimlerini, araştırma ve yenilik kapasitelerini analiz eden bilgi sistemi.

ulaşım bakım yönetimi

transportation maintenance management

Ulaşım araçlarını ve tesislerini kullanıma hazır ve uygun durumda tutmak için gerekli faaliyetlerin yönetimi.

ulaşım düzenleyicisi

transport regulator

Ulaşım ile ilgili düzenlemeler, yasaların uygulanması, idari hükümler ile uluslararası anlaşmalardan sorumlu organizasyon.

ulaşım envanteri veri tabanı

transport inventory database

Ulaşım ağındaki tüm bileşenlerin (yol, durak, kavşak vb.) tutulduğu veri tabanı.

ulaşım güvenliği

transport security

Güvenliği sağlamak amacıyla tüm ulaşım bileşenlerinin ve yolcu alanlarının gözlenmesi ve gerekli eylemlerin uygulanması.

ulaşım güvenlik açığı

transport vulnerability

Ulaşıma ait bir varlık veya sistemin saldırganlar tarafından kötüye kullanılabilirlik düzeyi.

ulaşım hesabı

transport account

Kullanıcının hizmet sağlayıcısı ile yaptığı sözleşmeye göre kullanabileceği ve karşılığını ödediği veya ödeyeceği ulaşım servis haklarının içeren hesap.

ulaşım hizmet kullanımı

transport consumption

Tek bir ulaşım hizmetinin kullanılması.

ulaşım hizmeti

transport service

Ulaşım ile ilgili kullanıcıya sunulan tüm hizmetler.

ulaşım işlemleri yönetimi

transport operations management

Depoların, terminal trafiğinin, araçların, sistemlerin ve personelin yönetiminin yanı sıra tarifelerin, sürücülerin ve araçların tahsisini içeren, toplu taşıma hizmetlerini kontrol etme faaliyetleri.

ulaşım işletme kontrolü

transport operations control

Servislerin planlanan seviyesi ve araç gözlemeye dayanan düzeltici eylemlerin yürütülmesi.

ulaşım koridoru

transport corridor

İki nokta arasında birbirlerine paralel olarak çalışan farklı ulaşım modları seçeneklerinin sunulduğu ulaştırma hizmetlerinin bütünü.

ulaşım modu

transport mode

Malların veya insanların kara, hava veya deniz yoluyla bir yerden diğerine taşınmasının farklı türleri.

ulaşım odaklı planlama, geliştirme

Transit Oriented Planning, Development (TOD)

Fiziksel olarak bir toplu taşıma istasyonuna yönelik geliştirme; toplu taşıma bağlantısı ile dikkatli bir şekilde entegre edilmiş ve sadece bir demiryolu, tramvay veya otobüs durağı veya kavşağa bitişik olmayan kompakt, karma kullanımlı, yaya dostu bir gelişme. (Toplu taşıma hizmetleriyle bağlantı noktası olmasının yanı sıra, erişilebilir konumdan yararlanmak ve sürdürülebilir seyahat modlarını teşvik etmek için diğer toplumsal hizmetler de sunulabilir.)

ulaşım ödeme işlemi

transport payment transaction, transport transaction

Bir veya bir grup ulaşım hizmetinin kullanımı için yapılan ödeme işlemleri.

ulaşım planlama süreci

transportation planning process

Bir bölgedeki seyahat ve ulaşım konularını ve ihtiyaçlarını inceleme süreci. Bir topluluğun demografik analizinin, seyahat modellerinin ve eğilimlerinin incelenmesinin yanı sıra öngörülen gelecekteki talepleri karşılamak ve topluluğun amaç ve hedeflerini karşılayan bir ulaşım sistemi olmasını sağlamak için alternatiflerin analizi.

ulaşım servis sağlayıcı

transport service provider, service provider

Ulaşım ile ilgili bir hizmeti sağlayan kuruluş.

ulaşım talep yönetimi

transport demand management

Ulaşım ihtiyacını, yer ve zamana göre trafik dağılımını ve ulaşım modu seçimini etkilemeyi amaçlayan önlemler.

ulaşım telematiği, ulaşım bilişimi
transport telematics, transport informatics

Trafik kontrol yönetimi, trafik optimizasyonu, trafik izleme, yönlendirme, erişim kontrolü, rezervasyon ve biletleme, toplu taşıma önceliği, filo yönetimi, gerçek zamanlı bilgilendirme, değişken mesaj işaretleri, seyahat planlama ve akıllı telefon uygulamaları gibi akıllı ulaşım sistemleri uygulamalarını, sürücü/yolcu davranışlarını etkilemeye yönelik veri aktarımını ve analizlerini içeren sistemler.

ulaşım ve akıllı ulaşımında sanal ikiz simülasyonu
virtual twin in transport and ITS simulation

Kentlerin ulaşım anlamında kopyasının sanal ortamda oluşturulmasıyla (sanal ikiz) olası güncellemeler veya afet durumlarında yönetimini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen simülasyon çalışması.

ulaşım yönetim merkezi
Transport Management Center (TMC)

Tüm ulaşım modlarının tek bir merkezden yönetiminin sağlandığı kontrol merkezi.

ulaşım yönetişimi
transport governance

Ulaşımın planlanması, işletim ve bakımı, iyileştirme ve değişimin yönetimi, sürekliliği ve entegre yönetimi.

ulaşımında erişilebilirlik
accessibility in transport

Toplumun ve özellikle dezavantajlı grupların ulaşım hizmetlerine erişimi ile ilgili düzenlemeleri ve faaliyetler (ulaşım seçenekleri için yapılan ön bilgilendirmeler ve engellilere yönelik geliştirilen sistemler).

ulaşımında iç mekân haritalama
indoor mapping in transportation

Ulaşım ağında yer alan kapalı alanlarda (istasyonlar) insanların ve objelerin yerini belirleyen sistem.

ulaşım ile ilgili hizmet
transport related service

Güzergâh boyunca oteller, restoranlar vb. dahil ulaşım ile ilgili hizmet.

Ulaştırma Araştırma Kurulu
Transportation Research Board (TRB)

Güvenilir, zamanında, tarafsız ve kanıta dayalı bilgi alışverişi, araştırma ve tüm ulaştırma modlarıyla ilgili tavsiyeler aracılığıyla ulaşım iyileştirmeleri ve yeniliklerinde liderlik sağlayan kurul.

ultra düşük emisyonlu araç

Ultra Low Emission Vehicle (ULEV)

75 g/km'den daha az resmi egzoz borusu karbondioksit emisyonuna sahip olan araç.

ultrasonik dedektör

ultrasonic detector

İnsan işitme sınırlarının üzerinde bir frekansa sahip ses basınç dalgalarını ileten ve alan aktif algılayıcı.

ulusal inceleme kurumu

National Investigation Body (NIB)

Ulaştırma modlarında meydana gelen kazaları incelemekle yetkili ve görevli, işletici kurum, kuruluş ve şirketlerden bağımsız, resmi kaza inceleme birimi.

Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi

National Highway Traffic Safety Administration (NHTSA)

ABD Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi.

Uluslararası Demiryolları Birliği (UDB)

Union Internationale des Chemins de fer (Fransızca)- (UIC)

Demiryolu sektörünü temsil eden ve demiryolu taşımacılığını teşvik eden dünya çapındaki profesyonel birlik.

Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO)

International Maritime Organization (IMO)

Uluslararası denizlerde seyir güvenliği yönünden gerekli teknik önlemleri almak ve buna ilişkin uluslararası normların düzenlenmesini teşvik etmek, deniz işletmeciliğinin verimli olmasını sağlamak üzere, en etkili kuralların kabulünü teşvik etmek, denizlerin gemiler tarafından kirletilmesinin önlenmesine yönelik olarak, ülkeler arasında iş birliği yapılmasını sağlamakla görevli uluslararası kuruluş.

Uluslararası Standartlar Örgütü

International Organization for Standardization (ISO)

Çeşitli ulusal standart kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan uluslararası bir standart belirleme organı.

Uluslararası Telekomünikasyon Birliği

International Telecommunication Union (ITU)

Telekomünikasyon alanında düzenleme ve standardizasyon için uluslararası organizasyon; örnek: radyo frekanslarının koordinasyonu.

uydu destekli navigasyon

satellite assisted navigation

Mevcut konumun, önceki konum göz önüne alınarak, güzergâh ve alınan yol ya da güzergâh, ortalama hız ve geçen zaman bilgileri kullanılarak hesaplanması.

uygulama

application

Belirli bir görevi yerine getirmek için gerçek bir ortamda kurulu ve çalışan sistem veya hizmet.

uzak araç

remote vehicle

Bir ana araca, periyodik ve dinamik olarak aracın durumu hakkında mesaj ileten bağlantılı araç.

uzaktan araç bloke etme

remote vehicle immobilisation

Uzaktan kontrol ile araç işlevlerinin devre dışı bırakılması.

uzaktan donanım gözlemleme

remote equipment monitoring

Saha donanımının, uzaktan veri toplama ve durum değerlendirmesi; örnek: bir trafik kontrol merkezinde.

uzaktan erişim

remote access

Kullanıcıların her nerede olursa olsun belli izinler dahilinde sistemlere uzak bir konumdan erişebilmesi ve denetleyebilmesine imkân tanıyan erişim türü.

uzaktan gözlemleme

remote monitoring

Trafik kontrol merkezlerince saha donanımları kullanılarak uzaktan veri toplanması, durumlarının değerlendirilmesi.

uzatma aralığı

extension interval

Bir algılamanın neden olduğu ek yeşil süre.

uzlaşma

settlement

Takas sonuçlarına göre operatörler arasında ücret transferi, mali konuların sonuçlandırılması.

uzun menzilli geniş alan ağı

Long Range Wide Area Network (LoRaWAN)

LoRa uç cihazlarının haberleşebilmeleri için LoRa Alliance tarafından geliştirilmiş bir haberleşme protokolü. (LoRaWAN ağında, mesaj iletimi için merkezi bir görev üstlenen cihazın bulunduğu ve diğer cihazların bu merkezi cihazın altında olduğu “Yıldız Topolojisi” kullanılır. Uç cihazlar ile gateway arasındaki iletişim çift yönlü olarak sağlanır.)

uzun menzilli haberleşme

Long Range (LoRa)

Nesnelerin interneti (IoT) ağları oluşturmak için yaygın bir teknoloji seçimi olan uzun menzilli, düşük güçlü bir kablosuz haberleşme platformu.

Ü

ücret *fee*

Belirli bir hizmet için ödenecek meblağ.

ücret sistemi, tarife *fare system, tariff*

Bölge, zaman ve mesafe gibi parametreleri dikkate alan ücret yapısı.

ücret tahsilatı *fee collection*

Bir hizmetin kullanımı için kullanıcı ulaşım hesabının borçlandırıldığı, ödeme transferi aracı.

ücret tarifesi *tariff of fares*

Bölge, zaman, mesafe ve bunlarla ilgili ücret ürünleri gibi değişkenlerin oluşturduğu ücret yapısı.

ücret toplama *toll collection*

Ulaşım hizmeti karşılığında kullanıcıdan manuel olarak ya da ücret toplama sistemleri vasıtasıyla otomatik olarak ücret tahsil edilmesi işlemi.

ücretli şerit *paid lane*

Sürekli olarak veya belirli zamanlarda araçların ücretli olarak kullanımına tahsis edilen yol şeridi.

üçüncü taraf lojistik sağlayıcısı, 3PL sağlayıcısı, nakliye şirketi, nakliye görevlisi

third party logistics provider, 3PL provider, freight forwarder, freight dispatcher

Kendine ait herhangi bir taşıma kaynağına sahip olmadan lojistik hizmetleri sunan bağımsız kuruluş.

üst geçit köprüsü *grade separation*

Trafik akışı çatışmalarını ortadan kaldırmak için bir yol veya otoyol eğiminin, başka bir yol veya otoyol üzerinden/altından köprüye yükseltilmesi veya alçaltılması.

V

varış akış hızı, varış hızı *arrival flow rate, arrival rate*

Araçların veya kişilerin belirli bir noktaya geldiği akış hızı.

varış zamanı tahmini *arrival time estimation*

Bir aracın güzergâh üzerinde verilen bir noktaya ulaşma zamanının tahmin edilmesi.

veri akışı *data flow*

Süreçler arasında veya bir süreç ile sonlandırıcı arasında akan verilerin temsili gösterimi.

veri ambarı *data warehouse*

Açıkça tanımlanmış veri nesnelerinin girişini (depolanmasını) ve alınmasını (teslimini) destekleyen veri depolama tesisi.

veri arşivleme *data archiving*

Tipik olarak ulaşım verilerinin sistematik olarak saklanması ve yeniden kullanımı. Veri arşivleme ayrıca veri ambarlama veya işlem verileri arşivleme olarak da adlandırılır.

veri deposu *data store, data repository*

Veri analizi, paylaşımı ve raporlaması için veri kümelerini toplayan, yöneten ve depolayan birçok veri tabanından oluşan kümelenebilir veri tabanı altyapısı.

veri gizliliği, gizlilik koruması *data privacy, privacy protection*

Kişisel bilgilerin toplanması, kullanılması, saklanması, ifşa edilmesi ve imha edilmesine ilişkin kişi ve kuruluşların hak ve yükümlülükleri.

veri görselleştirme *data visualization*

Bilgi teknolojileri varlıklarının performansı, işlemleri veya verilerin, bilgilerin grafik tablolarda, şekillerde görüntülenmesi amacıyla genel istatistikleri için kullanıcılara görsel raporlama sağlayan işlemler bütünü.

veri görüntüleme *data display*

İnsan ve makine etkileşiminde sistemlerde verilerin görsel olarak gösterimi.

veri güdümlü *data-driven*

Karar verme süreçlerinde yalnızca sezgi veya kişisel deneyim tarafından yönlendirilmekten ziyade, veriler tarafından yönlendirilen bir işlem veya etkinlik.

veri havuzu *data pool*

Analiz amacıyla toplanan herhangi bir veri seti.

veri iletişim mimarisi *data communication architecture*

Tanımlanmış bir ortamdaki alt işlevler için bir iletişim sistemi sağlayan bir dizi protokolün açıklaması.

veri işleme rızası *data subject's consent*

Veri sahibinin, kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin mutabakatını, özel olarak bilgilendirildiğini ifade eden yazılı açıklaması.

veri işleme ve analiz altyapısı *data processing and analysis infrastructure*

Bilgi teknolojileri yönetim hizmetlerini merkezileştirerek ve daha akıllı bir veri merkezi için süreçleri otomatikleştirerek, IoT ve analizlerin kullanıldığı, iş çevikliğinin artırılmasına yönelik altyapı.

veri koruma *data protection*

Verilere yetkisiz erişimi ve verileri kullanmayı önlemek için alınan yasal, idari, teknik veya fiziksel önlemler bütünü.

veri kurtarma *data recovery*

Donanım, sistem arızalarında, sistem verileri silindiğinde veya elde edilmesi zor verilerin kurtarılması ve korunması için kullanılan teknikler bütünü.

veri kümeleme *data clustering*

Benzer verilerin gruplandırılması için istatistiksel veri analizinde kullanılan, belirli bir algoritma olmasa da birkaç algoritma ile çözülebilen bir küme modelleme tekniği.

veri madenciliği *data mining*

Büyük miktarda verinin içerisinde anlamlı sonuçlar çıkarabilmek, katma değerli bilgi üretmek, gelecekle ilgili tahminler ortaya koyabilmek ve kararlar alabilmek için büyük verinin maden arar gibi aranması, çıkarılması, çeşitli yöntemlerle işlenmesi ve anlamlı hale getirilmesi işi.

veri merkezi *data center*

Kuruluşların kritik uygulamalarını ve verilerini barındırmak için kullandıkları fiziksel tesis ya da alan.

veri mimarı *data architect*

Bir organizasyonun veri mimarisini tasarlayarak verilerin, farklı veri varlıkları ve BT sistemleri tarafından nasıl depolanacağını, nasıl dağıtılacağını, nasıl yönetileceğini ve aynı zamanda bu verileri bir şekilde kullanan veya işleyen herhangi bir uygulamayı tanımlamaktan sorumlu olan ilgili uzman kişi.

veri mimarisi

data architecture

Bilgi mimarisinin analitik gereksinimlerini sağlamak için toplanan verilerin türünü yöneten, tanımlayan ve veri tabanı sistemleri içinde nasıl kullanıldığı, depolandığı, yönetildiği ile ilgili olarak gerekli şemalar, entegrasyon, dönüşümler için bir dizi kural, politika, standart ve model bütünü.

veri paylaşım standardı

data sharing standard

Verinin paylaşımında uyulacak kurallar bütünü.

veri sözlüğü

data dictionary

Bir veri tabanında, verilerin yapısını ve içeriğini kataloglamak ve iletmek amacıyla bilgi sisteminde veya bir araştırma projesinin bir bölümünde kullanılan, veri öğeleriyle ilgili adların, tanımların ve özniteliklerin bir koleksiyonu; veri tabanının metadatası.

veri standardı

data standard

Verinin yapısal bir şekilde tanımlanmasını sağlayan kurallar bütünü.

veri şifreleme standardı

Data Encryption Standard (DES)

Veri şifreleme standardı.

veri tümleştirme

data fusion

Daha karmaşık modeller oluşturmak ve bir proje hakkında daha fazla bilgi edinmek için farklı ve bazen homojen olmayan kaynaklardan gelen bilgileri alarak kaynaşması için kullanılan metodolojiler kümesi.

veri üretimi

data generation

Mekâna bağlı nesnelerin konumunu ve tanımlayıcı özelliklerine dair bilginin sayısal ortamda oluşturulması.

veri yedekleme

data backup

Mevcut verilerin veri kaybını önlemek veya arşivlemek gibi nedenlerle başka bir yer veya ortamda kopyasının saklanması.

veri yoğunluğu

data density

Aynı fiziksel depolama alanı bloğu içerisinde bulunan veri sayısının depolama alanına oranı.

veri yönetimi

data management

Ulaşım planlamasını, performans izlemeyi, güvenlik analizini ve araştırmayı desteklemek için çeşitli ulaşım birimleri ve diğer kuruluşlar tarafından kullanılabilir verilerin uçtan uca yönetimi.

veri yönetişimi

data governance

Uygulandığında verilerin nasıl toplandığını, saklandığını, kullanıldığını ve paylaşıldığını tanımlayan politikalar ve prosedürler bütünüdür. Hayata geçirilerek verinin farklı süreçlerinin etkileşimli olarak yönetilmesi.

veri yönlendirme

forwarding

Verileri önemli bir süre boyunca değiştirmeden veya depolamadan başka bir varlığa (sistem kullanıcısı) gönderme işlemi.

verimlilik

throughput

Mevcut koşullar altında, belirli bir süre boyunca bir noktayı veya tek tip bir ulaşım tesisi bölümünü makul şekilde geçmesi beklenebilecek maksimum kişi veya araç sayısı.

veri tabanı

database

Elektronik olarak bir bilgisayar sisteminde depolanan yapılandırılmış bilgi veya veriden oluşan düzenli bir yapı.

video analiz tabanlı davranış tespiti

video analysis based behavior detection

Video analizinde, yapay zekâ gibi teknolojilerin kullanımı ile video içerik analizi, otomatik olarak geçici ve mekânsal olayların tespiti.

video görüntü dedektörü

video image detector, video detector

Nesneleri tanımlamak ve izlemek için video görüntülerini analiz eden algılayıcı.

video görüntü işleme

video image processing

Nesneleri tanımlamak ve izlemek için video görüntülerinin çeşitli yazılım veya donanımlar ile analiz edilmesi.

W

WiMAX haberleşme teknolojisi

WiMAX telecommunication technology

IEEE 802.16 olarak da bilinen geniş bant kablosuz erişim teknolojisi.

WLANp

Wireless Local Area Network protocol (WLANp)

IEEE 802.11p veya genişletilmiş IEEE 802.11bd'ye dayalı geçici kısa menzilli iletişim için kullanılan terim. V2X için standartlaşmış bir ITS-G5 kablosuz yerel alan ağı protokolü.

Y

yakın alan iletişimi

Near Field Communication (NFC)

Bilgi paylaşımı, veri alış-verişi, toplu taşıma, ödeme ve benzeri alanlarda kullanılan yeni nesil yakın mesafe kablosuz haberleşme teknolojisi.

yakıt hücreli elektrikli araç

Fuel Cell Electric Vehicle (FCEV)

Elektrik motorunu çalıştırmak için bir yakıt hücresi kullanan veya bir akü veya süper kapasitörle birlikte kullanan bir elektrikli otomobil türü.

yakıt tüketimi, yakıt ekonomisi

fuel consumption, fuel economy

Kullanılan yakıt miktarı ile gidilen mesafe veya süre arasındaki ilişki.

yanal uyarı sistemi

lateral warning system

Yerleşik sensörleri kullanarak aracın yan taraflarını izleyen ve sürücüyü yanal çarpışma riski konusunda uyarı veren uyarı sistemi.

yangın algılama

fire detection

Akıllı sensörler ve algılayıcılar yardımı ile yangını algılayıp, erken müdahale edilmesi ve/veya güvenilir şekilde ilgili yerlere alarm verilmesini sağlayan uygulama.

yanlış yolda sürüş uyarısı

wrong road driving warning

Sürücüye araç üstü donanım aracılığıyla yanlış yolda gittiğine dair bilgi verilmesi.

yapay sinir ağları

Artificial Neural Networks (ANNs)

İnsan beyninin bilgi işleme tekniğinden esinlenerek geliştirilmiş bir bilgi işlem teknolojisi.

yapay zekâ

artificial intelligence

Bir bilgisayarın veya başka bir makinenin, öğrenme, mantıksal çıkarım, muhakeme etme, geçmiş deneyime dayanarak kararlar alma, yetersiz ya da çelişkili bilgilere dayanarak konuşulan dili anlama yeteneği gibi insan zekâsı ile ilgili eylemleri gerçekleştirmeye yönelik bilgisayar bilim dalı.

yaptırım, denetim, politika uygulanması

enforcement, policing

Kanunlara, düzenlemelere veya kurallara uygunluğu sağlamak için icra makamları tarafından gerçekleştirilen önlemler veya eylemler.

yarı otonom sürüş (seviye 2)

partial driving automation (level 2), partially automated driving, partial automation, low automation

Yol ile ilgili tüm altyapı bilgilerinin otomatik paylaşımının yapılarak sürücüyü sürüş desteğinin sağlandığı otonom sürüş.

yarı trafik uyarımlı sinyâl kontrolü

semi actuated signal control

Sinyalize kavşakta tüm akım kollarından en az birinde mevcut trafik yoğunluğunun algılanarak yeşil sürelerin belirlendiği sinyalize kavşak yönetimi.

yasal taşıma kapasitesi

legal transport capacity

Bir aracın tescil belgesine göre taşımaya izin verilen yolcu sayısı ya da yük miktarı.

yaşam döngüsü

life cycle

Bir şeyin (birey, kültür veya üretilen ürün gibi) yaşamı boyunca (başlangıcından kullanımının bitimine kadar) içinden geçtiği form ve fonksiyonel faaliyetteki aşamalar dizisi.

yaşam döngüsü maliyeti

life cycle cost

Ürün geliştirme, üretim, test, dağıtım, operasyon, destek, eğitim ve elden çıkarmanın toplam indirimli maliyeti.

yaşam kalitesi

quality of life

Barınma, eğitim, ulaşım altyapısı, iklim, istihdam olanakları, tıbbi ve sağlık hizmetleri altyapısı ve çevresel kaynaklar gibi bir bölgenin yaşam koşullarının tüm özellikleri.

yaşanabilir topluluk

livable community

Farklı kullanım amaçlarına hizmet eden, arabaların etkisini en aza indiren ve istihdama, eğitime, rekreasyona, eğlenceye, alışverişe ve hizmetlere erişim için yürüme, bisiklet ve toplu taşıma erişimini teşvik eden; kompakt, çok boyutlu arazi kullanım modellerine sahip bir mahalle, topluluk veya bölge.

yaşanabilir topluluklar

livable communities

Bulunulan alanda yaşayan insanlara daha iyi hizmet sunmak için ulaşım, konut ve ticari geliştirme yatırımlarının koordine edildiği yerler.

yaşanabilirlik

livability

Daha geniş toplum hedeflerine ulaşmaya yardımcı olmak için mevcut ulaşım tesisleri ve hizmetlerinin kalitesini, konumunu ve türünü kullanma.

yaşayan laboratuvar

living lab

Akıllı şehir çözümlerinin gerçek ortamlarda gerçek kullanıcılarla geliştirilmesi, test edilmesi ve iyileştirilmesine yönelik toplumun, yeni ürün ve hizmetlerin gerçek katma değerlerini deneyimlemelerini sağlayan bir deneyim, araştırma ve inovasyon ortamı.

yavaş giden veya duran araç uyarısı

Slow or Stationary Vehicle Warning (SSV)

Sürücülerini öndeki yavaş veya duran araçlar hakkında uyararak için tasarlanan K-AUS hizmeti.

yavaş hareket eden araç uyarısı

slow-moving vehicle warning

Yakında bulunan ve tehlike yaratacak kadar yavaş hareket etmekte olan araç hakkında araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü bilgi verilmesi.

yaya

pedestrian

Yürüyerek yolculuk yapan birey.

yaya algılama

pedestrian detection

Bir yayanın varlığının veya geçişinin tanınması.

yaya çarpışma sistemi

pedestrian crash system

Bir kaza durumunda yayaya çarpma etkisini azaltan güvenlik sistemi.

yaya etki sistemi

pedestrian impact system

Kaza durumunda yaya etkilerini azaltan güvenlik sistemi.

yaya safhası

all pedestrian stage, pedestrian scramble

Yalnızca yaya geçişi için yeşil ışığın yandığı faz.

yaya uyarısı

pedestrian warning

Sürücüyü araç içi donanım aracılığıyla yakındaki bir yaya hakkında sürücüyü iletilen uyarı.

yaya yoğunluğu

pedestrian density

Belirli bir yol kesimi veya alanın o yol kesimi veya alanını kullanan insan sayısına oranı.

yaya-altyapı haberleşmesi

Pedestrian to Infrastructure Communication (P2I)

Bir ulaşım altyapısı ile yaya üzerinde taşınan donanım arasındaki iletişim türü.

yaya-araç haberleşmesi

Pedestrian to Vehicle Communication (P2V)

Yaya üzerinde taşınan bir donanım ile yaya ile çevresindeki araçlar arasındaki çift yönlü iletişim türü.

yaya-her şey haberleşmesi

Pedestrian to Anything Communication (P2X)

Yaya üzerinde taşınan donanım ile yayanın çevresindeki herhangi bir sistem, donanım ve altyapı arasındaki çift yönlü iletişim türü.

yayalaştırılmış bölge

pedestrianized zone

Araç girişine tamamen kapalı; yaya kullanımına ayrılmış bölge.

yayalaştırma

pedestrianization, pedestrianisation

Kentsel yolların araç trafiğine tamamen kapatılarak yürünebilir yerlere dönüştürülmesi ya da yapılacak düzenlemeler ile yayaların kullanımına daha geniş alanlar ayrılması.

yayın

broadcast

Bir noktadan çok alıcıya network, radyo dalgaları gibi iletişim yöntemleri ile yerel veya uydudan da yapılabilen bilgi iletim türü.

yazılım destekli sürüş

software assisted driving

Sürüş ortamına ilişkin bilgileri kullanarak ve dinamik sürüş görevinin kalan tüm yönlerini insan sürücünün yerine getirmesi beklentisiyle, bir direksiyon veya hızlanma / yavaşlama sürücü destek sistemi tarafından kontrol edilen sürüş moduna özgü yürütme.

yazılım geliştirme kiti

Software Development Kit (SDK)

Geliştiriciler tarafından belirli platformlara uygulama oluşturmak için kullanılan bir dizi yazılım aracı ve programları.

yazılım tanımlı radyo

Software Defined Radio (SDR)

Radyoların yazılımsal olarak konfigüre edilebileceği ve programlanabileceği düşüncesiyle başlamış olan yeni bir radyo teknolojisi kavramı.

yedekleme

backup

Bir sistem ögesinin, bir sistem ögesinin arızalanması durumunda, başka bir sistem ögesinin işlevselliğini değiştirmesi yeteneği.

yenı Avrupa sürüş çevrimi

New European Driving Cycle (NEDC)

Otomobil motorlarının emisyon seviyelerini ve binek otomobillerdeki yakıt ekonomisini değerlendirmek için tasarlanmış bir sürüş döngüsü.

yenı nesil araç

new generation vehicle

Elektrikli, hibrit araç gibi çevre dostu araçlar ile otonom araçları kapsayan araç.

yenı nesil haberleşme teknolojileri

next generation communication technologies

Video, veri ve ses gibi çok sayıda hizmeti geleneksel iletişim teknolojilerinden daha yüksek bir hızda sunabilen telekomünikasyon altyapısı.

yenı nesil ulaşım modelleri

new generation transportation models

Farklı ulaşım modlarının bir arada kullanımı ve inovatif yaklaşımların entegre edildiği ulaşım modeli.

yenilemeli frenleme

regenerative braking

Kinetik enerjisini bataryada depolanabilen elektrige dönüştüren bir mekanizma ile bir aracı yavaşlatma.

yenilenebilir enerji

renewable energy, clean energy, green energy

Fosil yakıtlar yerine güneş enerji panelleri, rüzgâr tribünleri gibi yenilenebilir enerji kaynakları aracılığıyla gerçekleştirilen enerji üretimi.

yenilenebilir enerji kaynağı

renewable energy resource

Enerji kaynağından alınan enerjiye eşit oranda veya kaynağın tükenme hızından daha çabuk bir şekilde kendini yenileyebilen enerji kaynağı. (Yenilenebilir enerji kaynakları şunlardır: Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi, hidrolik (hidroelektrik) enerjisi, jeotermal enerjisi, biyokütle enerjisi (biyoyakıt enerjisi de dahil), Hidrojen enerjisi, dalga enerjisi, gelgit enerjisi.)

yenilikçi hareketlilik
innovative mobility

Yeni ulaşım seçenekleri ve hizmetleri geliştirmek için elektronik ve kablosuz iletişim sistemleri ve alternatif yakıtlar dahil olmak üzere gelişmiş teknolojileri entegre eden yeni iş modellerini ve hizmetlerini anlamaya ve geliştirmeye odaklanması.

yer ayırma
booking, reservation

Bilet, koltuk ve ulaşım ile ilgili hizmetler için yapılan rezervasyon işlemi.

yerel dinamik harita
Local Dynamic Map (LDM)

Bir AUS istasyonu içindeki mevcut ortamın bir temsili.
(örnek: araç veya yol kenarı ünitesi)

yerel olarak belirlenmiş güzergâh kılavuzu

Locally determined route guidance
Yönlendirmelerin araç içi yerleşik donanım ve yol ağ bilgisi gibi veri tabanları kullanılarak belirlendiği yol kılavuzu.

yerel operatör
home operator

Kullanıcının bir ödeme sözleşmesinin olduğu ödeme sistemi operatörü.

yerinde kabul testi
site acceptance test

Tedarikçinin, alıcıya bir ürünün, bir işlemin veya bir hizmetin gerçek çalışma ortamında gerektiği gibi çalıştığını kanıtladığı, bir sözleşme ile atıfta bulunulan resmi test.

yeşil aklama
greenwashing

Bir şirketin çevresel sorumluluğa sahip olduğu imajını vurgulamak amacıyla yaydığı yanlış bilgi.

yeşil bant genişliği
green bandwidth, bandwidth

Yeşil dalga hattı boyunca tüm trafik sinyalleri için ortak yeşil yanma süresi.

yeşil dalga
green wave

Sinyalize kavşaklar arasında belirlenmiş bir hızla gidilmesi halinde kırmızı ışığa takılmadan seyahat etme imkânı veren sistem.

yeşil dalga hızı
green wave speed

Yol boyunca sürekli yeşil ışıkla karşılaşılabilecek olan kuramsal hız değeri.

yeşil ışık ayrımı
green split

Bir sinyalizasyon kavşağında tüm akımlar için yanan toplam yeşil ışık zamanının trafik akımlarına dağılımı.

yeşil ışık bitiş süresi uzatımı
past-end green time

Yeşil ışık süresinin güvenlik gibi gerekçelerle uzatılması.

yeşil ışık optimum hız uyarısı
Green Light Optimal Speed Advisory (GLOSA)

Sinyalize kavşağa yaklaşan sürücülere hız tavsiyesi vererek kavşakta durmadan yeşil süre boyunca kavşağı geçmelerini sağlayan K-AUS hizmeti.

yeşil ışık süre dağılımı
green time distribution

Bir döngüdeki toplam yeşil ışık süresinin sinyal gruplarına dağılımı.

yeşil ışık talebi
green demand

Yeşil ışık veya yeşil ışık süresini uzatma talebi.

yeşil ışıklar arası matris
intergreen matrix

Yeşil ışıklar arası sürelerden oluşan matris.

yeşil ışıklar arası süre
intergreen time

Çakışan iki sinyal grubunun yeşil ışıkları arasındaki en küçük süre.

yeşil lojistik, sürdürülebilir lojistik
green logistics, sustainable logistics

Ekonomik, çevresel ve sosyal hedefler arasında daha sürdürülebilir bir dengeye katkıda bulunan lojistik hizmetler.

yeşil süre sonu
end gain time

Görüntülenen yeşilin sonu ile etkin yeşil zamanın sonu arasındaki süre.

yeşil ulaşım
green transport

İklim ve çevre dostu, sürdürülebilir ulaşım.

yeşil yol
greenway

Koruma veya rekreasyon amacıyla yönetilen korumalı açık alan koridoru.

yeşile dönme zamanı
Time to Green (TTG)

Yeşil ışığa kalan süre.

yetki sertifikası
authorization certificate

Bir kullanıcının sisteme erişim yetkisini doğrulamak için kullanılan dijital sertifika.

yetkilendirme
authorization

Dosyalar, hizmetler, bilgisayar programları, veriler ve uygulama özellikleri dahil olmak üzere sistem kaynaklarıyla ilgili erişim düzeylerini veya kullanıcı / istemci ayrıcalıklarını belirleyen bir güvenlik mekanizması. (kullanıcının kimliğine bağlı olarak kullanıcının çeşitli kaynaklara erişmesine izin veren bir ağ kaynağına erişim izni verme veya reddetme işlemi)

yiğilma

bunching

Aynı güzergâhtaki iki veya daha fazla toplu taşıma aracının hemen hemen aynı anda bir otobüs durağına veya benzeri bir noktaya varması.

yıkıcı inovasyon

disruptive innovation

Bir ürünün veya hizmetin, mevcut tekliflerden daha düşük maliyetle daha iyi ve genellikle daha iyi performans gösteren ve böylece piyasa liderlerinin söz konusu pazardaki yerini alan ve sektörü dönüştüren yenilikçilik.

yıkıcı teknoloji

disruptive technology

Kendisinden önceki teknolojilerin yerini çok hızlı bir şekilde alan teknoloji.

Yıllık Ortalama Günlük Trafik (YOGT)

Annual Average Daily Traffic (AADT)

Yolun bir kesitinden, bir yıl boyunca iki yönde de geçen toplam trafik niceliğinin, bir yıl içindeki gün sayısına bölünmesi ile elde edilen değer.

yoğunluk

density, concentration

Belirli bir yol kesimi veya alanını kullanan araç veya insan sayısının oranı.

yoğunluk algılayıcı sensör

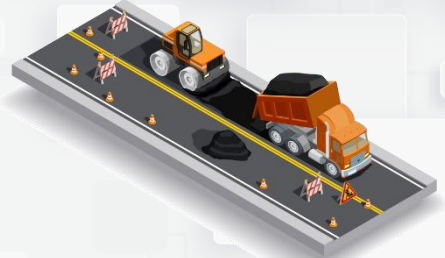
traffic density detector sensor

Trafik yoğunluğunu ölçmek için, belirli parametreler göre veri toplayan ve bu bilgileri yönetim sistemlerine aktaran yollara yerleştirilmiş algılayıcı.

yol bakımı

road maintenance

Yol altyapısının kullanılabilir ve güvenli şartlarda tutulması için alınan kurallı ve kurlsız önlemler.

yol bölümü ücretlendirmesi

road section charging, road section tolling

Yolların önceden tanımlanmış bölümlerinin kullanılması durumunda bedel ödenen ücretlendirme prensibi.

yol çalışması alanı yönetimi

work zone management

Yol çalışması alanlarında etkili işletme ve güvenli trafik sağlamak için alınan önlemler.

yol çalışması bilgisi

roadwork information

Mevcut veya planlanan yol çalışmalarını hakkında bilgi.

yol çalışması uyarısı, çalışma bölgesi uyarısı

Road Works Warning (RWW), Work Zone Warning

Yol boyunca yol çalışmalarında araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyeye bilgi verilmesi.

yol çizgilerini gözlemeleme
road markings monitoring

Yol çizgilerinin yerleşimi ve yasal yönden gözlenmesi ve yorumlanması.

yol dedektörü
road detector

Yol üstüne, yüzeyine, altına yerleştirilen algılayıcı.

yol durum bilgisi
road status information

Gerçek zamanlı ya da tahmini yol koşulları hakkında sunulan bilgiler.

yol durumu gözlemeleme
road status monitoring

Yol altyapısı donanımları da dahil olmak üzere yol koşulları hakkında verilerinin toplanması ve değerlendirilmesi.

yol durumu kaydı
road status recording

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak performans analizi veya kaza ile ilgili yol verilerinin kaydedilmesi.

yol geometrisini gözlemeleme
road geometry monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak yol geometrisinin gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

yol hava durumu bilgi sistemi
Road Weather Information System (RWIS)

Hava ve yol durumu bilgilerini toplayan, ileten, modelleyen ve yayan teknolojilerin birleşimi.

yol hava durumu bilgisi
road weather information

Yol kullanıcılarını ilgilendiren gerçek zamanlı ya da tahmin edilen yol hava durumu bilgisi.

yol hava durumu izleme
road weather monitoring

Yol ve trafiği etkileyebilecek hava durumunu gözleme ve verileri değerlendirerek izlenmesi.

yol hava durumu yönetimi
road weather management

Yol hava koşulları hakkında bilgi toplanması, yol veya trafik yönetimiyle ilgili gerekli önlemlerin alınması.

yol hava istasyonu
Road Weather Station (RWS)

Yol üzerinde sensörler aracılığı ile hava durumu kontrolü yapan yol üstü ekipmanları.

yol içi dedektör
in-road detector

Yol yüzeyinde veya altında bulunan algılayıcı.

yol kenarı
roadside

Yol kenarı boyunca yer alan.

yol kenarı AUS istasyonu
roadside ITS station

Yol kenarına veya mevcut altyapı üzerine tesis edilen ve tesis edildiği noktadan geçen araçlarla kısa mesafe veri alışverişinde bulunan, araçlardan aldığı verileri bağlı bulunduğu merkeze ileten veya merkezden gelen verileri araçlara ileten K-AUS sistemi içerisinde yer alan donanımsal bileşen.

yol kenarı bilgisi
roadside information

Yol kenarı donanımı aracılığıyla sağlanan bilgi.

yol kenarı cebi, tünel cebi
lay-by, tunnel lay-by

Yolun veya tünelin yolculuk şartları dışında, servis araçlarının kullanımı veya acil durumlarda taşıtların geçici park edebilmesi için ayrılmış alan.

yol kenarı dedektörü
roadside detector, above-road detector

Yol kenarına yerleştirilen algılayıcı.

yol kenarı denetim istasyonu
roadside check facility

Araç ve sürücüyü hızlı bir şekilde incelemek için eldeki cihazlar kullanarak yol kenarı güvenlik denetim sürecini otomatikleştirme yetenekleri sağlayan; tesise yaklaşan ticari araçların ve nakliye ekipmanının kimliğinin tespit edildiği, sensörler aracılığıyla, farklı araç türleri arasında ayırım yapıldığı, dingil sayısının, brüt araç ağırlığının, güvenliğe duyarlı tehlikeli maddelerin varlığı ile aracın ve yükünün kimliğinin belirlenebildiği yol kenarı denetim istasyonu.

yol kenarı ekipmanı
roadside equipment

Yol boyunca bulunan donanım; örnek: yolun yanında, altında veya üstünde.

yol kenarı ünitesi
Roadside Unit (RSU)

Yol boyunca yerleştirilmiş araçlarla, merkezlerle ve birbiriyle haberleşebilen donanım.

yol kesimi trafik kontrolü
section traffic control

Bir karayolu kesitinde trafik akışını kontrol etmek için önlemlerin uygulanması.

yol kış bakımı

road winter maintenance

Belirli kış koşullarına sahip yol bakımı.

yol servisi, yol yardımı

road service, roadside assistance

Yol kullanıcılarına teknik yardım veren kuruluş.

yol trafik gürültüsü

roadway noise, road traffic noise

Hareket halindeki taşıtların lastiklerinin yol yüzeyiyle teması, frenleme, aerodinamik etkiler gibi nedenlerden dolayı motor ve transmisyon gibi kaynaklardan gelen gürültülerin tümü.

yol trafik koridoru

road traffic corridor

İki nokta arasında birbirlerine paralel olarak hizmet veren yolların bütünü.

yol trafik sinyali

road traffic signal

Trafiği kırmızı, sarı ve yeşil renkli ışıklar, oklar ve benzeri işaretlerle yöneten sistem.

yol ücret beyanı

road toll declaration, toll declaration

Ödeme hizmeti sağlayıcısı tarafından ücret uygulayıcıya yapılan, bir aracın ücretlendirme alanındaki ücretli bir altyapıyı kullandığının teyidinde dair bildirim.

yol ücret işlemi

road toll transaction, toll transaction

Otoyol ücret beyanındaki her türlü faaliyetin ücret uygulayana aktarılması.

yol ücreti

road toll, road user fee, toll, road user charge

Belirli bir karayolu altyapısının kullanımı için ödenecek vergi, harç veya ücret.

yol ücretlendirmesi

road pricing, tolling, road tolling

Yol kullanımı için ücret uygulanması (vergilendirme düzeni, sıklıkla fiyatlandırma, kordon fiyatlandırma, yol, köprü veya tünel ücretleri vb.).

yol ver işareti ihlali uyarısı

give-way sign violation warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye kendi aracının veya başka bir aracın yol ver işareti ihlali yaptığı ya da yapmak üzere olduğu bilgisinin verilmesi.

yol ver işareti uyarısı

give-way sign warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücülere ilerideki yol ver işareti bilgisinin verilmesi.

yol yönetimi

Road management

yol ve çevresinin gözlenmesi (örnek: yol yüzeyi, kar ve buz, rüzgâr, sis) ve olumsuz veya tehlikeli şartların olması durumunda gerekli uyarıların ve bakım faaliyetlerinin yönetilmesi.

yol yüzeyi bilgisi

road surface information

Gerçek zamanlı ya da tahmin edilen yol yüzeyi koşulları bilgisi.

yol yüzeyi izleme

road surface monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak sürtünme, sıcaklık ve nem gibi yol yüzeyi koşullarının gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

yolcu araç birimi

Passenger Car Unit (PCU)

İçinde çeşitli türden araç olan bir trafik akımının, sadece otomobil olarak ifade edilmesi.

yolcu bilgilendirme

traveller information

Yolculara seyahatleri öncesinde ve seyahat sırasında ulaşım ağı ve seçenekleri hakkında bilgilerin sabit tabelalar ya da araç içi cihazlar vasıtasıyla sunulması.

yolcu bilgileri, gezgin bilgileri

passenger information, traveller information

Duraklarda, terminallerde, araçlarda, internette toplu taşıma kullanıcılarına sağlanan bilgiler.

yolcu bilgisi

passenger (traveller) information

Duraklarda, terminallerde, araçta, internette ve benzeri ortamlarda toplu taşıma kullanıcılarına sağlanan bilgiler.

yolcu hareketliliği

passenger mobility

Yolcuların şehir içerisindeki hareketlerini, kat ettikleri yol uzunluğunu, kullanılan ulaşım modlarını ifade eden hareketlilik.

yolculuk anı bilgileri

on-trip information, en-route information

Yolculuk sırasında sağlanan bilgiler.

yolculuk eşleştirme

ride matching

Yolculuk gerçekleştirilebilmesi için, paylaşımının diğer kullanıcılarla seyahatlerini eşleştirmeleri işlemi.

yolculuk hızı

travel speed, journey speed

Bir aracın katettiği mesafenin yolculuk süresine oranı.

yolculuk öncesi bilgi

pre-trip information

Yolculuktan önce yolcuya sunulan bilgiler.

yolculuk paylaşımı

ride sharing (car-pooling)

Aracında boş koltukları bulunan sürücülerini aynı yöne giden farklı yolcular ile buluşturarak birlikte yolculuk yapmalarını ve yol masraflarından tasarruf etmelerini sağlayan anlık ya da planlı bir ulaşım yöntemi.

yolculuk planlama

travel planning, journey planning, trip planning

Seyahat modu, seyahat güzergâhı, gidiş veya varış zamanı ve benzeri yolculuk kriterleri seçilerek yolculuğun baştan sona planlanması.

yolculuk planlama yardımı

travel planning assistance, journey planning assistance

Ulaşım türü, alternatif güzergâhlar, seyahat süresi, maliyet veya çevresel etki gibi seyahat seçenekleriyle ilgili bilgi sağlanması.

yolculuk süresi

travel time, journey time

Belirlenen iki nokta arasında park etme, yürüme, bekleme ve ulaşım modu değiştirme sürelerini de içeren yolculuk süresi.

yolculuk süresi gözlemleme

travel time monitoring

Gerçek zamanlı yolculuk süreleri verilerinin toplanması ve durum değerlendirmesi.

yolculuk süresi tahmini

travel time estimation, travel time computation

Belirli bir seyahat, güzergâh veya yol kesimi için beklenen yolculuk süresinin kestirilmesi.

yolculuk talep yönetimi

travel demand management

Yolcuları bilgilendirmek, daha iyi hareket kabiliyeti, daha az trafik sıkışıklığı ve daha düşük araç emisyonları sağlayan bir ulaşım sisteminin verimliliğini en üst düzeye çıkarmaya teşvik etmek için stratejilerin kullanımı.

yolun kısıtlanması

road restriction

Yol kullanımının sınırlandırılması veya kısıtlanması.

yönetilen şeritler

managed lanes

Trafik akışını ve araç verimini optimize etmek için proaktif olarak uygulanan ve aktif olarak yönetilen şeritler.

yönetim bilgi sistemi

Management Information System (MIS)

Karar verme ve bir organizasyondaki bilgilerin koordinasyonu, kontrolü, analizi ve görselleştirilmesi için kullanılan bir bilgi sistemi.

yönlendirilen trafik

diverted traffic

Bir olay sonucu olarak bir ulaşım modundan, rotadan, günün saatinden, başlangıçtan veya varış noktasından diğerine geçiş yapan yük, yolcular veya araçlar.

yöntemsel birlikte çalışabilirlik

procedural interoperability

Farklı donanımların birbirleriyle haberleşmesi için veri elemanı tanımlarının, işleyiş yöntemlerinin, veri dağıtımı ile birlikte sunum biçiminin ortak olması.

yönünü değiştirme, rotadan sapma
diversion, detour

Alternatif bir yolun kullanılması.

yukarı akım
upstream

Trafik akışının tersi yönü.

yumuşak hareketlilik
soft mobility

Çevre dostu ulaşım modlarının tasarımını, uygulamasını, işletimini ve yönetimini kapsayan, bireylerin hareket etme hakkını koruyarak kentsel yaşanabilirliği optimize edebilen, insan ve çevre dostu sürdürülebilir hareketlilik biçimi. Örnek: Yürüme, bisiklete binme, tramvay, elektrikli araçlar

yük operasyon hazırlığı
freight operation preparation

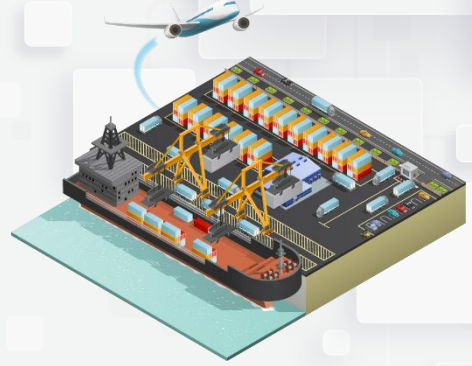
Taşıma emirleri, gümrük beyannameleri, tehlikeli mal beyanları ve sevk irsaliyeleri gibi taşıma belgelerinin hazırlanması.

yük taşıma yönetimi, yük yönetimi
freight transport management, freight management

Yük taşımacılığının planlanması, yerine getirilmesi ve izlenmesi.

yük taşımacılığı
freight transport

Belirli bir ağda malların toplam hareketi.

yük ticari işlemleri
freight business transaction, cargo business transaction

Piyasa araştırmalarının toplanması, teklif ve tedarikçi değerlendirmesi ile teslimat koşulları, faturalama ve ödemeler gibi işleri kapsayan sözleşmelerin yönetimi.

yük ve filo yönetimi
freight and fleet management

Yük yönetimi ve filo yönetiminin birleşik faaliyetleri.

yük, navlun
freight

Herhangi bir ulaşım moduyla taşınan mallar.

yük, yükleme işleri değerlendirme
freight operations evaluation

Yük istatistiklerinin hazırlanmasına ek olarak yük operasyonlarının maliyet ve performans analizi.

yük, yükleme operasyon kontrolü *freight operation control*

Yük takibi, gönderi ve nakliye durumunun izlenmesi ve teslimat bilgilerinin alınması.

yükleme donanımı *unit load device*

Birim yükleri taşımak ve araca yüklemek için kullanılan palet ya da konteyner.

yüklenici *contractor*

Üzerinde anlaşılmış olan şartnameler, hüküm ve koşullara uygun şekilde kuruluşa hizmet sağlayan harici kuruluş.

yükleyici *shipper*

Konşimentoda belirtilen ve taşıma sözleşmesi ile yük, eşya taşıyan özel veya tüzel kişi.

yüksek coğrafi kapsama *high geographic coverage*

İnsan ve sistemlerin olduğu hemen her yerde yüksek performansla kesintisiz bağlantıya sahip olunması.

yüksek doluluklu araç şeridi *High Occupancy Vehicle Lane (HOV lane)*

İki veya daha fazla kişi taşıyan belirli araç türlerine ayrılmış şerit.

yüksek doluluklu ücretli şerit *High Occupancy Toll Lane (HOT lane)*

Yüksek doluluk geçişli geçiş şeridi, yüksek doluluk oranına sahip araçlara ve diğer muaf araçlara ücretsiz, diğer araçların talebe göre ayarlanmış değişken ücret ödediği bir trafik şeridi veya yol türü.

Yüksek Hızlı Demiryolu Hattı (YHT) *high speed railway line*

250 km/s ve üzeri hız yapılan demiryolu hattı.

yüksek otonom sürüş (seviye 4) *high driving automation (level 4), highly automated driving, high automation*

Aracın, üzerinde yer alan özel donanımlar ve yazılımlar sayesinde insan müdahalesine gerek kalmadan; direksiyon idaresi, frenleme, hızlanma/yavaşlama, araç ve yol takibi gibi sürüş kontrolünün gerekli işlemleri ile şerit değiştirme, dönme, sinyal verme gibi karar gerektiren eylemleri kendi kendine yerine getirebildiği sürüştür. Ancak güvenlik koşullarının gerektirdiği durumlarda sürücü, araç idaresini eline alabilmektedir.

Yüksek Performanslı Hesaplama (YPH) *High-Performance Computing (HPC)*

Kişisel bilgisayarlar ve iş istasyonlarının kapasitelerinin üzerindeki çok sayıda hesaplama ve çok miktarda veri içeren problemleri çözebilmeleri amacı ile ortaya çıkan bir kavram. Bahsedilen hesaplamaları yapabilmek ve büyük veriyi işleyebilmek için YPH sistemlerinde süper bilgisayarlar ya da bilgisayar kümeleri kullanılmaktadır.

yürünebilirlik

walkability

Bir bölgenin ne kadar yürüme dostu olduğunu gösteren yürüyebilme koşullarının durumu.

yüz tanıma

face recognition

Kişiyi sayısal görüntü veya video kaynağından tanımlayabilen veya doğrulayabilen bir teknoloji.

yüz yüze ödeme

face to face payment

Ödeme hizmeti sağlayıcısına yüz yüze yapılan ödeme.

yüzey dedektörü

surface detector

Sensörü yol yüzeyinde bulunan dedektör.

yüzey ulaştırması

surface transport

İnsanların veya malların uçak yerine karayolu, tren veya gemi ile taşınması.

Z

zaman aralığı

time gap, gap

Birbirlerini takip eden iki aracın bir noktadan geçişi sırasında, bir aracın arkası ile diğer aracın önü arasında oluşan zaman farkı.

zaman aralığı kontrolü, taşıt aralığı kontrolü

time gap control, headway control

Sürücünün öndeki araç için belirlediği zaman aralığını otomatik olarak sabitleme.

zaman aralığı uyarısı

time gap warning

Öndeki araçla olan zaman aralığının çok az olabileceği bilgisi.

zaman maliyeti

Value of Travel Time (VOTT)

Ulaşım için harcanan zamanın maliyeti. (İşletmelere, çalışanlarının ve araçlarının seyahat için harcadıkları zamanın maliyetlerini ve seyahat için harcanan kişisel zamanın (ücret ödenmeyen) tüketicilere olan maliyetlerini içerir.)

zaman ortalama hızı

time mean speed

Araçların kısa bir mesafe üzerinde ölçülen hızlarının ortalaması; araçların noktasal hızlarının aritmetik ortalaması.

zamanında varış
on-time arrival

Belirli bir seyahat süresi ile tanımlanan, seyahat süresi güvenilirlik performans ölçüsü; belirli bir seyahat süresi içinde tamamlanan yolculuk.

ZigBee
ZigBee

IEEE 802 temelli, standart sarmal ağlar ile uygulama profilleri kullanılarak kurulan kısa mesafe kablosuz sensör ağları teknolojisi.

zincirleme hizmetler, bağlantılı hizmetler
chained services, linked services, connected services

Entegre ödeme sistemiyle birbirlerine bağlanmış hizmetler.

zirve saat faktörü
peak hour factor

Zirve saati boyunca trafik değişim ölçüsü, tüm zirve saati içerisindeki trafik akışının, aynı saat içerisindeki maksimum 15 dakikalık akış değerine bölünmesiyle elde edilen değer.

zirve saat, yoğun saat
peak hour, rush hour

Belli kriterlere göre trafik talebinin en yüksek olduğu belirli bir zaman aralığı.

zirve saatler dışı
off-peak time

Trafik talebinin en yoğun olduğu saatler haricindeki zaman aralıkları.

zorunlu alternatif güzergâh
mandatory diversion route

Yol çalışması veya başka bir trafik olayı nedeniyle normal güzergâh yerine zorunlu olarak yönlendirilen alternatif yol.

zorunlu hız sınırlama
compulsory speed limiting

Sürücüye sistemin müdahalesini reddetme seçeneği sunulmaksızın, referans hız dikkate alınarak araç hızının otomatik kontrolü.

İNDEKS

TERİM	İNGİLİZCE KARŞILIĞI	SAYFA NO
BİLGİ ve İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ		
açık anahtarlı şifreleme	<i>public key cryptography</i>	3
açık kaynak	<i>open source</i>	3
açık sistemler ara bağlantı modeli	<i>Open Systems Interconnection model (OSI model)</i>	3
açık standart	<i>open standard</i>	3
açık şarj noktası protokolü	<i>Open Charging Point Protocol (OCPP)</i>	3
açık veri	<i>open data</i>	3
açık veri platformu	<i>open data platform</i>	4
afet bilgi sistemi	<i>disaster information system</i>	4
akıllı araç otoyol sistemi	<i>intelligent vehicle highway system</i>	6
akıllı kavşak	<i>smart intersection</i>	7
akıllı ulaşım sistemi için bulut bilişim	<i>Intelligent Transportation Systems Cloud (ITS-Cloud)</i>	9
akıllı yönlendirme sistemi	<i>smart guidance system</i>	10
aktarıcı, alıcı verici	<i>transponder</i>	10
altyapı-araç haberleşmesi	<i>Infrastructure to Vehicle Communication (I2V)</i>	12
altyapı-araç veri alışverişi	<i>In-Vehicle Information (IVI)</i>	12
altyapı-her şey haberleşmesi	<i>Infrastructure to Anything Communication (I2X)</i>	12
anonimlik	<i>anonymity</i>	13
araç alan ağı	<i>Vehicle Area Network (VAN)</i>	13
araç bulutu	<i>vehicle cloud</i>	14
Araç İçi Bilgi ve Haberleşme Sistemi (ABHS)	<i>in-vehicle information and communication system</i>	15
araç kimlik tanımlama, mutlak araç kimliği, kesin araç kimliği	<i>vehicle identification, absolute vehicle identification, unambiguous vehicle identification</i>	16

araç konumlandırma	<i>vehicle positioning</i>	16
araç ortamlarında kablosuz erişim	<i>Wireless Access in Vehicular Environments (WAVE)</i>	16
araç tanıma	<i>vehicle recognition</i>	17
araç verisi	<i>probe vehicle data</i>	17
araç-ağ haberleşmesi	<i>Vehicle to Network (V2N)</i>	17
araç-altyapı haberleşmesi	<i>Vehicle to Infrastructure (V2I)</i>	17
araç-araç haberleşmesi	<i>Vehicle to Vehicle (V2V)</i>	17
araç-her şey haberleşmesi	<i>Vehicle to Everything (V2X)</i>	18
araçlara özel ağlar	<i>Vehicular Ad-Hoc Networks (VANETs)</i>	18
araçların interneti	<i>Internet of Vehicles (IoV)</i>	18
araç-savunmasız yol kullanıcısı haberleşmesi	<i>Vehicle to Vulnerable Road User communication (V2VRU)</i>	18
araç-şebeke haberleşmesi	<i>Vehicle to Grid (V2G)</i>	18
araç-yaya haberleşmesi	<i>Vehicle to Pedestrian (V2P)</i>	19
arayüz standardı	<i>interface standard</i>	19
artırılmış gerçeklik	<i>augmented reality (AR)</i>	20
asimetrik şifreleme algoritması	<i>asymmetric encryption algorithm</i>	20
bağlanabilirlik	<i>connectivity</i>	24
bağlantı yönelimli haberleşme	<i>connection-oriented communication</i>	24
bağlantısız iletişim	<i>connectionless communication</i>	25
bilgi güvenliği	<i>information security, data security</i>	26
bilgi güvenliği ihlali	<i>information security incident</i>	26
bilgi güvenliği olayı	<i>information security event</i>	26
bilgi ve iletişim teknolojileri	<i>Information and Communication Technology (ICT)</i>	27
bilgi yönetimi	<i>information management</i>	27
bilgi-eğlence, eğlenceli eğitim, eğitici eğlence	<i>infotainment, edutainment, educational entertainment</i>	27
birlikte çalışabilirlik	<i>interoperability</i>	28
birlikte çalışabilirlik standartları	<i>interoperability standards</i>	28

biyometrik tabanlı güvenlik sistemi	<i>biometric based security system</i>	29
blok zincir teknolojisi	<i>blockchain technology</i>	30
bluetooth işaretçisi	<i>bluetooth beacon</i>	30
boyuna uyarı sistemi	<i>longitudinal warning system</i>	30
bulanık veri	<i>fuzzy data</i>	31
bulut bilişim	<i>cloud computing</i>	31
bulut depolama	<i>cloud storage</i>	31
bulut hizmeti	<i>cloud service</i>	31
bulut paylaşımı	<i>cloud sharing</i>	31
bulut teknolojisi	<i>cloud technology</i>	31
bütünleştirme, birleştirme	<i>aggregation</i>	32
bütünlük	<i>integrity</i>	32
büyük veri	<i>big data</i>	32
büyük veri analitiği	<i>big data analytics</i>	32
büyük veri analizi	<i>big data analysis</i>	32
büyük veri ekosistemi	<i>big data ecosystem</i>	32
büyük veri etiği	<i>big data ethics</i>	32
büyük veri işleme	<i>big data processing</i>	32
büyük veri platformu	<i>big data platform</i>	32
büyükşehir bölgesi ağı	<i>Metropolitan Area Network (MAN)</i>	32
canlı veri	<i>live data</i>	33
Car2Car	<i>Cooperative Vehicle to Vehicle Communication (Car2Car)</i>	33
Car2I	<i>Cooperative Vehicle to Infrastructure Communication (Car2I)</i>	33
Car2VRU	<i>Cooperative Vehicle to Vulnerable Road User Communication (Car2VRU)</i>	33
Car2X	<i>Cooperative Vehicle to Anything Communication (Car2X)</i>	33
cihazdan cihaza	<i>Device to Device (D2D)</i>	33

Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS)	<i>Geographical Information System (GIS)</i>	33
coğrafi çit	<i>geofencing</i>	34
coğrafi portal	<i>geographic portal</i>	34
coğrafi veri	<i>geographic data</i>	34
coğrafi veri paylaşım standartları	<i>geographical data sharing standards</i>	34
coğrafi veri tabanı	<i>geographic database</i>	34
çok yüksek kapasiteli ağ	<i>Very High Capacity Network (VHCN)</i>	37
çoklu ortam mesaj servisi	<i>Multimedia Messaging Service (MMS)</i>	37
darboğaz	<i>bottleneck</i>	37
DATEX II	<i>Data Exchange II (Datex II)</i>	37
denetleyici alan ağı	<i>Controller Area Network (CAN)</i>	39
derin öğrenme	<i>deep learning</i>	39
dijital sertifika	<i>digital certificate</i>	40
dijital uçurum	<i>digital divide</i>	40
dijitalleşme	<i>digitalisation</i>	40
dinamik veri	<i>dynamic data</i>	42
doğrulama sertifikası	<i>enrollment certificate</i>	42
düşük güç geniş alan ağı	<i>Low Power Wide Area Network (LPWAN)</i>	45
eCall sistemi	<i>eCall system</i>	45
elektronik araç kimliği, elektronik plaka	<i>Electronic Vehicle Identity (EVI), electronic number plate, electronic license plate</i>	47
elektronik imza	<i>electronic signature</i>	48
elektronik kayıt cihazı	<i>electronic on-board recorder</i>	48
elektronik kontrol ünitesi	<i>Electronic Control Unit (ECU)</i>	48
elektronik ruhsat	<i>electronic licence</i>	48
elektronik veri değişimi	<i>Electronic Data Interchange (EDI)</i>	49
eliptik eğri kriptografisi	<i>elliptic curve cryptography</i>	49

erişim yönetimi	<i>access management</i>	53
erken uyarı sistemi	<i>early warning system</i>	53
eş zamanlılık	<i>concurrency</i>	54
etkinlik veri kaydedici	<i>event data recorder, black box</i>	55
evrensel kaynak tanımlayıcı	<i>Universal Resource Identifier (URL)</i>	55
evrensel mobil telekomünikasyon sistemi	<i>Universal Mobile Telecommunication System (UMTS)</i>	55
evrensel seri veri yolu	<i>Universal Serial Bus (USB)</i>	55
fiber optik iletişim	<i>fiber optic communication</i>	57
fiziksel internet	<i>Physical Internet (PI)</i>	58
fiziksel standart	<i>physical standard</i>	58
fonksiyonel gereklilik	<i>functional requirement</i>	58
gecikme (1)	<i>delay, public transport delay</i>	59
geçici ağlar	<i>ad-hoc networks</i>	59
geçmiş, tarihsel veri	<i>historical data</i>	60
gelişmiş şifreleme standardı	<i>Advanced Encryption Standard (AES)</i>	61
gelişmiş yolcu bilgi sistemi	<i>advanced traveller information systems</i>	61
geniş alan ağı	<i>Wide Area Network (WAN)</i>	62
geniş bant	<i>broadband</i>	62
gerçek zamanlı harita paylaşımı	<i>real-time map sharing</i>	62
gerçek zamanlı istihbarat sistemi	<i>real-time intelligence system</i>	63
gerçek zamanlı izleme	<i>real-time monitoring</i>	63
gerçek zamanlı veri paylaşımı	<i>real-time data sharing</i>	63
gerçek zamanlı video paylaşımı	<i>real-time video sharing</i>	63
gerçek zamanlı yolcu bilgilendirme	<i>Real-Time Passenger Information (RTPI)</i>	63
gizlilik	<i>confidentiality</i>	64
görüntü işleme	<i>image processing</i>	64
görüntülerden insan davranışı tespiti	<i>detection of human behavior from images</i>	64

grafik kullanıcı arayüzü	Graphical User Interface (GUI)	65
GSM-R	Global System for Mobile Communications-Railway (GSM-R)	65
güvenilir nesne	trusted object, trust object	66
güvenilir üçüncü taraf	Trusted Third Party (TTP)	66
güvenli uygulama modülü	secure application module	66
güvenli veri iletimi	secure data transmission	66
güvenlik tehdidi	security threat	66
hareketli araç verisi	floating car data	68
hareketlilik veri tanımlaması	Mobility Data Specification (MDS)	68
harita güncelleme	map update	69
harita sunucusu	digital map server	69
harita verisi	map data	69
hassas konumlandırma	precise positioning	69
hava durumu bilgileri, meteorolojik bilgiler	weather information, meteorological information	69
hizmet sağlayıcı	service provider	72
hücreyel	cellular	73
hücreyel iletişim için küresel sistem	Global System for Mobile Communications (GSM)	73
hücreyel şebeke üzerinden araç-her şey haberleşmesi (C-V2X)	Cellular Vehicle to Everything (C-V2X)	73
IEEE 802.11	IEEE 802.11	73
IEEE 802.11bd	IEEE 802.11bd	73
IEEE 802.11p	IEEE 802.11p	73
ITS G5	ITS G5	73
ilişkisel veri tabanı yönetim sistemi	relational database management system	74
insan makine arayüzü	human Machine Interface (HMI)	75
insan-makine etkileşimi	human-machine interaction, man-machine interaction	75
internet alan adı sistemi	Domain Name System (DNS)	75

internet güvenliği protokolü	<i>Internet Protocol Security (IPsec)</i>	76
internet protokolü sürüm 6	<i>Internet Protocol Version 6 (Ipv6)</i>	76
iş zekâsı	<i>business intelligence</i>	76
kablosuz ağ	<i>Wireless Fidelity (Wi-Fi)</i>	77
kablosuz güncellemeler, iletişimler	<i>Over-The-Air Updates, Communications (OTA)</i>	77
kablosuz sensör ağı	<i>Wireless Sensor Network (WSN)</i>	77
kapalı devre televizyon	<i>Closed Circuit Television (CCTV)</i>	78
kapsama alanı	<i>coverage Area</i>	79
kapsamlı otomobil trafik kontrol sistemleri	<i>Comprehensive Automobile Traffic Control Systems (CACs)</i>	79
karar destek modeli	<i>decision support model</i>	79
karasal mobil sistemler haberleşme erişimi	<i>Communication Access for Land Mobiles (CALM)</i>	79
karma gerçeklik	<i>mixed reality</i>	81
kesin olmayan araç kimlik tanımlama	<i>relative vehicle identification, non-unambiguous vehicle identification</i>	84
kısa mesaj servisi	<i>Short Message Service (SMS)</i>	85
kimlik doğrulama	<i>authentication</i>	86
kimlik doğrulayıcı	<i>authenticator</i>	86
kimlik ve mahremiyet yönetimi	<i>identity and privacy management</i>	86
kiosk	<i>kiosk</i>	86
kişisel veri	<i>personal data</i>	86
kişiselleştirilmiş ulaşım bilgisi	<i>personalized transport info</i>	87
kişiye özel, gizlilik	<i>privacy</i>	87
konum tabanlı hizmetler	<i>location based services</i>	88
konum tahmini, yardımcı uydu navigasyonu	<i>dead reckoning, assisted satellite navigation</i>	88
konum verisi	<i>location data</i>	88
konumsal mesajlaşma	<i>geo messaging</i>	88
kooperatif altyapı-arac haberleşmesi	<i>I2Car</i>	89

kooperatif altyapı-nesne haberleşmesi	<i>Cooperative Infrastructure to Anything Communication (C-I2X)</i>	89
kooperatif farkındalık mesajı	<i>Cooperative Awareness Message (CAM), CA Message</i>	90
Koordineli Evrensel Zaman	<i>Coordinated Universal Time (UTC)</i>	91
kök sertifikası	<i>root certificate</i>	92
kriptografi	<i>cryptography</i>	92
kullanılabilirlik, ulaşılabilirlik	<i>availability</i>	93
küresel konumlandırma sistemi	<i>Global Positioning System (GPS)</i>	94
küresel navigasyon uydu sistemleri	<i>Global Navigation Satellite Systems (GNSS)</i>	95
LIDAR	<i>Laser Illuminating Detection and Ranging (LIDAR)</i>	95
LTE	<i>Long Term Evolution (LTE)</i>	96
makine öğrenmesi	<i>machine learning</i>	97
makinelere arası haberleşme	<i>Machine to Machine (M2M) Communication</i>	97
mantıksal veri modeli	<i>logical data model</i>	98
mekânsal veri yönetimi	<i>spatial data management</i>	99
merkez-altyapı haberleşmesi	<i>Center to Infrastructure Communication (C2I)</i>	99
merkez-merkez haberleşmesi	<i>center to center communications</i>	100
merkez-saha haberleşmesi	<i>center to field communications</i>	100
mesaj doğrulama kodu	<i>Message Authentication Code (MAC)</i>	100
mesaj onayı	<i>message confirmation</i>	100
metaveri	<i>metadata</i>	100
meteorolojik erken uyarı sistemi	<i>meteorological early warning system</i>	100
mod değişikliği bilgisi	<i>modal change information, interchange information</i>	102
nesne tanıma	<i>object recognition</i>	103
nesne yönelimli veri tabanı	<i>object oriented database</i>	104
nesnel veri	<i>objective data</i>	104

nesnelerin interneti	<i>Internet of Things (IoT)</i>	104
nesnelerin internetinin güvenliği	<i>security of Internet of Things (IoT)</i>	104
optik karakter tanıma	<i>Optical Character Recognition (OCR)</i>	107
ortam erişim kontrolü	<i>Medium Access Control (MAC)</i>	108
otomatik araç konumlandırma	<i>automatic vehicle positioning</i>	109
otomatik araç tanımlama sistemi	<i>Automatic Vehicle Identification System (AVI)</i>	109
otomatik araç yer tespit sistemi	<i>Automatic Vehicle Locating System (AVLS)</i>	109
otomatik erişim kontrolü	<i>automatic access control, electronic access control, electronic clearance</i>	109
otomatik park bilgi sistemi	<i>automated parking information systems</i>	110
otomatik plaka tanıma	<i>automatic license plate recognition</i>	111
Otomotiv Uç Nokta Bilgi İşlem Konsorsiyumu	<i>Automotive Edge Computing Consortium (AECC)</i>	112
örüntü tanıma	<i>pattern recognition</i>	120
paylaşım platformu	<i>sharing platform</i>	122
PC5	<i>PC5</i>	123
protokol	<i>protocol</i>	123
protokol veri ünitesi (PDU)	<i>Protocol Data Unit (PDU)</i>	124
radyo frekansıyla tanımlama	<i>Radio Frequency Identification (RFID)</i>	124
radyo haberleşmesi, telsiz haberleşmesi	<i>radio communication</i>	124
radyo veri sistemi	<i>Radio Data System (RDS)</i>	124
reddedilemeyen	<i>non-repudiation</i>	125
referans veri	<i>reference data</i>	125
referans yerel veri paylaşım platformu	<i>reference local data sharing platform</i>	125
sabit noktalar arası iletişim	<i>fixed point - fixed point communications</i>	126
saha-araç haberleşmesi	<i>field vehicle communications</i>	127
sahte kimlik	<i>pseudo-id</i>	127

sanal gerçeklik	<i>virtual reality (VR)</i>	128
sanal trafik yönetim merkezi	<i>virtual traffic management center</i>	128
sanallaştırılmış ağ fonksiyonu	<i>Virtualized Network Function (VNF)</i>	128
sarmal arayüz	<i>immersive interface</i>	128
savunmasız yol kullanıcısı-araç haberleşmesi	<i>Vulnerable Road User to Vehicle Communication (VRU2Car)</i>	129
sayısal ses yayını	<i>digital radio broadcast, Digital Audio Broadcasting (DAB)</i>	129
sertifika imzalama isteği	<i>certificate signing request</i>	129
sertifika iptal listesi	<i>certificate revocation list</i>	129
sertifika yetkilisi	<i>Certificate Authority (CA)</i>	130
seyahat talep analizi	<i>travel demand analysis</i>	131
siber güvenlik	<i>cyber security</i>	133
siber olay	<i>cyber incident</i>	133
siber saldırı	<i>cyber attack</i>	133
siber suç	<i>cyber crime</i>	133
siber tehdit	<i>cyber threat</i>	133
siber tehdit araçları	<i>cyber threat tools</i>	133
siber uzay	<i>cyber space</i>	133
simetrik kriptografik algoritma	<i>symmetric cryptographic algorithm</i>	133
sinir ağları	<i>neural networks</i>	133
sinyal fazı ve zamanlama	<i>Signal Phase and Timing (SPaT)</i>	134
SUMO	<i>Simulation of Urban MObility</i>	136
sürücü profili oluşturulması	<i>driver profiling, creation of driver profile</i>	138
şebeke bilişimi	<i>grid computing</i>	140
şebeke dilimleme	<i>network slicing</i>	140
şebeke-araç haberleşmesi	<i>Grid to Vehicle (G2V)</i>	140
şifre çözme	<i>decrypt</i>	141
şifre çözme algoritması	<i>decryption algorithm</i>	141
şifreleme	<i>encrypt</i>	141

şifreleme algoritması	<i>encryption algorithm</i>	141
şifreleme sertifikası kuruluşu	<i>key certification authority</i>	142
şifreleme yönetimi	<i>key management</i>	142
tahsis edilmiş kısa mesafeli haberleşmeler	<i>Dedicated Short Range Communications (DSRC)</i>	142
tasarım gereği gizlilik	<i>privacy by design</i>	145
tehlikeli konum bildirimleri	<i>Hazardous Location Notifications (HLN)</i>	146
tek noktaya yayın	<i>unicast</i>	148
telematik sistemler	<i>telematics systems</i>	149
telemetri sistemi	<i>telemetry system</i>	149
trafik durumu bilgisi	<i>traffic status information</i>	153
trafik kazası raporlama	<i>traffic accident reporting, accident reporting</i>	154
trafik kazası tespiti	<i>traffic accident detection, accident detection</i>	154
trafik ölçüm sistemi	<i>traffic measurement system</i>	155
trafik sayımı	<i>traffic count</i>	155
trafik simülasyonu	<i>traffic simulation</i>	156
trafik sinyal gözlemeleme	<i>traffic signal monitoring</i>	156
trafik veri sınıflandırması	<i>traffic data classification, vehicle type classification</i>	157
uç bilişim	<i>edge computing</i>	161
ulaşım araştırma ve yenilik görüntüleme ve bilgi sistemi	<i>Transport Research and Innovation Monitoring and Information System (TRIMIS)</i>	162
ulaşım envanteri veri tabanı	<i>transport inventory database</i>	162
ulaşım güvenlik açığı	<i>transport vulnerability</i>	162
ulaşım ve akıllı ulaşımında sanal ikiz simülasyonu	<i>virtual twin in transport and ITS simulation</i>	164
ulaşımında iç mekân haritalama	<i>indoor mapping in transportation</i>	164
uzaktan erişim	<i>remote access</i>	166
uzaktan gözlemeleme	<i>remote monitoring</i>	166

uzun menzilli geniş alan ağı	<i>Long Range Wide Area Network (LoRaWAN)</i>	166
uzun menzilli haberleşme	<i>Long Range (LoRa)</i>	166
veri akışı	<i>data flow</i>	168
veri ambarı	<i>data warehouse</i>	168
veri arşivleme	<i>data archiving</i>	168
veri deposu	<i>data store, data repository</i>	168
veri gizliliği, gizlilik koruması	<i>data privacy, privacy protection</i>	168
veri görselleştirme	<i>data visualization</i>	168
veri görüntüleme	<i>data display</i>	168
veri güdümlü	<i>data-driven</i>	168
veri havuzu	<i>data pool</i>	169
veri iletişim mimarisi	<i>data communication architecture</i>	169
veri işleme ve analiz altyapısı	<i>data processing and analysis infrastructure</i>	169
veri koruma	<i>data protection</i>	169
veri kurtarma	<i>data recovery</i>	169
veri kümeleme	<i>data clustering</i>	169
veri madenciliği	<i>data mining</i>	169
veri merkezi	<i>data center</i>	169
veri mimarı	<i>data architect</i>	169
veri mimarisi	<i>data architecture</i>	170
veri paylaşım standardı	<i>data sharing standard</i>	170
veri sözlüğü	<i>data dictionary</i>	170
veri standardı	<i>data standard</i>	170
veri şifreleme standardı	<i>Data Encryption Standard (DES)</i>	170
veri tabanı	<i>database</i>	171
veri tümleştirme	<i>data fusion</i>	170
veri üretimi	<i>data generation</i>	170
veri yedekleme	<i>data backup</i>	170
veri yoğunluğu	<i>data density</i>	170

veri yönetimi	<i>data management</i>	170
veri yönetişimi	<i>data governance</i>	171
veri yönlendirme	<i>forwarding</i>	171
video analiz tabanlı davranış tespiti	<i>video analysis based behavior detection</i>	171
video görüntü dedektörü	<i>video image detector, video detector</i>	171
video görüntü işleme	<i>video image processing</i>	171
WiMAX haberleşme teknolojisi	<i>WiMAX telecommunication technology</i>	172
WLANp	<i>Wireless Local Area Network protocol (WLANp)</i>	172
yakın alan iletişimi	<i>Near Field Communication (NFC)</i>	172
yapay sinir ağları	<i>Artificial Neural Networks (ANNs)</i>	173
yapay zekâ	<i>artificial intelligence</i>	173
yaya-altyapı haberleşmesi	<i>Pedestrian to Infrastructure Communication (P2I)</i>	175
yaya-araç haberleşmesi	<i>Pedestrian to Vehicle Communication (P2V)</i>	175
yaya-her şey haberleşmesi	<i>Pedestrian to Anything Communication (P2X)</i>	175
yayın	<i>broadcast</i>	175
yazılım geliştirme kiti	<i>Software Development Kit (SDK)</i>	175
yazılım tanımlı radyo	<i>Software Defined Radio (SDR)</i>	175
yedekleme	<i>backup</i>	175
yeni nesil haberleşme teknolojileri	<i>next generation communication technologies</i>	176
yetki sertifikası	<i>authorization certificate</i>	178
yetkilendirme	<i>authorization</i>	178
yoğunluk algılayıcı sensör	<i>traffic density detector sensor</i>	179
yol hava durumu bilgi sistemi	<i>Road Weather Information System (RWIS)</i>	180
yolcu bilgisi	<i>passenger (traveller) information</i>	183

yolculuk anı bilgileri	on-trip information, en-route information	183
Yüksek Performanslı Hesaplama (YPH)	High-Performance Computing (HPC)	186
yüz tanıma	face recognition	187
GENEL KAVRAMLAR ve TEMEL TERİMLER		
acil durum	emergency	1
acil durum altyapısı	emergency infrastructure	1
acil durum çağrı yönetimi, eCall yönetimi	emergency call management, eCall management	1
acil durum çıkışı	emergency exit, tunnel emergency exit	1
açık anahtar altyapısı	Public Key Infrastructure (PKI)	3
açık inovasyon	open innovation	3
açık yönetim	open governance	4
adaptif sistem	adaptive system	4
ağ video kaydedici	Network Video Recorder (NVR)	5
ağ yolculuk süresi	network travel time	5
ağ yolculuk süresi tahmini	network travel time estimation	5
ağır vasıta	heavy vehicle	5
ağırlık sınırını aşan taşıma	overweight transport	6
akıllı altyapı	smart infrastructure	6
akıllı aydınlatma	intelligent lighting	6
akıllı cihaz	smart device	6
akıllı durak	smart stop	6
akıllı enerji yönetimi	smart energy management	6
akıllı otoyol, akıllı yol	intelligent highway, smart highway, intelligent road, smart road	8
akıllı şehir	smart city	8
akıllı ulaşım hizmetleri	intelligent transport services	9
akıllı ulaşım için yol kaplaması	pavement for intelligent transport	9
akıllı ulaşım kaynak yönetimi	intelligent transportation resource management	9

Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS)	<i>Intelligent Transportation Systems (ITS)</i>	9
akıllı ulaşım sürdürülebilirliği	<i>intelligent transportation sustainability</i>	10
akıllı ulaşımın planlanması ve hayata geçirilmesi	<i>planning and implementing intelligent transport</i>	10
aktarma merkezi	<i>hub</i>	10
aktif darboğaz	<i>active bottleneck</i>	10
Aktif Trafik ve Talep Yönetimi (ATTY)	<i>Active Traffic and demand Management (ATM)</i>	11
Aktif Ulaşım ve Talep Yönetimi (AUTY)	<i>Active Transportation and Demand Management (ATDM)</i>	11
alternatif enerji sistemi	<i>alternative energy system</i>	12
alternatif yakıt	<i>alternative fuel</i>	12
ana taşıyıcı	<i>backhaul</i>	12
analitik trafik modeli	<i>analytical traffic model</i>	13
ara toplu taşıma	<i>paratransit</i>	13
arabellek endeksi	<i>buffer index</i>	13
araç AUS istasyonu	<i>vehicle ITS station</i>	14
araç havuzu	<i>car pooling</i>	15
araç içi birim uygunluk denetimi	<i>On-Board Unit (OBU) compliance check</i>	15
araç paylaşımı	<i>car sharing</i>	16
araç yoğunluğu	<i>vehicle density</i>	17
araç yönetimi	<i>vehicle management</i>	17
araç, taşıt	<i>vehicle</i>	17
araç-üstü ekipman takviye desteği, takviye destek	<i>OBE augmentation support, augmentation support</i>	18
araç-üstü ekipman uygunluk kontrolü, uygunluk kontrolü	<i>OBE compliance check, compliance check</i>	19
arazi kullanımı	<i>land use</i>	19
arazi kullanım planlaması	<i>land use planning</i>	19
arıza kapasitesi düşüşü	<i>breakdown capacity drop</i>	19

aşırı doygunluk	<i>oversaturation</i>	20
AUS alt sistemi	<i>ITS subsystem</i>	20
AUS istasyonu	<i>ITS station</i>	21
AUS yapıtaşı	<i>ITS element</i>	21
bağlantılı araç	<i>connected vehicle, cooperative vehicle</i>	24
bağlantılı araç ekosistemi	<i>connected car ecosystem</i>	24
bağlantılı otonom araç	<i>Connected and Automated Vehicle (CAV)</i>	24
bağlantılı ve iş birliğine dayalı navigasyon	<i>Connected and Cooperative Navigation (CCN)</i>	24
bağlantılı, kooperatif ve otonom araç hareketliliği	<i>Connected, Cooperative and Automated Mobility (CCAM)</i>	24
bakım	<i>maintenance</i>	25
banket	<i>shoulder</i>	25
banliyö treni	<i>commuter rail</i>	25
başlangıç noktası	<i>origin</i>	25
başlangıç ve varış noktası problemi	<i>first- and last-mile problem</i>	25
beyaz liste	<i>white list</i>	26
bilgi mimarisi	<i>information architecture</i>	27
bilgisayar korsanı	<i>hacker</i>	27
Binek Otomobili Eşdeğeri (BOE)	<i>Passenger Car Equivalent (PCE)</i>	27
bir hizmet olarak hareketlilik	<i>Mobility as a Service (MaaS)</i>	27
bireysel seyahat planlaması, özelleştirilmiş seyahat planlaması	<i>individual travel planning, customised travel planning</i>	28
birleşme	<i>merging</i>	28
birlikte geliştirme	<i>co-creation</i>	28
bisiklet	<i>bicycle</i>	29
bisiklet park et-devam et	<i>bike and ride</i>	29
bisiklet paylaşımı	<i>bike sharing, bicycle sharing</i>	29
bisiklet rotası	<i>cycle route</i>	29
bisiklet tesisleri	<i>bicycle facilities</i>	29

bisiklet yolu	<i>bikeway</i>	29
blok	<i>block</i>	30
bölge	<i>region</i>	30
bölge içi	<i>intraregional</i>	30
bölgeler arası	<i>interregional</i>	30
bölünme	<i>diverging</i>	31
bulanık mantık	<i>fuzzy logic</i>	31
cazibe	<i>attractiveness</i>	33
çalışma alanı	<i>work zone</i>	35
çalışma süresi, hareket halindeki süre	<i>running time, wheel turning time, moving time</i>	35
çevreye duyarlı araç	<i>green vehicle, environmentally friendly vehicle</i>	36
çok kriterli analiz	<i>Multi Criteria Analysis (MCA)</i>	36
çok modlu	<i>multimodal</i>	36
dayanıklı	<i>resilient</i>	37
dedektör doluluğu	<i>detector occupancy</i>	38
değerlendirme	<i>assessment</i>	38
değişken hız göstergeleri	<i>variable speed displays</i>	38
değişken hız limiti	<i>variable speed limit</i>	38
Değişken Mesaj İşareti (DMI)	<i>Variable Message Sign (VMS), Dynamic Message Sign (DMS)</i>	38
değiştirilebilirlik	<i>interchangeability</i>	38
demiryolu alt geçidi	<i>railway underpass</i>	39
demiryolu altyapı işletmecisi	<i>railway infrastructure operator</i>	39
demiryolu altyapısı	<i>railway infrastructure</i>	39
denetleme	<i>audit</i>	39
dış etki	<i>external effect</i>	40
dijital dönüşüm	<i>digital transformation</i>	40
dijital video kayıt cihazı	<i>Digital Video Recorder (DVR)</i>	40

dikey kalkış ve iniş	<i>Vertical Take-Off and Landing (VTOL)</i>	40
dikey otopark	<i>vertical parking</i>	40
dinamik kavşak kontrol sistemi	<i>dynamic intersection control system</i>	41
dinamik referans hızı	<i>dynamic reference speed</i>	41
Dinamik Şerit Ataması (DŞA)	<i>Dynamic Lane Assignment (DLA)</i>	42
disiplinler arası	<i>interdisciplinary</i>	42
diyalog	<i>dialogue</i>	42
diyalog yönetimi	<i>dialogue management</i>	42
doğrulama	<i>verification</i>	42
doluluk (toplu taşıma)	<i>occupancy (public transport)</i>	43
doluluk (yol, altyapı)	<i>occupancy</i>	43
donanım güvenlik modülü	<i>Hardware Security Module (HSM)</i>	43
doygun akım	<i>saturated flow</i>	43
doymamış akım	<i>undersaturated flow</i>	43
dönel kavşak	<i>roundabout</i>	43
dron	<i>drone</i>	44
durma süresi, duraklama süresi	<i>stopping time, standstill time</i>	44
dünya jeodezi sistemi	<i>World Geodetic System (WGS)</i>	45
ekspres şerit	<i>express lane</i>	46
elektrifikasyon	<i>electrification</i>	46
elektrik şarj alanı	<i>electric charging pool</i>	46
elektrikli araç	<i>Electric Vehicle, Electrical Vehicle (EV)</i>	46
elektrikli araç şarj altyapısı	<i>electric vehicle charging infrastructure</i>	47
elektrikli araç şarj ünitesi	<i>electric vehicle charging unit</i>	47
elektrikli menzil	<i>all electric range</i>	47
elektromanyetik uyumluluk	<i>electromagnetic compatibility</i>	47
emniyet	<i>safety</i>	50
emniyet analizi	<i>safety analysis</i>	50

emniyet yönetim sistemi	<i>safety management system</i>	51
emniyetli mesafe belirleme	<i>safety margin determination, safety margin assessment</i>	51
en yoğun saat	<i>peak hour</i>	51
endüktif döngü dedektörü	<i>inductive loop detector, loop detector</i>	51
enerji ağı yönetimi	<i>energy network management</i>	51
enerji verimliliği, yakıt verimliliği	<i>energy efficiency, fuel efficiency</i>	51
engel	<i>barrier</i>	51
engelli yaya butonu	<i>pedestrian button for the disabled</i>	52
engelsiz yaya yolu	<i>accessible sidewalk</i>	52
enine tünel havalandırması	<i>tunnel transverse ventilation, transverse ventilation</i>	52
entegre devre kartı, IC kartı, ICC	<i>Integrated Circuit Card, IC-Card, (ICC)</i>	52
Entegre Koridor Yönetimi (EKY)	<i>Integrated Corridor Management (ICM)</i>	52
entegre taşımacılık yönetim sistemi	<i>Integrated Transportation Management System (ITMS)</i>	52
entegre trafik yönetimi	<i>integrated traffic management</i>	52
entegre, birleşik	<i>integrated</i>	52
erişilebilir (engelsiz) trafik sinyalizasyonu	<i>accessible traffic signalisation</i>	53
erişilebilir (engelsiz) yaya yolu	<i>accessible pedestrian road</i>	53
erişilebilirlik	<i>accessibility</i>	53
erişim kontrolü, erişim koruması	<i>access control, access protection</i>	53
eski sistem	<i>legacy system</i>	54
esnek rota hizmeti	<i>flexible route service</i>	54
esnek şerit yönetimi	<i>flexible lane management</i>	54
eş modlu ulaşım	<i>co-modal transport</i>	54
eşik, başlangıç	<i>threshold</i>	54
etkiler	<i>impacts</i>	54
etkin kırmızı ışık süresi	<i>effective red time</i>	54

etkin yeşil ışık süresi	<i>effective green time</i>	54
etkinlik	<i>event</i>	54
etkinlik ölçüsü	<i>measure of effectiveness</i>	54
ev ile iş arasında gidip gelmek	<i>commute</i>	55
evrensel tasarım	<i>universal design</i>	55
eylem planı	<i>action plan</i>	55
fabrika kabul testi	<i>factory acceptance test</i>	56
farkındalık kampanyası	<i>awareness campaign</i>	56
fayda maliyet analizi	<i>Cost-Benefit Analysis (CBA)</i>	56
fayda maliyet oranı	<i>Benefit-Cost Ratio (BCR)</i>	56
faz planlaması	<i>phase planning</i>	56
faz süresi	<i>phase duration</i>	56
feribot	<i>ferryboat</i>	56
fiziksel güvenlik	<i>physical security</i>	58
Galileo Konumlandırma Sistemi	<i>European global navigation satellite system (Galileo)</i>	59
gar	<i>station</i>	59
gecikme (2)	<i>latency</i>	59
gecikme süresi	<i>delay time</i>	59
geçerlilik	<i>validation</i>	59
geçici sirkülasyon	<i>temporary circulation</i>	59
geçiş ağı tasarımı	<i>transit network design</i>	59
geçiş hakkı	<i>right of way</i>	59
geçiş hızı	<i>transit speed</i>	60
geçiş kesimi	<i>transition zone</i>	60
gelişmiş toplu taşıma sistemi	<i>advanced public transportation system</i>	61
gelişmiş trafik yönetim sistemi	<i>advanced traffic management system</i>	61
Gemi Trafik Hizmetleri (GTH)	<i>Vessel Traffic Service (VTS)</i>	61
genel veri koruma yönetmeliği	<i>General Data Protection Regulation (GDPR)</i>	61

genelleştirilmiş paket radyo hizmeti	<i>Generalised Packet Radio Service (GPRS)</i>	62
genişleyebilirlik	<i>extensibility</i>	62
geometrik gecikme	<i>geometric delay</i>	62
gerçek zamanlı trafik yönetimi	<i>real-time traffic management</i>	63
gidiş-dönüş süresi	<i>circulation time, round trip time</i>	63
gizli darboğaz	<i>hidden bottleneck</i>	63
güvenilirlik	<i>reliability</i>	66
güvenli mod, geri çekilme modu	<i>safe mode, fall back mode</i>	66
güvenlik	<i>security</i>	66
güvenlik açığı, zafiyet	<i>vulnerability</i>	66
güzergâh saptırma	<i>diversion route</i>	67
güzergâh, rota	<i>route</i>	67
hacim (araç)	<i>volume (vehicle)</i>	67
Hacim-Kapasite (H/K) oranı	<i>Volume-Capacity (V/C) ratio</i>	67
hafif elektrikli araç	<i>Light Electric Vehicle (LEV)</i>	67
hafif hibrit	<i>mild hybrid</i>	67
hareket programı	<i>timetable, schedule</i>	68
hareketlilik performans ölçümü	<i>mobility performance measure</i>	68
hedef	<i>target</i>	70
hedef, varış yeri	<i>destination</i>	70
hemzemin geçit	<i>railroad crossing</i>	70
her gün işe gidip dönen kimse	<i>commuter</i>	70
hesap verilebilirlik	<i>accountability</i>	70
hız sınırı	<i>speed limit</i>	71
hızlı hat	<i>rapid line</i>	71
hızlı şarj	<i>fast charging</i>	71
hızlı taşıma	<i>rapid transit</i>	71
hibrit elektrikli araç	<i>Hybrid Electric Vehicle (HEV)</i>	71

hizmet bilgileri, seyahat hizmetleri bilgileri, sarı sayfalar bilgileri	<i>service information, travel services information, yellow pages information</i>	72
hizmet olarak her şey	<i>X as a Service (XaaS)</i>	72
hizmet sürekliliği	<i>continuity of service</i>	72
homologasyon	<i>homologation</i>	72
ihlal eden kimse	<i>violator</i>	74
ihtiyaç (ana plan)	<i>need (master plan)</i>	74
ilk mil ve son mil	<i>first mile and last mile</i>	74
iltisak hattı	<i>branch line</i>	74
indir bindir ve devam et	<i>kiss and ride</i>	74
İnsansız Hava Aracı (İHA)	<i>Unmanned Aerial Vehicle (UAV)</i>	75
insansız kara aracı	<i>Unmanned Ground Vehicle (UGV)</i>	75
intermodalite	<i>intermodality</i>	75
iş birliği	<i>cooperation, collaboration</i>	76
işletim seviyesi anlaşması	<i>Operational Level Agreement (OLA)</i>	76
işletmeci	<i>operator</i>	76
izlenebilirlik	<i>Traceability</i>	77
kablosuz şarj etme	<i>inductive charging, wireless charging, cordless charging</i>	77
kabul edilebilir en uzun hizmet kesinti süresi	<i>Maximum Allowable Outage (MAO)</i>	78
kaldırım	<i>sidewalk</i>	78
kanıtlama, gösterim	<i>demonstration</i>	78
kapalı alan	<i>closed area</i>	78
kapasite (yol-araç)	<i>capacity (road-vehicle)</i>	78
kapasite geliştirme	<i>capacity building</i>	79
kaplamasız yol	<i>unpaved path</i>	79
kara liste, sıcak liste	<i>black list, hot list</i>	79
karayolu	<i>highway</i>	80
karayolu demiryolu kavşağı	<i>highway rail intersection</i>	80

karayolu işletme ve bakım	<i>roadway operations and management</i>	80
karayolu kapasite el kitabı	<i>Highway Capacity Manual (HCM)</i>	80
karayolu taşıma işletmecisi	<i>road transport operator, haulier</i>	80
karayolu ulaşım telematiği	<i>road transport telematics</i>	80
karma taşımacılık	<i>accompanied transport</i>	81
katılım kontrolü, katılım yönetimi	<i>ramp metering, ramp control, motorway access control, ramp management</i>	82
kavşak kapasite kullanım oranı	<i>Intersection Capacity Utilization (ICU)</i>	82
kavşak sıkışıklığı, tıkanma	<i>gridlock</i>	82
kavşak taralı alanı	<i>intersection gridlock area</i>	82
kaza önleme ve trafik emniyeti tedbirleri	<i>crash prevention and safety measures</i>	83
kentsel	<i>urban</i>	83
kesintili akış tesisleri	<i>interrupted flow facilities</i>	84
kesintisiz akış tesisleri	<i>uninterrupted flow facilities</i>	84
kesintisiz güç kaynağı	<i>Uninterruptible Power Supply (UPS)</i>	84
kesintisiz hareketlilik, kesintisiz taşıma	<i>seamless mobility, seamless transport</i>	84
kesit hızı	<i>section speed</i>	84
kestirme yol	<i>rat running</i>	84
kırmızı koruma süresi	<i>red light protection time at signalized intersections</i>	85
Kısmi mülkiyet	<i>fractional ownership</i>	85
kıyaslama, karşılaştırmalı değerlendirme	<i>benchmarking</i>	85
kimlik bilgilerine erişim	<i>access credentials</i>	85
kişisel bilgisayar	<i>Personal Computer (PC)</i>	86
kişiye özgü seyahat planlama	<i>personalized trip planning</i>	87
kitle kaynak kullanımı	<i>crowdsourcing</i>	87
kod bölmeli çoklu erişim	<i>Code-Division Multiple Access (CDMA)</i>	87

kombine şarj sistemi	<i>Combined Charging System (CCS)</i>	87
konaklama süresi	<i>period of stay</i>	87
konfor hızı	<i>comfort speed</i>	87
kontrollü hemzemin geçit	<i>controlled level crossing</i>	88
kontrolsüz kavşak	<i>uncontrolled intersection</i>	88
konumsal ağ katmanı protokolü	<i>GeoNetworking (GN)</i>	88
konvansiyonel hat	<i>conventional line</i>	88
konvoy kontrol mesajı	<i>Platooning Control Message (PCM)</i>	89
Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri (K-AUS)	<i>Cooperative Intelligent Transportation Systems (C-ITS)</i>	89
kooperatif farkındalık	<i>Cooperative Awareness (CA)</i>	90
kooperatif farkındalık temel hizmeti	<i>cooperative awareness basic service, CA basic service</i>	90
kooperatif kavşak yönetimi	<i>cooperative intersection management, cooperative junction management</i>	90
kooperatif tahsisli şerit yönetimi	<i>cooperative flexible lane management, cooperative dedicated lane management</i>	91
kooperatif uyarlamalı hız kontrolü	<i>Cooperative Adaptive Cruise Control (C-ACC)</i>	91
koordinasyon	<i>coordination</i>	91
kordon hattı	<i>cordon line</i>	91
kör nokta, kör alan	<i>blind sector, blind spot</i>	92
kritik aralık	<i>critical gap</i>	92
kritik hız	<i>critical speed</i>	92
kullanıcı kabul testi	<i>user acceptance test</i>	93
kullanıcı, müşteri, tüketici, ulaşım kullanıcısı	<i>user, client, customer, consumer, transport user</i>	93
kullanım	<i>utilization</i>	93
kullanım senaryosu	<i>use case</i>	93
kurtarma hizmeti	<i>rescue service</i>	93
kurumsal entegrasyon	<i>institutional integration</i>	93

kuyruklanma	<i>queue</i>	94
kuyruklanma uzunluğu	<i>queue length</i>	94
küresel yörüngeli navigasyon uydu sistemi	<i>Global Orbiting Navigation Satellite System (GLONASS)</i>	95
LCD ekran	<i>Liquid Crystal Display (LCD)</i>	95
menzil genişletilmiş elektrikli araç	<i>Range-Extended Ev (REx)</i>	99
merkezi AUS istasyonu	<i>central ITS station</i>	99
merkezi olmayan çevresel bildirim	<i>Decentralized Environmental Notification (DEN)</i>	99
merkezi olmayan çevresel bildirim temel hizmeti	<i>decentralized environmental notification basic service, DEN basic service</i>	99
merkezi olmayan sıkışıklık kontrolü	<i>Decentralised Congestion Control (DCC)</i>	99
mesafeye bağlı ortalama hız	<i>space mean speed</i>	100
mikrodalga radar dedektör	<i>radar detector, microwave radar detector</i>	101
mikrotransit	<i>microtransit</i>	101
mod, tür	<i>mode</i>	102
modlar arası	<i>intermodal</i>	102
modlar arası ulaşım planlaması ve hazırlığı	<i>intermodal transport planning and preparation</i>	102
motosiklet emniyet bariyeri	<i>motorcycle safety barrier</i>	102
mutabakat zaptı	<i>Memorandum Of Understanding (MoU)</i>	102
mutlak öncelik, mutlak sinyal önceliği	<i>absolute priority, absolute signal priority</i>	103
müselles hattı	<i>y track</i>	103
nakil, taşıma	<i>drayage</i>	103
nesne	<i>object</i>	103
net sıfır	<i>quantitative risk analysis</i>	104
niceliksel risk analizi	<i>qualitative risk analysis</i>	104
niteliksel risk analizi	<i>net-zero</i>	104

olasılık	<i>probability</i>	105
olay kaynaklı gecikme	<i>incident delay</i>	105
olay yönetim sistemi	<i>incident management system</i>	105
olay, hadise, vaka	<i>incident, event</i>	106
operasyonel entegrasyon	<i>operational integration</i>	106
operasyonel konsept	<i>operational concept</i>	106
optimize sinyal kontrolü	<i>optimized signal control</i>	107
orijinal ekipman üreticileri	<i>Original Equipment Manufacturers (OEMS)</i>	108
ortalama arıza süresi	<i>Mean Time to Failure (MTF)</i>	108
ortalama kesit hızı, harmonik ortalama kesit hızı	<i>average section speed, space mean speed, harmonic mean speed</i>	108
ortalama noktasal hız	<i>average point speed</i>	108
ortalama onarım süresi	<i>Mean Time to Repair (MTR)</i>	108
otobüs	<i>bus</i>	108
otobüs bekleme süresi	<i>bus stop time, dwell time</i>	108
otobüs yolu	<i>busway</i>	109
otomatik meteorolojik gözlem istasyonu	<i>automatic weather observation station</i>	110
otomatik tanımlama sistemi	<i>Automatic Identification System (AIS)</i>	111
otonom araç	<i>Automated Vehicle, Automatic Vehicle, Autonomous Vehicle (AV)</i>	113
otonom araç sistemi	<i>autonomous vehicle system</i>	113
otonom sürüş sistemi	<i>Automated Driving System (ADS)</i>	114
otonom sürüş, otonom araç işletimi	<i>Automated Driving (AD), automated vehicle operation</i>	114
otopark doluluğu	<i>parking facility occupancy, parking occupancy</i>	115
otopark yönetim ve yönlendirme sistemi	<i>parking lot management and guidance system</i>	115
otoyol	<i>motorway</i>	115
otoyol varlık yönetimi	<i>motorway asset management</i>	116

otoyol yönetimi	<i>motorway management</i>	116
ödeme sözleşmesi sahibi, abone	<i>payment contract holder, subscriber</i>	118
öğleden sonra zirve saatler	<i>afternoon peak</i>	118
ölçeklenebilirlik	<i>scalability</i>	118
ölçüm	<i>measurement</i>	118
ölüm oranı	<i>fatality rate</i>	118
öncelik verilen faaliyetler	<i>prioritized activities</i>	119
öncelikli alan	<i>priority area</i>	119
öncelikli eylem	<i>priority action</i>	119
örgü yol	<i>mesh way</i>	119
örülme	<i>weaving</i>	119
özel şarj istasyonu	<i>private charging station</i>	120
özel-kamu ortaklığı	<i>Private-Public Partnership (PPP)</i>	120
özgünlük	<i>authenticity</i>	120
özgür araç	<i>free vehicle</i>	120
pan-tilt-zoom	<i>Pan-Tilt-Zoom (PTZ)</i>	120
pareto verimliliği	<i>pareto efficiency</i>	120
park et-devam et	<i>Park and Ride (P&R, P+R)</i>	121
paydaş	<i>stakeholder</i>	121
paylaşılan ekonomi, paylaşım ekonomisi, kolektif ekonomi	<i>shared economy, sharing economy, collective economy</i>	122
paylaşımlı sistemler	<i>shared systems</i>	122
paylaşımlı yol	<i>shared roadway</i>	122
performans değerlendirmesi	<i>performance evaluation</i>	123
performans göstergesi	<i>benchmark</i>	123
performans ölçümü	<i>performance measurement</i>	123
performans ölçütleri	<i>performance measures</i>	123
performans ölçütü	<i>performance measure</i>	123
planlı özel olay	<i>planned special event</i>	123
planlı özel olay yönetimi	<i>planned special event management</i>	123

programlanabilen grafik işareti	<i>full-graphic sign, full-graphic board</i>	123
rastgele ve aşırı doymuş gecikme, artımlı gecikme	<i>random and oversaturation delay, incremental delay</i>	125
referans model	<i>reference model</i>	125
rekabellik	<i>coopetition</i>	125
risk	<i>risk</i>	125
risk analizi	<i>risk analysis</i>	125
risk iç dengesi, risk dengesi	<i>risk homeostasis, risk equilibrium</i>	125
risk tehlike indeksi	<i>risk hazard index</i>	126
risk telafisi, davranışsal uyum	<i>risk compensation, behavioural adaptation</i>	126
rotadan çıkma	<i>leeway</i>	126
sabah zirve saatler	<i>morning peak</i>	126
sabit gecikme	<i>uniform delay</i>	126
sabit zamanlamalı kavşak sinyal kontrolü	<i>fixed time intersection signal control, pretimed intersection signal control</i>	127
saha fiziksel nesnelere	<i>field physical objects</i>	127
Saha Operasyon Testleri (SOT)	<i>Field Operation Tests (FOTs)</i>	127
sahiplik	<i>ownership</i>	127
savunmasız yol kullanıcıları	<i>Vulnerable Road Users (VRU)</i>	128
savunmasız yol kullanıcıları koruması	<i>vulnerable road user protection</i>	129
senkronizasyon	<i>synchronization</i>	129
serbest akış hızı, serbest akış oranı	<i>free flow speed, free flow rate</i>	129
sertifika feshi	<i>revocation</i>	129
sertifikasyon	<i>certification</i>	130
seyahat	<i>trip</i>	130
seyahat süresi gösterme	<i>travel time Signing</i>	131
sıfır emisyonlu taşıt	<i>Zero Emission Vehicle (ZEV)</i>	131
sıfır kaza vizyonu	<i>zero vision, vision zero</i>	131
sıkışıklık	<i>congestion</i>	132

sıkışıklık yönetim sistemi	<i>Congestion Management System (CMS)</i>	132
sıkışıklık yönetimi süreci	<i>Congestion Management Process (CMP)</i>	132
sıkıştırılmış doğal gaz	<i>Compressed Natural Gas (CNG)</i>	132
sınır işareti	<i>landmark</i>	132
sinyalize kavşak	<i>signalized intersection</i>	134
sinyalize kavşaklarda ofset	<i>traffic signal offset</i>	134
sistem bakımı	<i>system maintenance</i>	134
sistem değerlendirmesi	<i>system evaluation</i>	134
sistem mühendisliği	<i>systems engineering</i>	135
son kullanıcı	<i>end user</i>	135
son mil, son etap	<i>last mile</i>	135
sözleşme	<i>contract</i>	135
sözleşmeli birlikte çalışabilirlik	<i>contractual interoperability</i>	135
standart	<i>standard</i>	135
stratejik trafik yönetimi	<i>strategic traffic management</i>	136
sürdürülebilir seyahat	<i>sustainable travel</i>	136
sürdürülebilir ulaşım sistemi	<i>sustainable transport system</i>	137
sürdürülebilirlik	<i>sustainability</i>	137
sürünme hızı	<i>crawl speed</i>	138
SWOT analizi	<i>SWOT analysis</i>	138
şarj ağı	<i>charging network</i>	139
şarj ağı işletmecisi	<i>e-mobility service provider</i>	139
şarj edilemeyen elektrikli hibrit araç	<i>Non-Plug-In Hybrid Electric Vehicle (NPHEV)</i>	139
şarj hizmeti	<i>charging service</i>	139
şarj istasyonu işletmecisi	<i>Charge Point Operator (CPO)</i>	139
şarj ünitesi	<i>charging unit</i>	140
şerit yönetimi	<i>lane management</i>	141
şok dalgası sönümlenme	<i>Shock Wave Damping (SWD)</i>	142

tahliye güzergâhı aydınlatması	<i>evacuation route lighting</i>	142
takip mesafesi	<i>following distance</i>	143
takip süresi, kuyruktan çıkan taşıt aralığı	<i>follow-up time, queue discharge headway</i>	143
talebe dayalı servisler	<i>on-demand services</i>	143
talebe duyarlı toplu taşıma	<i>demand responsive public transport, dial-a ride, dial-a-bus, on demand service</i>	143
talebe duyarlı ulaşım	<i>demand responsive transport</i>	144
talep	<i>demand</i>	144
talep akım oranı	<i>demand flow rate</i>	144
talep sınırlama	<i>demand restraint</i>	144
talep-kapasite oranı	<i>demand-capacity ratio</i>	144
tam elektrikli araç	<i>Pure Electric Vehicle (PEV)</i>	144
Tam Trafik Uyarımalı sinyal kontrolü (TTU)	<i>signal control with full traffic warning</i>	144
tam trafik uyarımalı sinyalizasyon kavşak	<i>signalized intersection with full traffic warning</i>	144
tamamen elektrikli menzil	<i>All-Electric Range (AER)</i>	144
taşınabilir (mobil) cihaz	<i>mobile device, nomadic device, portable device, movable device</i>	145
taşıtlar mesafe aralığı	<i>distance headway, spacing, space headway</i>	145
taşıtlar yolu	<i>roadway</i>	145
tehdit	<i>threat</i>	146
tehdit analizi	<i>threat analysis</i>	146
tehdit unsuru	<i>threat agent</i>	146
tehlike (1)	<i>danger</i>	146
tehlike (2)	<i>hazard</i>	146
teknik birlikte çalışabilirlik	<i>technical interoperability</i>	148
teknik entegrasyon	<i>technical integration</i>	148
tekrarlamayan sıkışıklık	<i>non-recurrent congestion</i>	148

tekrarlayan sıkışıklık	<i>recurrent congestion</i>	148
temel araç platformu, araç elektronığı platformu	<i>basic vehicle platform, vehicle electronic platform</i>	149
terminoloji	<i>terminology</i>	149
tersine çevrilebilir şerit kontrolü	<i>reversible lane control, tidal flow control</i>	149
test yolu	<i>test bed</i>	150
ticari araç işletimi	<i>vehicle operation (commercial vehicle) operation</i>	150
topluluk etki değerlendirmesi	<i>Community Impact Assessment (CIA)</i>	152
trafik analizi	<i>traffic analysis</i>	152
Trafik Ayrım Düzeni (TAD)	<i>Traffic Separation Scheme (TSS)</i>	152
trafik durumu	<i>traffic status</i>	153
trafik ışığı önceliklendirme	<i>traffic light prioritization</i>	153
trafik ihlali	<i>traffic violation</i>	153
trafik izleme sistemi	<i>traffic monitoring system</i>	154
trafik kaynaklı gecikme	<i>traffic delay</i>	154
trafik kontrolü kaynaklı gecikme	<i>traffic control delay</i>	154
trafik modelleme	<i>traffic modelling</i>	155
trafik olay yönetimi	<i>traffic incident management</i>	155
trafik olayı	<i>traffic incident</i>	155
trafik sinyal koordinasyonu	<i>traffic signal coordination, signal coordination</i>	156
trafik sinyal yönetimi	<i>traffic signal management</i>	156
trafik sirkülasyonu	<i>traffic circulation</i>	157
trafik şeridi	<i>traffic lane</i>	157
trafik tahmini	<i>traffic prediction (traffic forecasting)</i>	157
trafik talep yönetimi	<i>traffic demand management</i>	157
trafik uyarımalı kavşak sinyal kontrolü	<i>vehicle actuated intersection signal control</i>	157
trafik yönetimi	<i>Traffic management</i>	158

trans Avrupa ulaşım ağları	<i>Trans European Transport Networks (TEN-T)</i>	158
tünel acil durum yürüyüş yolu	<i>tunnel emergency walkway, emergency walkway</i>	159
tünel aydınlatması	<i>tunnel lighting</i>	159
tünel çapraz bağlantısı, çapraz bağlantı	<i>tunnel cross-connection, cross-connection</i>	159
tünel doğal havalandırma, doğal havalandırma	<i>tunnel natural ventilation, natural ventilation</i>	159
tünel işletmecisi	<i>tunnel operator</i>	159
tünel stand-by aydınlatması, stand-by aydınlatması	<i>tunnel stand-by lighting, stand-by lighting</i>	159
tünel tahliye aydınlatması, tahliye aydınlatması	<i>tunnel evacuation lighting, evacuation lighting</i>	159
tünel tahliye güzergâhı aydınlatması	<i>tunnel evacuation route lighting</i>	160
tünel yarı enine havalandırma, yarı enine havalandırma	<i>tunnel semi transverse ventilation, semi transverse ventilation</i>	160
tünel yönetim sistemi	<i>tunnel management system</i>	160
türel dağılım, türel paylaşım	<i>modal split, modal share</i>	160
ulaşım (taşımacılık) varlık yönetimi	<i>Transportation Asset Management (TAM)</i>	161
ulaşım altyapısı	<i>transport infrastructure</i>	161
ulaşım ana planı	<i>transportation master plan</i>	161
ulaşım bakım yönetimi	<i>transportation maintenance management</i>	162
ulaşım güvenliği	<i>transport security</i>	162
ulaşım hizmet kullanımı	<i>transport consumption</i>	162
ulaşım işlemleri yönetimi	<i>transport operations management</i>	162
ulaşım işletme kontrolü	<i>transport operations control</i>	162
ulaşım koridoru	<i>transport corridor</i>	163
ulaşım modu	<i>transport mode</i>	163
ulaşım odaklı planlama, geliştirme	<i>Transit Oriented Planning, Development (TOD)</i>	163

ulaşım planlama süreci	<i>transportation planning process</i>	163
ulaşım talep yönetimi	<i>transport demand management</i>	163
ulaşım telematiği, ulaşım bilişimi	<i>transport telematics, transport informatics</i>	164
ulaşım yönetişi	<i>transport governance</i>	164
ulaşım da erişilebilirlik	<i>accessibility in transport</i>	164
ulusal inceleme kurumu	<i>National Investigation Body (NIB)</i>	165
uygulama	<i>application</i>	166
uzak araç	<i>remote vehicle</i>	166
üst geçit köprüsü	<i>grade separation</i>	167
varış zamanı tahmini	<i>arrival time estimation</i>	168
veri işleme rızası	<i>data subject's consent</i>	169
verimlilik	<i>throughput</i>	171
yakıt tüketimi, yakıt ekonomisi	<i>fuel consumption, fuel economy</i>	172
yaptırım, denetim, politika uygulanması	<i>enforcement, policing</i>	173
yaşam döngüsü	<i>life cycle</i>	173
yaşam döngüsü maliyeti	<i>life cycle cost</i>	173
yaşam kalitesi	<i>quality of life</i>	173
yaşanabilir topluluk	<i>livable community</i>	173
yaşanabilir topluluklar	<i>livable communities</i>	174
yaşanabilirlik	<i>livability</i>	174
yaşayan laboratuvar	<i>living lab</i>	174
yaya	<i>pedestrian</i>	174
yaya safhası	<i>all pedestrian stage, pedestrian scramble</i>	174
yaya yoğunluğu	<i>pedestrian density</i>	174
yayalaştırılmış bölge	<i>pedestrianized zone</i>	175
yeni Avrupa sürüş çevrimi	<i>New European Driving Cycle (NEDC)</i>	176
yeni nesil araç	<i>new generation vehicle</i>	176
yeni nesil ulaşım modelleri	<i>new generation transportation models</i>	176

yenilenebilir enerji	<i>renewable energy, clean energy, green energy</i>	176
yenilenebilir enerji kaynağı	<i>renewable energy resource</i>	176
yerel dinamik harita	<i>Local Dynamic Map (LDM)</i>	177
yerinde kabul testi	<i>site acceptance test</i>	177
yeşil bant genişliği	<i>green bandwidth, bandwidth</i>	177
yeşil ışıklar arası süre	<i>intergreen time</i>	178
yıkıcı inovasyon	<i>disruptive innovation</i>	179
yıkıcı teknoloji	<i>disruptive technology</i>	179
Yıllık Ortalama Günlük Trafik (YOGT)	<i>Annual Average Daily Traffic (AADT)</i>	179
yoğunluk	<i>density, concentration</i>	179
yol kenarı AUS istasyonu	<i>roadside ITS station</i>	181
yol kenarı dedektörü	<i>roadside detector, above-road detector</i>	181
yol kenarı denetim istasyonu	<i>roadside check facility</i>	181
yol kenarı ünitesi	<i>Roadside Unit (RSU)</i>	181
yol trafik koridoru	<i>road traffic corridor</i>	182
yolcu araç birimi	<i>Passenger Car Unit (PCU)</i>	183
yolcu bilgileri, gezgin bilgileri	<i>passenger information, traveller information</i>	183
yolculuk eşleştirme	<i>ride matching</i>	183
yolculuk hızı	<i>travel speed, journey speed</i>	183
yolculuk paylaşımı	<i>ride sharing (car-pooling)</i>	183
yolculuk planlama	<i>travel planning, journey planning, trip planning</i>	183
yolculuk süresi	<i>travel time, journey time</i>	184
yolculuk talep yönetimi	<i>travel demand management</i>	184
yönetilen şeritler	<i>managed lanes</i>	184
yönetim bilgi sistemi	<i>Management Information System (MIS)</i>	184
yöntemsel birlikte çalışabilirlik	<i>procedural interoperability</i>	184

yönünü değiştirme, rotadan sapma	<i>diversion, detour</i>	185
yüksek coğrafi kapsama	<i>high geographic coverage</i>	186
yüksek doluluklu araç şeridi	<i>High Occupancy Vehicle Lane (HOV lane)</i>	186
Yüksek Hızlı Demiryolu Hattı (YHT)	<i>high speed railway line</i>	186
yürünebilirlik	<i>walkability</i>	187
yüzeyleştirme	<i>surface transport</i>	187
zaman aralığı	<i>time gap, gap</i>	187
zaman aralığı kontrolü, taşıt aralığı kontrolü	<i>time gap control, headway control</i>	187
zaman ortalama hızı	<i>time mean speed</i>	187
zamanında varış	<i>on-time arrival</i>	188
zincirleme hizmetler, bağlantılı hizmetler	<i>chained services, linked services, connected services</i>	188
zirve saat, yoğun saat	<i>peak hour, rush hour</i>	188
zirve saatler dışı	<i>off-peak time</i>	188
zorunlu hız sınırlama	<i>compulsory speed limiting</i>	188
GÖZLEM ve DENETİM		
acil durum araç önceliği	<i>Emergency Vehicle Priority (EVP)</i>	1
acil durum eğitimi	<i>emergency training</i>	1
acil durum eylem planı	<i>emergency action plan</i>	2
acil durum güç kaynağı	<i>emergency power supply</i>	2
acil durum güzergâhı	<i>emergency vehicle routing</i>	2
acil durum hizmetleri	<i>emergency services</i>	2
acil durum istasyonu	<i>emergency station</i>	2
acil durum müdahale aracı	<i>emergency vehicle</i>	2
acil durum planlaması	<i>emergency planning</i>	2
acil durum yönetimi	<i>emergency management</i>	2
acil durum yönetişimi	<i>emergency governance</i>	3
adaptif kavşak sinyal kontrolü	<i>adaptive intersection signal control</i>	4
ağ durum gözetimi	<i>network state surveillance</i>	5

ağ kontrol hesaplaması	<i>network control computation</i>	5
ağ sinyal kontrolü	<i>network signal control</i>	5
ağ trafik kontrolü, alan trafik kontrolü	<i>network traffic control, area traffic control</i>	5
akıllı ulaşım izleme ve değerlendirme	<i>intelligent transportation monitoring and evaluation</i>	9
akış hızı, trafik yoğunluğu	<i>flow rate, traffic intensity</i>	10
akış yönü	<i>downstream</i>	10
aktif dedektör	<i>active detector</i>	11
aktif sinyal önceliği	<i>active signal priority, active priority</i>	11
akustik dedektör, sonik dedektör, sese duyarlı dedektör	<i>acoustic detector, sonic detector, sound sensitive detector</i>	11
alan trafik sinyal kontrolü	<i>area traffic signal control</i>	11
alternatif kavşak	<i>alternative intersection</i>	12
anahtar performans göstergeleri	<i>Key Performance Indicators (KPIs)</i>	12
araç algılama sistemi	<i>vehicle detection system</i>	14
araç tespiti	<i>vehicle detection</i>	17
araştırma aracı ile veri toplama	<i>probe vehicle data collection</i>	19
asgari yeşil ışık süresi	<i>minimum green time</i>	20
ayrılmış şerit, tahsisli şerit, öncelikli şerit	<i>reserved lane, priority lane, managed lane, dedicated lane</i>	23
azami yeşil ışık süresi	<i>maximum green time</i>	23
başlangıç kayıp süresi	<i>start-up lost time</i>	25
bekleme safhası	<i>rest stage, rest mode</i>	25
beklenen talep akış hızı	<i>expected demand flow rate</i>	25
belirli araçlar için trafik sinyal öncelik talebi	<i>traffic signal priority request by designated vehicles</i>	26
birincil sinyal çakışması	<i>primary signal conflict</i>	28
bisiklet algılama	<i>bicycle detection</i>	29
boyuna tünel havalandırması	<i>tunnel longitudinal ventilation, longitudinal ventilation</i>	30
bölgesel erişim kontrolü	<i>Zone Access Control (ZAC)</i>	31

çakışan sinyal grupları	<i>conflicting signal groups</i>	35
çevre koşulları	<i>environmental conditions</i>	35
çevre koşullarını gözleme	<i>ambient condition monitoring</i>	36
dedektör	<i>detector</i>	37
değişken yön işaretleme, yönlendirme yolu işaretleme	<i>Variable Direction Signing (VDS), diversion route signing</i>	38
değiştirilebilir mesaj gösterme	<i>changeable message signing</i>	38
değiştirilebilir mesaj işareti	<i>Changeable Message Sign (CMS)</i>	38
dinamik mesaj işaretleri bilgilendirmesi	<i>dynamic message signing</i>	41
dinamik rota rehberi, çevrimiçi rota rehberi	<i>dynamic route guidance, on-line route guidance</i>	41
doğunlukta taşıt aralığı	<i>saturation headway</i>	43
doğunluk akış hızı	<i>saturation flow rate</i>	43
doğunluk akışı	<i>saturation flow</i>	43
doğunluk hızı	<i>saturation speed</i>	43
döngü süresi, periyot süresi	<i>cycle time</i>	43
dur-kalk trafiği	<i>stop-and-go-traffic</i>	44
durma tespiti	<i>standstill detection</i>	44
Elektronik Denetleme Sistemi (EDS)	<i>Electronic Enforcement System (EES)</i>	48
emisyon izleme	<i>emission monitoring</i>	50
emniyet aydınlatması	<i>safety lighting</i>	50
emniyet şeridi yönetimi	<i>hard shoulder running</i>	51
erken kesim	<i>early cut-off</i>	53
faz	<i>stage</i>	56
faz kontrolü	<i>stage control</i>	56
geçerli koşullar	<i>prevailing conditions</i>	59
geçiş tespiti	<i>passage detection</i>	60
geometrik koşullar	<i>geometric conditions</i>	62
gerçek zamanlı seyahat bilgisi	<i>Real Time Travel Information (RTTI)</i>	63
geri sayım sinyali	<i>countdown signal</i>	63

giriş süresi	<i>entering time</i>	63
gizli talep, indüklenen talep, uyarılmış talep	<i>latent demand, induced demand, hidden demand</i>	64
gözetimli otoyol	<i>managed motorway</i>	65
gözlemlene	<i>monitoring</i>	65
gürültü gözlemlene	<i>noise monitoring</i>	65
güzergâh değiştirme	<i>route diversion</i>	67
hareket algılama	<i>motion detection</i>	68
hareket halinde ağırlık ölçüm sistemi	<i>Weigh In Motion System (WIMS)</i>	68
hareket halinde ağırlık ölçümü	<i>Weigh In Motion (WIM)</i>	68
hareketli gözler	<i>animated eyes</i>	68
Hareketsiz kalma süresi, boşta kalma süresi	<i>stop time, idle time</i>	69
hepsi kırmızı bekleme safhası	<i>all red rest stage</i>	70
hepsi kırmızı süresi	<i>all red time</i>	70
hız	<i>speed</i>	71
hız denetimi	<i>speed enforcement</i>	71
hız kamerası	<i>speed camera, safety camera, speed enforcement camera</i>	71
hızın izlenmesi	<i>monitoring of speeding</i>	71
idari tünel yetkilisi	<i>administrative tunnel authority</i>	74
ikilem bölgesi	<i>dilemma zone</i>	74
ikincil sinyal çakışması	<i>secondary signal conflict</i>	74
izole sinyal kontrolü	<i>isolated signal control</i>	77
kaçış güzergâhı	<i>escape route</i>	78
kaçış güzergâhı aydınlatması	<i>escape route lighting</i>	78
karayolu çevre koşullarını izleme	<i>road environmental monitoring</i>	80
kavşak kontrolü	<i>junction Control</i>	82
kavşak sinyal kontrolü	<i>intersection signal control</i>	82
kavşak trafik kontrolü	<i>intersection traffic control</i>	82

kavşaktan ayrılma süresi, kavşak boşaltma süresi	<i>clearance time</i>	82
kaza kara noktası	<i>black spot</i>	83
kentsel trafik kontrolü	<i>urban traffic control</i>	84
kesim hız yaptırımı	<i>section speed enforcement</i>	84
kesit gözlemeleme	<i>section monitoring</i>	84
kırmızı ışık ihlal sistemi	<i>red light enforcement system</i>	84
kırmızı ışık ihlali cezası	<i>red light driving enforcement</i>	85
kırmızı ışık kamerası	<i>red light camera</i>	85
kış koşulları yol yönetimi, kışla mücadele	<i>winter road management</i>	85
kızılötesi dedektör	<i>infrared detector</i>	85
kirlilik gözlemeleme	<i>pollution monitoring</i>	86
kişi kapasitesi	<i>person capacity</i>	86
kombine algılama	<i>combined detection</i>	87
kontrol koşulları	<i>control conditions</i>	87
koridor hız denetim sistemi	<i>corridor speed enforcement system</i>	91
koridor kontrolü	<i>corridor control</i>	91
köprü trafik kontrolü	<i>bridge traffic control</i>	92
kritik yoğunluk	<i>critical density</i>	92
kuyruklanma algılama	<i>queue detection</i>	94
manyetik dedektör	<i>magnetic detector</i>	98
mekanik havalandırma	<i>Mechanical ventilation</i>	98
menzil kaygısı	<i>range anxiety</i>	99
mesafe ve zamana göre hız yaptırımı	<i>speed enforcement based on distance and time</i>	100
mevcudiyet tespiti	<i>presence detection</i>	101
mobil izleme	<i>mobile monitoring</i>	102
mobil veri toplama	<i>mobile data collection</i>	102
mobil yol kenarı ekipmanı	<i>mobile roadside equipment</i>	102
nokta gözlemeleme	<i>point monitoring</i>	104

noktasal hız, nokta hızı	<i>point speed, spot speed</i>	104
olay algılama, trafik olayı algılama	<i>traffic incident detection, incident detection</i>	105
olay çözüm süresi	<i>incident clearance time</i>	105
olay kurtarma süresi	<i>incident recovery time</i>	105
olay müdahale süresi	<i>incident response time</i>	105
olay tespit zamanı	<i>incident detection time</i>	105
olay yönetimi	<i>incident management</i>	106
operasyonel taşıma kapasitesi	<i>operational capacity</i>	106
optik dedektör	<i>optical detector, light sensitive detector, photocell detector</i>	106
optimize edilmiş kavşak sinyal kontrolü	<i>optimised intersection signal control</i>	107
otomatik hız denetimi	<i>automatic speed enforcement, automated speed enforcement</i>	110
otomatik olay tespiti	<i>Automatic Incident Detection (AID)</i>	110
otomatik Plaka Tanıma Sistemi (PTS)	<i>Automatic Number Plate Recognition System (ANPR) Number Plate Recognition, License Plate Recognition (LPR)</i>	111
otomatik trafik izleme sistemi	<i>automated traffic monitoring system</i>	111
otomatik yol kenarı araç emniyeti denetimi	<i>automated roadside vehicle safety inspection</i>	111
otomatik yol kenarı emniyet denetimi	<i>automated roadside safety inspection</i>	111
otomatik yolcu sayım sistemi	<i>automated passenger counter system</i>	112
otomatik yolcu sayımı	<i>Automated Passenger Counting (APC)</i>	112
otonom kavşak yönetimi	<i>Autonomous Intersection Management (AIM)</i>	113
otonom konumlandırma, otonom konum belirleme	<i>autonomous positioning, autonomous position determination</i>	113
otopark doluluk tespiti	<i>parking lot occupancy detection</i>	115

otoyol erişim kontrolü	<i>motorway access control</i>	115
otoyol kontrolü, otoyol trafik kontrolü	<i>motorway control, motorway traffic control</i>	116
öncelik iptali	<i>priority reversal</i>	119
öncelikli şerit denetimi, ayrılmış şerit yaptırımı	<i>Forward Collision Warning System (FCWS)</i>	119
para cezası	<i>enforcement fee, fine</i>	120
park alanı gözlemlleme	<i>parking monitoring</i>	120
park alanı yönetimi	<i>parking management</i>	121
park tesisi yönetimi	<i>parking facility management</i>	121
park yeri yönetimi	<i>parking space management</i>	121
pasif dedektör	<i>passive detector</i>	121
pasif öncelik, pasif sinyal önceliği	<i>passive priority, passive signal priority</i>	121
programlanabilen grafik pano	<i>full-graphic board</i>	123
radar	<i>radar</i>	124
sabit gözlemlleme	<i>static monitoring, fixed monitoring</i>	126
sabit yol kenarı ekipmanı	<i>fixed roadside equipment</i>	127
saptama alanı, algılama alanı, algılama bölgesi	<i>detection area, detection zone</i>	128
seçenek bölgesi	<i>option zone</i>	129
serbest metin işareti, serbest metin panosu	<i>free text sign, free text board</i>	129
seyahat belgesi doğrulama	<i>travel document validation</i>	130
seyahat güvenliği	<i>travel security</i>	130
seyahat süresi endeksi	<i>travel time index</i>	131
seyahat süresi güvenilirliği	<i>travel time reliability</i>	131
seyahat süresi tampon indeksi	<i>travel time buffer index</i>	131
seyahat süresinden tasarruf	<i>travel time savings</i>	131
seyahat verileri	<i>travel data</i>	131
sinyal grubu	<i>signal group</i>	134
sinyal grup kontrolü, grup kontrolü	<i>signal group control, group control</i>	134

şartlı yol	<i>red route</i>	140
şerit kontrolü	<i>lane control</i>	141
şerit kullanım kısıtlaması	<i>lane use restriction</i>	141
şerit sinyali	<i>lane signal</i>	141
şok dalgası	<i>shockwave</i>	142
şok dalgası hızı	<i>shockwave speed</i>	142
taşınabilir işaret	<i>portable sign, movable sign</i>	145
tespit noktası	<i>detection point</i>	149
toplam olay süresi	<i>total incident time</i>	150
trafik akışı, trafik hacmi	<i>traffic flow, traffic volume</i>	152
trafik dedektörü	<i>traffic detector</i>	152
trafik denetlemesi	<i>traffic enforcement</i>	153
trafik gözlemlene	<i>traffic monitoring, traffic surveillance</i>	153
trafik gürültü yönetimi	<i>traffic noise management</i>	153
trafik işaretlerini gözlemlene	<i>traffic signs monitoring</i>	153
trafik kontrolü	<i>traffic control</i>	154
trafik koşulları	<i>traffic conditions</i>	154
trafik kuralı ihlali	<i>traffic rule violation</i>	154
trafik olayı raporlama, olay raporlama	<i>traffic incident reporting, incident reporting</i>	155
trafik sakinleştirme	<i>traffic calming</i>	155
trafik sıkışıklığı (1)	<i>traffic jam</i>	155
trafik sıkışıklığı (2)	<i>traffic congestion, road congestion</i>	156
trafik sinyal kontrol cihazı	<i>traffic signal controller</i>	156
trafik sinyal önceliği	<i>Traffic Signal Priority (TSP)</i>	156
trafik sinyali	<i>traffic signal</i>	157
trafik verileri	<i>traffic data</i>	157
trafik verimliliği	<i>traffic efficiency</i>	157
trafik verisi toplama	<i>traffic data collection</i>	157
trafik yönetim merkezi	<i>Traffic Management Centre (TMC)</i>	158

tünel acil durum hizmetleri	<i>tunnel emergency services</i>	158
tünel ara bağlantısı	<i>tunnel cross connection</i>	159
tünel emniyet görevlisi	<i>tunnel safety officer</i>	159
tünel havalandırma kontrolü	<i>tunnel ventilation control</i>	159
tünel inceleme varlığı	<i>tunnel inspection entity</i>	159
tünel trafik yönetimi	<i>tunnel traffic management</i>	160
tünel uzunluğu	<i>tunnel length</i>	160
tünel yöneticisi	<i>tunnel manager</i>	160
tünel yönetimi	<i>tunnel management</i>	160
ulaşım ağı gözlemleme	<i>network monitoring</i>	161
ultrasonik dedektör	<i>ultrasonic detector</i>	165
uzaktan donanım gözlemleme	<i>remote equipment monitoring</i>	166
uzatma aralığı	<i>extension interval</i>	166
varış akış hızı, varış hızı	<i>arrival flow rate, arrival rate</i>	168
yarı trafik uyarımalı sinyal kontrolü	<i>semi actuated signal control</i>	173
yaya algılama	<i>pedestrian detection</i>	174
yeşil dalga	<i>green wave</i>	177
yeşil dalga hızı	<i>green wave speed</i>	177
yeşil ışık ayrımı	<i>green split</i>	177
yeşil ışık bitiş süresi uzatımı	<i>past-end green time</i>	178
yeşil ışık süre dağılımı	<i>green time distribution</i>	178
yeşil ışık talebi	<i>green demand</i>	178
yeşil ışıklar arası matris	<i>intergreen matrix</i>	178
yeşil süre sonu	<i>end gain time</i>	178
yeşile dönme zamanı	<i>Time to Green (TTG)</i>	178
yol bakımı	<i>road maintenance</i>	179
yol çalışması alanı yönetimi	<i>work zone management</i>	179
yol durumu gözlemleme	<i>road status monitoring</i>	180
yol hava durumu izleme	<i>road weather monitoring</i>	180
yol hava durumu yönetimi	<i>road weather management</i>	180

yol hava istasyonu	<i>Road Weather Station (RWS)</i>	180
yol içi dedektör	<i>in-road detector</i>	180
yol kenarı cebi, tünel cebi	<i>lay-by, tunnel lay-by</i>	181
yol kenarı ekipmanı	<i>roadside equipment</i>	181
yol kesimi trafik kontrolü	<i>section traffic control</i>	181
yol kış bakımı	<i>road winter maintenance</i>	182
yol trafik gürültüsü	<i>roadway noise, road traffic noise</i>	182
yol trafik sinyali	<i>road traffic signal</i>	182
yol yönetimi	<i>Road management</i>	182
yolcu bilgilendirme	<i>traveller information</i>	183
yolun kısıtlanması	<i>road restriction</i>	184
yönlendirilen trafik	<i>diverted traffic</i>	184
yukarı akım	<i>upstream</i>	185
yüzey dedektörü	<i>surface detector</i>	187
zaman maliyeti	<i>Value of Travel Time (VOTT)</i>	187
zirve saat faktörü	<i>peak hour factor</i>	188

HAREKETLİLİK

akıllı hareketlilik	<i>smart mobility</i>	7
akıllı ulaşım	<i>intelligent transportation</i>	9
aktif hareketlilik	<i>active mobility</i>	11
aktif yolculuk	<i>active travel</i>	11
ara toplu taşıma aracı	<i>paratransit vehicle</i>	13
araç doluluk oranı	<i>vehicle occupancy</i>	14
araç programlama	<i>vehicle scheduling</i>	16
arıza öncesi akış hızı	<i>prebreakdown flow rate, prebreakdown capacity</i>	19
arıza sonrası akış hızı	<i>postbreakdown flow rate, postbreakdown capacity</i>	19
aşırı doymuş akım	<i>oversaturated flow</i>	20
bağlantılı hareketlilik	<i>connected mobility</i>	24
başlangıç kuyruk gecikmesi	<i>initial queue delay</i>	25

binış süresi	<i>in-vehicle time, riding time</i>	27
bir hizmet olarak toplu taşıma	<i>Mass transportation</i>	27
bireysel hareketlilik aracı	<i>Personal Mobility Device (PMD)</i>	28
çok modlu toplu taşıma	<i>multimodal public transport</i>	37
çok modlu ulaşım	<i>multimodal transport</i>	37
dakiklik	<i>punctuality</i>	37
dinamik talebe duyarlı ulaşım	<i>dynamic demand responsive transport</i>	42
doymamış	<i>undersaturation</i>	43
dönüş hareketi	<i>turning movement</i>	44
durak süresi	<i>terminal time</i>	44
düzenlilik	<i>regularity</i>	45
elektrikli bisiklet, e-bisiklet	<i>electric bike, electric bicycle, e-bike</i>	47
elektrikli hareketlilik (e-hareketlilik)	<i>electromobility (e-mobility)</i>	47
elektrikli kayak	<i>electric skateboard</i>	47
elektrikli skuter (e-skuter)	<i>e-scooter</i>	47
erişilebilir (engelsiz) toplu taşıma	<i>accessible public transport</i>	53
geçiş zamanı	<i>passing time</i>	60
geçiş zamanı tahmini	<i>passing time estimation</i>	60
hareketliliğin interneti	<i>Internet of Mobility (IoM)</i>	68
hareketlilik	<i>mobility</i>	68
hareketlilik endeksi	<i>mobility index</i>	68
hareketlilik yönetimi	<i>mobility management</i>	69
hava taksi	<i>air taxi</i>	70
havacılık	<i>aviation</i>	70
hiper döngü	<i>hyperloop</i>	72
hizmet olarak bisiklet	<i>Bike as a Service (BaaS)</i>	72
kapsül taksi	<i>pod cars</i>	79
katarlamalı sürüş seyahat süresi yüzdesi	<i>Percent Time Spent Following (PTSF)</i>	81
kentsel hareketlilik	<i>urban mobility</i>	83

kentsel hava hareketliliği	<i>Urban Air Mobility (UAM)</i>	83
Kişisel Hızlı Geçiş (KHG), pod arabalar	<i>Personal Rapid Transit (PRT), pod cars</i>	86
kuyruklanma başlangıcı	<i>front of queue</i>	94
kuyruklanma sonu	<i>back of queue</i>	94
kuyruklanma taşması	<i>queue spillback, spillback</i>	94
maglev	<i>Magnetic Levitation (Maglev)</i>	97
metrobüs	<i>Bus Rapid Transit (BRT)</i>	101
mikromobilite	<i>micromobility</i>	101
minimobilite	<i>minimobility</i>	101
monoray	<i>monorail</i>	102
otobüs önceliği, toplu taşıma önceliği	<i>bus priority, public transport priority</i>	108
otonom hareketlilik	<i>autonomous mobility</i>	113
otonom insan taşıma	<i>Automated People Mover (APM)</i>	113
otonom raylı toplu taşıma	<i>Autonomous Rail Transit (ART)</i>	114
paylaşımlı alan	<i>shared space</i>	122
paylaşımlı e-skuter	<i>shared e-scooter</i>	122
paylaşımlı hareketlilik	<i>shared mobility, sharing mobility, shared transport</i>	122
paylaşımlı şerit	<i>shared lane</i>	122
planlanmış araç	<i>scheduled vehicle</i>	123
robo-taksi	<i>robo-taxi</i>	126
sevk	<i>dispatching</i>	130
seyahat verisi toplama	<i>travel data collection</i>	131
sürdürülebilir hareketlilik	<i>sustainable mobility</i>	136
Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı (SKUP), (SKHP)	<i>Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)</i>	136
sürdürülebilir ve akıllı hareketlilik stratejisi	<i>Sustainable and Smart Mobility Strategy (SSMS)</i>	137
sürücü değişim noktası	<i>relief point</i>	137
sürücü programlaması	<i>driver scheduling</i>	138

sürücü yönetimi	<i>driver management</i>	138
sürüş süresi	<i>driving time</i>	138
tahmini yolcu sayısı	<i>passenger load estimation</i>	142
talebe dayalı otonom hareketlilik	<i>Autonomous (Automated) Mobility on Demand (AMoD)</i>	143
talep toplama	<i>demand compilation</i>	144
talep üzerine hareketlilik	<i>Mobility on Demand (MoD)</i>	144
taşmış kuyruk	<i>overflow queue</i>	145
toplu taşıma	<i>public transport</i>	150
toplu taşıma ağı	<i>public transport network</i>	150
toplu taşıma ağı tasarımı	<i>public transport network design</i>	150
toplu taşıma bakım yönetimi	<i>public transport maintenance management, transit maintenance management</i>	150
toplu taşıma çağrı merkezi	<i>public transport call centre</i>	151
toplu taşıma GPS sistemi	<i>public transport GPS system</i>	151
toplu taşıma güvenliği	<i>public transport security, transit security</i>	151
toplu taşıma güzergâhı, otobüs güzergâhı	<i>public transport route, bus route</i>	151
toplu taşıma hattı	<i>public transport line</i>	151
toplu taşıma hizmeti planlama	<i>public transport service planning, transit service planning</i>	151
toplu taşıma işlemleri kontrolü	<i>public transport operations control, transit operations control</i>	151
toplu taşıma işlemleri yönetimi	<i>public transport operations management, transit operations management</i>	151
toplu taşıma kamera sistemi	<i>public transport camera system</i>	151
toplu taşıma önceliği	<i>public transport priority, bus priority</i>	151
toplu taşıma planlaması	<i>public transport planning, transit planning</i>	151
toplu taşıma şeridi	<i>bus lane, public transport lane</i>	152

toplu taşıma yönetimi	<i>public transport management, transit management</i>	152
toplu taşımada gecikme	<i>public transport delay</i>	152
transfer noktası, değişim noktası	<i>transfer point, interchange point</i>	158
yasal taşıma kapasitesi	<i>legal transport capacity</i>	173
yayalaştırma	<i>pedestrianization, pedestrianisation</i>	175
yenilikçi hareketlilik	<i>innovative mobility</i>	177
yeşil yol	<i>greenway</i>	178
yığılma	<i>bunching</i>	179
yolcu hareketliliği	<i>passenger mobility</i>	183
yumuşak hareketlilik	<i>soft mobility</i>	185

İNSAN ve ÇEVRE

çevre dostu hareketlilik, yeşil hareketlilik	<i>green mobility</i>	35
çevre kirliliği	<i>pollution</i>	35
Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)	<i>environmental impact assessment</i>	36
çevresel gecikme	<i>environmental delay</i>	36
doğal çevre	<i>natural environment</i>	42
düşük emisyon bölgesi	<i>low emission zone</i>	45
egzoz emisyon yönetimi	<i>vehicle emission management</i>	45
eko-sürüş, yeşil sürüş	<i>eco-driving, economical driving, green driving, ecological driving</i>	45
eko-şerit	<i>eco-lane</i>	46
Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)	<i>Emissions Trade System (ETS)</i>	50
emisyon yönetimi	<i>emission management</i>	50
karbon ayak izi	<i>Carbon footprint</i>	80
karbonsuzlaştırma	<i>decarbonisation</i>	81
salım, emisyon	<i>emission</i>	127
sera gazı emisyonunun azaltılması	<i>reduction of greenhouse gas emissions</i>	129
sera gazları	<i>Greenhouse Gases (GHG)</i>	129
toplum 5.0 (dijital toplum)	<i>society 5.0</i>	152

trafik kirliliği	<i>traffic pollution</i>	154
yeşil aklama	<i>greenwashing</i>	177
yeşil ulaşım	<i>green transport</i>	178

ORGANİZASYON/KURUM

ABD Ulaştırma Bakanlığı (USDOT)	<i>United States Department of Transportation (USDOT)</i>	1
afet koordinasyon merkezi	<i>disaster coordination center</i>	4
akıllı kavşak çözüm merkezi	<i>smart intersection solution center</i>	7
akıllı ulaşım sistemleri ile ilgilenen ETSI teknik komitesi (ETSI TC ITS)	<i>ETSI Technical Committee Dealing with Intelligent Transportation Systems (ETSI TC ITS)</i>	10
Amerikan Devlet Karayolu ve Ulaştırma Yetkilileri Birliği	<i>American Association of State Highway Transportation Officials (AASHTO)</i>	12
Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü	<i>American National Standards Institute (ANSI)</i>	12
Amsterdam Grup	<i>Amsterdam Group</i>	12
Araçtan Araca Haberleşme Konsorsiyumu (C2C-CC)	<i>Car2Car Communication Consortium (C2C-CC)</i>	18
Avrupa Birleştirme Mekanizması	<i>Connecting Europe Facility (CEF)</i>	21
Avrupa elektroteknik standardizasyon komitesi	<i>European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC)</i>	22
Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsü	<i>European Institute of Innovation & Technology (EIT)</i>	22
Avrupa Karayolu Taşımacılığı Telematik Uygulama Koordinasyon Örgütü	<i>European Road Transport Telematics Implementation Coordination Organisation (ERTICO)</i>	22
Avrupa Komisyonu	<i>European Commission (EC)</i>	22
Avrupa Paralı Yol Altyapı Operatörleri Birliği	<i>European Association of Operators of Toll Road Infrastructures (ASECAP)</i>	23
Avrupa Standartlar Komitesi	<i>European Committee for Standardization (CEN)</i>	23
Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (ETSI)	<i>European Telecommunication Standards Institute (ETSI)</i>	23

Avrupa Yeşil Mutabakatı	<i>European green deal</i>	23
Avrupa Yol Yöneticileri Konferansı	<i>Conference of European Directors of Roads (CEDR)</i>	23
CEN/ ISO TC 278	<i>CEN/ ISO TC 278</i>	33
C-Roads Platformu	<i>C-Roads Platform</i>	34
Daimî Uluslararası Yol Kongreleri Derneği	<i>Permanent International Association of Road Congresses (PIARC)</i>	37
Elektrik ve Elektronik Mühendisleri Enstitüsü (IEEE)	<i>Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE)</i>	46
Federal Karayolu İdaresi	<i>Federal Highway Administration (FHWA)</i>	56
Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli	<i>Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)</i>	73
İngiliz Standartlar Enstitüsü	<i>British Standards Institute (BSI)</i>	75
İngiltere Ulaştırma Bakanlığı	<i>Department for Transport (DfT)</i>	75
ödeme sistemi operatörü, dolaşım operatörü	<i>charging operator, roaming operator</i>	117
teknik komite	<i>Technical Committee (TN-in Context Of CEN)</i>	148
trafik kontrol merkezi	<i>Traffic Control Center (TCC)</i>	154
trans Avrupa yol ağı	<i>Trans European Road Network (TERN)</i>	158
Ulaştırma Araştırma Kurulu	<i>Transportation Research Board (TRB)</i>	164
Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi	<i>National Highway Traffic Safety Administration (NHTSA)</i>	165
Uluslararası Demiryolları Birliği (UDB)	<i>Union Internationale des Chemins de fer (Fransızca)- (UIC)</i>	165
Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO)	<i>International Maritime Organization (IMO)</i>	165
Uluslararası Standartlar Örgütü	<i>International Organization for Standardization (ISO)</i>	165
Uluslararası Telekomünikasyon Birliği	<i>International Telecommunication Union (ITU)</i>	165
yol servisi, yol yardımı	<i>road service, roadside assistance</i>	182

REZERVASYON ve ÖDEME

akıllı kart	<i>smart card</i>	7
akıllı otopark ödeme yönetimi	<i>smart parking payment management</i>	7
akıllı park etme	<i>smart parking</i>	8
alan ücretlendirme	<i>area charging, area pricing</i>	11
anında ödeme	<i>instant payment, immediate payment</i>	13
araç sınıflandırma	<i>vehicle classification</i>	16
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti	<i>European Electronic Tolling Service (EETS)</i>	21
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti alanı	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) domain</i>	22
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti otoyol alanı beyanı	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) toll domain statement</i>	22
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti sağlayıcısı	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) provider</i>	22
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme kullanıcısı	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) user</i>	22
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme uzlaştırma kuruluşu	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) conciliation body</i>	22
beyan edilen özellikler	<i>declared characteristics</i>	26
beyan edilen özelliklere göre sınıflandırma	<i>classification by declared characteristics</i>	26
biletleme, ücret işlemi	<i>ticketing, fare transaction</i>	26
bireysel hesap	<i>on-board account</i>	28
birlikte çalışabilirlik bileşeni	<i>interoperability constituent</i>	28
bölge bazlı ücret	<i>zone-based fare</i>	30
bölgesel ücret sistemi	<i>zonal fare system</i>	31
çok şeritli ödeme istasyonu	<i>multi-lane payment station</i>	37
değişim yönetimi, bağlantı kontrolü	<i>interchange management, connection control</i>	38
devralan	<i>acquirer</i>	39

dış kullanıcı	<i>external user</i>	40
dinamik fiyatlandırma	<i>dynamic pricing</i>	40
donanımlı kullanıcı	<i>equipped user</i>	43
donanımlı olmayan kullanıcı	<i>non-equipped user</i>	43
düzeltilici ödeme	<i>corrective payment</i>	45
ekspres ücretli gişeler	<i>Express Toll Lanes (ETL)</i>	46
elden ödeme	<i>manual payment</i>	46
elektronik bilet	<i>electronic ticket</i>	47
elektronik biletleme	<i>electronic ticketing, e-ticketing</i>	48
elektronik ödeme	<i>electronic payment, e-payment</i>	48
elektronik para, e-para, elektronik cüzdan	<i>electronic money, e-money, electronic purse</i>	48
elektronik park ücreti ödemesi	<i>electronic parking payment</i>	48
elektronik rezervasyon	<i>electronic reservation, booking</i>	48
elektronik ücret tahsilatı	<i>Electronic Fee Collection (EFC)</i>	49
elektronik ücret toplama	<i>electronic toll collection, electronic road pricing, phantom toll</i>	49
elektronik ücret toplama (EFC) oturumu	<i>EFC-session, session, ETC-session</i>	49
Elektronik Ücret Toplama işlemi	<i>EFC-transaction, transaction, ETC-transaction</i>	49
elektronik yol fiyatlandırması	<i>Electronic Road Pricing (ERP)</i>	49
entegre ödeme	<i>integrated payment</i>	52
erişilen özellikler	<i>accessed characteristics</i>	53
erişilen özelliklere göre sınıflandırma	<i>classification by accessed characteristics</i>	53
ertelenmiş ödeme	<i>deferred payment</i>	54
farklı ücretlendirme tablosu	<i>discrete toll scheme</i>	56
geçiş ücreti	<i>toll</i>	60
geçiş ücreti grubu	<i>toll cluster</i>	60
geçiş ücreti planı	<i>toll scheme</i>	60

gerçek olmayan çok şeritli ödeme istasyonu	<i>pseudo multi-lane payment station</i>	62
gölge otoyol ücretlendirmesi	<i>shadow tolling</i>	64
gri liste	<i>grey list</i>	65
icra operatörü	<i>enforcement operator</i>	74
indirim	<i>discount</i>	75
internet aracılığıyla araç çağırma	<i>ride-hailing</i>	76
internet ödemesi	<i>internet payment</i>	76
istisna işleme	<i>exception handling</i>	76
izin sahibi	<i>concession holder</i>	77
kademeli ücret sistemi	<i>graduated fare system, differentiated fare system</i>	78
karbon fiyatlandırması	<i>carbon pricing</i>	80
kartla ödeme	<i>card payment</i>	81
kordon ücretlendirme	<i>cordon charging, cordon pricing</i>	91
kullanıma dayalı ödeme, kullandığın kadar öde, KKÖ, sürdüğün kadar öde	<i>usage-based payment, pay as you drive, PAYD, pay how you drive</i>	93
kullanıma uygunluk	<i>suitability for use</i>	93
mahsuplaşma	<i>clearing</i>	97
mahsuplaşma işletmecisi	<i>clearing operator</i>	97
manuel katılımlı ödeme	<i>manually attended payment</i>	98
manuel sınıflandırma	<i>manual classification</i>	98
merkezi hesap	<i>central account</i>	99
mesafe bazlı ücretlendirme/ücret	<i>distance-based charging/fare</i>	100
nakit ödeme	<i>cash payment</i>	103
onaylanmış kuruluş	<i>notified body</i>	106
otomatik ödeme	<i>automatic payment</i>	110
otomatik sınıflandırma	<i>automatic classification</i>	111
otomatik ücret toplama	<i>automated fare collection</i>	111
otonom otoyol ücret sistemi	<i>autonomous tolling system</i>	114

otopark dinamik fiyatlandırma	<i>dynamic parking pricing</i>	115
otopark ödeme kaydedici cihazı	<i>parking payment recording device</i>	115
otopark ödemesi	<i>parking payment</i>	115
otopark rezervasyon sistemi	<i>parking reservation system</i>	115
otopark rezervasyonu	<i>parking reservation, parking booking</i>	115
otoyol ücret geçiş gişesi	<i>toll booth</i>	116
otoyol ücret içeriği	<i>toll context</i>	116
otoyol ücret içerik verisi	<i>toll context data</i>	116
otoyol ücret kuralı	<i>toll regime</i>	116
otoyol ücret uygulayıcı	<i>toll charger</i>	116
otoyol ücretlendirme alanı	<i>toll domain</i>	116
otoyol ücretlendirme servis sağlayıcı	<i>toll service provider</i>	116
oturum	<i>session</i>	116
ödeme	<i>payment</i>	117
ödeme aracı	<i>payment means</i>	117
ödeme istasyonu	<i>payment station, toll plaza</i>	117
ödeme işlemi modeli	<i>payment transaction model, transaction model</i>	117
ödeme kapsamı	<i>payment scope</i>	117
ödeme noktası	<i>payment point, charging point</i>	117
ödeme ortamı	<i>payment medium</i>	117
ödeme servis sağlayıcı	<i>payment service provider</i>	117
ödeme sistemi	<i>payment system</i>	117
ödeme sistemi işletmecisi	<i>payment system operator</i>	117
ödeme sonrası	<i>post-payment</i>	117
ödeme sözleşmesi durum listesi	<i>payment contract status list</i>	117
ödeme sözleşmesi listesi	<i>payment contract list</i>	118
ödeme şekli	<i>payment method</i>	118
ödeme şeridi, ekspres şerit	<i>pay Lane, Express Lane</i>	118

ödeme zamanı modu	<i>payment mode</i>	118
ölçerek sınıflandırma	<i>classification by measuring</i>	118
ölçülen özellikler	<i>measured characteristics</i>	118
ön ödeme	<i>pre-payment</i>	118
ön yüz	<i>front end</i>	118
parkomat	<i>parking ticket vending machine</i>	121
paylaştırma	<i>apportionment</i>	122
sabit ücret sistemi	<i>flat fare system</i>	127
seyahat rezervasyonu	<i>travel booking</i>	130
seyahat tesisi rezervasyonu	<i>travel facilities booking, travel facilities reservation</i>	131
sıkışıklık ücretlendirmesi, trafik sıkışıklığı bazlı ücretlendirme	<i>congestion charging, congestion pricing</i>	132
süre bazlı ücretlendirme	<i>time-based pricing</i>	137
sürekli geçiş ücreti planı	<i>continuous toll scheme</i>	137
tahsilat acentesi	<i>collection agent, collecting agent</i>	142
tarife planı	<i>tariff scheme</i>	145
tarife sınıfı	<i>tariff class</i>	145
tek kart ödeme sistemi	<i>single card payment system</i>	148
tek şeritli ödeme istasyonu	<i>single lane payment station</i>	148
temassız ödeme	<i>contactless payment</i>	149
trafik sıkışıklığı bazlı ücretlendirme	<i>traffic congestion based pricing</i>	156
Türkiye'nin ödeme yöntemi (TROY)	<i>Türkiye's payment method</i>	160
ulaşım hesabı	<i>transport account</i>	162
ulaşım hizmeti	<i>transport service</i>	162
ulaşım ödeme işlemi	<i>transport payment transaction, transport transaction</i>	163
ulaşım ile ilgili hizmet	<i>transport related service</i>	164
uzlaşma	<i>settlement</i>	166
ücret	<i>fee</i>	167
ücret sistemi, tarife	<i>fare system, tariff</i>	167

ücret tahsilatı	<i>fee collection</i>	167
ücret tarifesi	<i>tariff of fares</i>	167
ücret toplama	<i>toll collection</i>	167
ücretli şerit	<i>paid lane</i>	167
yer ayırma	<i>booking, reservation</i>	177
yerel operatör	<i>home operator</i>	177
yol bölümü ücretlendirmesi	<i>road section charging, road section tolling</i>	179
yol ücret beyanı	<i>road toll declaration, toll declaration</i>	182
yol ücret işlemi	<i>road toll transaction, toll transaction</i>	182
yol ücreti	<i>road toll, road user fee, toll, road user charge</i>	182
yol ücretlendirmesi	<i>road pricing, tolling, road tolling</i>	182
yüksek doluluklu ücretli şerit	<i>High Occupancy Toll Lane (HOT lane)</i>	186
yüz yüze ödeme	<i>face to face payment</i>	187

SİSTEM MİMARİSİ ve BİLEŞENLERİ

ampirik trafik modeli, ampirik model	<i>empirical traffic model, empirical model</i>	12
AUS hizmet sağlayıcısı	<i>ITS service provider</i>	20
AUS hizmeti	<i>ITS service</i>	20
AUS kullanıcısı	<i>ITS user</i>	21
AUS mimarisi	<i>ITS architecture</i>	21
AUS standartları	<i>ITS standards</i>	21
AUS uygulaması	<i>ITS application</i>	21
belirleyici trafik modeli, belirleyici model	<i>deterministic traffic model, deterministic model</i>	25
bölgesel AUS mimarisi	<i>regional ITS architecture</i>	31
fiziksel görünüm (mimari)	<i>physical view</i>	58
fiziksel mimari	<i>physical architecture</i>	58
fiziksel nesne	<i>physical object</i>	58

fonksiyonel görünüm	<i>functional view</i>	58
fonksiyonel mimari, mantıksal mimari	<i>functional architecture, logical architecture</i>	58
görünüm	<i>view</i>	65
gün 1 ve gün 1.5 hizmetleri	<i>day 1 and day 1.5 services</i>	65
hizmet paketi	<i>service package</i>	72
hizmet seviyesi anlaşması	<i>Service Level Agreement (SLA)</i>	72
hizmet seviyesi, trafik akım kalitesi	<i>Level of Service (LoS), traffic flow quality</i>	72
karma trafik modeli, karma model	<i>hybrid traffic model, hybrid model</i>	81
kullanıcı hizmeti gereksinimi	<i>user service requirement</i>	92
kullanıcı hizmetleri	<i>user services</i>	93
kullanıcı hizmetleri paketi	<i>user services bundle</i>	93
kullanıcı ihtiyacı	<i>user need</i>	93
kurumsal görünüm	<i>enterprise view</i>	94
makro ölçekte trafik modeli, makroskobik model	<i>macroscopic traffic model, macro model</i>	98
merkezi fiziksel öğeler	<i>center physical objects</i>	99
mikro ölçekte trafik modeli, mikro model	<i>microscopic traffic model, micro model</i>	101
modlar (türler) arası ulaşım	<i>intermodal transport</i>	102
orta ölçekte trafik modeli, mezo model	<i>mesoscopic traffic model, meso model</i>	108
ortalama koşu hızı	<i>Average running speed</i>	108
otomobil doluluğu	<i>car occupancy</i>	112
rastgele trafik modeli, rastgele model	<i>stochastic traffic model, stochastic model</i>	124
sistem entegrasyon testi	<i>system integration test</i>	134
sistem envanteri	<i>system inventory</i>	134
sistem mimarisi	<i>system architecture</i>	134
sistem özellikleri	<i>system specification</i>	135
sistem tasarımı	<i>system design</i>	135

sonlandırıcı	<i>terminator</i>	135
spesifikasyon (ister)	<i>specification</i>	135
tasarım hızı	<i>design speed</i>	145
taşıtlar aralığı	<i>time headway, headway</i>	145
trafik simülasyon modeli, simülasyon modeli	<i>traffic simulation model, simulation model</i>	156
ulaşım servisi sağlayıcı	<i>transport service provider, service provider</i>	163
ulaşım yönetim merkezi	<i>Transport Management Center (TMC)</i>	164
SÜRÜCÜ DESTEK ve ARAÇ TEKNOLOJİLERİ		
acil durum aracı yaklaşıyor uyarısı	<i>Emergency Vehicle Approaching (EVA)</i>	1
acil durum çağırısı	<i>emergency call</i>	1
acil durum fren lambası uyarısı	<i>Emergency electronic Brake Light (EBL)</i>	2
acil durum müdahale aracı uyarısı	<i>emergency vehicle warning</i>	2
acil durum yönlendirme yardımı	<i>emergency steering assistance, emergency routing assistance</i>	3
adaptif hız kontrolü, akıllı hız kontrolü, boyuna kontrol	<i>adaptive cruise control (ACC), intelligent cruise control, longitudinal control</i>	4
adaptif ön far sistemi	<i>adaptive headlight system, adaptive front light system</i>	4
ağ güzergâh iyileştirmesi	<i>collective route optimisation, network route optimisation</i>	5
ağırlık aşımı uyarısı	<i>overweight warning</i>	5
akıllı hız adaptasyonu, otomatik hız adaptasyonu, akıllı hız yardımı	<i>intelligent speed adaptation, automatic speed adaptation, intelligent speed assistance</i>	7
akıllı şarj	<i>intelligent charging</i>	8
akıllı takograf	<i>smart tachograph</i>	8
aktif emniyet sistemleri	<i>active safety systems</i>	11
aküsü değiştirilebilen elektrikli araç	<i>exchangeable battery electric vehicle</i>	11

alternatif yol önerisi	<i>diversion advice</i>	12
altyapı tabanlı sistemler	<i>infrastructure based systems</i>	12
anlık iletim sistemi	<i>instant transmission system</i>	13
anti blokaj fren sistemi	<i>Anti-Lock Braking System (ABS), Anti-Lock Brake System wheel antilocking system</i>	13
araca takılı	<i>on-board</i>	13
araç çalışma durumu gözlemleme	<i>vehicle operational status monitoring</i>	14
araç devrilme uyarısı	<i>rollover risk warning</i>	14
araç dinamiği izleme	<i>vehicle dynamics monitoring</i>	14
araç dinamiği kontrolü, aktüatör kontrolü, tahrik kontrolü	<i>vehicle dynamics control, actuator control</i>	14
araç durum kaydı	<i>vehicle status recording</i>	14
araç emniyet denetim uyarısı	<i>vehicle safety inspection warning</i>	14
araç hareket kaydı	<i>vehicle movement recording, vehicle movement logging</i>	15
araç içi bilgi	<i>in-vehicle information, on-board information</i>	15
araç içi bilgisayar	<i>on-board computer, embedded computer, vehicle computer</i>	15
araç içi hız limitleri uyarısı	<i>in-vehicle speed limit warning</i>	15
araç içi işaretler	<i>in-vehicle signage, in-vehicle signing</i>	15
araç içi trafik sinyal bilgisi	<i>in-vehicle traffic signal information, Traffic Light Information (TLI)</i>	15
araç içi birim, araç içi donanım	<i>in-vehicle unit, On-Board Unit (OBU), On-Board Equipment (OBE), in-vehicle equipment</i>	15
araç izleme, otomatik araç konumu	<i>vehicle monitoring, Automatic Vehicle Location (AVL)</i>	16
araç tabanlı sistemler, yerleşik sistem	<i>vehicle based systems</i>	16
aşırı hız uyarısı	<i>overspeed warning</i>	20
bağlantı seyahat süresi tahmini	<i>link travel time estimation</i>	24

başlangıç-varış tahmini, BV tahmini	<i>origin-destination estimation, OD estimation</i>	25
bilgilendirici hız önerisi	<i>informative speed advice</i>	27
bireysel güzergâh iyileştirilmesi	<i>individual route optimisation</i>	28
bireysel yolculuk süresi tahmini	<i>individual travel time estimation</i>	28
bisikletli uyarısı	<i>cyclist warning</i>	29
boyut aşımı uyarısı, ebat uyarısı	<i>oversize warning, gauge warning</i>	30
buzlanma erken uyarı sistemi	<i>ice early warning system</i>	32
coğrafi mesajlaşma	<i>geomessaging</i>	34
çakışma bölgesi izleme	<i>conflict zone monitoring</i>	35
çarpışma öncesi otomatik manevra sistemi	<i>pre-crash auto-steering</i>	35
çarpışma önleyici sistem	<i>collision avoidance</i>	35
çarpışma risk tahmini	<i>collision risk estimation</i>	35
çarpışma risk uyarısı	<i>collision risk warning</i>	35
çevre ve yol gözlemlenme	<i>environment and road monitoring</i>	36
çift modlu araç	<i>dual mode vehicle (SAE Level 3 and 4)</i>	36
çift modlu rota rehberi	<i>dual mode route guidance</i>	36
değişken otopark bilgisi	<i>dynamic parking information</i>	38
demiryolu geçidi uyarısı	<i>railway crossing warning</i>	39
destekleyici hız tavsiyesi	<i>supportive speed advice</i>	39
devralma talebi	<i>request to take over</i>	39
devretme	<i>handover</i>	39
devrilme riski uyarısı	<i>roll-over risk warning</i>	40
dinamik güzergâh bilgisi	<i>dynamic route information</i>	40
dinamik güzergâh değiştirme	<i>dynamic rerouting</i>	41
dinamik hız sınırı bilgisi	<i>dynamic speed limit information</i>	41
dinamik park rehberliği	<i>dynamic parking guidance</i>	41
dinamik rota hesabı	<i>dynamic route computation</i>	41
dinamik rota optimizasyonu	<i>dynamic route optimisation</i>	41

dinamik şerit yönetimi	<i>dynamic lane management</i>	42
dinamik yolcu bilgisi	<i>dynamic passenger information</i>	42
dönüş yardımı	<i>turn assistance</i>	44
dur işareti uyarısı	<i>stop sign warning</i>	44
dur sinyali ihlali uyarısı	<i>stop sign violation warning</i>	44
eko-sürüş yardımı, yeşil sürüş yardımı	<i>eco-driving assistance, economical driving assistance, green driving assistance</i>	45
elektronik denge kontrolü	<i>Electronic Stability Control (ESC)</i>	48
elektronik stabilite programı	<i>Electronic Stability Program (ESP)</i>	49
emniyet işlevi devre dışı uyarısı	<i>safety function out of order warning</i>	50
emniyet sürücüsü, destek sürücü	<i>safety driver</i>	51
etkinlik bilgisi	<i>event information, traffic related event information</i>	54
filo öğrenmesi	<i>fleet learning</i>	57
gece görüş sistemi	<i>night vision systems</i>	59
gecikme tahmini	<i>delay estimation</i>	59
geçiş yapan tren uyarısı	<i>crossing train warning</i>	60
gelişmiş araç kontrol sistemleri	<i>advanced vehicle control systems</i>	60
gelişmiş sürücü destek sistemi (ADAS)	<i>Advanced Driver Assistance System (ADAS)</i>	61
gerçek zamanlı bilgi	<i>real-time information</i>	62
gölge modu	<i>shadow mode</i>	64
gönüllü hız sınırlama	<i>voluntary speed limiting</i>	64
göreceli konum hesaplama	<i>relative position determination</i>	64
görüş artırma	<i>vision enhancement</i>	65
görüş iyileştirme	<i>vision improvement</i>	65
görüş koşullarını izleme	<i>monitoring vision conditions</i>	65
gösterge ekranı	<i>dashboard</i>	65
güvenli duruş	<i>safe stop, blind stop</i>	66
güvenli rota belirleme	<i>safe route determination</i>	66

güzergâh bilgisi	<i>route information</i>	66
güzergâh hesabı	<i>route computation</i>	67
güzergâh optimizasyonu	<i>route optimisation</i>	67
güzergâh rehberi, yönlendirme	<i>route guidance, routing</i>	67
güzergâh tarifi	<i>route description</i>	67
güzergâh tavsiyesi	<i>route advice</i>	67
harici destekli hız ayarı	<i>externally assisted speed adaptation</i>	69
harici destekli konumlandırma, harici destekli konum belirleme	<i>externally assisted positioning, externally assisted position determination</i>	69
harici hız kontrolü	<i>external speed control</i>	69
harita eşleştirme	<i>map matching</i>	69
hayalet sürücü uyarısı	<i>ghost driver warning, wrong way driving warning</i>	70
hayvan uyarısı	<i>animal warning</i>	70
hız günlüğü	<i>speed logging, speed registration, speed recording</i>	71
hız kontrolü	<i>cruise control</i>	71
ileride trafik sıkışıklığı uyarısı	<i>Traffic Jam Ahead Warning (TJW)</i>	74
ilgi noktası bilgisi	<i>point of interest information, POI information</i>	74
istatistiksel hız tavsiyesi	<i>statistical speed advice</i>	76
itici güç	<i>propulsion</i>	77
kafa kafaya çarpışma uyarısı	<i>merge collision warning</i>	78
karşit direksiyon yardımı	<i>counter steering assistance</i>	81
kavşak ihlal uyarısı	<i>keep-clear violation warning</i>	82
kaygan yol uyarısı	<i>slippery road warning</i>	83
kaza uyarısı	<i>accident warning, collision notification, collision warning</i>	83
kırmızı ışıkta geçiş uyarısı	<i>red light driving warning, signal violation warning</i>	85
kısıtlı görüş uyarısı	<i>reduced visibility warning</i>	85

kişisel AUS istasyonu	<i>personal ITS station</i>	86
kişisel dijital asistan	<i>Personal Digital Assistant (PDA)</i>	86
kontra manevra yardımı	<i>countersteering assistance</i>	87
konum belirleme	<i>position determination</i>	88
konumlandırma	<i>positioning</i>	88
kooperatif acil şerit değiştirme	<i>Cooperative Emergency Lane Change (CELC)</i>	89
kooperatif araç	<i>cooperative vehicle</i>	89
kooperatif araç kontrolü	<i>cooperative vehicle control</i>	89
kooperatif çarpışma riski uyarısı	<i>Cooperative Collision Risk Warning (CCRW)</i>	89
kooperatif konvoy (katarlama) sürüşü	<i>cooperative platoon driving</i>	90
kooperatif parlama azaltılması	<i>cooperative glare reduction</i>	90
kooperatif sistemler	<i>cooperative systems</i>	90
kooperatif şerit birleşim yardımı	<i>cooperative lane merge assistance</i>	90
kooperatif şerit değiştirme yardımı	<i>cooperative lane change assistance</i>	91
kör nokta bilgisi, kör alan bilgisi	<i>blind spot, sector information</i>	92
kör nokta gözlemeleme, kör alan gözlemeleme	<i>blind spot, sector monitoring</i>	92
kör nokta tespiti, kör alan tespiti	<i>blind spot, sector detection</i>	92
kritik rota belirleme, güvenli rota belirleme	<i>critical course determination, safe course determination</i>	92
kuyruklanma uyarısı	<i>queue warning</i>	94
lastik basınç bilgisi	<i>tyre pressure information</i>	95
manuel acil çağrı	<i>manual emergency call</i>	98
merkezi olarak belirlenmiş güzergâh kılavuzu	<i>centrally determined route guidance</i>	99
merkezi olmayan çevresel bildirim mesajı	<i>Decentralized Environmental Notification Message (DENM)</i>	99
mesafe kontrolü	<i>distance control</i>	100
mesafe uyarısı	<i>distance warning</i>	100
mobil bilgi hizmetleri	<i>mobile information services</i>	101

motosiklet yaklaşıyor uyarısı	<i>motorcycle approaching warning</i>	102
navigasyon	<i>navigation</i>	103
okul bölgesi uyarısı	<i>school area warning, school zone warning</i>	105
okul otobüsü uyarısı	<i>school bus warning</i>	105
olay uyarısı	<i>incident warning</i>	105
operasyonel tasarım alanı	<i>Operational Design Domain (ODD)</i>	106
optimum güzergâh planlama	<i>optimum route planning</i>	107
optimum hız yardımı, optimum hız bilgisi	<i>optimal speed assistance, optimal speed information</i>	107
otomatik acil durum çağrısı	<i>automatic emergency call, (eCall)</i>	109
otomatik acil durum frenlemesi	<i>Automatic Emergency Braking (AEB)</i>	109
otomatik çarpışma önleme	<i>automatic collision avoidance</i>	109
otomatik far kontrolü	<i>automated beam control, automated headlight dimming, cooperative glare reduction</i>	110
otomatik frenleme	<i>automatic braking</i>	110
Otomatik Geçiş Sistemi (OGS)	<i>electronic toll collection system</i>	110
otomatik hız yönetimi, akıllı hız yönetimi	<i>automatic speed management, intelligent speed management</i>	110
otomatik park	<i>automated parking</i>	110
otomatik trafik raporlama	<i>automatic traffic reporting</i>	111
otomatik vale park	<i>automated valet parking</i>	111
otonom (bağımsız) hız uyarlaması	<i>autonomous speed adaptation, automatic speed adaptation</i>	112
otonom acil durum freni	<i>Autonomous Emergency Braking (AEB)</i>	112
otonom otoyol	<i>automated highway</i>	113
otonom sürüş	<i>autonomous driving</i>	114
otonom sürüş seviyeleri	<i>levels of autonomous driving</i>	114
otonom şerit	<i>automated lane</i>	114
otopark bilgisi	<i>parking information</i>	114
otopark kılavuzu	<i>parking guidance</i>	115

otopilot	<i>autopilot</i>	115
önden çarpışma uyarı sistemi	<i>priority lane enforcement</i>	119
önerilen alternatif güzergâh	<i>Recommended diversion route</i>	119
park yardımcısı	<i>parking assistant</i>	121
park yardımı	<i>parking assistance</i>	121
park yeri kılavuzu	<i>parking space guidance</i>	121
park yeri uygunluk bilgisi	<i>parking space availability information</i>	121
pasif emniyet sistemi	<i>passive safety systems</i>	121
referans hızı	<i>reference speed</i>	125
römork yardımı	<i>trailer assistance</i>	126
sabit araç uyarısı, duran araç uyarısı	<i>stationary vehicle warning, stopped vehicle warning</i>	126
sabit referans hızı	<i>static reference speed</i>	126
sanal asistan	<i>virtual assistant, digital assistant</i>	127
savunmasız yol kullanıcısı uyarısı	<i>vulnerable road user warning, cyclist or pedestrian warning</i>	129
servis yolu bildirimi	<i>detour notification</i>	130
seyahat sonrası bilgi	<i>post-trip information</i>	130
sıfır otonomluk (seviye 0)	<i>No driving automation (level 0), manual driving, no automation, traditional driving, human driving</i>	131
sıfır ve düşük emisyonlu araçlar	<i>Zero and Low Emission Vehicles (ZLEV)</i>	132
sıkışıklık uyarısı	<i>congestion warning</i>	132
sinyal uyarısı	<i>signal warning, traffic signal warning</i>	134
sollayan araç uyarısı	<i>overtaking vehicle warning</i>	135
statik rota bilgisi	<i>static route information</i>	136
statik rota hesabı	<i>static route computation</i>	136
statik rota optimizasyonu	<i>static route optimisation</i>	136
statik yolcu bilgisi	<i>static passenger information</i>	136
sürücü davranışı gözlemeleme	<i>driver behaviour monitoring</i>	137

sürücü destek sistemleri	<i>driver assistance systems</i>	137
sürücü durum izleme	<i>driver status monitoring</i>	137
sürücü durum kaydı	<i>driver status recording</i>	137
sürücü izleme	<i>driver monitoring</i>	137
sürücü özel dersi	<i>driver tutoring</i>	138
sürücü yardımı ve araç kontrolü	<i>driver assistance and vehicle control</i>	138
sürücüsüz araç	<i>driverless vehicle, self-driving vehicle (SAE level 5)</i>	138
sürüş destek sistemleri	<i>Driving Assistance Systems (DAS)</i>	138
sürüş destekli otonom sürüş (seviye 1)	<i>driver assistance (level 1)</i>	138
sürüş süresi gözleme	<i>driving time monitoring</i>	138
şarj cihazı kaygısı	<i>charger anxiety</i>	139
şarj edilebilir araç	<i>Plug-In Vehicle (PiV)</i>	139
şarj edilebilir hibrit elektrikli araç	<i>Plug-In Hybrid Electric Vehicle (Phev)</i>	139
şarj istasyonu	<i>electric vehicle charging station, charging station, EV charging station</i>	139
şartlı otonom sürüş (seviye 3)	<i>conditional driving automation (level 3), conditional automated driving, conditional automation</i>	140
şerit birleşim yardımı	<i>lane merge assistance</i>	140
şerit değiştirme yardımı	<i>lane change assistance</i>	140
şerit kontrol sistemi	<i>lane control system</i>	141
şerit uyarı sistemi	<i>lane warning system</i>	141
şeritte tutma, yanal kontrol	<i>lane keeping, lateral control</i>	141
şeritten ayrılma uyarısı	<i>lane departure warning</i>	141
tahmin edilen bilgi	<i>predicted information</i>	142
takip mesafesi uyarısı	<i>following distance warning</i>	143
takip zaman aralığı uyarısı	<i>following time gap warning</i>	143
takograf	<i>tachograph</i>	143
tam otonom sürüş (seviye 5)	<i>full driving automation (level 5)</i>	144

taşıma modu bilgisi	<i>transport mode information</i>	145
tedarik kontrolü	<i>supply control</i>	145
tehlike uyarısı	<i>hazard warning</i>	146
tehlikeli bölge uyarısı	<i>hazardous location warning</i>	146
ters yönde sürüş uyarısı	<i>Wrong Way Driving Warning (WWD)</i>	149
toplu taşıma bilgileri	<i>public transport information</i>	150
trafik bilgisi	<i>traffic information</i>	152
trafik durumu uyarısı	<i>traffic alert</i>	153
trafik düzenlemelerini gözlemleme	<i>traffic regulations monitoring</i>	153
trafik koşulları uyarısı	<i>traffic condition warning</i>	154
trafik olay bilgisi	<i>traffic incident information</i>	155
trafik raporlama	<i>traffic reporting</i>	155
trafik sıkışıklığı uyarısı	<i>jam ahead warning</i>	156
trafik sıkışıklığı yardımcısı	<i>traffic jam assistant</i>	156
trafik ve seyahat bilgileri	<i>traffic and travel information</i>	157
trafik yönetim kanalı	<i>Traffic Management Channel (TMC)</i>	158
tren geçiş uyarısı	<i>train crossing warning</i>	158
turizm danışma	<i>tourist information</i>	158
ultra düşük emisyonlu araç	<i>Ultra Low Emission Vehicle (ULEV)</i>	165
uydu destekli navigasyon	<i>satellite assisted navigation</i>	165
uzaktan araç bloke etme	<i>remote vehicle immobilisation</i>	166
yakıt hücreli elektrikli araç	<i>Fuel Cell Electric Vehicle (FCEV)</i>	172
yanal uyarı sistemi	<i>lateral warning system</i>	172
yangın algılama	<i>fire detection</i>	172
yanlış yolda sürüş uyarısı	<i>wrong road driving warning</i>	172
yarı otonom sürüş (seviye 2)	<i>partial driving automation (level 2), partially automated driving, partial automation, low automation</i>	173
yavaş giden veya duran araç uyarısı	<i>Slow or Stationary Vehicle Warning (SSV)</i>	174

yavaş hareket eden araç uyarısı	<i>slow-moving vehicle warning</i>	174
yaya çarpışma sistemi	<i>pedestrian crash system</i>	174
yaya etki sistemi	<i>pedestrian impact system</i>	174
yaya uyarısı	<i>pedestrian warning</i>	174
yazılım destekli sürüş	<i>software assisted driving</i>	175
yenilemeli frenleme	<i>regenerative braking</i>	176
yerel olarak belirlenmiş güzergâh kılavuzu	<i>Locally determined route guidance</i>	177
yeşil ışık optimum hız uyarısı	<i>Green Light Optimal Speed Advisory (GLOSA)</i>	178
yol çalışması bilgisi	<i>roadwork information</i>	179
yol çalışması uyarısı, çalışma bölgesi uyarısı	<i>Road Works Warning (RWW), Work Zone Warning</i>	179
yol çizgilerini gözlemeleme	<i>road markings monitoring</i>	180
yol dedektörü	<i>road detector</i>	180
yol durum bilgisi	<i>road status information</i>	180
yol durumu kaydı	<i>road status recording</i>	180
yol geometrisini gözlemeleme	<i>road geometry monitoring</i>	180
yol hava durumu bilgisi	<i>road weather information</i>	180
yol kenarı	<i>roadside</i>	180
yol kenarı bilgisi	<i>roadside information</i>	181
yol ver işareti ihlali uyarısı	<i>give-way sign violation warning</i>	182
yol ver işareti uyarısı	<i>give-way sign warning</i>	182
yol yüzeyi bilgisi	<i>road surface information</i>	182
yol yüzeyi izleme	<i>road surface monitoring</i>	183
yolculuk öncesi bilgi	<i>pre-trip information</i>	183
yolculuk planlama yardımı	<i>travel planning assistance, journey planning assistance</i>	184
yolculuk süresi gözlemeleme	<i>travel time monitoring</i>	184
yolculuk süresi tahmini	<i>travel time estimation, travel time computation</i>	184

yüksek otonom sürüş (seviye 4) *high driving automation (level 4), highly automated driving, high automation* 186

zaman aralığı uyarısı *time gap warning* 187

zorunlu alternatif güzergâh *mandatory diversion route* 188

YÜK TAŞIMA/LOJİSTİK

ağır yük taşıtı *Heavy Goods Vehicle (HGV)* 5

ağırlık güç oranı *weight to power ratio* 5

akıllı yük taşımacılığı *smart freight transport* 10

araç mahsuplaşma, ticari araç mahsuplaşma *vehicle pre-clearance, commercial vehicle pre-clearance* 16

araç performans değerlendirme *vehicle performance evaluation* 16

araç tahsisi *vehicle assignment* 17

araç takip *vehicle tracking* 17

araç üstü emniyet izleme *vehicle on-board safety monitoring* 17

araç ve kargo yönetimi, araç ve yük yönetimi, araç ve mal yönetimi *vehicle and cargo management, vehicle and freight management, vehicle and goods management* 17

bağlantılı ağır vasıta konvoyu *connected truck platooning* 24

birim yük *unit load, unitised load* 28

dördüncü taraf lojistik acentesi, 4PL acente *fourth party logistics agent, 4PL agent* 44

e-lojistik *e-logistics* 49

elleçleme *handling* 50

emniyet programı *safety program* 50

filo *fleet* 57

filo bakım yönetimi *fleet maintenance management* 57

filo gözleme *fleet monitoring* 57

filo işlemleri kontrolü *fleet operation control* 57

filo operasyon planlaması ve hazırlığı *fleet operation planning and preparation* 57

filo performans değerlendirmesi	<i>fleet performance evaluation</i>	57
filo ticari işlemleri	<i>fleet business transactions</i>	57
filo yöneticisi	<i>fleet manager</i>	57
filo yönetimi	<i>fleet management</i>	57
gelen lojistik	<i>inbound logistics</i>	60
giden lojistik	<i>out-bound logistics</i>	63
gönderi tahsisi	<i>shipment assignment</i>	64
gönderi, konsinye	<i>shipment, consignment</i>	64
hizmet olarak teslimat	<i>Delivery as a Service (DaaS)</i>	72
intermodal mal taşımacılığı, intermodal yük taşımacılığı	<i>intermodal goods transport, intermodal freight transport</i>	75
kabotaj	<i>cabotage</i>	77
kamyon konvoyu, ağır vasıta konvoyu	<i>truck platooning, heavy vehicles platooning</i>	78
kararlı akış	<i>stable flow</i>	79
kargo	<i>cargo</i>	81
kargo mesaj sistemi	<i>cargo community system</i>	81
kargomat	<i>parcel locker</i>	81
kentsel lojistik	<i>urban logistics</i>	83
kombine taşımacılık, çoklu taşımacılık	<i>combined transport</i>	87
konvoy	<i>platooning</i>	89
liman	<i>port, harbour, seaport</i>	95
liman çıkış belgesi	<i>port clearance certificate</i>	96
lojistik	<i>logistics</i>	96
lojistik ana planı	<i>logistics master plan</i>	96
lojistik merkezi, lojistik köy	<i>logistics center, logistics hub, logistics village</i>	96
lojistik veri portalı	<i>logistics data portal</i>	96
lojistik yönetimi	<i>logistics management</i>	96
mal	<i>goods</i>	98
mal izleme, kargo izleme	<i>goods monitoring, cargo monitoring</i>	98

mal takibi, kargo takibi, gönderi takibi, navlun takibi	<i>goods tracking, cargo tracking, shipment tracking, freight tracing</i>	98
mesafe boşluğu, boşluk, aralık	<i>distance gap, gap, space gap</i>	100
metrik ton	<i>metric ton</i>	101
muaf taşıma	<i>exempted transport</i>	102
navlun	<i>charter rate</i>	103
otomatik gruplama, kooperatif gruplama, otomatik konvoy oluşturma	<i>automated bunching, cooperative bunching, automated platooning, cooperative platooning</i>	110
otomobil taşıyıcı gemi	<i>car carrier</i>	112
ölçüyü aşan taşıma	<i>oversized transport</i>	118
refakatçi kombine taşımacılık	<i>companion combined transport</i>	125
ro-ro kargo	<i>Roll-on, Roll-off (ro/ro) cargo</i>	126
rutin bakım	<i>routine maintenance</i>	126
sarsma bandı	<i>rumble strip</i>	128
sevk görevlisi	<i>dispatcher</i>	130
slot rezervasyonu	<i>slot booking, slot reservations</i>	135
sürdürülebilir kentsel lojistik planı	<i>Sustainable Urban Logistics Plan (SULP)</i>	136
sürüş saati takibi	<i>driving hour monitoring</i>	138
şiddetli sıkışıklık	<i>severe congestion</i>	141
taşıma belgesi kullanımı	<i>transport document handling</i>	145
taşıma modu seçimi	<i>transport mode selection</i>	145
tedarik zinciri	<i>supply chain</i>	146
tedarik zinciri yönetimi	<i>Supply Chain Management (SCM)</i>	146
tehlikeli madde	<i>dangerous (hazardous) materials</i>	146
tehlikeli madde emniyet danışmanı	<i>dangerous materials safety advisor</i>	147
tehlikeli madde güzergâh planlama	<i>dangerous (hazardous) materials route planning</i>	147
tehlikeli madde izleme	<i>dangerous (hazardous) materials monitoring</i>	147

tehlikeli madde operasyonu	<i>dangerous (Hazardous) Materials Operation</i>	147
tehlikeli madde özellik bilgisi	<i>dangerous (hazardous) materials characteristics information</i>	147
tehlikeli mal	<i>dangerous (hazardous) goods</i>	147
tehlikeli mal güzergâh planlama	<i>dangerous (hazardous) goods route planning, hazardous materials route planning</i>	147
tehlikeli mal izleme	<i>dangerous (hazardous) goods monitoring</i>	147
tehlikeli mal operasyonu	<i>dangerous (hazardous) goods operation</i>	148
tehlikeli mal özellik bilgisi	<i>dangerous (hazardous) goods characteristics information</i>	148
tehlikeli mal yönetimi	<i>dangerous (hazardous) goods management</i>	148
terminal operatörü	<i>terminal operator</i>	149
tersine lojistik, iade lojistiği	<i>reverse logistics, return logistics</i>	149
tur hazırlığı	<i>tour preparation</i>	158
ulaşım ağ yöneticisi	<i>transport network manager</i>	161
ulaşım düzenleyicisi	<i>transport regulator</i>	162
üçüncü taraf lojistik sağlayıcısı, 3PL sağlayıcısı, nakliye şirketi, nakliye görevlisi	<i>third party logistics provider, 3PL provider, freight forwarder, freight dispatcher</i>	167
yeşil lojistik, sürdürülebilir lojistik	<i>green logistics, sustainable logistics</i>	178
yük operasyon hazırlığı	<i>freight operation preparation</i>	185
yük taşıma yönetimi, yük yönetimi	<i>freight transport management, freight management</i>	185
yük taşımacılığı	<i>freight transport</i>	185
yük ticari işlemleri	<i>freight business transaction, cargo business transaction</i>	185
yük ve filo yönetimi	<i>freight and fleet management</i>	185
yük, navlun	<i>freight</i>	185
yük, yükleme işleri değerlendirmesi	<i>freight operations evaluation</i>	185

yük, yükleme operasyon kontrolü	<i>freight operation control</i>	186
yükleme donanımı	<i>unit load device</i>	186
yüklenici	<i>contractor</i>	186
yükleyici	<i>shipper</i>	186

HAREKETLİLİĞİN GELECEĞİ AKILLI ULAŞIM SİSTEMLERİ

T.C. ULAŞTIRMA VE
ALTYAPI BAKANLIĞI

HAKKI TURAYLIŐ CADDESİ NO:5
EMEK / ÇANKAYA / ANKARA / TÜRKİYE

www.uab.gov.tr

[/uabakanligi](https://twitter.com/uabakanligi)

[/uabakanligi](https://facebook.com/uabakanligi)

[/uabakanligi](https://instagram.com/uabakanligi)